

ΕΚΛΟΓΗ

ΤΟΜΟΣ Θ'

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 95

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ ἠθικὴ τῆς ἀγάτης	A. Schweitzer	15
Ἡ ζωὴ ξαναρχίζει στὰ ἐβδομήντα	M. Gumpert	22
Ὁ Ἅγιος Κοσμάς στὴν ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ		25
Ἐπάρχει ζωὴ στὸν Ἄρη;	M. Glurman	44
Ἡ καταστροφὴ τῆς Ζακύνθου	N. I. Σπανδωνῆς	52
Οἱ πτώσεις τοῦ Ἰζάρου	Saki	57
Οἱ μεγάλοι τύραννοι	A. Goli	61
Πῶς πήραν τὰ ὀνόματά τους	J. Seldon	65
Κι' ὁ θάνατος γέλασε	A. Σταθόπουλος	68
Καμπάνες	Γρ. Ξενόπουλος	74
Ραφαήλ Σάντσιο		79
Ὁ ἀσχηματισκὸς τοῦ Ναπολέοντος	U. A. Grimaldi	84
Σύγχρονοι καλοὶ τρόποι	Μαρίνα	89
Τὸ νησί τοῦ Πάσχα	K. Κοντογιάννης	94
Βοηθήστε τὸ παιδί σας	A. E. Hotchner	97
Κανάστα		101

«Ἐχετε δυνατό μάτι;» 25, Δημοσιογραφικὸς Διαγωνισμὸς 33, «Ποιὸς θὰ
βορῇ τὰ περισσότερα;» 50, «Μωσαϊκὸ τῆς ζωῆς» 51.
«Τὶ ἀκριβῶς ἐννοεῖτε;» 2.

Ἡ Μικρὴ Ἑγκυκλοπαιδεῖα τῆς «Ἐκλογῆς»

μὲ 32 σελίδες ἐκτὸς κειμένου.

Τὸ ἐξώφυλλό μας: «Παιχνίδια στὸ Πηγάδι», ἀνέκδοτη φωτογραφία
τοῦ ἐρασιτέχνη φωτογράφου Γ. Μαραγκίδη.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἔρρων καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἀδειαν τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

Ἐκλογὴ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Υπεύθυνος τυπογραφείου: Κ. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Νεοπολέμου 14

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΖΗΝΩΝΟΣ 4, ΑΘΗΝΑΙ, ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

Ἐσωτ. Ἐτησ. 60.000

Ἐξωτ. Ἐτησ. \$ 4

Ἐσωτ. Ἐξαμ. 30.000

Ἐξωτ. Ἐτησ. £ 1.10.0

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

ΘΕΑΤΡΑ

ΑΚΡΟΠΟΛ

Ίπποκράτους 9
Τηλ. 22.332

Συνεχίζει
το έργο

«Τριάντα το δολλάριο»

Άσημακοπούλου — Σπυροπούλου
— Παπαδούκα

Παίζουν: Β. Αύλωνίτης, Α. Λειβαδί-
της, Χατζηχρήστος, Ρίζος, Ρένα Ντόρ,
Μπελλίγτα, Σπεράντζα Βρανά, Μ. Μελά-
για, Τζίμης Μακούλης, Νάσος Πατέτσος
και ο Ίταλός καντσανετίστας Λουτσιάνο
Ταγιόλι.

Μουσική: Γ. Μουζάκη. Σκηνικά: Μ.
Αγγελόπουλου.

ΒΕΜΠΟ

Καρόλου — Ψαρών
Τηλ. 53.453

Συνεχίζει
το έργο

«Τρόλλεϋ μπας»

Έπιθεώρησης
του Μίμη Τραϊφόρου

Παίζουν: Άννα και Μαρία Καλουτά, Α.
Κωνσταντάρας, Όρ. Μακρής, Χρ. Τσαγα-
νέας, Γ. Δάνης, Ντενόγιας, Νίτσα Τσα-
γανέα, Κυριακού, Τζόλλυ Γαρμπή, Πασ-
σαλή, Σοφία Βέμπο.

Σκηνικά: Μάριου Αγγελόπουλου.
Μουσική: Ριτσίαρθ.

ΣΑΜΑΡΤΖΗ

Καρόλου 1
Τηλ. 54.755

Συνεχίζει
το έργο

«Ζητείται ψεύτης»

του Δ. Ψαθά

Παίζουν: Ντίνος Ήλιόπουλος, Μαρίκα
Νέζερ, Άννα Συνοδινού, Β. Ζουμπουλά-
κη, Μερόπη Ροζάν, Παν. Ζερβός, Τηλ. Λε-
πενιώτης και τα άλλα στελέχη του θιάσου.

ΜΑΚΕΔΟ

Θεμιστοκλέους 4
Τηλ. 34.924

Συνεχίζει
το έργο

«Έρωτικές βιταμίνες»

Κωμωδία
του Γ. Ρούσσου

Παίζουν: Βασ. Λογοθετίδης, Ίλια Λι-
δουκού, Σμάρω Στεφανίδου, Καίτη Λαμ-
προπούλου, Άννα Ρούσσου, Ντίνα Σταθα-
του, Πρωτοπαππάς, Καζής, Στρατηγός,
Τζενεράλης και τα άλλα στελέχη του θιά-
σου.

Συνεχίζει
το έργο

ΠΕΡΡΟΚΕ

Τηλ. 593.730
Όδυσσέως 2

«Και ο μήνας έχει έννια»

των Α. Γιαλαμά, Γ. Θισβίου,
Γ. Οικονομίδης, Κ. Πρετεντέρη

Παίζουν: Μίμης Κοκκίνης, Κυρ. Μαν-
ρέας, Κ. Δούκας, Γιάννης Δούκας, Ι. Γκι-
ανάκης, Μπέμπα Δόξα, Πόπη Άλδα, Γε-
ωργία Βασιλειάδου, Καίτη Ντιριντάου, Ρέ-
να Βλαχοπούλου, Κούλα Νικολαΐδου, το
χορευτικό ζευγάρι Γιάννης Φλερύ—Λίττα
Άλμα.

Σκηνοθεσία και κοστούμια: Γ. Άνεμο-
γιάννη. Μουσική: Κατριβάνου, Λεβ.

Συνεχίζει
το έργο

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ

Πλ. Κυριακού
Τηλ. 82.134

«Τοπάς»

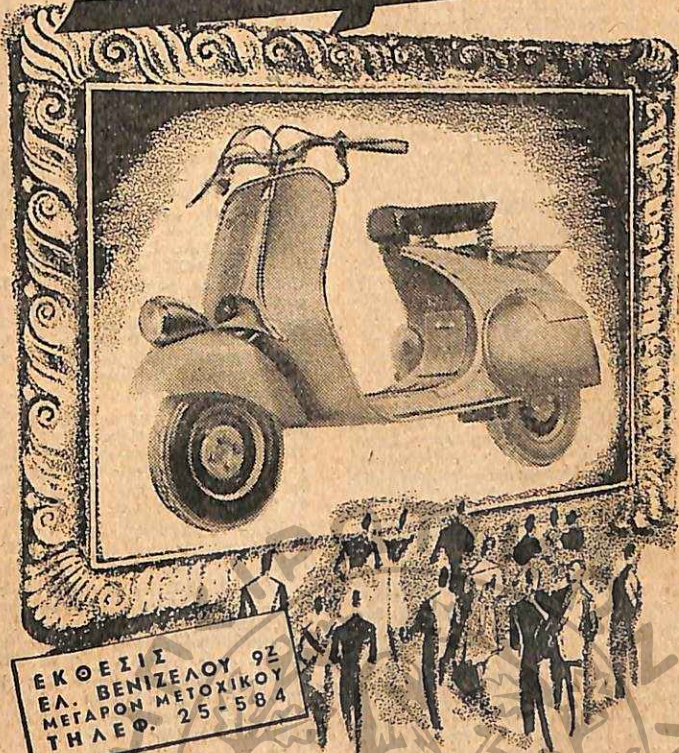
του Πανιδλ

Παίζουν: Κατερίνα, Μίμης Φωτόπουλος,
Βάσω Μεταξά, Βίλμα Κύρου, Τ. Δρό-
σου, Σμαρούλα Γιούλη, Εύα Ευαγγελίδη,
Μορίδης, Φαρμάκης, Μήλας και τα άλλα
στελέχη του θιάσου.

Σκηνοθεσία: Πέλου Κατσέλη.

«ΓΚΡΕΚΑ»

Vespa

«Αγοράζοντας ένα „VESPA“

- Έξασφαλίζετε το οικονομικότερο μέσο μεταφοράς και αποφεύγετε τον συνωστισμό και τις ταλαιπωρίες στα λεωφορεία.
- Πηγαίνετε όπου θέλετε άνετα και οικονομικά (άρκει ένα γαλόνι βενζίνης για 220 χιλιόμετρα)
- Έχετε την ευχέρεια να το αγοράσετε ΜΕ ΕΥΚΟΛΙΑ Σ ΠΛΗΡΩΜΗ Σ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

©. ΜΠΟΒΕΝ ΡΗΖ (ΕΛΛΑΣ) Α.Ε.

★ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ
ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντός
του μηνός

«Ο άνθρωπος, το κτήνος και η άρετή»

κωμωδία του Λουίτζι Πιραντέλλο
Παίζουν: Β. Διαμαντόπουλος, Δ. Χα-
τζημάρκος, Ι. Μαρίνος, Γ. Δήμος, "Αντ.
Εννάκης, Ταξιάρχης, Δάφνη Σκούρα, "Αν-
να Παϊτατζή και ο μικρός Καταπόδης.
Σκηνοθεσία: Καρόλου Κούν.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

16 Σεπτεμβρίου: Συναυλία τυφλών
μουσικών.
30 Σεπτεμβρίου: 8 μ.μ.: Συναυλία του
«Συνδέτμου Παθόντων Άξιωματικών» Νό-
μου 5617.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

27 Σεπτεμβρίου: Διάλεξεις με όμιλητές
τους κ.κ. Ι. Τερζόπουλο και "Αντ. Σώκο,
με θέμα: «Ο Γιαννούλης Χαλεπάς και το
έργο του». Δεκαπενταετηρίς από τον θά-
νατό του.

Η ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

Αί εκδηλώσεις, τας όποιās οργανώνει
από τον μήνα ή Έταιρία Κερκυραϊκών
Σπουδών εις την Κέρκυραν με την ευκαι-
ρία της συμπληρώσεως τριάντα χρόνων από
τού θανάτου του Κωνσταντίνου Θεοτόκη
ώρισθησαν διά την 12, 13 και 14 Σεπτεμ-
βρίου. Εις τας εκδηλώσεις αυτές περι-
λαμβάνονται έκθεσις ανεκδότων χειρογρά-
φων, εκδόσεων και ένθυμιών του μεγάλου
Έλληνος συγγραφέως, τὰ άποκαλυπτήρια
άνμνηστικών επίγραφών εις Κέρκυραν και
Καρυσσάδες, τὰ έγκαίνια του Μουσείου
Θεοτόκη και όργανώσις συνεδρίου με κεν-
τρικόν θέμα: «Τό Έλληνικό Μυθιστόρημα
και ή θέσις του Κωνσταντίνου Θεοτόκη
εις την ελληνικήν πεζογραφίαν». Εις το
συνέδριο θα συμμετάσχουν πνευματικοί άν-
θρωποι από την πρωτεύουσα και τὰ Έ-
πτάνησα. Έκτός της οργανωτικής Έπι-
τροπής της Έταιρείας Κερκυραϊκών Σπου-
δών συνεστήθη και μεγάλη τιμητική Έπι-
τροπή Έορτασμού, υπό την προεδρίαν του
Μητροπολίτου Κερκύρας Μεθοδίου, εις την
όποιαν συμμετέχουν ο Δήμαρχος Κερκυ-
ραίων, ο Πρόεδρος της Κοινότητος Κα-
ρυσσάδων, οί καθηγηταί κ.κ. "Αρ Σίδε-
ρης, Μιχ. Λάσκαρις και Σπ. Καλογερό-
πούλος Στράτης, ως εκπρόσωποι των Ά-
νωτάτων Εκπαιδευτικών Ίδρυμάτων ή κ.
Λουίζα Βαρβούτη και ο κ. Νικ. Γερακά-
ρης, ως εκπρόσωποι της Κερκυραϊκής Έ-
νώσεως Άθηνών, και άλλοι..

Έπίσης εκλήθη να παραστή και ο ύ-
πουργός της Παιδείας κ. Κ. Καλλίας.

ΕΟΡΤΕΣ

15 Σεπτεμβρίου: Έορτές για την συμ-
πληρωσι 100 χρόνων από τον θάνατο του
Θεοφίλου Κέρη.

ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΞΕΝΟΙ

Στις 13 Σεπτεμβρίου φθάνει, έπισκε-
πόμενος για δεύτερη φορά την Έλλάδα,
ο σέρ Άλεξάντερ και ή κ. Φλέμινγκ.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Ο Σεπτέμβριος, πρώτος μήνας της πο-
δοσφαιρικής περιόδου 1953-54, παρου-
σιάζει ζωηρότατη άθλητική κίνησι. Μιχρή
της στιγμής έχουν άναγγελθώ πολυάριθμοι
αξιόλογοι άγώνες, ενώ πολλοί άλλοι θε-
ωρούνται πιθανοί. Μεταξύ των πιθανών ά-
γώνων περιλαμβάνονται οί τρεις της τούρ-
κικής ομάδος Φενέρ Μπαξέ και της γιουγ-
κοσλαδικής Παρτιζάν στην Άθήνα, οί ά-
γώνες μπάσκετ μπάλ για τὸ πρωτάθλη-
μα πόλεων στην Θεσσαλονίκη και άλλοι.
Το πρόγραμμα των άγώνων του μηνός
πού μπορούν να θεωρηθούν ως όριστικοί
είναι τὸ εξής:

1—6 Σεπτεμβρίου: Όμιλος Άντισφαί-
ρίσεως Άθηνών: Άγώνες τένις γὰ τὸ
πρωτάθλημα Ά' ατολικής Μεσογείων.
9—10 Σεπτεμβρίου: Παναθηναϊκό Στά-
διο: Άγώνες μεταξύ των έθνικών ομάδων
στίβου Έλλάδος και Γερμανίας.

12—13 Σεπτεμβρίου: Παλ. Φάληρο:
ΚΑ΄ Πανελλήνιοι κωπηλατικοί άγώνες
1953.

13, 19, 20 Σεπτεμβρίου: Κωνσταντι-
νούπολις: Άγώνες ποδοσφαίρου μεταξύ
της ελληνικής ομάδος Α.Ε.Κ. και των
τουρκικών Φενέρ Μπαξέ, Μπεσίκτας, κα-
θώς και της όμογενο ε Πέρα Κλούμπ.

14—20 Σεπτεμβρίου: Ολυμπιακό Κο-
λυμητήριο: Πανελλήνιοι κολυμβητικοί ά-
γώνες και πανελλήνιο πρωτάθλημα ύδατο-
σφαιρίσεως.

16 Σεπτεμβρίου: Βελιγραδί: Μικτή Ά-
θηνών—μικτή Βελιγραδίου (ποδόσφαιρο).

19 Σεπτεμβρίου: Νόβισαντ (Γιουγκο-
σλαβίας): Μικτή Άθηνών—μικτή Βελιγρα-
δίου (δύτερος άγών).

23, 27 και 30 Σεπτεμβρίου: Γήπεδο
Παναθηναϊκού: Ποδοσφαιρικοί άγώνες για
τὸ «Κύπελλο Σεπτεμβρίου» μεταξύ των ά-

Ο μεγαλύτερος, ωραιότερος και
δροσερώτερος Κινηματογράφος
των Άθηνών.

«ΑΘΗΝΑΙΟΝ»

Προβάλλει καθ' όλον τὸ θέρος δια-
λεχτές ταινίες.

μάδων ΠΑΟ—Όλυμπιακού, ΑΕΚ—Όλυμ-
πιακού και ΠΑΟ—ΑΕΚ.

27 Σεπτεμβρίου: Γήπεδο Παναθηναϊκού:
Έορτή της έναρξεως του ποδοσφαιρικού
πρωταθλήματος Άθηνών της περιόδου
1953-54.

27 Σεπτεμβρίου: Νόβισαντ (Γιουγκο-
σλαβίας): Άγώνες μεταξύ των έθνικών
εθνικών ομάδων στίβου Έλλάδος και Γι-
ουγκοσλαβίας.

Διασυλλογικοί Ιστιοπλοϊκοί άγώνες με
σκάφη διεθνούς τύπου «Αλάιτινγκ». Κύπελλο
Β.Ν.Ο.Ε. Άθλοθ. της ό Βασιλικός
Ναυτικός Όμιλος Έλλάδος. Άγώνες 5.

Έτος άγώνων Ιον.
Μήκος διαδρομής επί του συνήθους τρι-
γώνου μετά παλινδρομικής διαδρομής 8—
11 ν.μ. περίπου.

Άγώνες στις 20, 23, 27, 30 Σεπτεμ-
βρίου και 4 Οκτωβρίου.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ (Τμήμα Άθηνών)

(Χαρ. Τρικούπη 4 — τηλ. 29.111)

Κυριακή 6 Σεπτεμβρίου: Πεντέλη — Ν.
Μάκρη.

Κυριακή 13 Σεπτεμβρίου: Κτύπας (Ευ-
βοίας).

Κυριακή 20 Σεπτεμβρίου: Γεράνεια —
Μαυρολίμνη.

Κυριακή 27 Σεπτεμβρίου: Όλυμπος
(Αττικής).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

(Καρύτση 2 — τηλ. 32.842)

Κυριακή 6 Σεπτεμβρίου: Χαλκίδα —
Μπορτζι.

Κυριακή 13 Σεπτεμβρίου: Ραφίνα —
Στύρα.

Σαββατοκύριακο 19—20 Σεπτεμβρίου:
Πόρος.

Κυριακή 27 Σεπτεμβρίου: Σκινιά (Μα-
ραθώνος).

Βραδινοί περίπατοι

Τετάρτη 2 Σεπτεμβρίου: Έπίσκοψις
Αστεροσκοπείου Άθηνών.

Τετάρτη 23 Σεπτεμβρίου: Έπίσκοψις
Μονής Κασιαρινής.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

(Αμαλίας 28 — Τηλ. 22.494)

Σαββατοκύριακο 5—6 Σεπτεμβρίου: 1)
Πάρος — Αντίπαρος. 2) Ναύπλιον —

Επίδαυρος — Τόλο — Μυκήαι.

Κυριακή 6 Σεπτεμβρίου: 1) Πάρνηθα.
2) Κανάκια. 3) Αίγινα — Πάρηθα. 4)

Σούνιο. 5) Πόρτο Γερμενό. 6) Άργος—
Ν. Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Κίος — Μυκήναι. 7) Κορωπί — Άγ.

Δημήτριος — Βάρκιζα (έκδρομή μόνον για
νέους). 8) Σχινιάς. 9) Δήλεσι. 10) Κά-
λαμος — Άγ. Απόστολοι. 11) Μάτι.
12) Καδούρι (πρωινή). 13) Σουλιαμένη
(άπογευματινή).

Σαββατοκύριακο 12—13 Σεπτεμβρίου:

1) Αίγιον — Σελιανίτικα. 2) Χαλκίς —
Άχμετ Άγά — Κιράτι.

Κυριακή 13 Σεπτεμβρίου: Ραφίνα —
Άγ. Μαρίνα — Ραμνός — Άλμυροπό-

ταμος — Στύρα — Νιμφορίο. 2) Πάρ-
νηθα. 3) Αίγινα — Άγκιστρι. 4) Άγ.

Παντελεήμων. 5) Κινέτα. 6) Λούτσα. 7)
Λουτρά Όρτιας Έλένης — Άλμυρη. 8)

Όρωπός — Δήλεσι (έκδρομή μόνον για
νέους). 9) Σχινιάς. 10) Άγ. Θεόδωρος.

11) Σκάλα Όρωπού. 12) Βάρκιζα (πρωι-
νή). 13) Έλευσίνα (άπογευματινή).

Σαββατοκύριακο 19—20 Σεπτεμβρίου:

1) Νιμφορίο. 2) Μύκονος — Δήλος. 3)
Πέραμα Μεγάρων — Φανερωμένη (έκδρο-

μή μόνον για νέους).

Κυριακή 20 Σεπτεμβρίου: 1) Πάρνηθα.

2) Άγ. Μερκούριος. 3) Ζούγκλα. 4) Σα-
λαμίς — Φανερωμένη (Ιστορική, με όμι-

λητή τὸ Σύμβουλο της Ε.Π.Α. κ. Ν. Κούρ-
ση). 5) Ξυλόκαстро. 6) Άνάβυσος. 7)

Σκάλα Όρωπού — Έρέτρια. 8) Αγία
Μαρίνα. 9) Πόρτο Γερμενό. 10) Σούνιο

(έκδρομή μόνον για νέους). 11) Τύμβος
— Άγ. Παντελεήμων. 12) Βουλιγαμένη

(πρωινή). 13) Βάρκιζα (άπογευματινή).

Τετάρτη 23 Σεπτεμβρίου: 1) Βράδυ με
πανσέληνο στο Σούνιο (βαλσασινός πε-

ρίπτας).

Σαββατοκύριακο 26—27 Σεπτεμβρίου:

1) Ύδρα. 2) Διακοτό — Καλάβρυτα—
Μέγα Σπήλαιον.

Κυριακή 27 Σεπτεμβρίου: 1) Ραφίνα—
Πεταλίνο — Μαμάρι — Νιμφορίο. 2)

Πάρνηθα. 3) Βέλλο Κερυνίας — Μονή
Γερότσι. 4) Άγ. Μαρίνα. 5) Άίλις —

Μπουρτζι (έκδρομή μόνον για νέους). 6)
Σχινιάς. 7) Κιορκα — Άγ. Τριάς. 8)

Λουτράκι — Μπίσια — Παλιοβούνα (ύψ.
1032). 9) Κάλμος — Άγ. Απόστολοι.

10) Νταού Πεντέλη. 11) Κινέτα. 12)
Ζούγκλα (πρωινή). 13) Λίμνη Μαραθώ-

νος.

«ΑΤΤΙΚΟΣ»

(Κοραή 3 — Τηλ. 34.511)

Κυριακή 6 Σεπτεμβρίου: Ζούγκλα

Πέμπτη 10 — Κυριακή 20 Σεπτεμβρί-
ου: Χίος — Σμύρνη. Με τὸ πλοίο της

γραμμής για την Χίο. "Απ' εκεί στον
Τσεσμέ—Σμύρνης, παραμονή στην Σμύρ-

νη με διάφορες διαδρομές.

Κυριακή 13 Σεπτεμβρίου: Κατασκήνω-
σις (Ζούγκλα).

Κυριακή 20 Σεπτεμβρίου: Σχινιάς.

Κυριακή 27 Σεπτεμβρίου: Κατασκήνω-
σις (λήξις κατασκηνώσεως).

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ

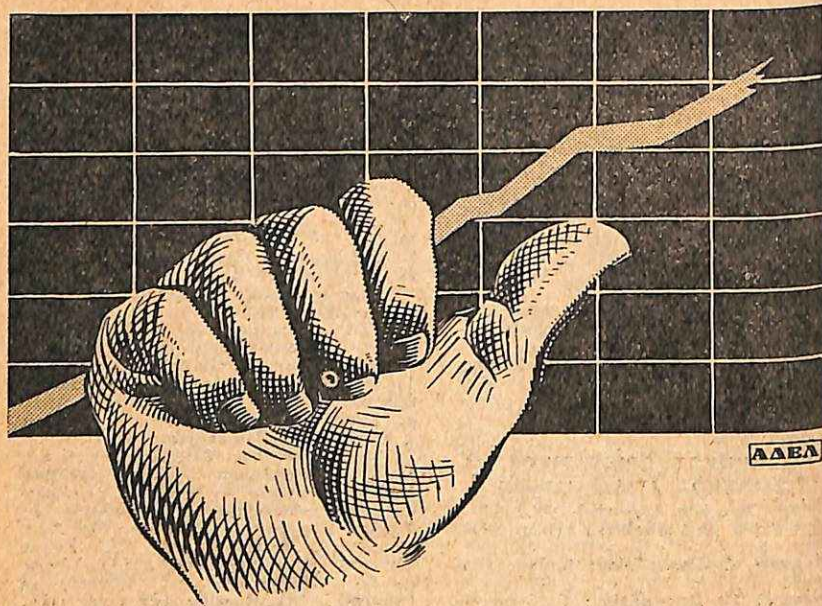
Ίπποδρομιακές ήμέρες Σεπτεμβρίου 1953
(Όρα έναρξεως 3.45 μ.μ.)

ΤΕΤΑΡΤΗ 2 Σεπτεμβρίου

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 »

ΤΕΤΑΡΤΗ 9 »

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 Σεπτεμβρίου (Επαθλον

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Πριν βάλει στο κατάστημά του ένα έμπο-
ρευμα, ο Έμπορος πρέπει να βεβαιωθεί ότι
το προϊόν αυτό του κάνει, ότι είναι αυτό που
ζητούν οι Πελάτες του. Προϊόν γερό, που εξυ-
πηρετεί άπολύτως τις ανάγκες του αγοραστή
του, και ταυτοχρόνως φτηνό.

Σας συμφέρει λοιπόν, πριν αγοράσετε ήλεκ-
τρικές συσκευές, να πληροφορηθείτε τι πρα-
γματικά φρονεί ο Έμπορος για τα προϊόντα
της ΙΖΟΛΑ.

Ιζολα

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΩΛΟΥΝ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΙΖΟΛΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Γεώργ. Ήρακλειδής, Πατησίων 212
Υιοί Αντωνίου, Ήρακλειδής 11
Α. Ασιώτης Πατησίων 285 (Ήρ. Λοκ.)
Γεώργ. Αθωνοστής, Σταδίου 5
Πελοπίδας Βελόπουλος, Σπ. Τριούπη 50β
Γαλανός Ταγκαλάκης, Ήρμ. Μπενάκη 11
Γιορδάνης και Μουτσόπουλος, Χρ. Λαδά 7
Στέφ. Γεωργιάδης, Μιλτιάδου 1
Γ. Γεωργιάδης, Καματερού 6 (πλ. Βάθης)
Γιαννής και Ήρακλειδής, Κολοκοτρώνη 11
Α.Ε.Ε. Π. Γ. Δράκος, Πραξιτέλους 41
Υιοί Αλεξ. Δράκος, Βύσσης 23
Σπ. Ζεμερίσης, Ήρμ. Μπενάκη 13 (στοά)
Ζωγράφος και Κάτος, Τσώρτσιλ 30
Ήλεκτρα, Τσώρτσιλ 30 (στοά)
Ήλεκτρικό Σπίτι, Γιάν Σμάς 13
Ίωάννης Καβάλας, Λέκκα 22
Προφ. Κωνσταντίνος, Ζήνωνος 4α
Προφ. Κωνσταντίνος, Πατησίων 137
GALLERIE Κοντούζογλου, Πανεπιστημίου 51
Σταμ. Κοντούζογλου, Ήρμ. Μπενάκη 24
Κορούς και Κοροδογιάννης, Ήρ. Κωνστ. 18
Κωνσταντίνιδης και Μπαρζακάνος, Σωκρά-
τους 52
Δ. Κωνσταντίνιδης και Σία, Πανεπιστ. 51
Κωτσόβολος και Σία, Αριστέιδου 1
Εύστ. Λάιος, Περικλέους 10
Λαγγούσης Ν., Στοά Νικολούδη 27
Αν. Λάιος, Πανεπιστημίου 51ε
Στ. Ματαράγκας, Πατησίων 150
Δ. Μεϊμάρογλου, Απόλλωνος 1
Ήρμ. Μελαδάνης και Σία, Κοραήδ (στοά)
Κιν. Μεταξάς, Ήρμ. Μπενάκη 36α
Γ.Β. Μιχαήλ, Αχαρνών 172
Κ. Μπότσης, Μεγ. Αλεξάνδρου 38
ΡΑΔΙΟ ΝΕΟΝ, Πλατ. Ήρ. Θεοδώρων 3
Π. Νικολάου, Χαλκοκονδύλη 23α
Δ. Νουτάρης, Στοά Νικολούδη 18
Β. Ξένος, Σοφοκλέους 1
Γεώργ. Ορφανίδης, Πλατ. Κολοκοτρώνη 3
Ράδιο Πάλλας, Κάνιγγος 4
Ν. Παγκαλάκης, Ήρ. Μελετίου 193
Β. και Κ. Παναγιωτίδης, Χρ. Λαδά 13α
Δ. Παπαθανασίου, Αιόλου 77
Γεώργ. Παπαπαύλου, Ήρμ. Μπενάκη 10
Στ. Παπαπαύλου, Πραξιτέλους 33
Σωτ. Πελοπίδης, Πραξιτέλους 33
Αλεξ. Ραβανόπουλος, Βουλιαγμένης 159
Σ. Καραμήτσος, Σατωβριάνδου 20
Χρ. Σιανόπουλος, Εύριπίδου 14
Κιν. Στρατηγάκης, Στοά Νικολούδη 5
Ράδιο Στριγγλή, Πανεπιστημίου 71
Ταγκαλάκης και Πετροπούλου, Αριστέιδου
και Σοφοκλέους
Κιν. Τσαπάλας, Σολωμού 45
Αδελφοί Λαμπρόπουλοι, Αιόλου και Σταδίου
Αττική αγορά, Σταδίου 45
Στ. Παπαπαύλου, Πανεπιστημίου 61
Σ. Μ. Καζάκη και Σία, Σταδίου 20
Δ. Καραβίτης και Σία, Κανάρη 6
Μάνθος Κομπορόζος, Ήρμ. Μπενάκη 13
Λίτσος και Καλτσοβέτης, Μιλτιάδου 2
Ήρ. Παπαδάκης, Πικύων 3 Ν. Ήρακλειδής
Ε. Εδδαράκης, Π. Τσαλδάρη 23-Περικλέους
Σταμ. Αριστογένης, Σοφοκλέους 53 Χαρακ.
Λεων. Εδδαράκης, Δαβάκη 85 Καλλιθ.
Δουκόπουλος, Σιβιτανίδου 1 Καλλιθ.
Κ. Μιτσηλάκης, Φιλελλάν 184 Γούβα
Ν. Στυλίας, Βενιζέλου 85 Νέα Σμύρνη
Ν. Βρούσαλη Παπαρηγοπούλου 17
Γαλανόπουλος - Μερτίκας, Μιλτιάδου 2

ΣΕΡΒΙΣ, Ήρμ. Δασουρά Περματίζογλου 7
Κ. Κουφοδήμος, Χρυσανθίδου 44 Παγκράτι
Χρ. Χατζηδάκης, Ήρ. Σοφίας 49 Βύρων
Κ. Δελακούρας, Ήρ. Σοφίας 60
Β. Παπαδόπουλος, Κηφισίας 137 Ήρμ. Μπενάκη
Σπ. Τριούπη, Β. Κωνσταντίνου 33 Χαλάνδρι
Μιχ. Αδάμ, Μελά 84 Κηφισία
Περγαμηνιάδης και Ήρ. Αναστασιάδης, Μικράς
Ήρ. Σίας 9 Ν. Ήρμ.

ΠΕΙΡΑΙΑ

Ήρμ. Μπενάκης και Ήρ. Μπενάκης, Φίλων 67
Α. Πρεβενάς, Κολοκοτρώνη 61
Γεώργ. Ζωγράφος, Κολοκοτρώνη 80
Ήρμ. Ζωγράφος, Τσαμαδού 29
Ήρμ. Κοραϊδής, Ήρ. Βενιζέλου 50
Στυλ. Κοκκινάκης, Τσαμαδού 10
Κων. Κυπρίος, Ναυάρχου Μήττη 25
Ι. Αλιφραγκής, Β. Κωνσταντίνου 78
Γιάπαλας και Σία, Β. Κωνσταντίνου 47
Κ. Σωτηριάδης και Σία, Κολοκοτρώνη 61
Α.Ε.Ε. Π. Γ. Δράκος, Ασκληπείου και Καστοριών
Ήρ. Σημαντήρης, Καραϊσκού και Σωτήρος
Ζάχος Σουβινός, Δραγάση 2
Μάκης Τριταράκης, Κολοκοτρώνη 46
Δημ. Τσάλλας, Βαδ. Κωνσταντίνου 22
«ΣΤΑΡ» Π. Νικολαΐδης, Φίλωνος 47
Χουτόπουλος και Υιός, Μεγ. Βρετανίας 4

ΝΙΚΑΙΑ

Ήρμ. Κακορξίδης, Π. Τσαλδάρη 39
Αντ. Καραϊδής, 70
Χ. Παπαλάκης, Ήρ. Σοφίας 3
Λιάπης και Κασιμπόσης, Π. Τσαλδάρη 16

ΧΑΛΚΙΣ

Αντ. Μάτσας, οδός Ήρμ. 60

ΧΑΝΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Τάσος Ψευδανιάκης, Λεωφ. Κωνσταντίνου

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ ΚΡΗΤΗΣ

Κ. Τσαγκαράκης

ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Τάκης Περέλλης, Κεντρική Ήρμ. Αγορά

Σεπτέλης Παπαγεωργίου και Σία Τυρταίου 2

ΛΑΡΙΣΣΑ

Γ. Β. Χριστιανός

Κατάστημα Παπαγιάννη

ΠΑΤΡΑ

Β. Σ. Παπαρηγοπούλου και Σία Ήρμ. 29

ΝΑΥΠΑΛΙΟΝ

Μ. Λάμπρου

ΒΟΛΟΣ

Ο. Ε. «Εστία» οδός Δημητριάδης

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ν. Β. Ζαρινίδης και Σία, Β. Κωνσταντίνου 15

ΛΕΒΑΔΕΙΑ

Χρ. Μέλλιος και Κων. Δερμάνης

ΛΑΜΙΑ

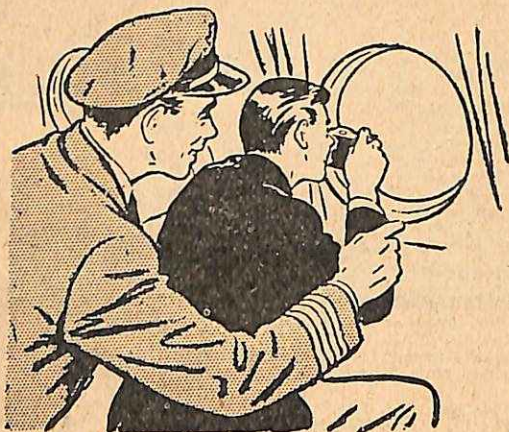
Ε. και Δ. Κατσανιώτης

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Θ. Βογρης, οδός Ήρμ. 4

ΤΡΙΚΑΛΑ

Αδελφοί Τσαπάλα.

Διατί απολαμβάνετε το Ταξείδι σας με την **TWA**

Είτε προτιμήσετε τα πολυτελή κλινοαεροσκάφη TWA «AMBASADOR» ή τας εξαιρετικά πτήσεις TWA SKY TOURIST, που τόσο την οικονομίαν σας παρέχουν, θά απολαύσετε το ταξείδι σας με την TWA πρὸς και ἐντὸς τῶν Ἡ. Π. Ἀμερικῆς.

Ἡ φιλοξενία τῆς TWA εἶναι παρομιώδης... ἡ ἀνεσίς σας πάντοτε προέχει. Ταξιδεύετε ἀναπαυτικά με τὰ παγκοσμίως παραδε-

δεγμένα CONSTELLATION τῆς TWA. Φθάνετε ξεκούραστος, καὶ φυσικά, ἐγκαίρως. Καὶ καθ' ὅλον τὸ ἐκ 32.000 μιλίων μήκος τοῦ παγκοσμίου ἀεροπορικοῦ δικτύου τῆς TWA τὸ προσωπικὸν τῆς θά σὰς ἐξυπηρετήσῃ προθύμως.

Ἐπιπροσθέτως, ἐὰν ταξιδεύσετε ΤΩΡΑ, ἐπωφελεῖσθε πλήρως τῆς εὐθυνῆς ἐποχῆς καὶ τῶν ὑπερποτε χαμηλῶν ναύλων τῆς TWA.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΘΗΤΕ ΤΟΝ ΤΑΞΕΙΔΙΟΤΙΚΟΝ ΣΑΣ ΠΡΑΚΤΟΡΑ
ἢ ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΑΤΕ Εἰς τὴν ΤWA ΘΑ. 30.093 20.661

ΤΑΞΙΔΕΥΕΤΕ **METHN TWA**

TRANS WORLD AIRLINES

Η.Π.Α. ΕΥΡΩΠΗΝ · ΑΦΡΙΚΗΝ · ΑΣΙΑΝ

ΔΑΜΑ

Μαριὰ βάν Μετάζη...

...Τερὰ καὶ πλούσια θά ἔχετε πάντα μετὰ τὴν κρέμα σαμπουάν **DOP**

Ἡ κρέμα **DOP** δίνει ζωὴ στὰ πιὸ ἀτροφικά μαλλιά καὶ εξαφανίζει τὴν πιτυρίδα ἀπὸ τὸ πρῶτο λούσιμο.

Ζητήσατε τὴν κρέμα **DOP** ἀπὸ τὰ Φαρμακεία, Μυροπωλεῖα καὶ Κομμωτήρια

DOP

ΚΡΕΜΑ ΣΑΜΠΟΥΑΝ

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ "LOREAL", ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ 42 τηλ. 23-234

Agfa PHOTO FABRIK

LEVERKUSEN
BAYERWERK

Agfa

ΦΙΛΜ ΛΑΡΤΙΑ ΜΗΧΑΝΑΙ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. Φιλανθρωπικὸν ἴδρυμα.
2. Ἀκούεται συχνὰ στὴ Βουλὴ, ἀλλὰ καὶ στὴ Γερουσία (δοτ.).
3. Μαγειρεύονται ποικιλοτρόπως. — Πρόθεσις. — «Μένω...», σημαίνει «μένω στ' ἀνοιχτά», στὴ γλῶσσα τῶν ναυτικῶν.
4. Οἱ ἀπὸ σκίρωνος μέχρι μέση πνέοντες ἄνεμοι (δημ.).
5. Οἰκιακὸν ζῶον (αἰτ.). — Ρωσικὴ πόλις, εἰς Δ. πρόποδας τῶν Οὐραλίων ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κάμα.
6. Συνοδεύει ὅλους τοὺς Βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας... εἰς τὰ γραπτά. — Δυναμῶνω.
7. Τὸ ὅλον συγκρότημα συνηθεστάτου μέσου συγκοινωνίας. — Τὸ ἔχουν ὅσοι ἔχουν ἀγωγὴν (ξεν.). — Νημάτιον.
8. Ἐξέδωσε τὴν πρώτην στὴν Εὐρώπῃ ἑλληνικὴ ἐκδοσί τῆς Καινῆς Διαθήκης ὁ ἐπιφανὴς αὐτὸς Ὁλλανδὸς συγγραφεὺς. — Ἀλκοολοῦχον ποτὸν.
9. Στους ἀρχαίους ἐσήμαινε, ὀρηκτικός, σέ μᾶς προκλητικός. — Ἡ ἑκτη εἰς πληθυσμὸν νῆσος τῶν Κυκλάδων.
10. Κοινῶς εἶναι γνωστὸς ὡς «σιλὸ» (αἰτ.). — Νομὸς τῆς Γαλλίας ἢ ἀντιστροφή νότας. — Ἐνα σύμφωνόν μας.
11. Σ' αὐτὸν ἀποδίδεται ἡ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγωγὴ τοῦ αὐλοῦ (αἰτ.).
12. Ἡρωϊκὸ βουνό μας. — Ἡ τοῦ βίου προϋποθέτει καλὸ εἰσόδημα.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. Γίνονται συχνὰ πρὸς ἀνέυρεσιν πετρελαιοπηγῶν.
2. Αὐτὸ προσβάλλεται συχνὰ στοὺς ἀνθρώπους τῶν τροπικῶν κλιμάτων. — Καὶ ἔτσι λένε τὸ μανὰρι, ἀλλὰ καί... ἓνα ἀάππερι-τίφι!»

3. Μουσικὸς φθόγγος. — Ἡ μεταξὺ Γαλλογερμανῶν διαμάχη.
4. Αὐτοὶ εἶναι μὲ ψευδαισθήσεις σχετικοί (αἰτ.).
5. Γεωμετρικὰ σχήματα. — Σ' αὐτὰς ζοῦν ἄνθρωποι θεοσεβεῖς.
6. Ἐνα βουνὸ τῆς Ἑλλάδος (ἐν-ἀρθρως).
7. Ἀποτρέπει. — Ἡρωὶς τοῦ Ζολᾶ (γεν.). — Ἀριθμὸς (δημ.).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

8. Γνωστὴ Ἑνωσις Ἑλλήνων δημοσιογράφων, μὲ τὰ ἀρχικὰ τῆς. — Ἡ γραφὴ τοῦ τριακόσια εἴκοσι. — Χρονικὸν ἐπίρρημα.
9. Πόλις καὶ ἐπαρχία τοῦ νομοῦ Λασιθίου. — Ἀντιθετικὸς σύνδεσμος.
10. Σὰ νὰ λέμε... σὰ νὰ λέμε. — Λήθη, λησμονία (γεν. δημ.).
11. Εἰς τῶν Ρουμελιωτῶν, τὸν ὁποῖον ἐκράτησεν ὁ Γκούρας ὡς φρουρὸν τῆς Ἀκροπόλεως εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κιουταχὶ πολιορκίαν αὐτῆς τοῦ 1827.
12. Εἰς τὴν φυσικὴν λέγεται καὶ διαπίδυσις. — Ἐνδεικτικὸν τοῦ τρόπου.

I. X.

(Λύσεις στὴ σελίδα 110)

Ἀρτέμιδος, δρχ. 80 ἑκατ. Ἀπόστασις 1.400 μέτρα. Συμμετέχουν καθαρόαιμοι φορβάδες 3 ἐτῶν).

ΤΕΤΑΡΤΗ 16 Σεπτεμβρίου

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 »

ΤΕΤΑΡΤΗ 23 »

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 Σεπτεμβρίου. (Ἐπαθλον Φθινοπώρου, δρχ. 80 ἑκατ. Ἀπόστασις 1.800 μέτρα. Συμμετέχουν καθαρόαιμοι ἵπποι 3 ἐτῶν).

ΤΕΤΑΡΤΗ 30 Σεπτεμβρίου.

ΤΙΜΕΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΤΟΥ ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΥ

Α' θέσις: 22.000 (ἀνδρῶν)
16.500 (γυναικῶν)
Β' θέσις: 11.000 (ἀνδρῶν)
5.500 (γυναικῶν)
Ἀθλητικὸν Περίπτερον (μόνον μ.λῆ):
25.000 (ἀνδρῶν)
20.000 (γυναικῶν)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ

Οἱ ὥρες ἐλευθέρως εἰσόδου στὰ διάφορα Ὑπουργεῖα γιὰ τὸ κοινὸ εἶναι οἱ ἑξῆς:

ΓΕΩΡΓΙΑΣ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΔΗΜ. ΤΑΞΕΩΣ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΕΜΠΟΡΙΟΥ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΕΜΠΟΡ. ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΠΑΙΔΕΙΑΣ καὶ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΚΟΙΝ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Οἱ ὥρες ἐργασίας γιὰ τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα Ἀθηνῶν ἀπὸ 16 Μαΐου—30 Σεπτεμβρίου εἶναι: 8—1.30 μ.μ. καὶ 5—8 μ.μ. Τὴν Τετάρτη 8—1.30 μ.μ.

Τὰ καταστήματα Πειραιῶς ἀπὸ 16 Μαΐου—30 Σεπτεμβρίου θὰ εἶναι ἀνοικτὰ ἀπὸ 8—1.30 μ.μ. καὶ 5—8 μ.μ. Τὴν Τετάρτη 8—1.30 μ.μ.

Τὸ Σάββατον καὶ τὶς παραμονὲς τῶν ἑορτῶν, κατὰ τὶς ὁποῖες τὰ καταστήματα παραμένουν κλειστά, τὸ ἑσπρινὸν κλείσκειν παρατείνεται ἐπὶ μισή ὥρα.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Σταθμὸς Α' Βοηθειῶν (Ἀθηνῶν) 55.555
» » (Π. Φαλήρου) 99.324

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες τῆς «Ἐκλογῆς» μᾶς ἐρωτοῦν σχετικά με τοὺς ὅρους τῆς ἐγγραφῆς τῶν στὴν Ἑλληνικὴ Φωτογραφικὴ Ἑταιρία τοὺς γνωρίζουμε ὅτι οἱ ὅροι ἐγγραφῆς εἶναι οἱ ἑξῆς:

Μετὰ τὴν ὑποβολὴ τῆς σχετικῆς αἰτήσεως καὶ τὴν ἐγκρισίν τῆς ἀπὸ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς «Ε.Φ.Ε.» τὰ μέλη ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλουν 200.000 δραχ. σὲ μικρὰς μηνιαίας δόσεις ὡς δικαίωμα ἐγγραφῆς καὶ 20.000 δραχ. τὸ μῆνα ὡς συνδρομὴ.

Ἐναντὶ τῶν καταβολῶν αὐτῶν τὰ μέλη ἀποκοτοῦν τὴν ταυτότητα τῆς Ε.Φ.Ε., μποροῦν νὰ μετέχουν στὴν διαρκὴ φωτογραφικὴ ἐκθεσί, νὰ παίρνουν τὶς ἀνακοινώσεις καὶ ἐγκυκλίους τῆς Ε.Φ.Ε., νὰ παρακολουθοῦν τὰ μαθήματα, τὶς διαλέξεις καὶ τὶς προβολὰς ἐγχρώμων τῆς Ε.Φ.Ε., νὰ λαμβάνουν μέρος στοὺς φωτογραφικοὺς διαγωνισμοὺς ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ καὶ στὶς ἐκδρομὰς τῆς Ε.Φ.Ε. καὶ νὰ χρησιμοποιοῦν τὴ διδισθηκὴ καὶ τὸ ἐντευκτήριο τῆς Ε.Φ.Ε.

Ἡ Πανελληνίος Φωτογραφικὴ Ἑταιρεία ἐρασιτεχνῶν ποὺ προκήρυξε ἡ Ἑλληνικὴ Περιγητικὴ Λέσχῃ γὰρ τὸ 2ο 150ῆμερο τοῦ Ὀκτωβρίου ἐ. ἐπροκάλεσε πραγματ. καὶ συναγεμῶ μεταξὺ τῶν ἐρασιτεχνῶν φωτογράφων. Ἐστὶ προβλέπεται ἀθρόα συμμετοχὴ στὴν ἐκθεσί αὐτή.

Ἡ Ἑλληνικὴ Φωτογραφικὴ Ἑταιρεία, ἀντιλαμβανομένη, ὅτι ἡ διάδοσις τῆς φωτογραφίας καὶ ἡ προώθησις τῆς φωτογραφικῆς τέχνης εἶναι στενὰ συνδεδεμένες μετὰ τὴν γνωριμία τῆς ἑλληνικῆς ὑπάρχου, συνστάθμευμα, τόσο στὰ μέλη τῆς, όσο καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἐνδεδεικμένους γὰρ τὴν φωτογραφίαν, νὰ μετέχουν στὶς ἐκδρομὰς ποὺ ὁργανώνει ἡ Ἑλληνικὴ Περιγητικὴ Λέσχῃ.

Πληροφορίες θὰ ἔρουν κατὰ γραφεῖα τῆς Ε.Π.Α. (Λεωφόρος Ἀμαλίας 28), στὶς ἐργασίαις ὥρες, καθὼς καὶ στὰ γραφεῖα τῆς Ε.Φ.Ε., (Πανεπιστήμιον 39, Μέγαρον Πεισματόγλου Γ' ὁροφῆς).

Σταθμὸς Α' Βοηθειῶν (Πειραιῶς) 45.612
Πυροσβεστικὴ Ὑπηρεσία (Ἀθην.) 71.441
» » (Στ. Βάθ.) 71.442
» » (Στ. Βάθ.) 55.153
Πυροσβεστικὸ ἀπόσπασμα (Γουδί) 653.941
Πυροσβεστικὴ Ὑπηρεσία (Πειρ.) 43.173
» » (Πειρ.) 43.212
Λιμενικοὶ ὑποσταθμοὶ (Πειρ.) 462.004
» » (Πειρ.) 462.153
» » (Πειρ.) 40.673
» » (Πειρ.) 40.482
» » (Πειρ.) 44.006

Βλάβες — διακοπὲς ἡλεκτρικοῦ Ἀθηνῶν 85.611
Βλάβες — διακοπὲς ἡλεκτρικοῦ Πειραιῶς 47.750
Βλάβες — διακοπὲς ἀεριοφωτός Ἀθηνῶν 21.971
Βλάβες — διακοπὲς ἀεριοφωτός Πειραιῶς 42.784
Βλάβες Ὑδρεύσεως (Ἀθην.) 663.023
» » (Πειραιῶς) 422.791

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

ΑΘΗΝΑΙΟΝ

(Λεωφ. Ἀμαλίας 38)

Ὁ Μορφωτικὸς Σύλλογος «Ἀθηναιον» ἰδρύσει μετὰ τὴ συνεργασία διαλεχτῶν ἰατρῶν, ψυχολόγων καὶ παιδαγωγῶν ἕνα συμ-

βουλευτικὸν ἰατροπαιδαγωγικὸν σταθμὸν ποὺ λειτουργεῖ κάθε Τετάρτῃ καὶ Πέμπτῃ 10—12 π.μ. στὶς αἰθούσας τοῦ Συλλόγου.

Σκοπὸς τοῦ σταθμοῦ εἶναι νὰ ἐξετάζη μετὰ σύγχρονα μέσα τῆς ἐπιστήμης ὅσα παῖδιά παρουσιάζουν δυσκολίες στὴν ἀνάπτυξιν καὶ στὴν ἀγωγὴν τοὺς καὶ νὰ καθοδηγῇ τοὺς γονεῖς πῶς νὰ βοηθήσουν ἀποτελεσματικὰ τὰ παῖδιά τους γιὰ νὰ ὑπερνικήσουν αἰτῆς τὶς δυσκολίες. Τὰ παῖδιά ποὺ θὰ πηγαίνουν γιὰ ἐξέτασιν πρέπει ἀπαραίτητως νὰ συνοδεύωνται ἀπὸ τὴν μητέρα τους ἢ ἕνα ὁποιοδήποτε συγγενὴ τους.

ΑΡΧΑΙΑ—ΜΝΗΜΕΙΑ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ: Ἐπιτρέπεται ἡ ἄνοδος ἀπὸ 9 π.μ. ἕως τὴ δύσι τοῦ ἡλίου. Εἰσιτήριον δρχ. 3.000 (Κυριακὴ καὶ Πέμπτη δωρεάν). Νυκτερινὸ εἰσιτήριον Ἀ. κροπόλεως κατὰ τὶς νύκτας ποὺ ἔχουν πανσέληνον δύο ἡμέρας πρὸ καὶ δύο μετὰ τὴν πανσέληνον ἀπὸ 21.00—23.00 δρχ. 10.000.

ΘΗΣΕΙΟΝ: Ἀνοικτὸν καθημερινῶς ἀπὸ 8 π.μ. ἕως τὴ δύσι τοῦ ἡλίου. Εἰσόδος ἐλευθέρη.

ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ (Τέρμα ὁδοῦ Ἑρμοῦ): Ἀνοικτὸς καθημερινῶς ἀπὸ 8 π.μ. ἕως τὴ δύσι τοῦ ἡλίου. (Τὸ μουσεῖον ἀνοικτὸν ἐκάστην Τρίτην 9 π.μ.—1 μ.μ.). Εἰσόδος ἐλευθέρη.

ΚΗΠΟΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ — ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟΝ

Ὁρχήστρα τοῦ βιρτουόζου ΒΑΓΓΕΛΗ ΚΑΝΕΛΛΙΔΗ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ:

Ἡ Βενετία

Ἡ Γιουγκοσλαβία

Ἡ Ἑλληνίς

Ὁ Οὐγγαρέζος

Ἡ Σπανιόλα

Ἡ Ἑλληνίς

ISSA PEREIRA

TRIFONA COULARI

ΕΛΣΑ ΛΑΜΠΟ

IVANIZOVITS BOZITAR

MULATA RIZA

ΛΟΥΣΥ ΜΟΡΑΝ

καὶ διάφοροι ἄλλοι Ἕλληνες καὶ ξένοι καλλιτέχνες καὶ πολλὰς ἀτραξιὸν

ΚΟΝΦΕΡΑΝΣΙΕ: ΡΕΝΑ ΓΑΛΑΝΗ

ΣΗΜ.— ΤΟ ΚΕΝΤΡΟΝ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΕΙ.

Εἰς τὸν Ζάκυνθο

Μύριαις εὐχαῖς ὁ τὸν ἄπλαστον πατέρα
Κι ἅπ' ἄνθη μύριαις στέλνουμε εὐωδιαίς.
Μὰ θωροῦμε μὲ τρόμο τὸν αἰθέρα
Ν' ἀπαντᾷ μὲ βρονταῖς καὶ μ' ἀστραπαῖς.

Θωροῦμε νεκρωμένοι τὴν ἡμέρα
Καὶ περνοῦμε τρισκόταδαις νυχταίς.
Ἡ θάλασσα μονγκρίζει μὲ φοβέρα
Κ' ἔχει φριχταῖς ἀγκάλαις ἀνοιχταῖς.

Τοῦτο τὸ χῶμα μ' ἄνθη στολισμένο
Ῥοὰν θεριὸ μονγκρίζει τρομερὰ
Καὶ σὰν λιοντάρι σειέται μανιωμένο.

Κ' ἐνῶ τρόμο καὶ θάνατο σκορπᾷ
Κυττάζουμε μὲ πρόσωπο σδυμένο
Αὐτὴ τὴ φύσι πάντα νὰ γελᾷ.

Ο Στέφανος Μαρτζώκης, ὁ τελευταῖος κατὰ χρονολογικὴ σειρὰ ποιητὴς τῆς ἑπτανησιακῆς σχολῆς, γεννήθηκε στὴ Ζάκυνθο τὸ 1855 καὶ πέθανε στὴν Ἀθήνα, τὸ 1913. Μεγαλωμένος σὲ πνευματικὸ περιβάλλον, πολὺ νωρὶς ἄρχισε νὰ ἀσχολῆται μὲ τὴν ποίησι. Ἡ πρώτη του συλλογὴ, γραμμένη ἰταλικά, κυκλοφόρησε στὴ Ζάκυνθο τὸ 1878. Τὸ 1900 σπουδασταὶ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν καὶ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ἐξέδωκαν μὲ τὴν ὑποστήριξι τῶν καθηγητῶν τῶν Λεγκράν καὶ Περγῶ τὰ «Σονέττα» τοῦ Μαρτζώκη. Τὰ ἅπαντὰ του ἐξεδόθησαν ἀπὸ τὸν γιό του Καίσαρα Μαρτζώκη, στὰ 1925.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

Ἡ νέα ἡ κή

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Τοῦ

ALBERT SCHWEITZER

(Ἀπὸ τὸ βιβλίο του «Ἀπὸ τῆ ζωῆ καὶ τῆς σκέψεως μου»)

Δὺο ἀλήθειες σκιάζουν τὴ ζωὴ μου. Ἡ μιά εἶναι ἡ συνειδητοποίησης ὅτι ὁ κόσμος αὐτὸς εἶναι ἀνεξήγητα μυστηριώδης καὶ γεμάτος πόνο. Ἡ ἄλλη ὅτι γεννήθηκα σὲ μιὰ περίοδο πνευματικῆς παρακμῆς τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐξοικειώθηκα καὶ μὲ τὶς δυὸ καὶ ἐτοιμάστηκα νὰ τὶς ἀντιμετωπίσω μὲ τὴ σκέψι πού μὲ ὠδήγησε στὴν ἠθικὴ καὶ θετικὴ θέσι τοῦ Σεβασμοῦ πρὸς τὴ Ζωή.

Στὴν ἀρχὴ αὐτῆ τοῦ Σεβασμοῦ, ἡ ζωὴ μου ὄρῃκε ἕνα στερεὸ πάτημα καὶ ἀνοίχτηκε μπρὸς τῆς ἑνὸς δρόμος καθαρὸς.

Ἔτσι ὑπάρχω καὶ δουλεύω σ' αὐτὸν τὸν κόσμο σὰν κάποιος πού σκοπὸς του εἶναι νὰ κἀνῃ τοὺς ἀνθρώπους λιγώτερο ρηχούς καὶ ἠθικὰ καλύτερους, ἀναγκάζοντάς τοὺς νὰ σκεφθοῦν.

Μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶνος θρίσκομαι σὲ ἀπόλυτῃ ἀσυμφωνίᾳ, ἀκριβῶς γιὰτὶ περιφρονεῖ τὴ φιλοσοφικὴ σκέψι.

Σήμερα ἐκτὸς ἀπὸ τὴν περι-

φρόνησι, ὁ φιλοσοφικὸς στοχασμὸς ἀντικρύζεται καὶ μὲ κάποια δυσπιστία. Οἱ διάφορες πολιτικές, κοινωνικὲς καὶ θρησκευτικὲς ὁργανώσεις τῆς ἐποχῆς μας ἐργάζονται ὄχι γιὰ νὰ βοηθήσουν τὸν ἄνθρωπο νὰ ἀποκτήσῃ δικές του πεποιθήσεις μὲ τὴ βοήθεια τῆς δικῆς του σκέψεως, ἀλλὰ γιὰ νὰ κἀνουν δικές του πεποιθήσεις πού ἤδη ἔχουν ἐτοιμὲς γι' αὐτόν. Κάθε ἄνθρωπος πού σκέπτεται ἀνεξάρτητα καὶ εἶναι πνευματικὰ ἐλεύθερος, εἶναι γι' αὐτοὺς ὕλικο ἀκατάλληλο καὶ ἐπικίνδυνον.

Ἔτσι, σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ, ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται σήμερὰ ἐκτεθειμένος σὲ ἐπιδράσεις πού ζητοῦν νὰ τοῦ καταστρέψουν τὴν ἐμπιστοσύνη του στὴν ἴδια του τὴ σκέψι. Τὸ πνεῦμα τῆς πνευματικῆς ἐξαρτήσεως σὲ ὅποιο καλεῖται νὰ ὑποταχθῇ βρίσκεται σὲ ὅ,τι διαβάζει ἢ ἀκούει. Θρίσκεται στοὺς ἀνθρώπους πού συναντᾷ κάθε μέρᾳ· σὲ τὶς συγκεντρώσεις καὶ σὲ τὶς ὁργανώσεις πού

τόν διεκδικούν· βρίσκεται σέ κά-
θε στιγμή τῆς ζωῆς του.

Τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, λοιπόν,
δημιουργεῖ στόν σημερινό ἄνθρω-
πο ἀναγκαστικά τήν ἀμφιβολία
ὡς πρός τήν ἀξία τοῦ ἴδιου τοῦ
λογικοῦ του, ἀκριβῶς γιά νά τόν
κάμῃ νά δεχθῇ εὐκολώτερα τίς
ἀλήθειες πού ἄλλοι ἔχουν ἐτοι-
μάσει γι' αὐτόν. Στίς συνεχεῖς
αὐτές ἐπιδράσεις εἶναι ἀδύνατον
νά ἀντιτάξῃ τήν ἀντίστασι πού
πρέπει, γιατί εἶναι ἕνα ὄν κου-
ρασμένο καί διεσπασμένο, χωρίς
δύναμι νά συγκεντρωθῇ. Ἐπὶ
πλέον, τὰ πολλαπλᾶ ὕλικά ἐμ-
πόδια ἐπιδρῶν στή σκέψι του μέ
τέτοιο τρόπο, ὥστε στό τέλος
νά πιστεῦῃ πῶς εἶναι ἀνίκανος
νά σκεφθῇ πρωτότυπα. Ἡ αὐτο-
πεποίθησί του ἐπίσης ἐλαττώνε-
ται μέ τήν πίεσι πού ἐξασκεῖ ἐ-
πάνω του ὁ καθημερινὸς αὐθα-
νόμενος ὄγκος τῶν γνώσεων.

Ἔτσι ἐργάζεται ὁ αἰώνας μας
γιά νά μᾶς φέρῃ στό πνεῦμα του.

Ὁ σπόρος τοῦ σκεπτικισμοῦ
ἄρχισε νά φυτρῶνῃ. Ὁ σημερι-
νός ἄνθρωπος δέν ἔχει πνευματι-
κή αὐτοπεποίθησι. Πίσω ἀπό μιᾶ
ἐξωτερική αὐτοπεποίθησι κρύβε-
ται ἡ τρομερή ἔλλειψι ἐμπιστο-
σύνης. Ἐνῶ στὰ ὕλικά ζητήμα-
τα εἶναι τόσο δυνατός, κατά θά-
θος εἶναι ἕνα πλάσμα ἀνίσχυρο,
ἐπειδὴ δέν χρησιμοποιεῖ τὴ σκέ-
ψι του. Θά μείνῃ γιά πάντα ἀ-
νεξήγητο πῶς ἡ γενεά μας, πού
ἀποδείχθηκε τόσο μεγάλη στίς
ἐφευρέσεις καί τίς ἀνακαλύψεις,
μπόρεσε νά πέσῃ τόσο χαμηλά,
ὥστε νά πάψῃ νά σκέπτεται.

Αὐτό εἶναι ὁμολογία πνευμα-
τικῆς χρεωκοπίας. Ἐκεῖ ὅπου ὁ
ἄνθρωπος δέν πιστεῦει ὅτι μπορεῖ
μέ τὴ βοήθεια τοῦ λογικοῦ του
νά φθάσῃ στήν ἀλήθεια, ἐκεῖ φυ-
τρώνει ὁ σκεπτικισμός. Καί ἐ-
κείνοι πού ἐργάζονται γιά νά

καλλιεργήσουν τὸν σκεπτικισμό
τοῦ αἰώνα μας, τὸ κάνουν μέ τὴν
προσδοκία ὅτι οἱ ἄνθρωποι, χά-
νοντας κάθε ἐλπίδα ὅτι θά ἀνα-
καλύψουν μόνοι τους τήν ἀλή-
θεια, θά δεχθοῦν ὡς ἀλήθεια αὐ-
τὸ πού θά τοὺς ἐπιβληθῇ μέ τὴν
προπαγάνδα.

Μὰ οἱ ὑπολογισμοὶ τους δέν
εἶναι σωστοί. Ὅποιος ἀνοίγει
τὸ ρεῦμα τοῦ σκεπτικισμοῦ γιά
νά κατακλύσῃ τὸν τόπο, δέν πρέ-
πει νά ἐλπίζει ὅτι θά μπορέσῃ
νά τὸ γυρίσῃ ποτὲ πίσω. Ἀπὸ
κείνους πού ἀπογοητεύονται ὅτι
θά μπορέσουν νά βροῦν μόνοι
τους τήν ἀλήθεια, πολλοὶ λίγοι
θά ἀφύρουν στὴ θέσι τῆς τήν ἀλή-
θεια πού τοὺς προσφέρεται ἀπὸ
τοὺς ἄλλους. Τὸ πλήθος ἀφίνε-
ται στόν σκεπτικισμό καί φέρε-
ται πότε πρός τὰ ἐδῶ, πότε πρός
τὰ ἐκεῖ, περνώντας ἀπὸ τὴ μιᾶ
δοξασία στήν ἄλλη.

Ἡ ἀλήθεια πού κυριαρχεῖται
ἀπὸ τὸν σκεπτικισμό δέν ἔχει τίς
πνευματικὲς ἀρετὲς τῆς ἀλήθει-
ας πού γεννήθηκε ἀπὸ τὴν σκέ-
ψι. Ἀσκεῖ κάποια δύναμι πάνω
στόν ἄνθρωπο, δέν ἔχει ὅμως τὴ
δύναμι νά γίνῃ ἕνα μαζί του.
Ζωντανὴ ἀλήθεια εἶναι μόνον ἐ-
κείνη πού γεννιέται μέ τὴν ἐ-
λεύθερη σκέψι.

Ὅπως τὸ δέντρο δίνει χρόνον
μέ τὸ χρόνο τὸν ἴδιο καρπὸ καί
ὅμως ὁ καρπὸς αὐτός, ἂν καί
εἶναι ὁ ἴδιος, εἶναι κάθε χρόνον
νέος, ἔτσι πρέπει ὅλες οἱ ἰδέες
πού ἔχουν μόνιμη ἀξία νά ξα-
ναγεννιῶνται μέ τὸν φιλοσοφικὸ
στοχασμό. Καί ὅμως ἡ ἐποχὴ μας
προσπαθεῖ νά κἀνῃ τὸ στεῖρο
δέντρο τοῦ σκεπτικισμοῦ νά καρ-
πίσῃ, δένοντας τοὺς καρποὺς τῆς
ἀλήθειας στὰ κλαδιά του.

Τὸ ἴδιο δυνατόν μέ τὴν ἀγάπη
γιά τὴν ἀλήθεια πρέπει νά εἶναι
ἡ ἀγάπη γιά τὴν εἰλικρίνεια. Μό-

νο μιᾶ ἐποχῇ πού μπορεῖ νά ἐπι-
δείξῃ τὸ θάρρος τῆς εἰλικρίνειας
μπορεῖ νά κερδίσῃ τὴν ἀλήθεια
πού δουλεύει σὰν πνευματικὴ δύ-
ναμι μέσα τῆς.

Ἡ εἰλικρίνεια εἶναι τὸ θεμέ-
λιο τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Μὲ τὴν ὑποτίμησι τοῦ φιλοσο-
φικοῦ στοχασμοῦ, ἡ ἐποχὴ μας
ἔχασε τὸ αἶσθημα τῆς εἰλικρίνει-
ας καί μαζί του τὸ αἶσθημα τῆς
ἀλήθειας. Καί τώρα μόνον ἡ ἐ-
πιστροφὴ στὴν ὁδὸ τοῦ στοχα-
σμοῦ μπορεῖ νά τὴν βοηθήσῃ.

Ἀκριβῶς ἐπειδὴ πιστεύω σ'
αὐτό, ἀντιτίθεμαι στὸ πνεῦμα τῆς
ἐποχῆς καί παίρνω ἐπάνω μου
μέ ἐμπιστοσύνη τὴν εὐθύνη νά ἐκ-
πληρώσω τὸ χρέος μου στὴν ἀ-
ναζωογονήσι τῆς φλόγας τοῦ
στοχασμοῦ.

☆

Τί θά πολεμήσῃ τὸν σκεπτικι-
σμό;

Ὁ στοχασμὸς κατευθυνόμενος
ἀπὸ τὴν ἰδέα τοῦ Σ ε β α σ μ ο Ὑ
πρὸς τὴ Ζωὴ εἶναι ἀπὸ τὴ
φύσι του τὸ μόνον πρᾶγμα πού
μπορεῖ νά ἀγωνισθῇ ἐναντίον τοῦ
σκεπτικισμοῦ. Ὁ στοχασμὸς εἶ-
ναι κάτι ἀπλό καί στοιχειῶδες.

Στοιχειώδης στοχασμὸς εἶναι
ἐκεῖνος πού ἐξεκινᾷ ἀπὸ τὰ βασι-
κὰ ἐρωτήματα γιά τίς σχέσεις
τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸν κόσμον, γιά
τὸ νόημα τῆς ζωῆς καί γιά τὴ
φύσι τοῦ ἀγαθοῦ. Πλαταίνει καί
βαθαίνει τὴ σκέψι μας.

Αὐτὸν τὸν στοχασμὸ τὸν βρί-
σκουμε στὴ Στοϊκὴ φιλοσοφία.
Ὅταν σὰν φοιτητὴς ἄρχισα νά
μελετῶ τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσο-
φίας, μέ δυσκολία κατῴρθωσα νά
παρακολουθῶ τὰ ἐντελῶς δια-
φορετικὰ συστήματα πού τὸν δια-
δέχθηκαν. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὰ
συμπεράσματα στὰ ὁποῖα κατέ-
ληγε ἡ φιλοσοφία αὐτὴ δέν μέ
ἱκανοποιούσαν, εἶχα ὅμως τὸ αἶ-

σθημα πῶς ὁ ἀπλὸς αὐτὸς τρό-
πος τοῦ φιλοσοφεῖν ἦταν ὁ σω-
στός καί ἀποροῦσα πῶς οἱ ἄν-
θρωποι τὸν ἐγκατέλειψαν. Ἔνοι-
ωθα ἀκόμη ὅτι ἡ βασικὴ ἀρχὴ
τῶν Στοϊκῶν ὅτι ὁ ἄνθρωπος
πρέπει νά ἀποκτήσῃ πνευματι-
κοὺς δεσμούς μέ τὸν κόσμον καί
νά γίνῃ ἕνα μαζί του, ἦταν σω-
στή. Στὸ θαυότερον νόημά του ὁ
Στοϊκισμὸς εἶναι μιᾶ φιλοσοφία
τῆς φύσεως πού καταλήγει στόν
μυστικισμό.

Τὴν ἴδια ἀπλότητα ἔβρισκα
καί στὴ φιλοσοφία τοῦ Λάου Τσέ.
Καί γι' αὐτόν σημασία ἔχει τὸ ὅ-
τι ὁ ἄνθρωπος μέ τὸν ἀπλό στο-
χασμὸ μπορεῖ νά ἔρθῃ σὲ μιᾶ
πνευματικὴ σχέσι μέ τὸν κόσμον
καί μέ τὴ ζωὴ του, νά ἀποδείξῃ
τὴν ἐνότητά του μαζί του.

Αὐτὸς ὅμως ὁ ἀπλὸς στοχα-
σμός, πού τὸν συναντοῦμε τόσο
στὴν εὐρωπαϊκὴ ὅσο καί στὴν
ἐξω-εὐρωπαϊκὴ φιλοσοφία, δέν
μπορεῖ νά κρατήσῃ τὴν θέσι πού
κάποτε κέρδισε. Πρέπει νά πα-
ραιτηθῇ ἀπὸ τὰ πρωτεῖα γιατί
τὰ συμπεράσματά του δέν εἶναι
ἱκανοποιητικά. Ὁ Ἑλληνικὸς
στοϊκισμὸς φθάνει στὸ ἰδεώδες
τῆς «ἀπαθείας» καί ὁ Λάου-Τσέ
στὴν εὐγενῆ ἀπραξία, ἡ ὁποία
γιά τὸν εὐρωπαῖο εἶναι κάτι ἀ-
κατανόητο.

Παράλληλα μέ τὸν τρόπο αὐ-
τὸ τοῦ σκέπτεσθαι εἰσέρχεται, ἰ-
δίως στὴν εὐρωπαϊκὴ φιλοσοφία,
ἕνας ἄλλος τρόπος κάθε ἄλλο
παρὰ ἀπλός. Θέμα του δέν εἶναι
πιά ἡ σχέσι τοῦ ἀνθρώπου μέ τὸν
κόσμον. Τὸν ἀπασχολεῖ ἡ φύσις
τῆς γνώσεως, οἱ φυσικὲς ἐπιστή-
μες, ἡ ψυχολογία, ἡ κοινωνιολο-
γία. Ἀντὶ νά κἀνῃ τὸν ἄνθρωπο
νά σκεφθῇ ποῖα εἶναι ἡ σχέσι του
μέ τὸν κόσμον, τοῦ παρουσιάζει
τὰ συμπεράσματα τῶν διαφόρων
ἐπιστημῶν σὰν πράγματα σύμφω-

να με τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ σχηματίσῃ τὴ θεωρίαν του γιὰ τὴ ζωὴν τοῦ καὶ γιὰ τὴ σχέσιν τοῦ με τὸν κόσμον. Μὲ ἄλλα λόγια ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὡς σὲ ἓνα ὄν πού δὲν βρίσκεται καὶ δὲν ζεῖ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, ἀλλὰ στέκει κάπου ἄλλου καὶ ἀπὸ κεῖ βλέπει καὶ στοχάζεται τὰ τοῦ κόσμου.

Ἐπειδὴ πλησιάζει τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου με τὸν κόσμον ἀπὸ μιᾶς ἄποψιν κάπως αὐθαίρετη ἢ τὸ προσπερνᾷ ἐντελῶς, ἡ εὐρωπαϊκὴ φιλοσοφία δὲν ἔχει ἐνότητα καὶ συνοχή. Παρουσιάζεται κάπως ἐπιφανειακὴ, τεχνητὴ, ἐκκεντρικὴ καὶ κομματιασμένη. Συγχρόνως εἶναι ἡ πιὸ καθολικὴ ἀλλὰ καὶ ἡ πιὸ πρακτικὴ γιατί ἀσχολεῖται μὲ τὶς φυσικὰς ἐπιστῆμας καὶ μὲ τὰ ἠθικὰ προβλήματα πιὸ πολλὰ καὶ πιὸ θαθεῖα ἀπὸ τὶς ἄλλες φιλοσοφίες.

Στὴν πνευματικὴ ζωὴ τῆς ἐποχῆς μας ὁ μυστικισμὸς εἶναι στὸ βάθος μιὰ μορφή στοιχειώδους στοχασμοῦ γιατί ζητεῖ νὰ φέρῃ τὸν ἄνθρωπον σὲ μιὰ πνευματικὴ σχέσιν με τὸν κόσμον. Ἀπελπίζεται ὅμως ἀπὸ τὸν ὀρθολογισμό καὶ πέφτει στὴ διαίσθησιν μέσα στὴν ὁποία κινεῖται ἐλεύθερα ἢ φαντασία. Ἀφοῦ ὅμως γιὰ μᾶς μόνον ὅ,τι προκύπτει ἀπὸ τὸν ὀρθὸ λόγον εἶναι ἀλήθεια, οἱ πεποιοήσεις πού συνιστοῦν τὸ μυστικισμό δὲν μποροῦν νὰ γίνουν ἀποδεκτές.

Ἐπὶ πλέον, αὐτὲς καθ' ἑαυτὲς δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὲς. Καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι τὸ ἠθικὸ περιεχόμενο ὅλων τῶν μέχρι σήμερα μυστικιστικῶν θεωριῶν εἶναι πολὺ χαμηλό. Βάζουν τὸν ἄνθρωπον στὸ δρόμον τῆς στροφῆς πρὸς τὸν ἑσωτερικὸν τὸν κόσμον καὶ ὄχι στὸ δρόμον τῆς ἠθικῆς δράσεως. Ἡ Ἀλήθεια μιὰς

θεωρίας περὶ τοῦ κόσμου πρέπει νὰ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ πνευματικὴ σχέσιν με τὴ ζωὴ καὶ τὸν κόσμον στὴν ὁποία ὁδηγεῖ στρέφει τὸν ἄνθρωπον καὶ πρὸς τὸν ἑσωτερικὸν τοῦ κόσμου καὶ πρὸς μιὰ ζωντανὴ ἠθικὴν.

Τὴν ἀπουσία τοῦ στοχασμοῦ λοιπόν, πού χαρακτηρίζει τὴν ἐποχὴν μας, τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ τὴν καταπολεμήσῃ ἀποτελεσματικὰ. Οὔτε ἡ δυτικὴ φιλοσοφία πού προσπαθεῖ νὰ κυκλώσῃ καὶ ὄχι νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ πρόβλημα, οὔτε ἡ διαίσθησις τῶν μυστικιστῶν.

Γιὰ νὰ ξανακάνουμε τοὺς ἀνθρώπους σκεπτόμενα ὄντα, πρέπει νὰ τοὺς κάνουμε νὰ καταφύγουν στὸν δικὸν τοὺς τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἀπ' αὐτὸν νὰ ἐξασφαλίσουν τὴ γνῶσιν πού χρειάζεται γιὰ τὴ ζωὴ. Ὁ Σεβασμοὺς γιὰ τὴν Ζωὴν μπορεῖ νὰ βοηθήσῃ στὴν ἀναγέννησιν τοῦ στοιχειώδους στοχασμοῦ.

Ὁ κόσμος δὲν εἶναι μόνον μιὰ σειρά γεγονότων. Ἐχει μέσα του ζωὴ καὶ μετὰ τὴ ζωὴ αὐτὴ, ὅσο μπορεῖ, πρέπει νὰ βρίσκεται σὲ σχέσιν, ὄχι μόνον παθητικὴ ἀλλὰ καὶ ἐνεργητικὴ. Βάζοντας τὸν ἑαυτοῦ τὸν σὴν ὑπηρεσία καθενὸς ζωντανοῦ ὄντος, ἐνεργεῖ, δρᾷ μέσα στὸν κόσμον ὁ ὁποῖος ἔχει νόημα καὶ σκοπὸν.

Ἡ ἰδέα τοῦ Σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ζωὴν εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀπάντησις στὸ πραγματικὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου με τὸν κόσμον. Ἀπὸ τὸν κόσμον ὁ ἄνθρωπος ἔξερει ὅτι καθετὶ πού ὑπάρχει, ὅπως αὐτός, εἶναι μιὰ ἐκδήλωσις τῆς Ἐπιθυμίας γιὰ τὴν Ζωὴν. Μετὰ τὸν κόσμον αὐτὸ ἡ σχέσιν τοῦ εἶναι παθητικὴ καὶ ἐνεργητικὴ. Ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά ὑπόκειται στὴν πορεία τῶν γεγονότων καὶ ἀπὸ

τὴν ἄλλην μπορεῖ ὁ ἴδιος νὰ ἐπιρεάσῃ τὴ ζωὴν, καταστρέφοντάς τὴν ἢ διατηρώντάς τὴν.

Ὅταν γιὰ μιὰ φορὰ ὁ ἄνθρωπος σκεφθῇ τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς πού γεμίζει αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ τοὺς δεσμοὺς πού τὸν δένουν μαζί της, δὲν θὰ μπορέσῃ παρὰ νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ στὴ δικὴν του ζωὴν καὶ σὲ κάθε ἄλλαν ζωὴν μετὰ τὴν ὁποία ἔρχεται σὲ ἐπαφή, τὴν ἀρχὴν τοῦ Σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ζωὴν καὶ νὰ τὴν ἐπιβεβαιώσῃ μετὰ τὶς πράξεις του. Ἡ ὑπαρξὶς τοῦ θὰ γίνῃ ὅπως ὅποτε πρὸς τὸν δῶσκολον ἀπὸ ὅ,τι θὰ ἦταν ἂν ζοῦσε γιὰ τὸν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ συγχρόνως θὰ γίνῃ πλουσιώτερη, πιὸ ὁμορφὴ καὶ πιὸ εὐτυχισμένη.

Ἡ ἠθικὴ τοῦ Σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ζωὴν εἶναι πραγματικὴ καὶ ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον στὴν πραγματικὴ ἀντιμετώπισιν τῆς πραγματικότητος. Ἡ ἠθικὴ τοῦ Σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ζωὴν εἶναι ἡ ἠθικὴ τῆς ἀγάπης πού ἐκτείνεται πάντως σὲ καθετὶ ζωντανό, εἶναι ἡ ἠθικὴ τοῦ Χριστοῦ.

Ἰσως νὰ προβληθῇ ἡ ἀντίρρηση ὅτι ἡ ἠθικὴ αὐτὴ ἀποδίδει μεγάλην ἀξίαν στὴ φυσικὴν ζωὴν. Σ' αὐτὴ τὴν ἀντίρρησιν ὑπάρχει ἡ ἀπάντησις ὅτι τὸ λάθος πού ἔκαναν ὅλα τὰ προηγούμενα αὐτῶν ἠθικῶν ἦταν ὅτι δὲν κατάρθωσαν νὰ ἀναγνωρίσουν πὺς ἡ ζωὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἡ μυστηριώδης ἀξία μετὰ τὴν ὁποία ἔπρεπε νὰ ἀσχοληθοῦν. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ συναντᾶται μέσα μας μετὰ τὴν φυσικὴν. Στὴν παραβολὴ τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ποιμὴν δὲν σώζει ἀπλῶς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀπολωλὸτος προβάτου, ἀλλὰ ὑλόκληρον τὸ πρόβατον.

Ἡ ἠθικὴ τοῦ Σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ζωὴν δὲν ἀναγνωρί-

ζει ἀνώτερη ἢ κατώτερη ζωὴ οὔτε περισσότερο ἢ λιγώτερον ἀξιόλογη. Ἄν ὁ ἄνθρωπος ἐπιχειροῦσε νὰ διακρίνῃ διάφορα εἶδη ζωῆς, θὰ τὰ τοποθετοῦσε στὴν ἱεραρχίαν ἀνάλογα μετὰ τὴν ἀπόστασιν τοῦ ἀπὸ τὴν δικὴν του ζωὴν, σύμφωνα μετὰ τὴν δικὴν του κρίσιν. Αὐτὸ ὅμως τὸ κριτήριον εἶναι πολὺ ὑποκειμενικόν. Γιατὶ ποῖος ἀπὸ μᾶς ξέρει τί σημασία ἔχουν οἱ ἄλλες μορφὲς τῆς ζωῆς, αὐτὲς καθ' ἑαυτὲς ὡς μέρη τοῦ συμπαντος;

Γιὰ τὸν ἠθικὸν ἄνθρωπον καθετὴ ζωὴ εἶναι ἱερὴ, ἀκόμη καὶ ἐκείνη πού φαίνεται κατώτερη. Τὴ διακρίσιν ἀνάμεσα σὲ ἀνώτερη καὶ σὲ κατώτερη μορφή ζωῆς τὴν κάνει μόνον ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀνάγκης, ὅταν πρέπει νὰ διαλέξῃ ποῖα θὰ θυσιάσῃ γιὰ νὰ σώσῃ τὴν ἄλλην. Καὶ καθ' ὅλην αὐτὴ τὴν πορεία, μέχρις ὅτου ἀποφασίσῃ, ἔχει συνειδησὶν ὅτι ἐνεργεῖ ὑποκειμενικὰ καὶ αὐθαίρετα καὶ ἔχει τὴν εὐθύνην γιὰ τὴν ζωὴν πού καταστρέφει.

Μετὰ τὴν ἠθικὴν τῆς ἀγάπης, μετὰ τὸν θρησκευτικὸν τῆς χαρακτῆρα καὶ μετὰ τὴν στροφήν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἑσωτερικόν του, ἡ θεωρία τοῦ Σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ζωὴν συνδέεται μετὰ τὸν Χριστιανισμό. Ἐστὶν Χριστιανισμὸς καὶ φιλοσοφικὸς στοχασμὸς ἀποκτοῦν σήμερα μιὰ καίνουργια σχέσιν πού θὰ βοηθήσῃ πολὺ περισσότερο τὴν πνευματικὴν ζωὴν.

Ἡ πρώτη φορὰ πού συνδέθηκε ὁ Χριστιανισμὸς μετὰ τὸν φιλοσοφικὸν στοχασμόν ἦταν τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὁρθολογισμοῦ, στὸν 18ο αἰῶνα. Ἡ συνάντησις ὅμως αὐτὴ δὲν καρποφόρησε γιατί ὁ Ὁρθολογισμὸς δὲν εἶχε μέσα του οὔτε ζωὴν, οὔτε ἀγάπην, οὔτε θρησκευτικότητα.

Ἡ ἰδέα τοῦ Σεβασμοῦ

πρὸς τὴ Ζωὴ δίδει στὸν Χριστιανισμό τὴ δυνατότητα νὰ συμφιλιωθῇ μὲ μιὰ φιλοσοφία ποὺ εἶναι συγχρόνως καὶ ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ. Ὁ Χριστιανισμός χρειάζεται τὴ φιλοσοφία γιὰ νὰ λάβῃ συνείδησι τῆς πραγματικῆς του ὑποστάσεως.

Ἐπὶ αἰῶνες συντήρησε τὴ μεγάλη ἐντολὴ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἐλέους σὰν ἐκ παραδόσεως ἀλήθεια, χωρὶς νὰ συνειδητοποιήσῃ πῶς ἀποτελοῦσε ἓνα ὄπλο ἐναντίον τῆς δουλείας, τῶν βασανιστηρίων καὶ ὅλων τῶν μορφῶν τῆς ἀπανθρωπίας. Μόνον ὅταν δοκίμασε τὴν ἐπίδρασι τῆς Ἐποχῆς τοῦ Διαφωτισμοῦ, τότε ρίχτηκε στὸν ἀγῶνα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Ὁ Χριστιανισμός δὲν μπορεῖ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ φιλοσοφικὸ στοχασμό· πρέπει νὰ βασιστῇ σ' αὐτόν.

Ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μου ξέρω πῶς ἂν μπόρεσα νὰ κρατήσω τὴν πίστι μου στὴ θρησκεία καὶ στὸν Χριστιανισμό, τὸ ὀφείλω στὸν φιλοσοφικὸ στοχασμό. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ στοχάζεται εἶναι πιὸ ἐλεύθερος ἀπέναντι στὶς ἐκ παραδόσεως θρησκευτικὰς ἀλήθειες, τὰ ἀκατάλυτα στοιχεῖα τοῦ ὅμως τὰ ἀφομοιώνει πολὺ πιὸ ἀποτελεσματικὰ ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητο.

Τὸ βασικὸ στοιχεῖο τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως τὸ κήρυξε ὁ Ἰησοῦς καὶ ὅπως τὸ κατανόησε ὁ

φιλοσοφικὸς στοχασμός, εἶναι ὅτι μόνον με τὴν Ἀγάπην μποροῦμε νὰ ἐπικοινωνήσουμε μὲ τὸν Θεό:

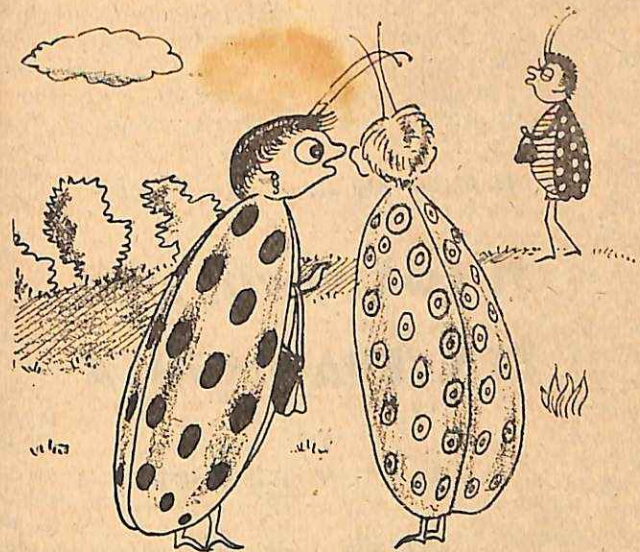
Ὅποιος ἀναγνωρίζει πῶς ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ πνευματικὸ φῶς ποὺ μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὸ Ἄπειρο, παύει νὰ ζητᾷ ἀπὸ τὴ θρησκεία τὴ γνῶσι τοῦ ὑπεραισθητοῦ. Δὲν πάει νὰ ρωτᾷ θέβαια γιὰτὶ ὑπάρχει κακὸ στὸν κόσμό· πῶς στὸν Θεό, τὴν Πρώτῃ Ἀρχή, δημιουργία καὶ ἀγάπη εἶναι ἓνα πρᾶγμα· ποῖα εἶναι ἡ σχέσι τῆς πνευματικῆς μὲ τὴν ὕλική ζωὴ καὶ πῶς ἡ ζωὴ μας εἶναι πεπερασμένη καὶ συγχρόνως αἰώνια, παρ' ὅλο ποὺ δὲν ἔχει καμμιά ἐλπίδα νὰ βρῇ τὴν ἀπάντησι σὲ κανένα ἀπὸ τὰ ἐρωτήματα αὐτά.

Ἄν ὁ Χριστιανισμός γιὰ χάρι τῆς παραδόσεως ἢ γιὰ ὁποιοδήποτε ἄλλο λόγο ἀρνηθῇ νὰ ἐρμηνευθῇ ἠθικοθρησκευτικο-φιλοσοφικά, αὐτὸ θὰ εἶναι μεγάλη ἀτυχία καὶ γιὰ τὸν ἴδιο καὶ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται σήμερὰ ὁ Χριστιανισμός εἶναι νὰ ἐξαναπληρωθῇ μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ μὲ τὴ δύναμι ποὺ θὰ βρῇ σ' αὐτὸ νὰ γίνῃ ὁ μοχλὸς ποὺ θὰ ἀνυψώσῃ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἐλπίζω ὅτι ἡ ἠθικοθρησκευτικὴ ἰδέα τοῦ Σεβασμοῦ πρὸς τὴ Ζωὴ μπορεῖ νὰ φέρῃ πολὺ κοντὰ τὸν Χριστιανισμό μὲ τὸν φιλοσοφικὸ στοχασμό.

Η ΝΕΑ ΜΟΔΑ

Κύττα, κύττα, μοντέλο τοῦ Ντιόρ!

Μια κοπελλίτσα ζητάει συμβουλὴ ἀπὸ τὴ μητέρα της:
—Ἐρεῖς, μαμά, σήμερὰ θὰ ἔρθῃ ὁ Κολὰν στὸ σπίτι. Ἄν μου ζητήσῃ νὰ τὸν παντρευῶ, τί νὰ κάνω;
—Ἡ μητέρα σκέπτεται λίγο. Ἐπειτα λέει:
—Ἐξαρτᾶται: Ἄν εἶναι πολὺ ἐνθουσιώδης καὶ διάστικός, πές του νὰ σ' ἀφήσῃ λίγες ἡμέρες νὰ τὸ σκεφθῇς. Ἄν τὸν δῇς καὶ διστάζει, πές του τὸ ναί, προτοῦ ἀλλάξῃ γνώμη.

Constellation

Δὲν μπορῶ πιά νὰ ὑποφέρω τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀνδρός μου. Εἶναι τόσο κακός, ποὺ διαρκῶς νευρῶν, στενοχωροῦμαι καὶ ἀδυνατίζω.

—Καὶ γιὰτὶ δὲν χωρίζεις;

—Μὰ περιμένω νὰ φθάσω τὰ 55 κιλά καὶ τότε δὲν θὰ ἔχω τὴν ἀνάγκη του.

P. M.

Τὰ ἐλαττώματά μας μοιάζουν μὲ τοὺς προβολεῖς τῶν αὐτοκινήτων. Μόνο τῶν ἄλλων μᾶς ἐνοχλοῦν.

P. M.

Τὰ γηρατειὰ εἶναι μιὰ παραγνωρισμένη ἡλικία. Τὰ βλέπου με πάντα μέσα ἀπὸ ἕνα πέπλο προκαταλήψεων. Καὶ οἱ ἔτοιμες αὐτὲς γνώμες εἶναι δύσκολο νὰ διαλυθοῦν ἀκριβῶς γιὰτὶ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ γέροι τὶς συμμερίζονταν καθ' ὅλη τους τὴ νεανικὴ ζωὴ. Οἱ γέροι εἶ-

ναι οἱ ἀνθρωποι ποὺ ἐπείσαν στὴν ἀναπόφευκτη παρακμὴ, ποὺ ἔχουν τὸ ἕνα πόδι τους μέσα στὸν τάφο. Τοὺς βλέπουμε σὰν τὰ σκουπίδια ποὺ ἡ φύσις ἐτοιμάζεται νὰ ξεφορτωθῇ.

Ὅταν θρέθηκα τελευταίως στὴν Εὐρώπῃ πῆγα νὰ ἐπισκεφθῶ μερικοὺς ἀνθρώπους ἀρκετὰ προχωρημένους στὰ χρόνια, ἀνθρώπους ποὺ ἡ ζωὴ τους ἔρχεται σὲ ἀπόλυτη ἀντίθεσι μετὰ τὴν πατροπαράδοτη ἀντίληψιν περὶ γηρατειῶν. Τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς τοὺς βλέπω σὰν πρωτοπόρους στὴ δημιουργία ἐνὸς νέου τύπου γέρον. Γι' αὐτοὺς ἡ δημιουργικὴ δραστηριότης κρατᾷ ὅσο καὶ ἡ ζωὴ.

Νομίζουμε συνήθως ὅτι στὰ 65 μας περνοῦμε τὸ σύνορο ποὺ χωρίζει τὴ ζωὴ τῆς δραστηριότητος ἀπὸ τὰ γεράματα καὶ τὴν ἀποστρατεία. Τὸ σύνορο αὐτὸ ὅμως εἶναι τεχνητὸ καὶ αὐθαίρετο. Ὁ πιὸ νέος ἀνθρώπος ποὺ συνάντησα στὴν Εὐρώπῃ ἦταν 77 ἐτῶν.

Γνώρισα στὴν Ἰταλία τὸν Βιτόριο Ἐμμανουέλε Ὀρλάντο — 92 χρόνων — τὸν τελευταῖο ἐπι-

ζῶντα πρωθυπουργὸ ἀπὸ κείνους ποὺ ὑπέγραψαν τὴ συνθήκη τῶν Βερσαλλιδῶν. Εἶναι ἕνας κοντὸς ἀλλὰ γεροφτιαγμένος ἀνθρώπος μετὰ πλοῦσιαν ἄσπρα μαλλιά. Ἐνα εἶδος ἄκακου λεονταριοῦ σὲ μικρογραφία, εὐκίνητου καὶ ὀλοζώντανου. Σήμερα εἶναι ἐνεργό-

τατο μέλος τῆς Ἰταλικῆς γεροσῆας, διευθύνει ἕνα δικηγορικὸ γραφεῖο, εἶναι πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Δικηγόρων, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ρώμης. Παρ' ὅλο ποὺ ἔχει ἄ-

σπονδούς πολιτικούς ἐχθρούς — στὴν πολιτικὴ διατηρεῖ ἀπόλυτη ἀνεξαρτησίαν — ὅλοι τὸν περιβάλλουν με σεβασμὸ καὶ τὸν θεωροῦν σὰν τὸν «μεγάλον γέρον» τῆς Ἰταλίας. Κοιμᾶται καλὰ, δὲν ἔχει ἀρρωστήσει ποτέ, κάνει μακρινοὺς περιπάτους, πίνει κρασί. Ἡ καλύτερη φίλη του εἶναι ἡ μικρὴ του ἐγγονή.

Ὁ Δρ. Ραφφάελε Μπαστιανέλλι εἶναι κι' αὐτὸς ἕνας ἡλικιωμένος Ἰταλὸς προικισμένος μετὰ ἀφάνταστη ζωτικότητα. Εἶναι χειρουργὸς με διεθνὴ φήμη. Στὰ 88 τοῦ χρόνιαν χειρουργεῖ τρεῖς φορές τὴν ἐβδομάδα, ὁδηγεῖ ὁ ἴδιος τὸ αὐτοκίνητό του, δέχεται κάθε μέρα στὸ ἰατρεῖο του, κάνει ἐπιστημονικὰ ἔρευνες καὶ πρὶν ἀπὸ πέντε χρόνια ἀκόμη ὠδηγοῦσε καὶ τὸ προσωπικὸ του ἀεροπλάνο. Ὁ Μπαστιανέλλι ἔχει ἀρθριτικὰ καὶ ὑποφέρει ἀπὸ

Ἡ ἡλικία δὲν εἶναι πάντα ἐμπόδιο

Ἡ ζωὴ ξαναρχίζει ΣΤΑ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ

Τοῦ

Dr MARTIN GUMPERT

τὸ στομάχι του ἀπὸ 30 ἐτῶν. Αὐτὸ ὅμως δὲν τὸν ἐμποδίζει νὰ εἶναι σπητὸς σὰν λαμπάδα, νὰ διαβάξῃ χωρὶς γυαλιὰ καὶ νὰ εἶναι ἀπολύτως κύριος τῶν χειρῶν του ποὺ δὲν τρέμουν ποτέ.

☆

Ἄς πάρουμε τὸν Μπενεντέτο Κρότσε, 86 χρόνων. Μένει στὴ Νεάπολιν κοντὰ στὸ Ἰταλικὸ Ἰνστιτοῦτο Ἱστορικῶν Μελετῶν ποὺ τὸ ἴδρυσε αὐτός. Σηκώνεται στὶς 8 τὸ πρωῒ καὶ ἐργάζεται δέκα ὥρες τὴν ἡμέρα. Τρώει πολὺ λίγο — ποτέ κρέας — καὶ ἔχει ἐξαιρετὴ ὄψιν.

Ὁ Κρότσε ἔπαθε συμφορῆσι πέρυσιν, ἀλλὰ συνήλθε τελείως. Μιλάει, ἀκούει, γράφει χωρὶς καμμιὰ δυσκολία. Κι' αὐτὸς εἶναι γεροσυστήτης καὶ ἡ φιλολογικὴ του ἀπόδοσις εἶναι ἀστέρευτη. Τὸ 1950 ἔβγαλε δυὸ βιβλία. Τώρα ἐπεξεργάζεται ἕνα καινούργιο φιλοσοφικὸ ἔργο του.

☆

Ὁ Μπενάρ Μπερανσόν, ὁ μεγάλος ἱστορικὸς τῆς τέχνης — 87 χρόνων — ζῇ κοντὰ στὴ Φλωρεντία, τριγυρισμένος ἀπὸ τὰ ὠραιότερα δείγματα τῆς φλωρεντινῆς ζωγραφικῆς, καὶ τῆς αἰγυπτιακῆς καὶ ἀσιατικῆς γλυπτικῆς. Ἡ βιβλιοθήκη του ἔχει 50.000 τόμους καὶ ἡ ταξινόμησις τῶν βιβλίων τῆς εἶναι πράγματι θαυμαστή. Τελευταῖα ἔβγαλε ἕνα βιβλίο καὶ ἐτοιμάζει ἄλλο ἕνα.

Ἄν μποροῦσα, μοῦ εἶπε, θὰ καθόμουν στὴ γωνιά ἐνὸς δρόμου καὶ θὰ ἀπλώνω στοὺς διαβάτες τὸ καπέλλο μου γιὰ νὰ ρίχνουν μέσα τὶς ὥρες ποὺ σπαταλοῦν!

☆

Στὴ Γαλλία ὁ Ἐδουάρδος Ἐρριώ πλησιάζει τὰ 80. Ξυπνᾷ στὶς 8 τὸ πρωῒ, παίρνει τὸ πρωῒν του στὸ κρεβάτι καὶ

δουλεύει ὡς τὶς 10 ἢ 11. Τρεῖς φορές τὴν ἐβδομάδα προεδρεύει στὴν Ἐθνοσυνέλευσι. Εἶναι καὶ πρόεδρος τοῦ ριζοσπαστικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Δέχεται ἀναριθμητὰς ἐπίσημες ἐπισκέψεις. Κάθε Σάββατο πρωῒ φεύγει με αὐτοκίνητο γιὰ τὴ Λυών, ὅπου εἶναι δήμαρχος. Περνᾷ τὴν Κυριακὴν του μετὰ τὴ γυναῖκα του σὲ ἕναν παλιὸ πύργο καὶ τὴ Δευτέρα στὸ δημαρχεῖο μετὰ τοὺς δημοτικούς συμβούλους του. Τὴν Τρίτῃ ξαναγυρίζει στὸ Παρίσι. Γράφει δυὸ ἄρθρα τὴν ἐβδομάδα, ἐτοιμάζει τὸν δεύτερον τόμον τῶν ἀπομνημονευμάτων του καὶ τὸ 1949 τελειώσε ἕνα βιβλίο του γιὰ τὸν Ροντέν.

Ἀγαπᾷ τὴ μουσικὴ καὶ τὸ θέατρο. Πηγαίνει δυὸ φορές τὸ μῆνα στὴν Κομεντί Φρανσαίζ καὶ ἡ μεγαλύτερή του ἀπόλαυσις εἶναι τὸ τσίρκο, ὅπου πηγαίνει τακτικὰ με συντροφιά μικρὰ παιδιὰ. Ὅλα αὐτὰ παρὰ τὴ φλεβίτιδα ποὺ ἔχει στὸ ἀριστερό του πόδι καὶ τὴ χρονία θρογχιτίδα.

☆

Στὴν Ἀγγλία θρίσκει κανεῖς τὸν κόμητ Σάμουελ, πρῶτον ἀρμοστήν τὴν Παλαιστίνην, 82 χρόνων, ποὺ πρόκειται νὰ δημοσιεύσῃ ἕνα ἔργο του γιὰ τὴ σχέσιν ἐπιστήμης, φιλοσοφίας καὶ θρησκείας.

— Αὐτὸ τὸ βιβλίο γράφτηκε μόνον του, λέει. Τὸ θέμα μοῦ ἦταν ξένο, ὅσο ὅμως γερνοῦσα τόσο πρὸ εὐκόλα μοῦ ἔρχονταν οἱ ιδέες.

☆

Ὁ Μπέρτραντ Ράσελ στὰ 80 γδόντα του χρόνια ἐτοιμάζει τὴν αὐτοβιογραφία του καὶ παραπονιέται ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ περπατήσει παραπάνω ἀπὸ 8 χιλιά-

μετρα χωρίς στο μεταξύ να ξεκουραστή!

Βρήκα στο γραφείο του, στη Χάρλεϋ Στρήτ, το λόρδο Χόρντερ, γιατρό των ανακτόρων. Είναι ογδόντα χρόνων, δουλεύει οκτώ ώρες την ημέρα και όταν δεν έχει δουλειά γράφει στίχους και καλλιεργεί τον κήπο του.

☆

Από τις γυναίκες, αυτή που μου έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση στο πεδίο αυτό ήταν η δρ. Έλεν Μπόυλ, 82 χρόνων. Είναι η πρώτη γυναίκα πρόεδρος της Βασιλικής Ίατρο-ψυχολογικής Έταιρείας. Εργάζεται ως ψυχίατρος στο Λονδίνο και στο Μπράιτον, τρώει ό,τι της άρήσει, πίνει πολύ τσάι και λίγο ούισκι, αναπαύεται δυο ώρες το μεσημέρι και κοιμάται στις 2 το πρωί.

☆

Δεν υπάρχει απόλυτος κανόνας υγιεινής που να υπόσχεται προχωρημένη ηλικία και άκμαίες δυνάμεις, πνευματικές και ψυχικές. Από τους άκμαίους γέροντες που είδα, άλλοι δεν έχουν αρρωστήσει ποτέ σοβαρά, άλλοι υποφέρουν από κάτι σε όλη τους τη ζωή. Άλλοι είναι πλούσιοι, άλλοι φτωχοί.

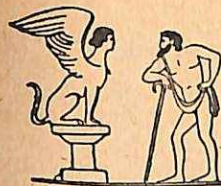
Όλοι τους μοιάζουν να παίζουν με τη ζωή πολύ περισσότερο από ότι άλλοι συνομήλικοί τους και κανείς δεν φοβάται το θάνατο.

Τους άρσει να τους αγαπούν και επιζητούν τη συντροφιά των ανθρώπων. Κανείς τους δεν έχει την παραμικρή πίκρα για τη ζωή, αυτό το πνεύμα που τόσο συχνά χαρακτηρίζει τους ηλικιωμένους. Όλοι τους είναι αξιαγάπητοι, διασκεδαστικοί και λογικοί. Το μόνο για το οποίο τους άκουσα να παραπονούνται είναι ότι δεν θυμούνται ονόματα!

Οι άνθρωποι αυτοί δεν έπαψαν να τρέφουν το πνεύμα τους, να το καλλιεργούν και να το αναπτύσσουν. Είναι μοντέρνοι, στην καλύτερη σημασία της λέξεως. Νομίζω πως τα γηρατειά συνοδεύονται από την ανάγκη της δημιουργίας και αυτό ακριβώς δεν καταλάβαμε ακόμη. Τη βλέπω αυτήν την τάση σε τόσους ηλικιωμένους: διψούν για γνώση και για δράση και είναι οι πρώτοι που εκπλησσονται από αυτό.

Και ρωτιέμαι μήπως η ζωή μας γίνει καλύτερη όταν ανακαλύψουμε και παραδεχτούμε τους θησαυρούς, τους άγνωστους θησαυρούς των γηρατειών.

Λένε για τους γέροντες πως «εμωραίνονται». Κατά τη γνώμη μου μπαίνουν κάποτε σε μια καινούργια νεότητα που συχνά έχει πολλά να δώσει και που το καλύτερο που έχουμε να κάνουμε είναι να τη δούμε με συμπάθεια, να τη μελετήσουμε και κάτι να ωφεληθούμε απ' αυτή.

Κουίζ

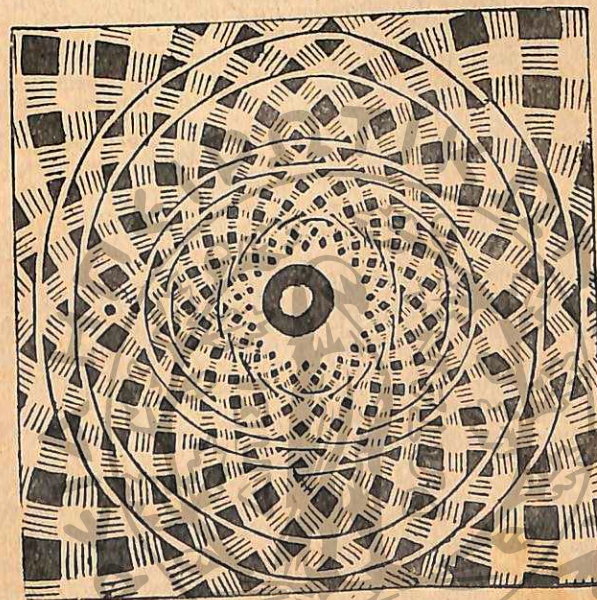
ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΙΣΩΣ ΔΕΝ ΑΚΟΥΣΑΤΕ

- 1) Τί είναι η 'Ανδόρρα;
- 2) Ποιός εφεύρε το σαξόφωνο;
- 3) 'Από πού κατάγονται οι χνουδωτές πετσέτες.
- 4) Ξέρετε πόσο αυξάνει το πά-

χος ενός κομματιού ναρτιού όταν διπλωθή 3 φορές; και πόσο αν διπλωθή 7 φορές; Σας λέμε μόνον ότι στις 20 φορές δίνει ένα στρώμα έξι πόδια ύψος.

(Απαντήσεις στη σελίδα 30)

ΕΧΕΤΕ ΔΥΝΑΤΟ ΜΑΤΙ:

Πόσους τέλειους κύκλους βλέπετε σ' αυτό το σχέδιο; Αν θέλετε βοήθεια, γυρίστε στη σελίδα 110.

Α ισιόδοξος είναι ο άνθρωπος που στα 85 του χρόνια παντρεύεται και ψάχνει να βρή σπίτι κοντά σε σχολείο.

Ἐνῶ οἱ ἀντιπρὸς τοῦ Σαρωνικοῦ ἐξωραϊζοῦνται

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

Μία συνέντευξις μετὸν Ἀρχαιολόγο - Καθηγητῇ κ. ΓΕΩΡΓΙΟ ΜΥΛΩΝΑ

Ὁ καθηγητὴς Γεώργιος Μυλωνᾶς, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔδωσε τὰ βασικά πληροφορογραφικά στοιχεῖα τοῦ ἀρθροῦ αὐτοῦ, γεννήθηκε στὴ Σμύρνη τὸ 1898. Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴν «Εὐαγγελικὴ Σχολή» τὸ 1915 καὶ πήρε τὸ πτυχίον τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὸ 1922. Ἀπὸ τότε ἔλαβε μέρος σὲ διάφορες ἀνασκαφές καὶ δημοσίευσε πολλὰς μελέτες, κυρίως γιὰ τὴν προϊστορικὴ ἐποχὴ, σὲ ἀγγλικὴ καὶ ἑλληνικὴ γλῶσσᾳ. Ἀπὸ τὰ ἑλληνικά του συγγράμματα τὸ κυριώτερον εἶναι «Ἡ Νεολιθικὴ ἐποχὴ ἐν Ἑλλάδι», πού ἐξεδόθη σὲ βιβλίον τὸ 1928 καὶ συμπληρώθηκε μετὰ μιᾶς μικρότερης μελέτης του «Οἱ προϊστορικοὶ ἀνθρώποι τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ ἱστορικά ἑλληνικά φύλα», πού δημοσιεύθηκε στὴν «Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίδα» τὸ 1930. Τὸ 1931 διωρίσθηκε ὑφηγητὴς στὸ ἀμερικανικὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Ἰλλινόϊς καὶ τὸ 1936 ἔγινε τακτικὸς καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιον «Οὐάσιγκτων» τοῦ Σαιντ Λούϊς. Ὁ κ. Μυλωνᾶς παρακλήθηκε νὰ διδάσκη κάθε χρόνον ὠρισμένους μῆνες καὶ στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν.

Τὸ σχέδιον τῶν ἔργων ἐξωραϊσμοῦ τῶν ἀκτῶν τοῦ Σαρωνικοῦ ἀπὸ τὸ Παλαιὸ Φάληρον ὡς τὴ Γλυφάδα, ὅπως ἀνεκοίνωσε ὁ ὑπουργὸς Δημοσίων Ἔργων, περιλαμβάνει καὶ τὴν ἰδρυσι ἑνὸς μεγάλου τουριστικοῦ ξενοδοχείου στὴν μικρὴ χερσόνησον τοῦ Ἀγίου Κοσμά, πού θὰ βρίσκεται ἀκριβῶς ἀπέναντι στὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἀεροδρομίου τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ἡ χερσόνησος—ἀκρωτήριον τοῦ Ἀγίου Κοσμά συνδέεται μετὰ τὴ στεριά μετὰ μιὰ πολὺ στενὴ λωρίδα γῆς καὶ κάποτε μοιάζει μετὰ νησάκι.

Στὴν ὁμορφὴ αὐτὴ ἀκτὴ θὰ 2500 π.Χ., ὑπῆρχε ἕνας ἀπὸ τοὺς

κτισθῇ ἕνα καινούργιον τουριστικὸ ξενοδοχεῖον πού θὰ προσελκύῃ πολλὸν κόσμον γιὰ τὴ δροσιά του καὶ τὴ ρομάντζα του.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Τὸ ἀκρωτήριον ὅμως τοῦ Ἀγίου Κοσμά ἔχει καὶ ἐξαιρετικὴ ἀρχαιολογικὴ σημασία. Ὅπως ἀπέδειξαν οἱ ἀνασκαφές πού ἔκανε ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου «Οὐάσιγκτων» τοῦ Σαιντ Λούϊς κ. Γεώργιος Μυλωνᾶς στὸ νοτιοανατολικὸν του τμήμα πρὶν ἀπὸ 45 περίπου αἰῶνες, γύρω στὰ

ἀρχαιότερους συνοικισμοὺς τῆς Ἀττικῆς.

Τὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ προϊστορικοῦ αὐτοῦ συνοικισμοῦ παρακολούθησε ὁ κ. Μυλωνᾶς μετὰ τὸ πλοῦσιον ὕλικόν πού θρῆκε μέσα στὰ ἐρείπια τῶν κατοικιῶν τοῦ ἀκρωτηρίου. Συγχρόνως μετὰ τὸν συνοικισμό θρέθηκε καὶ τὸ νεκροταφεῖον του, τὸ πρῶτον ἐκτεταμένον νεκροταφεῖον τῆς 3ης π.Χ. χιλιετηρίδος πού ἀνεκαλύφθηκε στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα. Στὸν συνοικισμό αὐτὸ ἔχουμε ὁλοκληρωμένη τὴν εἰκόνα μιᾶς πρωτοελλαδικῆς πόλεως.

Ὁ κ. Μυλωνᾶς δὲν ἔχει ἐκδώσει ἀκόμη τὸν τόμον, ὁ ὁποῖος θὰ περιλαμβάνῃ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν αὐτῶν καὶ τὰ πορίσματα πού προκύπτουν ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν εὐρημάτων του. Μόλις πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες τελείωσε τὴν συγγραφὴν τοῦ ἔργου αὐτοῦ, πού θὰ κυκλοφορήσῃ τὸ 1954.

Τὶς ἀνασκαφές τοῦ Ἀγίου Κοσμά ἄρχισε ὁ κ. Μυλωνᾶς μετὰ ἔξοδον τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπουργείου Παιδείας τὸ 1931 καὶ τὶς διέκοψε πέρυσιν, χωρὶς νὰ ὁλοκληρώσῃ τὴν ἔρευνα ὅλης τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἀκρωτηρίου, στὴν ὁποία ἦταν βέβαιος ὅτι θὰ εὗρισκε ἐρείπια καὶ ἄλλων κατοικιῶν.

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ

Οἱ πρῶτοι οἰκιστὰς τοῦ συνοικισμοῦ τοῦ Ἀγίου Κοσμά ἦσαν πιθανῶς ἀπὸ τὰ νοτιοδυτικὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εἶναι συγγενεῖς μετὰ τοὺς Ἀελέγες καὶ τοὺς Κάρες, πού ἀναφέρουν ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Θουκυδίδης.

Ἡ ἐγκατάστασις τους στὸ ἀκρωτήριον αὐτὸ τῆς Ἀττικῆς ἔ-

γινε γύρω στὰ 2500 π.Χ., δηλαδή κατὰ τὴν πρώτη περίοδον τοῦ Χαλκοῦ, πού λέγεται Πρωτοελλαδική. Ὁ πρωτοελλαδικὸς αὐτὸς συνοικισμὸς τοῦ Ἀγίου Κοσμά, σύμφωνα μετὰ τὰ δεδομένα τῶν ἀνασκαφῶν, καταστράφηκε τὸ 2000 π.Χ., πιθανῶς ὅταν ἦρθαν στὴν Ἑλλάδα οἱ Ἴωνες.

Ο 2ος ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ

Τὸ ἀκρωτήριον ἔμεινε ἀπὸ τότε ἀκατοίκητον ὡς τὸ 1400 π.Χ., ὅποτε ἰδρύθηκε νέος συνοικισμὸς μετὰ σπῖτια πού ἔχουν τὸ λεγόμενον «μεγαροειδὲς σχῆμα», ἀπ' τὸ ὁποῖον προήλθε τὸ σχῆμα τῶν ναῶν τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς. Ὁ δεύτερος αὐτὸς συνοικισμὸς τοῦ Ἀγίου Κοσμά, πού ἰδρύεται κατὰ τὴν Ὑστεροελλαδική (Μυκηναϊκὴ) ἐποχὴ, ἐξακολούθησε νὰ ὑπάρχῃ ὡς τὸ 1100 π.Χ., ὅποτε, ὅπως εἶναι γνωστὸ, ἔφθασαν στὴν Ἑλλάδα οἱ Δωριεῖς καὶ κατέστρεψαν τὸν Μυκηναϊκὸ πολιτισμό.

Ο ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΜΟΥΝΤΟΣ

Ἀπὸ τὸ 1100 τὸ ἀκρωτήριον ἔμεινε ἀκατοίκητον, γιὰ τὸν ὅτι νέος συνοικισμὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἰδρύθηκε σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὴν χερσόνησον, μέσα στὴν ἐκτασὶ τοῦ σημερινοῦ ἀεροδρομίου τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὅπου κατὰ τὴν κλασσικὴ ἐποχὴ ἀναφέρεται ὅτι ὑπῆρχε ὁ δῆμος Ἀλιμουντος. Στὸν δῆμον αὐτό, ὅπως ξέρουμε, γεννήθηκε ὁ ἱστορικὸς Θουκυδίδης καὶ ἀπὸ τὸν ἀρχαῖον δῆμον πήρε ἡ θέσις τὸ ὄνομα Ἀλιμος. Κατὰ τὴν κλασσικὴ ἐποχὴ ὁ Ἀλιμος εἶχε γειτονικοὺς δῆμους τὴν Αἰξωνή κοντὰ στὴν σημερινὴ Γλυφάδα καὶ

τόν δῆμο Φαληρέων, στο σημερινό Παλαιό Φάληρο.

Η ΚΩΛΙΑΣ ΑΚΡΑ

Είναι σχεδόν βέβαιο ότι την κλασσική εποχή το άκρωτήριο του Αγίου Κοσμά λεγόταν «Κωλιάς άκρα». Η ονομασία αυτή σχετίζεται με παλαιούς μύθους. Σύμφωνα με έναν άπ' αὐτούς, Τυρρηνοί πειραταί άφησαν στο άκρωτήριο ένα άμορφο παλληκάρι αιχμάλωτο, άφου πρώτα του έδεσαν τὰ χέρια και τὰ πόδια (τὰ «κώλα»), με σκοπό νά τόν παραλάβουν άργότερα στο πλοίο τους. Τά δεσμά όμως του παλληκαριού τὰ έλυσε κρυφά ή κόρη του άρχηγού τών πειρατών επειδή τόν έλυπήθηκε. Όταν ο νέος έλευθερώθηκε, έχτισε στο μέρος αυτό ένα ιερό, τó όποιο ώνόμασε από τὰ παθήματά του «Κωλιάδα».

Έκτός όμως άπ' αυτόν, υπάρχει και ένας άλλος μύθος. Σύμφωνα μ' αυτόν, τó άκρωτήριο ώνομάσθηκε «Κωλιάς» από την εποχή του άρχηγέτου της φυλής τών Ιώνων Ιώνος, ό όποιος εκυβέρνησε τίσ προϊστορικές κώμες της Άττικής. Αίτία της ονομασίας, κατά τόν δεύτερο αυτό μύθο, ήταν τó γεγονός ότι ένα πουλί που είχε άρπάξει από κάποιο θωμό ένα «κώλον», τó έρριξε πάνω στο άκρωτήριο αυτό.

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΔΙΤΗΣ ΚΩΛΙΑΔΟΣ

Κατά τούς ιστορικούς χρόνους στην «Κωλιάδα άκρα» υπήρχε ναός της Άφροδίτης που σωζόταν και στα χρόνια του περιηγητού Πausανία, στόν 2ο μ.Χ. αιώνα. Στην «Κωλιάδα άκρα»

αναφέρεται από αρχαίους συγγραφείς ότι μετά την ναυμαχία της Σαλαμίνας ξεβράσθηκαν από τὰ κύματα πολλά ναυάγια περσιικών πλοίων.

Στό ναό, που υπήρχε στην Κωλιάδα, οί Άτθίδες λάτρευαν με μεγάλες τιμές την Κωλιάδα Άφροδίτη.

Στό θέατρο του Διονύσου μάλιστα, κάτω από την Άκρόπολη, έχει σωθή μιá επιγραφή τιμητικής έδρας για την Ιέρεια της «Άφροδίτης Κωλιάδος».

ΣΠΙΤΙΑ ΚΑΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΕΛΛΑΔΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Οπολιτισμός τών Πρωτοελλαδικών κατοίκων του Αγίου Κοσμά (2500 - 2000 π.Χ.) παρουσιάζει όμοιότητες με τόν σύγχρονό πολιτισμό τών Κυκλάδων, της Κρήτης και όλης της ανατολικής πλευράς της ήπειρωτικής Ελλάδας, από τó νοτιοανατολικό άκρο της Πελοποννήσου ως την Θεσσαλία.

Τά σπίτια του Πρωτοελλαδικού συνοικισμού του Αγίου Κοσμά έχουν δυό δωμάτια και μιá αύλή. Οί διαστάσεις του δωματίου, που έχει έξοδο προς την αύλή, είναι περίπου 3Χ5 μέτρα. Τό άλλο δωμάτιο, που έπικοινωνεί με τó πρώτο και θρίσκεται πιό μέσα, είναι μεγαλύτερο, 4Χ5 μέτρα. Η αύλή τών Πρωτοελλαδικών σπιτιών είναι πολύ μικρή, περίπου 2Χ5 μέτρα, και περιβάλλεται από τοίχο ύψους 1—1.50 μ. Τό πάχος τών τοίχων είναι περίπου 60 εκατοστά. Τά Πρωτοελλαδικά αυτά σπίτια, άνά 4 ή 5, αποτελούν οικοδομικά τετράγωνα, στις πλευρές τών όποιων υπήρχαν μικροί δρόμοι με πλάτος 1.50 μ.

Η ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΟΨΙΑΝΟΥ

Η κυριώτερη άσχολία τών Πρωτοελλαδικών κατοίκων στο άκρωτήριο αυτό, όπως προκύπτει από τὰ ευρήματα τών ανασκαφών, ήταν ή κατασκευή μαχαίριδίων, βελών και διαφόρων εργαλείων από όψιανό λίθο. Ο ήφαιστειογενής αυτός λίθος, που είναι σκληρός και υαλώδης και άπολεπίζεται πολύ πολύ εύκολα, εισαγόταν τότε στην Άττική από την Μήλο. Τά μαχαίρια και τὰ άλλα εργαλεία που κατασκεύαζαν οί Πρωτοελλαδικοί Άγιοκοσμίτες τὰ πουλούσαν στα άλλα χωριά της Άττικής και της άλλης Ελλάδας.

Παρ' όλο ότι ό Πρωτοελλαδικός συνοικισμός (2500 - 2000 π.Χ.) ανήκει στην πρώτη περίοδο του Χαλκού, τὰ χάλκινα εργαλεία που βρέθηκαν κατά τίσ ανασκαφές είναι λίγα.

ΕΡΕΙΠΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Από τὰ έρείπια τών Πρωτοελλαδικών σπιτιών του Αγίου Κοσμά μερικά διακρίνονται μέσα στην θάλασσα, ή όποία άνωψώθηκε κατά την πρώτη χιλιετηρίδα π.Χ., όποτε στην παραλία του Σαρωνικού έγιναν μεγάλες μεταβολές. Τά παλαιά ίχνη της στεριάς βρίσκονται ένα-μίσυ μέτρο πιό χαμηλά μέσα στο νερό. Αυτό μπορεί νά προέρχεται από καθίζηση του εδάφους. Η παραλία του Αγίου Κοσμά έχει άλλοιωθή ριζικά άκόμη και κατά τὰ τελευταία τριάντα χρόνια, εξ αίτίας της έντατικής άμμοληψίας που γίνεται εκεί.

Στους Πρωτοελλαδικούς αυτούς κατοίκους της Άττικής, ό-

πως απέδειξε ό καθηγητής κ. Κάρλ Μπλέγκεν, όφείλεται και τó όνομα Ύμηττός.

Οί Πρωτοελλαδικοί κάτοικοι έξετόπισαν, όπως φαίνεται, βιαίως τούς Πελασγούς (Νεολιθικούς κατοίκους της Άττικής).

Η ΠΡΩΤΟΕΛΛΑΔΙΚΗ ΝΕΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ

Προς τὰ δυτικά της ή χερσόνησος του Αγίου Κοσμά σχηματίζει ένα μικρό όρμο, ό όποιος εξασφάλιζε τὰ πλοία τών προϊστορικών κατοίκων της, έφ' όσον την εποχήν εκείνην όταν είχε τρικυμία τὰ τραβούσαν στην άμμουδιά.

Στην παραλία του όρμίσκου αυτού, πέρα από την λωρίδα που συνδέει τó άκρωτήριο με την άλλη ξηρά, στα βορειοδυτικά του χώρου τών ανασκαφών και προς τó μέρος της εισόδου του άεροδρομίου Έλληνικού, ό κ. Μυλωνάς κατάρθωσε νά βρή και τó νεκροταφείο του Πρωτοελλαδικού συνοικισμού και νά ανασκάψει 32 τάφους του. Μεγάλο τμήμα του νεκροταφείου αυτού έχει καταστραφή από την θάλασσα, που κατέφαγε την ξηρά.

Κατά τίσ ανασκαφές του κ. Μυλωνά βρέθηκαν πάρα πολλά άγγεία χειροποίητα, μονόχρωμα και χωρίς παραστάσεις.

Η ΕΓΚΑΤΑΛΕΪΨΙΣ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ

Κατά τó 2000 π.Χ. οί Πρωτοελλαδικοί του Αγίου Κοσμά έκτοπίσθηκαν από τó άκρωτήριο από τούς Ιώνες, που έγκατεστάθηκαν σε όλη σχεδόν την ανατολική κεντρική ήπειρωτική Ελλάδα και άνέπτυξαν τόν πολιτισμό της Μεσοελλαδικής περιόδου του Χαλκού. Ο πολιτι-

σμός αὐτὸς τῶν Ἰώνων ἀναπτύχθηκε ἀπὸ τὸν Σπερχεῖο ὡς τὸν Ἀργολικὸ κόλπο, δηλαδὴ σὲ ὅλη τὴν ἀνατολικὴ Στερεὰ Ἑλλάδα καὶ στὴ βορειοανατολικὴ γωνιά τῆς Πελοποννήσου.

Ο ΥΣΤΕΡΟΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΓ. ΚΟΣΜΑ

Κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ τὸ ἀκρωτήριο ξανακατοικήθηκε γύρω στὰ 1400 π.Χ. ἀπὸ νέους κατοίκους ὕστερα ἀπὸ ἐγκατάλειψι 600 χρόνων. Ὁ Ὑστεροελλαδικὸς αὐτὸς συνοικισμὸς τοῦ Ἀγίου Κοσμά ἐξακολούθησε νὰ ὑπάρχῃ ὡς τὰ 1100 π.Χ., ὡς τότε δηλαδὴ ποὺ κατέβηκαν στὴν Ἑλλάδα οἱ Δωριεῖς.

Ὁ Ὑστεροελλαδικὸς—Μυκηναϊκὸς συνοικισμὸς τοῦ Ἀγίου Κοσμά συμπίπτει μὲ τὴν περίοδο ποὺ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπέκτησαν θαλάσσια δύναμι καὶ χτύπησαν τὴν Κρήτη. Μὲ Μυκηναϊκὴ ἐπίδρασι ὁ Μινωϊκὸς πολιτισμὸς τῆς Κρήτης ἐξακολούθησε ὡς τὰ 1100, ὁπότε ἡ Κρήτη ὑπετάχῃ καὶ αὐτὴ στοὺς Δωριεῖς. Ἐνῶ διαρκοῦ-

σε ὁ Ὑστεροελλαδικὸς—Μυκηναϊκὸς πολιτισμὸς τοῦ Ἀγίου Κοσμά, οἱ Ἀχαιοὶ ἔκαναν ἐπιδρομὲς σὲ διάφορα μέρη ὡς τὴν Αἴγυπτο καὶ ἐπιχείρησαν τὸν Τρωϊκὸ πόλεμο (κατὰ τὴν παράδοσι ἀπὸ τὸ 1193-1184 π.Χ.). Κατὰ τὴν περίοδο τοῦ 2ου αὐτοῦ συνοικισμοῦ ἔδρασε καὶ ὁ Θησεύς, ὁ ὁποῖος ἔνωσε ὅλους τοὺς συνοικισμοὺς τῆς Ἀττικῆς.

ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΟΥ 2ου ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Κατὰ τὶς προπολεμικὲς ἀνασκαφές του ὁ κ. Μυλωνᾶς ἐρῆκε καὶ ἐρείπια τῶν «μεγαροειδῶν» σπιτιῶν τοῦ 2ου συνοικισμοῦ τῆς Ὑστεροελλαδικῆς—Μυκηναϊκῆς ἐποχῆς.

Ὁ Ὑστεροελλαδικὸς—Μυκηναϊκὸς συνοικισμὸς τοῦ Ἀγίου Κοσμά καταστράφηκε γύρω στὰ 1100 π.Χ. ἀπὸ τοὺς Δωριεῖς καὶ στὴν θέσι του κτίστηκε ὕστερα ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια ναὸς τῆς Ἀφροδίτης καὶ κατὰ τὴν σύγχρονη ἐποχὴ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἀγίου Κοσμά.

ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΙΣΩΣ ΔΕΝ ΑΚΟΥΣΑΤΕ

(Ἀπαντήσεις ἀπὸ σελίδα 25)

1) Ἡ Ἀνδρόρρα εἶναι ἓνα μικρὸ κρατίδιο ἀπὸ 6 κοινότητες στὰ γαλλοϊσπανικὰ σύνορα, μεταξὺ τῆς Γασκωνίας καὶ τῆς Καταλανίας, μὲ πληθυσμὸ περίπου 6.000. Ἡ Ἀνδρόρρα δρᾷσεται ὑπὸ τὴν κυριαρχία τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Urgel.

2) Τὸ σαξόφωνο εἶναι ἔργο τοῦ Ἀντολφ Σάξ, γιοῦ τοῦ Γιόζεφ Σάξ, κατασκευαστοῦ μουσικῶν ὀργάνων, ἀπὸ τὶς Βρυξέλλες. Ἀντίθετα ἀπὸ τὸν πατέρα του, ὁ Ἀντολφ δὲν ἐνδιαφερόταν γιὰ τὰ γνωστὰ ὄργανα. Στὰ 1840 δόθηκε νὰ φτιάξῃ ἓνα νέο τύπο κλαρινέτου, ἀλλὰ στὸ τέλος

βγῆκε ἓνα καινούργιο ὄργανο, τὸ σαξόφωνο.

3) Οἱ πασιγνώστες χνουδωτὲς πετσετέες εἶναι μιὰ ἐφεύρεσι ποὺ τιμὰ τὶς ὑφάντριες τοῦ σουλτανικοῦ παλατιοῦ τῆς Τουρκίας. Ἐνας Ἀγγλὸς διουήχανος τὶς ἀνακάλυψε σὲ ἓνα ταξίδι του καὶ ὅταν γύρισε στὴν Ἀγγλία ἔφτιαξε ὁμοίες. Ἡ πρώτη ποὺ ἀναγνώρισε τὴν χρησιμότητά τους ἦταν ἡ Βασίλισσα Βικτωρία, ποὺ παρήγγειλε 6 δωδεκάδες.

4) Ὅταν ἓνα κομμάτι χαρτί διπλωθῇ 3 φορές, τὸ πάχος του γίνε-ται 8 φορές μεγαλύτερο. Ὅταν διπλωθῇ 7 φορές γίνεται 128 φορές πρὶο παχύ.

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἡ «Ἐκλογὴ» συνεχίζει τὴν σειρά «Κατ' ἐκλογὴν τῶν ἀναγνώστων», ἡ ὁποία ἐσημείωσε μεγάλη ἐπιτυχία καὶ εὐχαριστεῖ ὅλους τοὺς φίλους τῆς ποὺ τῆς ἔγραψαν.

Κάθε μῆνα στὴν σειρά «Κατ' ἐκλογὴν τῶν ἀναγνώστων» θὰ δημοσιεύεται ἓνα ἀπὸ τὰ κομμάτια ποὺ μᾶς ζητοῦν οἱ ἀναγνώσται μας.

Στείλτε μας τὴ σελίδα αὐτὴ συμπληρωμένη, δίνοντας ὅσο περισσότερα στοιχεῖα μπορεῖτε. Ἔτσι διευκολύνετε τὴν ἐρευνά μας.

ΟΝΟΜΑ ἀποστολέως

ΕΠΩΝΥΜΟ ἀποστολέως

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ἀποστολέως

ΘΕΛΩ ΝΑ ΔΩ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΟ ΣΤΗΝ «ΕΚΛΟΓΗ» ΤΟ ΑΡΘΡΟ
ΤΟΥ, ΤΗΣ (ὄνομα συγγραφέως)

ΜΕ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ

ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ ΣΤΟ, ΣΤΗΝ (ὄνομα ἐφημερίδος, περιοδικοῦ ἢ βιβλίου)

ΤΗΣ (ἡμέρας, ἂν εἶναι ἐφημερίδα)

ΤΟΥ (μηνός, ἂν εἶναι ἐφημερίδα ἢ περιοδικό)

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Προκηρύσσοντας η «Έκλογη» τον Γ' Δημοσιογραφικό Διαγωνισμό δίνει στους αναγνώστες της την ευκαιρία να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους στη δημοσιογραφία και να γίνουν συνεργάτες της. "Ας φανταστούν πώς ό άρχισυντάκτης τους —στην περίπτωση αυτή η «Έκλογη»— τους έδωσε την έντολή να γράψουν 4—5 σελίδες πάνω στο θέμα :

“Η ΙΣΟΤΗΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ,,

“Ένα μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα. ‘Ως πού έφθασε και ως πού μπορεί να φθάσει στην Ελλάδα η χειραφέτηση της γυναίκας; Τά έγκλήματα τιμής. ‘Ωριμότης, εμπόδια και σιαθμοί.

‘Ο άρχισυντάκτης τους θα τους ζητούσε τó άρθρο μέσα σε 2—3 ώρες. ‘Η «Έκλογη» τους δίνει μεγαλύτερο χρονικό περιθώριο :

Μέχρι της 10ης του μηνός Σεπτεμβρίου

Η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ, Η ΤΑΧΥΤΗΣ, Η ΣΥΝΤΟΜΙΑ

είναι πράγματα πού δέν πρέπει να ξεχνά ό δημοσιογράφος, ό όποιος συχνά έχει να αντιμετώπιση και τις δυσκολίες του ταχυδρομείου.

Οί φάκελλοι πού θα φθάσουν μετά την 10η του μηνός δέν θα ανοίγωνται, ούτε θα επιστρέφονται, δεδομένου ότι δέν πρόκειται να χρησιμοποιηθούν τον επόμενο μήνα, για τον όποιο θα δοθί άλλο θέμα.

‘Αναπτύξτε το θέμα σας με ακρίβεια, με πρωτοτυπία και κέφι, έτσι ώστε να διαβάζεται εύχάριστα από το πολύ κοινό μιας έφημερίδος.

☆

‘Η καλύτερη συνεργασία θα δημοσιευθί στην «Έκλογη» του ‘Οκτωβρίου με την ύπογραφή και μια σύντομη βιογραφία του γράφοντος και θα πληρωθί με την τρέχουσα τιμή συνεργασίας, δηλαδή 30.000 δρχ. κατά τυπωμένη σελίδα «Έκλογής».

ΣΤΕΙΛΕΤΕ ΤΗΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΑΣ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ «ΕΚΛΟΓΗΣ»

‘Οδός Ζήνωνος 4.

‘Η έπιτυχία πού έσημείωσε ό δεύτερος δημοσιογραφικός διαγωνισμός της «Έκλογής» και η άθρόα συμμετοχή των φίλων και αναγνωστών της δείχνει ότι η πρωτοβουλία αυτή είχε μεγάλη άπήχσει. ‘Ως καλύτερο κρίθηκε τó άρθρο του κ. Σπύρου Θεοδοροπούλου, τó όποιο και δημοσιεύεται. ‘Η κρίσις στάθηκε δύσκολη: “Ολοι παραπονούνται για τά ίδια σχεδόν πρόβλήματα, βλέπουν τις ίδιες αιτίες του κακού, τó όποιο κατά γενική όμολογία υπάρχει. ‘Από τά πάρα πολλά ενδιαφέροντα άρθρα η «Έκλογη» δημοσιεύει άποσπάσματα και εύχαριστεί θερμά όλους τους αναγνώστες της πού με τόση προθυμία έλαβαν μέρος στον Β' Δημοσιογραφικό Διαγωνισμό.

“Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ,,

Τού

Σ Π Τ Ρ Ο Τ Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ο Π Ο Τ Λ Ο Τ

Σ' έμεις τους Έλληνες άρέσει να γκρινιάζουμε. Γκρινιάζουμε για τον τόπο μας, για ό,τι συμβαίνει εδώ, για κάθε τί τó έλληνικό. Πολλές φορές γκρινιάζουμε με τó δικίό μας. “Άλλες φορές άδικα.

Μήπως λοιπόν και η περίφημη αυτή «κρίσις του βιβλίου» είναι μια από τις πολλές μας άδικες γκρινιές; Δέν τó νομίζω. Οί άριθμοί τó άποδεικνύουν.

“Όταν σε μια χώρα 7.000.000 περίπου πληθυσμού θεωρείται μεγάλη έπιτυχία ένός βιβλίου τó να έξαντληθούν, μέσα σ' ένα χρόνο, δυό ή τρεις χιλιάδες αντίτυπα, πού είναι τó συνηθισμένο «τιράζ» των έλληνικών βιβλίων, σημαίνει άσφαλώς ότι η κρίσις υπάρχει.

Τό γεγονός είναι άναμφισβήτητο. Τό βιβλίο στην Ελλάδα, ιδιαίτερα στα μετά την άπελευθέρωσι χρόνια, δύσκολα πουλιέται και λίγο διαβάζεται.

Πού να όφείλεται όμως αυτή η κρίσις; Δέν διαβάζει ό κόσμος; Δέν βγαίνουν καλά βιβλία; Φταίει ό ρυθμός της ζωής μας; “Ολα φταίνε, ως ένα βαθμό. ‘Υπάρχουν όμως άκόμη και μερικοί άλλοι λόγοι. Ποιός είναι ό σπουδαιότερος και ποιός ό λιγότερο σημαντικός δέν είναι εύκολο να τó πη κανείς. Είναι όλοι τους κρίκοι μιας άλυσίδας, με στενή μεταξύ τους συνοχή, πού έχουν κυκλώσει τó ταλαίπωρο έλληνικό βιβλίο και προσπαθούν να τó πνίσουν, να τó άφανίσουν. Αυτό όμως παλεύει. Παλεύει άπεγνωσμένα. “Ας προσπαθήσουμε λοιπόν να γνωρίσουμε τους έχθρους τού βιβλίου. “Ετσι εύκολότερα θα τούς έξοντώσουμε, άν κάποτε τó θελήσουμε.

‘Η «έξις του διαβάσματος»

‘Η έξις του διαβάσματος είναι έννας από τους σημαντικότερους λόγους. Πρέπει να είμαστε

είλικρινείς. Οί περισσότεροι από μᾶς μόλις πάρουν τὸ χαρτί τοῦ Γυμνασίου, ἀκόμα καὶ τοῦ Πανεπιστημίου στὸ χέρι, κόβουν κάθε δεσμὸ μὲ τὸ βιβλίο. Δεσμὸ συστηματικὸ, δεσμὸ ἀγάπης, μὲ πλατὺ ἐνδιαφέρον, δεσμὸ συνεχῆ. Βέβαια, ἂν ἀρρωστήσουν καμμιὰ φορά, μπορεῖ νὰ ρίξουν καμιὰ σελίδα ἀπὸ τὸ βιβλίο, ἀφοῦ βεβαιωθοῦν πὼς ἔχει «χάπυ ἔντ». Ἡ πάλι ἂν κάποιος φίλος μᾶς συστήσῃ μὲ ἐπιμονὴ ἕνα καινούργιο μυθιστόρημα...τὸ δανειζόμεστε, τὸ διαβάζουμε καὶ τὶς περισσότερες φορές οὔτε κάν τὸ ἐπιστρέφουμε! Ἀκόμα, μπορεῖ στὸ «διάβα τῆς ζωῆς» νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ κανένα βιβλίο εἰδικὸ γιὰ τὴν ἐπιστήμη μας ἢ τὸ ἐπάγγελμα μας. Ὅλα αὐτὰ ὅμως τὰ παραδείγματα εἶναι ἐξαιρέσεις στὶς συνθιτισμένες μας σχέσεις μὲ τὸ βιβλίο. Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ἔχουμε χάσει τὴν «ἔξι τοῦ διαβάσματος». Τὸ διαβάσμα δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει, οὔτε σὰν πάρεργο. Δὲν εἶναι μέσα στὶς συνήθειες τῆς ζωῆς μας.

Τὶ φταίει ἄραγε σ' αὐτό; Πολυὰ πράγματα. Κυριώτατα ἡ κακὴ σχολικὴ ἀγωγή. Ξέρουμε ὅλοι μας καλὰ ὅτι ἐπὶ χρόνια πολυὰ τὸ μάθημα τῶν Νέων Ἑλληνικῶν ἦταν τελείως ἀνοργάνωτο, ἂν ὄχι ἀνύπαρκτο στὰ Γυμνάσια. Τώρα πού ἄρχισε νὰ γίνεται πιὸ συστηματικὸ, οἱ νέοι καὶ οἱ μαθητὰ ἀκόμα ἐνδιαφέρονται περισσότερο γιὰ τὸ βιβλίο. Τόσο ἐντονώτερα καὶ εὐρύτερα ὅσο πιὸ ἀξιόλογος εἶναι ὁ ἑλληνιστὴς τους. Τὸ πλατύτερο ὅμως ἑλληνικὸ κοινὸ ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρῇ τὴ βιβλιοθήκη σὰν κάτι ἄχρηστο μέσα στὸ σπιτί καὶ τὸ βιβλιοπωλεῖο εἶναι γι' αὐτὸ terra incognita.

Ὁ ρυθμὸς τῆς ζωῆς

Ὁ Ἕλληνας δουλεύει ἢ τοῦλάχιστον ἀπασχολεῖται πολλὰς ὥρες ἔξω ἀπὸ τὸ σπιτί του. Ἡ βαρεὶα βιοπάλη καὶ οἱ ἄσολες ὥρες ἐργασίας δὲν τοῦ ἀφίνουν πολὺν καιρὸ ἐλεύθερο. Τὴν λιγὴ ὥρα πού θὰ ξαπλώσῃ τὸ μεσημέρι καὶ τὶς λίγες βραδινὲς ὥρες πού θὰ μείνῃ στὸ σπιτί του (τὶς περισσότερες τὶς περνάει στὸ καφενεῖο, στὸν κινηματογράφου κ.λ.π.) προτιμᾷ νὰ διαβάσῃ τὴν ἐφημερίδα του ἢ τὰ μικρὰ εὐκόλως ἀναγνώσιμα κομμάτια ἐνὸς περιοδικοῦ «ποικίλης ὕλης», ὅχι ὅμως νὰ ἀσχοληθῇ σοβαρὰ μὲ ἕνα βιβλίο. Ἀν βέβαια ἀγαπᾷ τὸ βιβλίο, τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν τὸν ἐμποδίζει. Ἀλλὰ, εἰπαμε: οἱ περισσότεροί μας δὲν τὰ πᾶμε καὶ πολὺ καλὰ μὲ τὸ διαβάσμα.

Ἐπειτα ὁ κινηματογράφος καὶ τὸ θέατρο εἶναι οἱ πρῶτοι καὶ σοβαρώτεροι ἀντίπαλοι τοῦ βιβλίου. Αὐτὸ συμβαίνει γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ θεάματος ἀπὸ τοὺς πανάρχαιους καιροὺς εἶναι μέσα στὸ αἷμα τοῦ Ἕλληνα. Ἀν προσθέσουμε ὅτι ὁ σημερινὸς Ἕλληνας μὲ τὶς καθημερινὲς του σκοτούρες προτιμᾷ, βέβαια, νὰ «ξεσκάσῃ» παρακολουθώντας τὴν Ρίτα Χαίηγουορθ σὲ τεχνικολόρ ἀπὸ τὸ νὰ κλειστῇ στὸ στενὸν χωρὶ πολλὰς φορές καὶ ἄβολο σπιτί του καὶ νὰ διαβάσῃ ἕνα βιβλίο, τότε θὰ δοῦμε τί ἀγῶνα σκληρὸ αὐτὸ τὸ ἑλληνικὸ βιβλίο.

Οἱ οικονομικοὶ λόγοι ἐπίσης ἀναγκάζουν σὲ πολλὰς περιπτώσεις τὸν Ἕλληνα νὰ ἀποφεύγῃ τὸ βιβλιοπωλεῖο. Στὶς περιπτώσεις πού τὸ βιβλίο θεωρεῖται εἶδος πολυτελείας καὶ ὄχι ἀπαραίτητος φίλος καὶ σύντροφος τῆς

ζωῆς μας, τὸ οικονομικὸ θέμα παίζει μεγάλο ρόλο.

Ἔτσι, μὲ λίγα λόγια, βλέπουμε πόσο ὁ ρυθμὸς καὶ ὁ τρόπος τῆς ζωῆς μας σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν μας καὶ τὴν ἑλλειψὶ «ἔξω γιὰ διάβασμα», μᾶς κάνει ἐχθροὺς τοῦ βιβλίου.

Δημόσιες Βιβλιοθήκες

— Ἀναγνωστήρια

Μήπως ὅμως βοηθᾷ καθόλου τὸ Κράτος τοὺς πολῖτες του νὰ πλησιάσουν τὸ βιβλίο; Ποῦ εἶναι οἱ δημόσιες καὶ οἱ κοινοτικὲς Βιβλιοθήκες; Ποῦ εἶναι οἱ σχολικὲς Βιβλιοθήκες, γιὰ τὶς ὁποῖες μάλιστα γίνεται κάθε χρόνο εἰδικὴ κράτησι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς; Ποῦ εἶναι τὰ λαϊκὰ ἀναγνωστήρια; Βιβλιοθήκες πρόσφορες στὸ κοινὸ ὑπάρχουν λιγοστὲς. Ἐδῶ στὴν Ἀθήναν τρεῖς: τῆς Βουλῆς, ἡ Ἐθνικὴ καὶ τοῦ Δήμου. Σχεδὸν ἀπρόσιτες γιὰ τὸ εὐρὸ κοινὸ, μὲ τὶς ἀκατάλληλες ὥρες, κατὰ τὶς ὁποῖες λειτουργοῦν. Τὸ χειμῶνα μάλιστα ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη εἶναι ἀπλησίαστη καὶ γιὰ ἄλλο λόγο: Μπορεῖς νὰ κυνηγήσῃς μεπικάτσες στὶς παγωμένες αἰθούσες!

Στὶς ἐπαρχίες μεμνῶμενες ἐξαιρέσεις (ἔχω ὑπ' ὄψιν μου τὰ Λαϊκὰ Ἀναγνωστήρια Πατρῶν, τὴν Βιβλιοθήκη Αἰγίνης, καὶ τὴν Δανειστικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Βιβλιοθήκης Κοραῆ στὴ Χίο) μᾶς δίδουν ἕνα καταπληκτικὸ μάθημα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τεράστια κίνησι πού ἔχουν αὐτὲς οἱ ἴδιες, παρουσιάζεται

καὶ σημαντικὴ αὐξήσι τῆς ἀγοραστικῆς κινήσεως στὰ Βιβλιοπωλεῖα τῶν πόλεων αὐτῶν. Συμβαίνει αὐτὸ πού εἶπα καὶ πιὸ πάνω. Ὅπου ὑποβοηθεῖται, ὅπου ἀποκτᾶται, ὅπου ἀναπτύσσεται «ἔξω γιὰ διάβασμα», ἐκεῖ καὶ ἡ γεικώτερη κίνησι τοῦ βιβλίου αὐξάνει.

Τὸ καλὸ βιβλίο

Καὶ τώρα ἕνας ἄλλος θλιβερός λόγος. Οἱ συγγραφεῖς μας βοηθᾶνε στὴν κρίσι τοῦ βιβλίου. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ ποιότης τοῦ ἑλληνικοῦ βιβλίου εἶναι τὰ τελευταῖα χρόνια χαμηλότερη. Πολλὰς ἀσήμαντες φυλλάδες κυκλοφοροῦν καὶ εἶναι λιγοστὰ τὰ σημαντικὰ, καινούργια βιβλία τῶν καλῶν μας συγγραφέων. Συνήθως κυκλοφοροῦν δευτέρους καὶ τρίτες ἐκδόσεις παλιῶν ἐπιτυχιῶν τους. Καὶ κάτι ἀκόμη: Δὲν ὑπάρχουν ἀξιόλογοι καινούργιοι συγγραφεῖς. (Ἄς

μὴν κακοφανεῖ σὲ κανένα αὐτὸ πού γράφω. Ἄς ἀναρωτηθοῦν οἱ ἴδιοι μας οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι μὲ εἰλικρίνεια καὶ θὰ δοῦν πὼς δὲν ὑπερβάλλω. Κι' ἂν ὑπάρχουν μερικές ἐξαιρέσεις — καὶ ὑπάρχουν ἀσφαλῶς — ὁ κανὼνας δὲν ἀλλάζει): Ὁ κόσμος, ὁ ἀναγνώστης δηλαδή, ἀπογοητεύεται.

Μεταφράσεις

Ἐστὶ τὸ κοινὸ στρέφεται στὶς μεταφράσεις πού ἀναμφισβήτητα ἔχουν μεγαλύτερη κυκλοφορία ἀπὸ τὸ κοινὸ, τὸ μέτριο ἑλληνικὸ βιβλίο. Γιατὶ

Ὁ Σπύρος Κ. Θεοδωρόπουλος γεννήθηκε τὸ 1922 στὰς Ἀθήνας. Πῆρε τὸ δίπλωμά του ἀπὸ τὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Εργάζεται ἀπὸ τὸ 1940 στὴν ἑκδοτικὴ ἑταιρεία «Αἴτω» καὶ εἶναι σήμερα ἐντεταλμένος τῆς συμβουλῆς.

τὸ καλὸ, τὸ ἐξαιρετικὸ ἑλληνικὸ βιβλίον, ἀκόμα καὶ σὲ δευτέρη καὶ τρίτη ἔκδοσι ἀν κυκλοφορήσῃ, καὶ πάλι ἐξαντλεῖται. Δὲν θέλει συζητήσῃ. Τὸ καλὸ βιβλίον δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ κρίσι. Οἱ μεταφράσεις, λοιπόν, ἔχουν μεγαλύτερη κίνησι, κατὰ μέσον ὁροῦ, ἀπὸ τὰ πρωτότυπα ἑλληνικὰ βιβλία. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ οἱ ἀριθμοὶ δὲν ξεφεύγουν ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς κρίσεως. Καὶ ἐδῶ 2.000—ὡς τὸ πολὺ 4.000 ἀντίτυπα ἐλαχίστων ἐξαίρέσεων—κυκλοφοροῦν καὶ ἀγωνιοῦν νὰ πουληθοῦν.

Τὸ πρόβλημα—Ἡ λύσις

Τὸ πρόβλημα λοιπὸν παραμένει ἀκέραιο. Καὶ τὸ ἑλληνικὸ καὶ τὸ ξένο, τὸ μεταφρασμένο, βιβλίον περνᾷ κρῖσι. Οἱ λόγοι ἀναπτύχθηκαν. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, ποὺ περισσότερον ἀφοροῦν ἐπαγγελματικὰ τοὺς ἐκδότες, γι' αὐτὸ καὶ δὲν θὰ μὲ ἀπασχολήσουν. Ἀπ' ὅσα εἶπα, εἶναι φανερό πὼς ἄλλοι ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοὺς εἶναι εὐκολώτερον νὰ διορθωθοῦν, ἐνῶ ἄλλοι εἶναι θαυότεροι, κοινωνικοί, γιὰ νὰ μεταχειριστῶ καὶ ἐγὼ τὴ λέξι τοῦ συρμοῦ, καὶ γιὰ

τὴ διόρθωσί τους χρειάζεται περισσότερη, θαυότερη καὶ συστηματικώτερη ἐπέμβασι.

Ἄν περιμένουμε ὅμως νὰ διορθωθοῦν ὅλα τὰ πράγματα μαζί, τίποτα δὲν θὰ γίνῃ. Ἄς ἀρχίσουμε, λοιπόν, ἀπὸ τὰ εὐκολώτερα, ἂν μπορούμε νὰ τὰ ὀνομάσουμε ἔτσι.

Συστηματικὴ προσπάθεια ἀπὸ τὸ σχολεῖο καὶ ἀπὸ τὸ σπῖτι, ἀπὸ τῆς ἐφημερίδας καὶ ἀπὸ τὰ περιοδικά. Νὰ μάθῃ τὸ παιδί ν' ἀγαπάῃ τὸ διάβασμα, νὰ νοιώθῃ τὸ βιβλίον σὰν ἀπαραίτητο σὺντροφο, νὰ ἀποκτήσῃ τὴν «ἔξι τοῦ διαβάσματος».

Βιβλιοθήκες πολλὰς (κυρίως δανειστικές), ἀναγνωστήρια μὲ ἄφθονα βιβλία καὶ μεγάλῃ ποιικιλία.

Πρὸ πάντων ὅμως καλὸ ἑλληνικὸ βιβλίον καὶ καλὴ μετάφρασι. Αὕτῃ εἶναι δουλειὰ τῶν πνευματικῶν μας ἀνθρώπων. Καὶ εἶναι καλὴ δουλειὰ, ὥραία δουλειὰ.

Θὰ ἦταν, ἄραγε, κοινολογία νὰ πῶ τί καθρέφτης πολιτισμοῦ εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ βιβλίου; Δὲν νομίζω.

ΙΔΕΕΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ, ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἀπὸ τῆς ἐνδιαφέρουσας συνεργασίας, ποὺ μᾶς ἔστειλαν οἱ ἀναγνώστες μας

«...Τὸ βιβλίον γιὰ τοὺς πλεονέκτους εἶναι ἀγγραφεὶα ἐπίμοχθῃ. Εἶναι ὁ Σατανᾶς ἐκεῖνος ποὺ τοὺς καθήλωνε δώδεκα χρόνια στὸ θανάσιον καὶ τοὺς υποχρεῖ νὰ ξεφυλλίσουν μόνο τὰ τράδια καὶ βιβλία. Μὰ τώρα τὸ ξεσκλάβωμα ἤρθε. Τὸ χαρτὶ ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον τὸ τσιμπήσαμε. Ὁ Βουλευτὴς ὑπόσχεται μιὰ θεοσούλα. Στὸ καλὸ του, λοιπόν, τὸ βιβλίον, ὁ μπελᾶς τῶσων χρόνων. Ζήτω ὁ χορὸς. Μὰ ὑπάρχει κι' ἓνα ἄλλο ποσοστὸ, ἀρκετὰ μεγάλο, κατὰ τὴν προσωπικὴ μου γνώμη, ποὺ σκέπτεται διαφορετικά. Τὸ ἀποτελοῦν οἱ νέοι ἐκεῖνοι ποὺ ἀγάπησαν κάποτε τὸ βιβλίον καὶ ποὺ κάθε βράδυ κλείνανε τὰ μάτια τους μαζί με τῆς σελίδες του καὶ ποὺ σήμερον τὸ πέταξαν κι' αὐτοὶ ἴσως μὲ θλίψι, ἀλλὰ πάντως γιὰ πάντα. Αὐτοὶ εἶναι οἱ νέοι ἐκεῖνοι ποὺ ριχτήκανε στὴ βιοπάλη

Τὰ διάφορα βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα ἔχουν ἀπορροφήσῃ πολλοὺς σὲ τέτοιο σημεῖο, ποὺ δὲν τοὺς ἀφίνουν νὰ σκεφθοῦν τίποτα ἄλλο, παρὰ μόνον τὴν ἀπόκτησι τῶν μέσων ἐκείνων ποὺ θὰ χρησιμεύσουν γιὰ τὴν κάλυψι τῶν κυριωτέρων ἀναγκῶν τους...»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΕΑΚΟΣ

Ἀθήναι

«...Δὲν διαβάζουν, λέμε, οἱ σημερινοὶ νέοι. Οὔτε τὸ ἑλληνικόν, οὔτε τὸ ξένον βιβλίον. Καὶ ἔχουμε δίκην. Γιατὶ ἔτσι εἶναι. Ἡ ἀπάντησι ὅμως τῶν νέων σ' αὐτὸ τὸ «κατηγόρημα» δείχνει κατὰ ἓνα τρόπο πὼς εἶναι ξένοι ἀπὸ τὴν κατηγορίαν. Πᾶς δὲν διαβάζον; Διαβάζον καὶ φυσικὴ καὶ χημεία, μαθαίνουν καὶ ξένες γλῶσσες, διαβάζον ἀστικὸν δίκαιο, φυσιολογία κλπ. Κι' ἔχουν τὴ συνείδησίν τους ἡσυχῇ. Τὸ ἴδιον καὶ οἱ γονεῖς τους. Γιατὶ κι' αὐτοὶ τὰ ἴδια διάβαζαν στὴν ἐποχὴ τους. Ἔτσι εἶναι ὅλοι, παλαιοὶ καὶ νέοι, κατευχριστημένοι. Δὲν ὑποπτεύονται κἀν οἱ ἄνθρωποι, πὼς ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπάρχει κι' ἄλλο «διάβασμα», κἀν διαφορετικώτερον ἀπὸ τὸ πρῶτον, ποὺ σκοπεύει ἄλλου. Ἀλλὰ κι' ἂν τὸ ἐγνώριζαν καλὰ αὐτὸ τὸ διάβασμα καὶ ὅχι ἀπλῶς ὑποπτεύονταν τὴν παρουσίαν του, πάλι θὰ ἔμεναν μακριὰ του. Διάβασμα ποὺ δὲν ἔχει σὰν τελικὸ σκοπὸ τὸ κέρδος, τὰ ὀφέλη, τοὺς εἶναι ἀδιάφορον, ἀνούσιον. Σκοπὸς εἶναι τὸ ἀναγκαστικὸν διάβασμα, ποὺ θὰ βοηθήσῃ γιὰ τὴ λήψι ἐνὸς ἀπολυτηρίου γυμνασίου καὶ ἐνὸς διπλώματος. Τὰ ἄλλα εἶναι...φιλολογία...»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ἀθήναι

«...Ἀκούστηκε συχνὰ νὰ λέγεται ἀπ' τὸν τύπον, πὼς τὸ βιβλίον δὲν προστάθησε νὰ σταθῇ κοντὰ στὸ πλῆθος. Καὶ συχνότατα στήθηκε στὸ ἐδῶλιον μὲ δύο κατηγορητήρια ποὺ ἀντιφάσκουν: α) Τὸ βιβλίον ἔμεινε πολὺ δύσκολον γιὰ τὸ «πολὺ» κοινόν καὶ β) Τὸ βιβλίον κατέδωκε στὰ φτηνὰ γούστα τοῦ «πολὺ» κοινου. Ἀπὸ μιὰ πρώτη ματιὰ νομίζει κανεὶς πὼς πρέπει ν' ἀπορῇ γιὰ κάτι πολὺ εὐλαγόν. Ἐνῶ στὴν πρώτη περίπτωσι οἱ «δύσκολοι» εἶναι λίγοι καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λυθῇ ἡ κρίσις, μὲ τὴν δεύτερη ὅμως περίπτωσι, ὅπου τὸ βιβλίον συμβαδίζει μὲ τὸ γούστο τοῦ «πολὺ» κοινου, θὰ ἔπρεπε ἡ κρίσις νὰ μὴν ὑπάρχῃ. Ἡ κρίσις ὅμως ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ, γιὰτὶ τὸ «πολὺ» κοινὸ ἀγνοεῖ τὸ βιβλίον, τὸ ἀγνοεῖ ὅποιον καὶ νὰ εἶναι ἡ ποιότητά του. Πρέπει ἀκόμη νὰ παραδεχθοῦμε πὼς δὲν προσελκύουμε καινούργιους μύστες μὲ τῆς ἐκθέσεις βιβλίων ἢ ἀκόμα καὶ μὲ τῆς ἐκπτώσεις. Ἀπλῶς συγκρατεῖται ὁ αὐτὸς μόνιμος ἀριθμὸς γιὰ νὰ μὴν ἐλαττωθῇ ἀπελπιστικὰ. Ὡστόσο, τὸ κακὸ πρέπει ν' ἀναζητηθῇ στὶς ρίζες του καὶ νὰ καυτηριασθῇ. Καὶ οἱ ρίζες του ἀπλώνονται στὴν Παιδείαν...»

Ν. ΚΟΝΤΟΣ

«...Ἄν οἱ μεγάλοι ἐκδοτικοὶ οἶκοι τηροῦσαν ἀπὸ χρόνια συστηματικὴ στατιστικὴ κυκλοφορίας βιβλίων, ἐξυπηρετικὴ ἄλλωστε γιὰ τὴν ἐπιχειρήσιν τους, θὰ εἴχαμε συγκεκριμένα στοιχεῖα καὶ ἀριθμοὺς νὰ παρατάξουμε, τέτοια, ποὺ θὰ ἔβγαιαν πιὸ παραδεκτοὺς τοὺς ἰσχυρισμοὺς μας, ὅτι δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ 1932, ἐποχὴ τῆς παγκοσμίου οικονομικῆς κρίσεως, τὸ βιβλίον συμμερίστηκε τὸ βάρος τῆς γενικῆς ἀπραγίας καὶ ἐκλονίσθη ἢ ἐπὶ τὸ μέλλον του πεποίθησις...»

...Καὶ ὅταν ὅλα ἦταν σιωπηλὰ κάτω ἀπὸ τὸν βραχνὰ τῆς κατοχῆς, ποὺ εἶχε τὰ πάντα ἀπονεκρώσει, τότε ἡ ἀνεκδήλωτη νεανικὴ ὁρμὴ βρῆκε διέξοδο στὸ διάβασμα, στὸ γράψιμον. Ποτὲ δὲν κυκλοφόρησαν τόσα βιβλία καὶ σὲ τόσο ἀριθμὸ ἐντύπων ὅσο τὸν καιρὸ τῆς κατοχῆς. Τὸ βιβλίον γνώρισε μιὰ κυκλοφορίαν καὶ μαζί μιὰ εὐφορίαν ποὺ τὴν νοσταλγεῖ ἀκόμα. Καὶ μὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν, στὴν ἀρχὴ, ἄλλες πάλι ἐξοπλιστικὴ ὁρμὴς, ποὺ τόσο βαρεῖα πιεζόταν στὰ νεανικὰ στήθη. Κυκλοφορία μαζικὴ. Τὰ βιβλία, τὸ ἓνα πίσω ἀπὸ τ' ἄλλο, ὥσπου ὁ κυκλοφοριακὸς πληθωρισμὸς συσκότισε τὴν ποιότητά κι' ἔτσι μαζί μὲ τὰ πλεονέκτους δὲν ἤξιζαν γνῶρῃσαν τὴν κρίσιν καὶ τὰ λίγα ποὺ δὲν ἦταν ἀξία αὐτῆς τῆς τύχης. Ἡδὴ πᾶσχομε ἀπὸ ἑλλειψι χρόνου καὶ ἀσφικτούμε ἀπὸ τὸ πλῆθος...

θας των γνώσεων που μας προσφέρονται πλημμυριστικές και καρυκευμένες με όλα μαζί τα μέσα ενός καταπληκτικού τεχνικού πολιτισμού...»

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΗΣ
Γ 4 Γ.Ε.Σ.

«... Να καθιερωθώ, τουλάχιστον στις δύο τελευταίες τάξεις του γυμνασίου, ειδική ώρα για το μάθημα της Λογοτεχνίας. Και αν είναι δυνατό οι λογοτέχνες μας να επισκέπτονται πότε πότε τα σχολεία, να έρχονται σε μια στενή επαφή με τη νέα γενιά. Μια καλή όμιλία, μια ανάλυση ενός γνωστού έργου, είναι κάτι που θα ωφέλησε πολύ την νεολαία και που θα κεντρίσει το ενδιαφέρον της για το βιβλίο...»

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ ΓΕΩΡΓΑΛΑ
Αθήναι

«... Δεν νομίζουμε λοιπόν πως υπάρχει κρίσις βιβλίου με την έννοια πως ελαττώθηκε ο αριθμός των αναγνωστών. Η κρίσις είναι βαθύτερη και εκτείνεται σε όλη την σειρά των χρόνων της νεο-ελληνικής ζωής. Οφείλεται στην κλασική μας διαμάχη, στις σαπρές βάσεις της παιδείας μας, στην έλλειψη μέσων διαφώτισμού και καλλιέργειας, στην χρόνια ανέχεια των μεγαλύτερων στρωμάτων του πληθυσμού. Και για να την υπερνικήσουμε και να αποκτήσουμε νεοελληνική πνευματική παράδοση, χρειάζονται φωτισμένα μυαλά, εμπνευσμένοι οδηγοί και χρόνια ειρηνικά. Γιατί η δίψα της νεότητας είναι άσπείρευτη...»

Φ. ΜΑΥΡΙΔΗΣ
Αθήναι

«... Η μάζα των νέων δεν διαβάσει. Ζούμε και διασχίζουμε τις αντιξοότητες της ζωής, δύσκολα θέβαια σήμερα, μα οι βιβλιόφιλοι σ' οποιαδήποτε δυσκολία της βιοπάλης ποτέ δεν θα πάντων να συγκινούνται από το βιβλίο, που τους έγινε τοξίνη, οργανική ανάγκη και που πάντα θα βρίσκουν τρόπο να πλουτίζουν τη σκέψη τους και τη βιβλιοθήκη τους. Το πλήθος όμως είναι αδιάφορο γιατί μετατοπίστηκε το κέντρο του βάρους της απολαύσεως που χαρίζει η μέλτη...»

«... Οι παλαιότερες γενεές είχαν όλο τον καιρό να διαβάζουν και ίσως, ίσως ήταν η μοναδική τους ευχαρίστηση. Δεν υπήρχαν οι κινηματογράφοι, το θέατρο, τα συχνά και εύκολα ταξίδια. Η νευρική της εποχής ήταν λιγότερο έντονη και ο πυρετός του κέρδους έπεφτε στην υποθερμία. Άλλοτε στην κάθε οικογενειακή συγκέντρωση, ανάμεσα στο βάλς και στις καντρίλλες, σημειώνονταν φιλολογικοί αγώνες και ο έντυπωσιακότερος τύπος της βραδυάς ήταν ίσως εκείνος που ήξερε ν' απαγγέλλει έκλεκτα ποιήματα και να εκφράζει γνήμιο πιο σωστή γύρω από λογοτεχνικά προβλήματα...»

ΑΝΑΡΓΥΡΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΡΗΣ
Αθήναι

«... Τα πρώτα βιβλία που θα διαβάσει ο νέος είναι τα σχολικά του κυρίως. Δυστυχώς όμως αυτά είναι τόσο πρόχειρα γραμμένα και με τόσο αντιπαιδαγωγική διάταξη, ώστε μοιραίως το παιδί τα αντιμετωπίζει σαν έχθρους και όχι σαν φίλους. Έτσι η αντιμετώπιση αργότερα και τ' άλλα, τα σοβαρά βιβλία, γιατί έχει πάψει πια να ενδιαφέρεται για κάθε τι άραίο και σοβαρό. Και ζητά κάτι το πρόχειρο, κάτι που να εξάπτει την φαντασία του και το ενδιαφέροντά του, ενδιαφέροντά που τα εξέθρεψε το πεζοδρόμιο της γειτονιάς του και ο φτηνός λαϊκός κινηματογράφος...»

«... Το διάβασμα όμως θέλει υπομονή, θέλει κόπους και αγρύπνιες. Δεν συμφέρει. Κι' έτσι ο νέος μας δεν διαβάσει προτιμά κατ' ευθείαν... να γράφει Συγγραφέας μια κι' εξω...»

ΝΙΚ. Σ. ΦΙΛΙΠΠΑΣ
Αθήναι

«... Γιατί έχουμε κρίσις στο λογοτεχνικό βιβλίο; Νομίζουμε ότι δεν χρειάζεται να ναι κανείς φιλόσοφος για ν' απαντήσει. Απλούστατα γιατί δεν έχουμε

μεγάλα έργα, που θα τραβήξουν το λαό, τις μάζες, τους αναγνώστες. Τα περισσότερα αποτελούν προσωπικές υποθέσεις, ημερολογιακές σελίδες, χωρίς κανένα γενικότερο ενδιαφέρον, χωρίς μύθο να συγκινήσει...»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΛΗΣ
Πάτρα

«... Μήπως σκέφθηκε ποτέ σοβαρά κανένας εκδοτικός οίκος να δώσει βιβλία σε φτηνές εκδόσεις, όπως γίνεται σ' άλλα ευρωπαϊκά κράτη, σαν την Αγγλία, την Γαλλία;...»

Α. ΛΑΧΟΥΡΗ
Κηφισιά

«... Η έλλειψις επαγγελματικού προσανατολισμού, η αβεβαιότητα και η ανυπαρξία προκαθορισμένης επίδιώξεως, δημιουργούν κενά που η επίδρασίς τους επεκτείνεται στην διανοητική ζωή της νεολαίας. Ακόμη αποφασιστικό ρόλο άσκει και η επίδρασις που δημιουργεί ο ρυθμός της ζωής, σήμερα που μετατοπίζεται το ενδιαφέρον του κοινού ανθρώπου σε τομείς με λιγότερη πνευματικότητα, ώστε η προσπάθεια φυγής από την πραγματικότητα της καθημερινής ζωής να επιτυγχάνεται με μέσα σύγχρονα, όπως είναι ο κινηματογράφος, τα σπορ, ή ύπαιθρος κ.τ.λ. Έτσι φτάσανε πολλοί στο σημείο να βλέπουν σημεία παρακμής σ' αυτόν που διαβάσει και όχι σ' εκείνον που δεν διαβάσει...»

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΛΙΑΝΟΣ
Αθήναι

«... Στο σχολείο ο φόρτος των περιττών μαθημάτων στράγγιζε το σφρίγος και το κέφι τους και το ασύγκριτο κάλλος των αρχαίων κειμένων παρουσιάστηκε μπρός στα δύσπιστα μάτια τους με την αντιπαθητική σχολαστικότητα των συντακτικών και γραμματικών κανόνων. Η πενιχρή ενημέρωσι που μπόρεσαν να τους προσφέρουν τα «Νεοελληνικά Αναγνώσματα» εμπόδιζε την οικειώσι τους με την σύγχρονη αίσθησι κι' έτσι, όταν θέλησαν να δοκιμάσουν την ευαισθησία τους στις νέες επιτεύξεις, έμειναν κατάπληκτοι για την απόστασι που τους χώριζε από τους πολύχυμους καρπούς που θεωρήσανε όμφακες...»

ΘΑΝΑΣΗΣ Κ. ΓΚΟΝΟΣ
Αθήναι

«... Τι να κάνει ο βιβλιόφιλος όταν δοκιμοί συγγραφείς οργανώνουν σε άλληλοκατηγορούμενους όμιλους με σκοπό την φθορά των αντιπάλων; Υπάρχουν βέβαια και αξιέπαινες προσπάθειες για να ξεφύγουμε από τον κανόνα αυτό, δέ, άγνοον όμως και αυτές να μείνουν μόνο προσπάθειες...»

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΑΣΒΕΣΤΗΣ
Β.Σ.Τ. 901

«... Είναι περίεργο, σε μια εποχή τόσο άσταλη όσο της κατοχής, η κρίσις του βιβλίου να πάρη την κατιούσα. Κι' όμως είναι αληθινό. Τότε, με την χειραφέτησι του νέου και της νέας, με τον πόθο για την ανάστασι του έθνους, με τη στερήσι κάθε απολαύσεως, με την πώλησι από ανάγκη χιλιάδων βιβλίων σε εξευτελιστικές τιμές και την πτώσι του χρήματος, διαβάστηκε το βιβλίο, φερόθηκε κυριολεκτικά, και η πνευματική ανάπτυξι ανέβηκε. Είναι η αλήθεια ότι σημαντικές καινούργιες εκδόσεις δεν σημειώθηκαν, όμως διαβάστηκε ή μέχρι τότε φιλολογία και η ψυχολογία του αναγνώστη απέναντι των ανθρώπων του πνεύματος μεταβλήθηκε ουσιαστικά...»

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΛΑΜΠΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

«... Αν δεν αντεπεξέρχονται οικονομικώς στην αγορά βιβλίων, νομίζουμε πως είναι δυνατό και αρκετά εύχερες να καταφεύγουν στις διάφορες δημόσιες και ιδιωτικές βιβλιοθήκες αφ' ενός, και αφ' άλλου στις δανειστικές. Άλλα μήπως κατ' αυτόν τον τρόπο αίρεται η κρίσις την οποία διέρχεται το βιβλίο; Όχι, βέβαια. Αίρεται όμως κατά ένα μέτρο η πνευματική κρίσις των νέων μας...»

ΠΑΥΛΟΣ Ν. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Πάτρα

«...Κύρια όμως και ολοκάθαρη άφορμή της κρίσεως που περνά το βιβλίο είναι οι ίδιοι οι λογοτέχνες μας. Οι λογοτέχνες αυτοί, οι όποιοι αλληλοτρώγονται μεταξύ τους προσπαθώντας να διασύρουν την τιμή και ύπόληψη του πνευματικού συναδέλφου τους, κατατρυχόμενοι από μίσση και πάθη. Έχει γίνει σκοπός τους αυτός ο συστηματικός πόλεμος. Έτσι όμως δεν μπορούν να καλλιεργήσουν ούτε να καλλιεργήσουν τους άλλους. Προϋποθέσεις ενός καλού έργου είναι να προϋπάρχει έσωτερική καλλιέργεια και πνευματική εξύψωση. Το έργο του λογοτέχνη είναι αντανάκλασις και καθρέπτης της ψυχικής υγείας και δραστηριότητός του...»

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Π. ΚΑΤΣΕΣ
Σέρραι

«...Ακόμη και το ραδιόφωνο χτυπάει το βιβλίο πολύ, αφού αντί κανείς να διαβάσει προτιμά να ακούει χωρίς καμιά προσπάθεια. Είναι πρόσφατες οι παρατηρήσεις της «Ούνεσκο» για την κακή επίρροή του ραδιοφώνου εις το διάβασμα...»

ΑΓΓΕΛΟΣ Α. ΣΤΕΡΓΙΟΥ
Αθήναι

«...Αλήθεια είναι το ότι οι νέοι της σημερινής εποχής, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, δεν διαβάζουν για να διαβάσουν. Διαβάζουν για να είναι ενημερωμένοι και στην λογοτεχνία, όπως είναι π. χ. και στα σπόρ. Η ενημερότητα είναι μια από τις μανιές της εποχής μας...»

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΜΙΧΕΛΙΔΟΥ
Αθήναι

«...Το ελληνικό βιβλίο είναι έξω από τον ρυθμό της σημερινής ζωής. Την σημερινή όμως ζωή θα έξ τάση ο νέος, γι' αυτό παρακάμπτει ένα καλογραμμένο ελληνικό ρωμάντο και προτιμά ένα κοινωνικό μυθιστόρημα ξένου συγγραφέως. Αν από λογοτεχνικής πλευράς το ελληνικό βιβλίο είναι καλύτερο ή χειρότερο από το ξένο, είναι άλλο θέμα. Το ζήτημα είναι ποιο το περιεχόμενο του βιβλίου. Και εδώ —ας το πούμε— τα ξένα βιβλία είναι καλύτερα από τα ελληνικά...»

ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΖΟΥΛΑΣ
Αθήναι

«...Ο νέος δεν τράφηκε όσο έπρεπε, αν όχι καθόλου, από την κλασική μας παράδοση. Έφυγε από το γυμνάσιο μόνο με το απολυτήριο, ούτε αισθητικό κριτήριο μέσα του ούτε στοιχειώδη καλλιτεχνική διαίσθηση. Και αν υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός που αγνοούν τον Παπαδιαμάντη και τον Καρκαβίτσα, τον Παλαμά και τον Σικελιανό —ή γνωριμία του Σολωμού είναι μόνο από τον εθνικό ύμνο— αυτός ο ίδιος ακριβώς αριθμός αγνοεί τον Τολστόι και τον Ούγκω τον Σαίξπηρ και τον Σω. Ούτε το ξένο ούτε το ελληνικό βιβλίο κερδίζουν έδαφος το ένα εις βάρος του άλλου. Οι προτιμήσεις μοιράζονται και διαμορφώνονται από την ποιότητα του βιβλίου και όχι από την εθνικότητά του...»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΗΣ
Θεσσαλονίκη

«...Το να προσαρμόζεται ένας λογοτέχνης με το κλίμα της εποχής του είναι κάτι που αποδεικνύει όχι λογιστικότητα μοιρολατρική, αλλά μια όρθη τοποθέτηση μέσα στον τόπο και στο χρόνο...»

«...Οι νέοι δεν διαβάζουν γιατί έχουν μείνει άμυητοι όσον αφορά τις σχέσεις τους με την εποχή μας. Κι' εκείνοι όμως που διαβάζουν από μια υποσυνείδητη ανάγκη σκύβουν περισσότερο πάνω στα ξένα βιβλία. Μέσα στην παγκόσμια λογοτεχνία ψάχνουν να βρουν τη θέση που πρέπει να πάρουν και αγωνίζονται να προσανατολισθούν, ξεκινώντας από τις ιδέες των ξένων δημιουργών...»

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ
Κιάτο (Κορινθίας)

«... Άς μη πλανώμαστε μακριά. Το κακό το έχουμε μπροστά μας. Χρειάζεται πάνω απ' όλα μεταρρυθμιστικό γκρέμισμα της Μέσης και της Άνωτερης Παιδείας μας, αφού αυτή δημιουργεί σαθρή και ακατατόπιστη διανοούμενη τάξη. Εκείνο που φώναζαν και φωνάζουν πολλοί: "Οχι ξερά άρχαία και λατινικά, με καλλαρισμένους τύπους, που μυρίζουν λυχνάρι και μυωπικά γυαλιά, αλλά ουσία και πνευματικότητα στην εκπαίδευσί..."»

ΝΙΚΟΣ Θ. ΒΛΑΧΟΣ
Λευκάδα

«... Ο άνθρωπος της εποχής μας, που δεν έχει συμφιλιωθεί καλά-καλά με την ψυχή του, πώς είναι δυνατό να βρίσκεται σε καλές σχέσεις με την φιλολογία της εποχής του και το βιβλίο της; Από εκεί νομίζω πως ξεκινά η ρίζα του κακού...»

ΙΩΑΝΝΗΣ Ι. ΚΑΡΑΦΩΤΙΑΣ
Τρίπολις

«... Πρέπει να παραδεχτούμε ότι η σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία δεν διαδίδεται. Τα μυθιστορήματα είναι ανούσια, χλιαρά, χωρίς δράσι, δλο περιγραφές και «όνειροφαντοσίες», τα δε διηγήματα, αν εξαιρέσουμε βέβαια μερικούς μεγάλους δασκάλους, δεν παρουσιάζουν κανένα ενδιαφέρο...»

ΚΑΙΤΗ ΜΑΝΟΥΣΗ
Αθήναι

«... Ειδικώς στην Ελλάδα, εκτός από τα άλλα έξοδα που συνθέτουν το κόστος του, το βιβλίο επιβαρύνεται και με την υψηλή τιμή του χαρτιού. Και με κάτι άλλο: Η ελληνική γλώσσα μιλιέται και διαβάζεται από έναν σχετικά πολύ περιορισμένο πληθυσμό επάνω στη γή. Το βιβλίο που εκδίδεται στις ξένες γλώσσες απευθύνεται σε ομόγλωσσους πληθυσμούς δεκάδων και πολλές φορές εκατοντάδων εκατομμυρίων. Αντίθετα το ελληνικό βιβλίο θα απευθύνεται πάντα σε περιορισμένο συγκριτικά αναγνωστικό κοινό...»

«... Έπί πλέον θα πρέπει να δοθεί μια εξήγηση στο ενδιαφέρο που δείχνει ο νέος από πολύ μικρός για το ελαφρό ανάγνωσμα. Σειρές ολόκληρες εκδόσεων εγερτικών του ένστικτου κάνουν την εμφάνισί τους...»

ΑΘ. ΣΠΕΤΣΙΕΡΗΣ
Αθήναι

«... Νομίζω ότι μια πιο στρωμένη ζωή, χωρίς τις αγωνίες της σημερινής, και κάποια άνεσι, θα φέρη σε έπαφή τα νειάτα με το βιβλίο...»

Ο. ΚΟΚΚΕΒΗ
Αθήναι

«... Τούτη η κρίσις του βιβλίου έχει βαθιές τις ρίζες της και θα υπάρξη όποτε να αρχίση μια έντατική καλλιέργεια των Γραμμάτων, απ' όλες τις πλευρές. Πρέπει όλοι, συγγραφείς, Κράτος, εκδότες, αναγνωστικό κοινό, ν' αρχίσουμε μια σταυροφορία για να ανυψώσουμε το βιβλίο. Και πρώτα οι συγγραφείς ως κάνουν μια προσπάθεια —που αξίζει τον κόπο— να ξαναδώσουν πίστoυς νέους και να ξαναζωντανέψουν τα παλιά τους ιδανικά...»

ΚΟΣΜΑΣ Δ. ΑΙΝΑΡΔΑΤΟΣ
Αθήναι

«... Έτσι όπως γράφουν οι νέοι συγγραφείς, μάς θέτουν μπροστά σε πολυσύνθετες αλγεβρικές εξισώσεις, που πρέπει να ναι κανείς τέλεια καταρτισμένος σ' όλα, για να μπορέη να καταλάβη τι θέλουν να πουν. Η νεολαία ζητάει το καλό βιβλίο, το βιβλίο που θα δώση απόκρισι στις τόσες φωνές της ψυχής τους, το βιβλίο που δεν θα τους κουράση. Γιατί τίποτα δεν την κάνει να διαβάση τα σημερινά σταυρόλεξα και τους γρίφους εκείνων που χωρίς να ξέρουν τι θέλουν να πουν, ωστόσο λένε, λένε διαρκώς, ή μάλλον γράφουν, χωρίς νόημα κανένα, χωρίς είρμό και το σπουδαιότερο χωρίς καμιά όμορφιά...»

ΚΩΣΤΑΣ ΛΥΜΠΕΡΗΣ
Γυθείον

«... Οί συγγραφείς μὴ δυνηθέντες νὰ παρακολουθήσουν μὲ ἄνεσι τοὺς νέους προσανατολισμοὺς ἔπαυσαν νὰ δρῖσκουν ἀνταπόκρισι στὰ νέα ἐνδιαφέροντα. Τὰ βιβλία ἐλάχιστοι ἀντιπροσωπεύουν τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς...»

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Γ. ΓΡΑΤΣΙΑΣ
Σύρος

«... Ὅτι ὑπάρχει κρίσις βιβλίου εἶναι ἀναμφισβήτητο. Τὴν βλέπουμε στὶς ἀναδουλειὲς τῶν βιβλιοπωλείων, στὴν ἐρημιὰ πού βασιλεύει στὶς βιβλιοθήκες καὶ στὰ ἀναγνωστήρια. Ὅταν περνᾶμε τοὺς πρὶ πολυσύχναστους δρόμους καὶ τίς ὥρες τῆς μεγαλυτέρας κινήσεως, βλέπουμε στὰ χέρια τῶν διαβατῶν ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ πακέττα καὶ τὰ δέματα, βιβλίο ὅμως δὲν κρατῇ κανένας. Μοναδικὴ σχεδὸν ἐξαίρεσις τὰ σχολικὰ βιβλία καὶ ἐκεῖνα — φεῦ — ἀναγκαστικά, στὶς σάκες καὶ στὰ χέρια τῶν παιδιῶν.

...Λέμε ὅτι οἱ νέοι δὲν διαβάζουν· ἀλλὰ μήπως διαβάζουν τοῦλάχιστον οἱ ἡλικιωμένοι; Ὅλοι θέλουμε κάτι ἐφῆμερο, κάτι σύντομο πού νὰ μὴ μᾶς κουράζῃ τὸ μυαλό... τὴν τσέπη...»

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΔΡΑΚΟΣ
Θεσσαλονίκη

«... Ὅλοι θὰ ἀποκτοῦσαν τὴν συνήθεια τοῦ διαβάσματος ἂν διάβαζαν ἀπὸ μικροί. Ἀλλὰ τί νὰ διαβάσουν; Ποῦ εἶναι ἡ παιδικὴ λογοτεχνία; Δὲν ὑπάρχει. Στὴ θέσι τῆς ὑπάρχουσιν τὰ βιβλία «Καραγκιόζης», «Χοντροῦ - Λιγνοῦ» καὶ κάτι ἀνόητα παραμῦθια σὲ φυλλάδες, χωρὶς τὴν ὑπογραφή τοῦ γράψαντος. Μ' αὐτὰ τρέφονται τὰ παιδιὰ. Ἐπόμενοιο ὅταν μεγαλώσουν νὰ μὴ μπόρῃσιν νὰ συνθέσιν — ἔτσι ἀπτόμα — μὲ τὴν σοβαρὴ λογοτεχνία καὶ νὰ τραποῦν πρὸς τὰ λοϊκὰ ἔντυπα τῶν περιπτέρων...»

Π. ΜΠΟΚΟΒΟΣ
Θεσσαλονίκη

Εὐχαριστοῦμε ἐπίσης γιὰ τὶς ἀξιόλογες συνεργασίες τοὺς:

Τάκη Χαλικιόπουλον Ὁ. Ἰλντο, Ἀσπασίαν Γουσίου Ἀμαρούσιον, Μπατάγιαν Νίκον Πειραιᾶ, Λίτσαν Λέκκα Ἀθηναί, Γ. Θεολόγον—Πεταλιανόν, Ἰορδάνην Ε. Γυναικίου Πειραιᾶ, Κωνστ. Ὁρφανόν Ἑλληνικόν, Ἀντ. Κομνηνόν Ἀθηναί, Φίλιππαν Ἀναστάσιον Ἀθηναί, Σάσαν Μαλλιάρη Ἀθηναί, Βέταν Πιπινούπουλον Λάρισα, Γεώργ. Πότταρην Ἀθηναί, Βάσω Μιγοπούλου Ἀθηναί, Σ. Παύλου Ἀθηναί, Λουκᾶν Κυριακόπουλον Ἀθηναί, Πολεμικόν Κατίναν Ρόδον, Μάνθον Γκόβον Ἀγ. Παρασκευῆ, Τ.Α. Μιχαηλίδην Π. Φάληρον, Π. Παπαγγ. Λόπουλον Ἀθηναί, Α. Δάνου Καλλιθέα, Ἰωάν. Μπιλαρίκην Ἀθηναί, Φώτ. Κωνσταντόπουλον Καλλιθέα, Ἀντ. Λιάτσον Ν. Φάληρον, Σὺλβιον Νέστορα Χαλάνδρι, Στέλιον Τραϊφόρον Π. Πειραιᾶ, Νικ. Γ. Φατσέα Πειραιᾶ, Τούλαν Ἀνδρονῆ Καλλιθέα, Τάσον Ζηγώλην, Γεώργ. Σιώρην Ἀθηναί, Χάρην Δ. Γαβριηλίδην Ἀθηναί, Ἀπόστολον Μπλάτσον Ἰωάννιν, Νίκον Μακρίδην Ἀθηναί, Ἀσπασίαν Ἀγγέλου Ἀθηναί, Κώσταν Ἀποστολόπουλον Ἀθηναί, Μ. Σημαντήραν Ν. Φάληρον, Ἰάκωβον Μ. Φριξήν Βύρων—Ἀθηναί, Αἰμίλιον Κόπολαν Ἀθηναί, Παναγ. Χαράτην Πειραιᾶ, Παύλον Παπαγεωργίου Ἀθηναί, Ἰωάν. Βεραντόπουλον Καλλιθέα, Ἠλίαν Μ. Κοκκινιώτην Ἀθηναί, Κωνστ. Μέργον Χαλκίς, Ἀθαν. Ζικιαογιάννην Χαλάνδρι, Μάρσαν Καραπαναγιώτου Ἀθηναί, Γερ. Τραυλόν Ἀθηναί, Σπύρον Βολάνην Χανιά—Ξενοφ. Κουτσομπόγεραν Μεγαλόπολιν, Μαρρίαν Ἀρναουτάκη Φουρνὴ—Μεραυδέλλου—Κρήτης, Α.Δ. Τατάκαν Ἀθηναί, Γεώργιον Μαρκομιχελάκην Ἀθηναί, Κυριάκον Ι. Παπαδόπουλον Ἀθηναί, Βίκτ. Ἀθανάση, Ἀθηναί.

Ο γιαντρός: Κυρία μου, γιὰ νὰ ἄδυνατίσετε, σᾶς συμβουλεύω νὰ πίνετε ἓνα ποτήρι νερὸ τὴν ἡμέρα.
Ἡ χοντρή: Πρὶν ἢ μετὰ τὸ φαγητό;

Constellation

Τὸν καιρὸ τοῦ πολέμου ἓνας Γάλλος εἶχε καλέσει σπῆτι τοῦ ἓνα Γερμανό. Μεταξὺ ἄλλων τὸν ρώτησε πῶς ξεχωρίζουν στὴν Γερμανία ἓναν αἰσιόδοξο ἀπὸ ἓναν ἀπαισιόδοξο.
—Μὰ εἶναι ἀπλό, ἀπάντησε αὐτός. Οἱ αἰσιόδοξοι μαθαίνουν ἀγγλικά. Οἱ ἀπαισιόδοξοι ρωσικά...

Pourquoi Pas?

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

Εἷς Ἀνατολίτης φοιτητὴς σ' ἓνα ἀμερικανικὸ Πανεπιστήμιο περιέγραψε τὴν μπανάνα μ' αὐτὰ τὰ λόγια: «Ἡ μπανάνα εἶναι ἓνα φρούτο μεγάλο, σπουδαῖο καὶ χορταστικόν. Ἐχει τὴν ἴδια ἀρχιτεκτονικὴ μὲ τὸ λουκάνικο, μὲ τὴν διαφορὰ πῶς ἐνὶ τῷ τῶν ἐξωτερικῶ φλοιῷ τοῦ λουκάνικου συνήθως τρέπεται νὰ πετάξῃ τὸ κέλυφος τῆς μπανάνας. Ἐπίσης μιὰ ἄλλη διαφορὰ εἶναι ὅτι, ἐνὶ τῶν μπανάνων τὶς τρώμε ὀρθές, ξαπλώνουμε τὰ λουκάνικα».

Ἀπὸ τὸ «Bermudian»

Ο κοινὸς νοὺς εἶναι ἐξυπνάδα μὲ τὰ καθημερινὰ τῆς ρούχα, ἔλεγε μιὰ μέρα στὸν Μπέρναρντ Σὼ ὁ σὲρ Λῶρενς Ὀλίβιε.
—Ναί, ναί, καμμιά φορά, ἀπάντησε σαρκαστικὰ ὁ Σὼ. Πολὺ συχνὰ δὲ μὲς ὁ κοινὸς νοὺς εἶναι δλακεῖες μὲ κυριακάτικα ρούχα.

Nouvelles Litteraires

Ο διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας τῆς Βουδαπέστης διέταξε ἓναν ἀστυνομικὸ νὰ ἐρευνήσῃ ἂν ἓνας σκελετὸς πού βρισκόταν σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς μεγάλης αἰθούσης ἦταν πραγματικὰ ὁ σκελετὸς τοῦ Ἀττίλα, ὅπως ἔλεγε ἡ ἐπιγραφή. Λίγες μέρες ἀργότερα ὁ ἀστυνομικὸς ἐβεβαίωσε τὸν διευθυντὴ τοῦ γιὰ τὸ ὀρθὸν τῆς ἐπιγραφῆς.
—Πῶς τὸ ἀνεκάλυψες;
—Ὁμολόγησε! κ. διευθυντά.

The Daily Telegraph

Πρός τὴν ἀνακάλυψιν ἑνὸς πολιτισμοῦ ποὺ
ἀνθῆκε κάποτε σὶν ἄνδρῳ πλανήτῃ

ΥΠΑΡΧΕΙ ΖΩΗ ΣΤΟΝ ΑΡΗ:

Τοῦ

MORTON CLURMAN

Γιὰ πολλοὺς αἰῶνες οἱ ἄνθρωποι κυττάζοντας τὰ ἄστρα ἔκαναν διάφορες ὑποθέσεις γιὰ τὸ κατὰ πόσο ὑπῆρχε ζωὴ στοὺς ἄλλους πλανήτες. Ὡστόσο, τὸ 1877 ὁ Τζιοβάννι Σκιαπαρέλλι, παρατηρώντας τὸν Ἄρη ἀπὸ τὸ ἀστεροσκοπεῖο τοῦ Μιλάνου, μᾶς ἔδωσε ἕνα καινούργιο δεδομένο. Κι' ἔτσι, ἡ ἀπλὴ ὑπόθεσις ἔγινε πρόβλημα ἐπιστημονικόν. Ὁ Σκιαπαρέλλι μελετοῦσε τὸν Ἄρη ἀπὸ πολλὰ χρόνια. Εἶχε δῆ, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀστρονόμοι πρὶν αὐτόν, τὶς ἀνοικτόχρωμες κηλίδες μετὰ τὴν ρόδινη ἢ πορτοκαλί ἀπόχρωσι, ποὺ θὰ ἦταν οἱ ἡπειροὶ. Εἶχε δῆ τὶς σκοτεινὲς κηλίδες μετὰ τὴν γαλάζια ἢ πρασινωπὴ ἀπόχρωσι ποὺ θὰ ἀντιστοιχοῦσαν, ὅπως πίστευαν, στὶς θάλασσες. Οἱ περιοχὲς τῶν πόλων ἀστράφταν κατάλευκοι καὶ ἡ ἔκτασι τοὺς ποικίλλε ἀνά-

λογα μετὰ τὶς ἐποχὰς τοῦ πλανήτη. Τὸ 1877 ἦταν χρονιά ἰδιαίτερα εὐνοϊκὴ γιὰ παρατήρησι, γιατί ὁ Ἄρης θρῖσκόταν στὴ μικρότερη δυνατὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὴ Γῆ (56 ἑκατομμύρια χιλιόμετρα) καὶ οἱ ἀτμοσφαιρικὲς συνθήκες ἦταν τέλειες.

Ὁ Σκιαπαρέλλι ἀνακάλυψε κάτι ἐλαφρὲς λωρίδες, σκοτεινές, ποὺ ἔκριναν τὶς φωτεινὲς περιοχὲς τῆς «ξηρᾶς» μετὰ τὶς σκουρότερες τῆς «θάλασσης» τοῦ Ἄρη. Τὶς λωρίδες αὐτὲς τὶς ὠνόμασε «κανάλια». Τὸ ἐκπληκτικὸ φαινόμενον ποὺ παρουσίαζαν τὰ κανάλια ἦταν ὁ διπλασιασμός τους. Αὐτὸ παρατηρεῖται, εἶπε ὁ Σκιαπαρέλλι, τοὺς μῆνες ποὺ ἀκολουθοῦν τὴν τῆξι τῶν πολικῶν πάγων. Μέσα σὲ λίγες μέρες ἡ μιά σκοτεινὴ γραμμὴ γινόταν δυὸ ποὺ ἀκολουθοῦσαν παράλληλα τὴν ἑξῆς κατεύθυνσι.

Οἱ ὑποθέσεις τοῦ Σκιαπαρέλλι

Τὰ «κανάλια» τοῦ Σκιαπαρέλλι, ποὺ προϋπέθεταν ὀργανωμένην κατανομήν τοῦ νεροῦ, ξανάφεραν τὶς ὑποθέσεις γιὰ τὴν πιθανὴ ὑπαρξὶ ζωῆς σὸν Ἄρη. Ὁ ἴδιος ὁ Σκιαπαρέλλι γράφει: «Ἡ διαδρομὴ τῶν καναλιῶν μετὰ τὴν ἀπόλυτη γεωμετρικὴ ἀ-

κρίβεια, μᾶς κάνει νὰ σκεφθῶμε μιά ἐργασία ποὺ ἔγινε μετὰ τὸν διαβήτη. Μερικοὶ ἐπιστήμονες δέχτηκαν τότε πὼς τὰ κανάλια θὰ ἦταν ἔργο ὄντων προικισμένων μετὰ νοῦ. Δὲν θὰ ἀντικρούσω τὴν ὑπόθεσι αὐτή, γιατί δὲν εἶναι καθόλου ἀπίθανη».

Οἱ συναρπαστικὲς θεωρίαι τοῦ Πέρσιβαλ Λόουελ

Στὸ μεταξὺ στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες ἕνας νέος Ἀμερικανός, πλούσιος καὶ μορφωμένος, ὁ Πέρσιβαλ Λόουελ, ἔμαθε τὶς ἀνακαλύψεις τοῦ Σκιαπαρέλλι. Ὁ Λόουελ καταγόταν ἀπὸ μιά μεγάλη οἰκογένεια τῆς Νέας Ἀγγλίας, ποὺ εἶχε ἀναδείξει ποιητὰς, πολιτικοὺς καὶ διανοούμενους. Τὸ 1876 εἶχε τελειώσει μετὰ πολλοὺς ἐπαίνους τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Χάρβαρντ καὶ προετοιμαζόταν γιὰ τὴν διπλωματικὴ καριέρα. ὅταν ἄκουσε νὰ μιλοῦν γιὰ τὰ «κανάλια», τότε ἀποφάσισε νὰ ἀφιέρωσιν τὴν περιουσίαν του καὶ τὴ ζωὴν του στὴ μελέτη τῶν πλανητῶν καὶ κυρίως τοῦ αἰνιγματικῶ Ἄρη.

Ἀφοῦ ταξίδεψε σὲ ὅλο τὸν κόσμο ἀναζητώντας τὸν κατάλληλον τόπον, ὁ Λόουελ ἱδρύσε ἕνα ἀστεροσκοπεῖο στὸ Φλάγκσταφ τῆς Ἀριζόνας, σὲ ὕψος τέτοιο, ποὺ ὁ ἑλαφρὸς καὶ ξηρὸς ἀέρας τοῦ ἐξασφάλιζε τὶς λιγώτερες δυνατὲς ἀτμοσφαιρικὲς διαταραχάς. Πῆρε μερικὸς ἀστρονόμους καὶ τὸ 1894, ὅταν ὁ Ἄρης θρέθηκε πάλι κοντὰ στὴ Γῆ (κάτι ποὺ συμβαίνει κάθε 17 ἢ 15 χρόνια) μαζί με τοὺς συνεργάτες του ἔκανε χιλιάδες παρατηρήσεις γιὰ τὸν κόκκινο πλανήτη. Ὁ Λόουελ πέθανε τὸ 1916, ἀφοῦ συγκέντρωσε περισσότερες πληροφορίες ἀπὸ κάθε ἄλλον γιὰ τὸν Ἄρη. Ὁ Σκιαπαρέλλι δὲν εἶχε φθάσει σὲ κανένα ὀριστικὸ συμπέρα-

σμα σχετικὰ μετὰ τὰ κανάλια. Ἀντίθετα, ὁ Λόουελ ἦταν κατηγορηματικός. Τὸ 1909 τὰ σχέδια ποὺ εἶχε κάνει ἐδειχναν πὼς ὁλόκληρος ὁ πλανήτης καλυπτόταν ἀπὸ ἕνα πολὺπλοκο γεωμετρικὸ δίκτυο ἀπὸ 700 σχεδὸν μονὰ καὶ διπλὰ κανάλια. «Ἐδῶ ἔχομε μιά ἀναμφισβήτητη ἀπόδειξι, εἶπε ὁ Λόουελ, πὼς ὁ Ἄρης κατοικεῖται». Γιὰ νὰ ὑποστηρίξη τὴν ἀποψὶ του ἔγραψε τρία ἔργα. Τὰ ἐπιχειρήματά του ἦταν ἀπλά, ἀλλὰ συναρπαστικά.

Ὁ Ἄρης, ἔλεγε ὁ Λόουελ, εἶναι ἕνας πλανήτης ποὺ φθίνει. Ἄλλοτε ἦταν πυρῆνας ἐνὸς ἀκμαίου καὶ ἀνώτερου πολιτισμοῦ. Σήμερα ὁμοῦ φθίνει, γιατί χάνει τὸ νερὸ ποὺ εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴ ζωὴ. Οἱ φωτεινὲς κοκινωπὲς ζώνες εἶναι ἔρημοι, ὅπου βασιλεύει ἀπόλυτη ξηρασία. Μόνο στοὺς πόλους θρῖσκεται ἀκόμη νερό. Καὶ γιὰ νὰ μὴν ἀφήσουν τὴ γῆ τοὺς νὰ μαρᾶθῃ καὶ νὰ πεθάνουν οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρη, ἔκαναν μιά ἀπελπισμένη προσπάθεια: κατασκεύασαν ἕνα τεράστιον δίκτυον καναλιῶν.

Ἔτσι μεταφέρουν τὸ νερὸ ἀπὸ τὶς παγωμένες πολικὲς περιοχὲς στὶς «σκοτεινὲς» περιοχάς. Γιὰ νὰ μεταφέρονται οἱ τεράστιες ποσότητες τοῦ νεροῦ σὲ τόσο ἀπέραντες ἀποστάσεις χρειάζονται γιγαντιαῖες ἀντλίες μετὰ δύναμι 4.000 φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τοῦ καταρράκτη τοῦ Νιαγάρα.

Ἡ Γῆ τόπος μεταναστεύσεως τῶν κατοίκων τοῦ Ἄρη:

Ὁ Λόουελ ἔδωσε μιά ἐξήγησιν καὶ γιὰ τὶς ἐποχικὲς ἀλλαγὰς τοῦ χρωματισμοῦ τῶν καναλιῶν καὶ τῶν σκοτεινῶν περιοχῶν

τοῦ Ἄρη. Τὰ ἴδια τὰ κανάλια, εἶπε, εἶναι πολὺ στενὰ γιὰ νὰ διακρίνονται ἀπὸ τοὺς ἀστρονόμους τῆς Γῆς. Αὐτὸ ποὺ βλέπου-

με, στην πραγματικότητα είναι οι καλλιεργημένες λωρίδες της ξηράς που αρδεύεται, κατά μήκος των καναλιών, ακριβώς όπως ένας παρατηρητής από τον "Αρη" θα έβλεπε τις εύφορες πεδιάδες που βρίσκονται γύρω στις όχθες των δικών μας ποταμών. Όταν με την προσέγγισι του καλοκαιριού του "Αρη" λυώνουν οι πάγοι των πόλων του, το νερό, έλευθερωμένο, τρέχει στα κανάλια και η θλάστησι, όσο η αρδευσι προχωρεί προς τον Ισημερινό του πλανήτη, άντλει δύναμι για να ανανεωθεί. Αυτό δημιουργεί τις αλλαγές των χρωματισμών.

Η θεωρία του Λόουελ προκάλεσε μια διαμάχη που υπάρχει ως σήμερα. "Αν ο Λόουελ έχη δίκιο, σύμφωνα με τα ίδια του τα λόγια «ή αποξήρασι του πλανήτη θα εξακολουθήσει ασφαλώς ως τη στιγμή που στην επιφάνειά του δεν θα μπορή πια να ζήση τίποτε. Άργά, αλλά σίγουρα, ο χρό-

Τὰ νέφη του "Αρη

Χάρις σ' αυτό το φακό ανακαλύφθηκαν στην ατμόσφαιρα του "Αρη" τρία στρώματα νεφών. Το επάνω στρώμα από νέφη λευκά υποκύβαν, έχει ύψος 10-30 χιλιομέτρων και φαίνεται πως αποτελείται από λεπτούς κρυστάλλους πάγου. Το κατώτερο στρώμα, ύψους 3-5 χιλιομέτρων περίπου, αποτελείται από νέφη κίτρινα, που θα μπορούσε να ήταν και νέφη σκόνης ή άμμου, σηκωμένα από ανέμους. "Ανάμεσα στα λευκά και τα κίτρινα νέφη υπάρχει ένα λεπτό συνεχές στρώμα από μια έλαφριά μενεξεδιά ομίχλη, σχηματισμένο ίσως από λεπτούς κρυστάλλους ή σταγόνες νερού.

Τὰ νέφη αυτά μᾶς επέτρεψαν

να συνεχίσω το καταστροφικό του έργο. "Όταν σβήση και το τελευταίο ίχνος ζωής, ο νεκρός πλανήτης θα εξακολουθήσει την πορεία του στο διάστημα, αλλά ο εξελικτικός του κύκλος θα έχη τελειώσει οριστικά». Είναι λοιπόν πιθανό πως οι κάτοικοι του "Αρη, εύφεις όπως φαίνονται, θα αναζητήσουν γύρω τους άλλους πλανήτες για να αποδημήσουν. Και η Γη είναι ο πλησιέστερος γείτονας, ο πιο κατάλληλος γι' αυτό το σκοπό.

Τι ξέρουμε σήμερα για τον "Αρη; Είναι αλήθεια ότι είμαστε βέβαιοι για πολλά πράγματα που ο Λόουελ μόνο τα μάντευε. Ο φωτογραφικός φακός του σύγχρονου τηλεσκοπίου π.χ. είναι ευαίσθητος στις υπέρυθρες ακτινοβολίες, καθώς και στις φωτεινές υπεριώδεις ακτινοβολίες. Γι' αυτό το «βλέπει» πράγματα που βρίσκονται κρυμμένα στις ακτινοβολίες του οπτικού φάσματος.

από καιρό να διακρίνουμε γύρω από τον "Αρη μια ατμόσφαιρα. Τα θετικά στοιχεία, όμως, που επιβεβαιώνουν την ύπαρξι αυτής της ατμόσφαιρας και κυρίως τα σχετικά με την χημική τους σύνθεσι, τα απόκτησε τελευταία. Η φασματική ανάλυσι του φώτός είναι μια από τις μεθόδους που ωδήγησαν σ' αυτό. "Όταν το φως περνά μέσα από ένα μίγμα αερίων, μερικά από τα χρώματα που το αποτελούν απορροφώνται. Κάθε χρώμα απορροφάται από διαφορετικά αέρια. Αναλύοντας, έτσι, με ένα φασματογράφο το φως που εκπέμπει ο "Αρης, παρατηρούμε πως το δευγόνον είναι σχεδόν ανυπαρκτό στην ατμόσφαιρά του. "Ως τώρα το μόνο

αέριο που ανίχνευσε ο φασματογράφος είναι το άνθρακικό. Πιστεύεται ακόμη πως υπάρχει και άζωτο, που δεν διακρίνεται με τον φασματογράφο. Φαίνεται επίσης πως η ατμόσφαιρα του "Αρη περιέχει και μικρές ποσότητες υδρατμών. Η ατμόσφαιρα αυτή δεν είναι καθόλου πυκνή. Η πίεσι της είναι περίπου 1/10 της ατμοσφαιρικής πίεσεως της Γης και μπορεί να συγκριθῇ με την πίεσι των ανωτέρων στρωμάτων της στρατοσφαιρας της Γης σε ύψος 18 χιλιομέτρων.

Ο Λόουελ είχε μαντέψει πως οι φωτεινές ρόδινες περιοχές που

καλύπτουν τα δυο τρίτα του "Αρη είναι ζώνες γυμνές, σκεπασμένες από μια κοκκινωπή σκόνη. Στα τελευταία είκοσιπέντε χρόνια η υπόθεσις αυτή επιβεβαιώθηκε από πολλά στοιχεία. "Ενας Γάλλος αστρονόμος, ο Μπερνάρ Λυό, χρησιμοποιώντας ένα υπερ-ευαίσθητο πολωσισκόπιο σε συνδυασμό με ένα ισχυρό τηλεσκόπιο, ανέκάλυψε πως είναι πιθανότατο να βρίσκεται στην επιφάνεια των ηπείρων του "Αρη ένα στρώμα από ήφαιστειογενή στάχτη, ανάλογη με εκείνη που φαίνεται να καλύπτει την επιφάνεια της σελήνης.

Η θερμοκρασία του "Αρη

Η θερμοκρασία της επιφάνειας του πλανήτη είναι ένα σημαντικό στοιχείο προκειμένου να βγάλουμε συμπεράσματα για το ζήτημα της πιθανής υπάρξεως ζωής, όπως την έννοούμε εμείς, στον "Αρη. Με τη βοήθεια ενός όργανου που λέγεται θερμοηλεκτρική στήλη και είναι τόσο ευαίσθητο, ώστε μπορεί να μετρήσει τις διακυμάνσεις της θερμοκρασίας ως το 1/100.000 του βαθμού, οι αστρονόμοι διαπίστωσαν πως το κλίμα του "Αρη, σύμφωνα με τα γήινα μέτρα, είναι τραχύ, αλλά όχι ακατάλληλο για ζωή.

Η θερμοκρασία του "Αρη, όπως και της Γης, κυμαίνεται κατά διαστήματα ανάλογα με τις εποχές και το γεωγραφικό πλάτος. Αλλά ο "Αρης, καθώς απέ-

χει από τον "Ηλιο πιο πολύ απ' ό,τι απέχουμε εμείς, έχει θερμοκρασία κατά 33 βαθμούς περίπου χαμηλότερη από τη δική μας. Η άραιη και ξηρή ατμόσφαιρα του "Αρη δημιουργεί τεράστιες διαφορές θερμοκρασίας ανάμεσα στην ημέρα και τη νύκτα, ανάμεσα στη μια εποχή και στην άλλη. "Ετσι μια καλοκαιρινή ημέρα, το μεσημέρι, στον Ισημερινό του "Αρη η θερμοκρασία μπορεί να ανέβη στους 32 βαθμούς Κελσίου. Την νύκτα όμως της ίδιας ημέρας, το θερμόμετρο θα πέση στο 40 υπό το μηδέν και περισσότερο. Για να ζήσουν λοιπόν άνθρωποι όντα στο κλίμα του "Αρη, θα πρέπει να προστατεύονται κατά κάποιον τρόπο από το δυνατό κρύο.

Ο «άνδρος» πλανήτη

Ο Λόουελ και οι περισσότεροι αστρονόμοι της εποχής του νόμιζαν πως οι πολικές περιοχές του "Αρη ήταν από χιόνι και πά-

γο, που έλυωνε το καλοκαίρι. Τα τρία θαυμαστά σύνεργα του σύγχρονου αστρονόμου, ο φασματογράφος, το πολωσισκόπιο και η

θερμοηλεκτρική στήλη, μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ ἐλέγξουμε τὸ θάσιμον τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν.

Ἄν ὑπῆρχαν ἐπάνω στὸν Ἄρη ὀρεκτὰ μεγάλες περιοχὲς σκεπασμένες μὲ νερὸ θὰ ἀντανάκλουσαν τὸν ἥλιο. Στὴν περίπτωσιν αὐτῇ οἱ ἀστρονόμοι θὰ ἔβλεπαν τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός καὶ θὰ ἐπισήμαιναν τὴν ὑπαρξὶ ὕδρατων στὴν ἀτμόσφαιρα. Ἡ ἀπουσία τῶν δυὸ αὐτῶν σημείων δείχνει πῶς ὁ Ἄρης, ὅπως τὸ μάντεψε ὁ Λόουελ, εἶναι ἀνυδρὸς πλανήτης. Τί γίνεται λοιπὸν τὸ νερὸ ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν τῆξι τῶν πολικῶν πάγων; Πρέπει πρῶτα νὰ διευκρινίσουμε πῶς παρ' ὅλο ποὺ οἱ πολιτικὲς ἐκτάσεις τοῦ Ἄρη εἶναι ἀρκετὰ μεγάλες, ἡ περιεκτικότης τους σὲ νερὸ εἶναι μικρὴ. Οἱ πόλοι αὐτοὶ δὲν μοιάζουν μὲ τίς πολιτικὲς περιοχὲς τῆς Γῆς ποὺ ὁ πάγος τους πάει σὲ θάθος ἑκατοντάδων, ἀκόμη καὶ χιλιάδων μέτρων. Ἡ ἀναλογία τοῦ φωτός ποὺ ἀντανάκλουσιν οἱ πόλοι τοῦ Ἄρη δείχνει πῶς τὸ στρώμα τοῦ πάγου εἶναι λεπτό. Ὑπολογίζεται πῶς τὸ πολὺ θὰ φθάσῃ τὰ 25 ἑκατοστόμετρα!

Τί γίνεται τὸ νερὸ τῶν πάγων; Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἔγινε θέμα ὀξυτάτων συζητήσεων. Πολλοὶ ἀστρονόμοι πιστεύουν πῶς ἡ ὑγρασία ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ μετατρέπεται σὲ ἕνα εἶδος βροχῆς καὶ δρόσου. Ἄλλοι ὑποστηρίζουν ὅτι τὸ νερὸ ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὸ σπογγώδες ἔδαφος.

Ὁ χρωματισμὸς τῶν σκοτεινῶν

Εἶναι δυνατὴ ἡ ὑπαρξὶς ζωντανῶν ὁργανισμῶν ;

Εἶναι γενικὰ παραδεκτὸ ὅτι στὸν κόκκινο πλανήτη παρατηροῦνται ὀρισμένα σημεῖα ζωῆς. Συγχρόνως ὁμως ὑπάρχει ὁ-

περιοχῶν τοῦ Ἄρη ποικίλλει τὴν ἐποχὴ ποὺ λυώνουν τὰ πολικὰ χιόνια, καὶ ἡ διακύμανσις αὐτῆς προχωρεῖ ἀπὸ τοὺς πόλους πρὸς τὸν ἰσημερινὸ μὲ ταχύτητα 45 χιλιομέτρων. Ὁ Λόουελ πίστευε πῶς ἡ διακύμανσις τοῦ χρωματισμοῦ ὡφειλόταν σὲ ζωντανὰ φυτὰ ποὺ ἀναπτύσσονταν μὲ τὴν προσέγγισιν τῆς πολικῆς ὑγρασίας. Ἡ θεωρία του ἔχει ἀρκετὰ στηρίγματα. Καὶ μιὰ καινούργια ἀπόδειξις εἶναι ὅτι τὸ φῶς ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τίς σκοτεινὲς περιοχὲς τοῦ Ἄρη εἶναι ἀνάλογο μὲ ἐκεῖνο ποὺ ἀντανάκλουσιν οἱ λιχίηνες καὶ τὰ θρύα, τὰ μόντα φυτὰ, ποὺ κατὰ τοὺς βοτανολόγους, θὰ μπορούσαν νὰ ζήσουν σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα ψυχρῇ, ἀραιῇ καὶ χωρὶς ὀξυγόνο.

Οἱ περισσότεροι εἰδικοί ἔχουν τὴ γνώμη πῶς οἱ σκοτεινὲς περιοχὲς τοῦ Ἄρη εἶναι περιοχὲς θλαστικῆς. Ἄλλοι ἰσχυρίζονται ὅτι ὀφείλονται στὰ μεταλλικὰ ἄλατα ποὺ περιέχονται στοὺς θρύαλους τοῦ Ἄρη καὶ ποὺ ἀλλάζουν χρῶμα μὲ τὴν ἀπορρόφησιν τῆς ὑγρασίας. Ἐπίσης τονίζεται ὅτι τὰ πράσινα φυτὰ τῆς Γῆς παίρνουν ἕνα λαμπρὸ λευκὸ χρῶμα στὸ ὑπέρυθρο φάσμα, ἐνῶ ἡ «βλάστησις» τοῦ Ἄρη παραμένει σκούρα καὶ σκοτεινὴ στὸ ἴδιο φάσμα. Ἰσως ὁμως ἡ χλωροφύλλη τοῦ Ἄρη νὰ μὴν εἶναι πράσινη. Ξέρουμε πῶς ὑπάρχει καὶ χλωροφύλλη κόκκινη καὶ ἕνα τέτοιο χρῶμα θὰ φαινόταν σκοῦρο στὸ ὑπέρυθρο φάσμα καὶ γαλαξοπράσινο στὸ συνηθισμένον φῶς.

μοφωνία στὸ ὅτι τὸ ζωϊκὸ θασίλειο, ἔτσι ὅπως τὸ ἐννοοῦμε ἐμεῖς, εἶτε δὲν ὑπάρχει, εἶτε θρίσκεται σὲ ἐξαιρετικὰ πρωτόγονο

στάδιο. Ὅταν δημιουργεῖται ὁ ξυγόνος μὲ τὴν πρωτοσύνθεσιν, πολλὰ εἶδη φυτῶν τῆς Γῆς μποροῦν νὰ ζήσουν σὲ ἀτμόσφαιρα ἀποτελούμενη ἀπὸ ἄζωτο καὶ ἀνθρακικό. Ἀλλά, στὸ ζωϊκὸ θασίλειο, μόνον μερικὰ κατώτερα εἶδη σκουληκίων μποροῦν νὰ ζήσουν χωρὶς ὀξυγόνο.

Ἡ ἐπιφύλαξις ποὺ διατυπώνουν οἱ ἐπιστήμονες λέγοντας «ζωὴ στὴ μορφή ποὺ ξέρουμε ἐμεῖς» ἔχει πρωταρχικὴ σημασία, γιὰτὶ οἱ περισσότεροι ἔχουν τὴ γνώμη ὅτι ὁ Ἄρης εἶχε ἄλλοτε ἀτμόσφαιρα ὀξυγόνου σὰν τὴ δική μας. Μὲ τὸ πέρασμα ἑκατομμυρίων ἐτῶν, τὸ ὀξυγόνο αὐτὸ ἐνώθηκε μὲ τὸν σίδηρο ποὺ περιέχει τὸ ἔδαφος τοῦ πλανήτη καὶ σχηματίσθη τὸ ὀξειδιο τοῦ σιδήρου ποὺ δίνει στὴν ἐπιφάνεια τοῦ Ἄρη τὸ ἰδιάζον αὐτὸ κοκκινωπὸ χρῶμα. Ὑστερα ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες, μιὰ εὐφυὴς φυλὴ ἴσως κατάρθωσε νὰ ἀνακαλύψῃ τὸ μυστικὸ τῆς τεχνικῆς πρωτοσυνθέσεως ποὺ οἱ χημικοὶ μας ἐλπίζουν νὰ τὸ κατακτήσουν πολὺ γρήγορα. Εἶναι λοιπὸν πιθανόν, οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρη, νὰ φτιάχνουν τὸ ὀξυγόνο τους ἀπὸ τὸ ἀνθρακικὸ ποὺ ἀφθονεῖ στὴν ἀτμόσφαιρά τους. Ἰσως πάλι νὰ τὸ ἐξάγουν ἀπ' εὐθείας μὲ χημικὰ μέσα ἀπὸ τὸ ἔδαφος ποὺ εἶναι πλούσιο σὲ ὀξειδιο τοῦ σιδήρου. Ἡ θερμοκρασία τῆς ἐπιφάνειας τοῦ πλανήτη ἦταν ἄλλοτε ὑψηλότερη ἀπὸ σήμερα καὶ μιὰ εὐφυὴς φυλὴ θὰ μπορούσε, ὕστερα ἀπὸ χιλιάδες χρόνια, νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῶν ἐξαιρετικὰ ψυχρῶν νυκτῶν.

Ὅταν δοκιμάσῃ κανεὶς νὰ καθορίσῃ μὲ τρόπο ἐπιστημονικὸ ἂν ζῇ στὸν Ἄρη μιὰ φυλὴ προικισμένη μὲ νοῦ, ἡ σημαντικώτερη ἐνδεῖξις εἶναι ἀσφαλῶς τὰ κανάλια. Ἄν οἱ σκοτεινὲς λωρίδες εἶ-

ναι πράγματι κανάλια, τότε ἡ θεωρία τοῦ Λόουελ ἐπιβεβαιώνεται.

Ὁ Ἄρης, ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι πλανῆτες καὶ οἱ δορυφόροι τους, εἶναι πολὺ ψυχρὸς γιὰ νὰ ἐκπέμψῃ δικό του φῶς. Δὲν μπορούμε νὰ τὸν δοῦμε, παρὰ μὲ τὸ ἡλιακὸ φῶς ποὺ ἀκτινοβολεῖ καὶ ποὺ εἶναι σχετικῶς ἀδύνατο. Γιὰ νὰ ἀποκτήσουμε φωτογραφίες, εἴμαστε ἀναγκασμένοι ὡς τώρα νὰ τὶς παίρνουμε μὲ πόζα. Ἀλλὰ ὅσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ πόζα, τόσο πιὸ συγκεχυμένη καὶ θαμπὴ εἶναι ἡ εἰκόνα.

Τώρα ὁμως γεννιέται μιὰ καινούργια ἐλπίδα. Τὸ γιγαντιαῖο τηλεσκόπιο τοῦ Παλομάρ, μὲ ἀνοιγμά 5,08, συγκεντρώνει τέσσερις φορὲς περισσότερον φῶς ἀπὸ κάθε ἄλλο. Τὸ κάτοπτρό του 4,87 μ., συγκεντρώνει τὸ φῶς μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε τὸ 1956 θὰ μπορούσαμε νὰ πάρουμε φωτογραφίες ἐνσταντανέ, ὅταν ὁ Ἄρης θὰ θρίσκεται καὶ πάλι σὲ εὐνοϊκὴ γιὰ παρατηρήσεις θέσι.

Οἱ κοινοὶ θνητοὶ μποροῦν νὰ σκεφθοῦν ὅτι θέλουν γιὰ τίς μελλοντικὲς ἀνακαλύψεις τοῦ Παλομάρ. Ἀλλὰ πολλοὶ ἐπιστήμονες πιστεύουν πῶς τὰ κανάλια εἶναι τὰ τελευταῖα ἴχνη ἐνὸς μεγάλου πολιτισμοῦ, ποὺ ἔχει ἀπὸ καιρὸ ἐξαφανιστῇ. Ἐπειδὴ ὁ Ἄρης εἶναι μικρότερος ἀπὸ τὴν Γῆ καὶ ἀπέχει περισσότερον ἀπὸ τὸν ἥλιο, συμπλήρωσε ἤδη τὸν ἐξελικτικὸν του κύκλον καὶ τώρα κυλᾷ στὸ διάστημα πλανήτης νεκρῆς, μὲ μόνον ὑπολείμματα ζωῆς μερικὰ εἶδη πρωτόγονων φυτῶν. Κάποια μέρα, λένε οἱ ἴδιοι ἐπιστήμονες, οἱ ταξιδιωτὲς τῆς Γῆς, ἀφοῦ κατακτήσουν τὸ διάστημα, θὰ ἀνακαλύψουν τὰ ἔρεπια τοῦ πολιτισμοῦ ποὺ εἶχε κάποτε ἀνθίσει στὸν Ἄρη.

Ποιὸς δὰ βρῆ ἰὰ φερισσόλερα;

Ὅπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστερίσκοι ἀπὸ τὶς ἑξὶ λέξεις μὲ γράμματα, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἑξὶ ἄρτιες λέξεις.

Οἱ πιθανότερες σχηματισμοὶ λέξεων εἶναι σὲ κάθε λέξι πολλές. Ἐκεῖνο πού ἐπιδιώκει ἡ ἀσκησης αὐτή, πού εἶναι συνάμα μιὰ διδασκτικὴ διασκέδασις καὶ γιὰ πολλὰ ἀκόμη ἄτομα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς λέξεων πού δίνουν ὅσο τὸ δυνατὸ γερισσότερους βαθμούς.

Βάσι γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀλφάβητό μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν τόσοι βαθμοί, ὅσοι ἀναφέρονται στὸν παρακάτω πίνακα.

Βαθμολογοῦνται φυσικὰ μόνον τὰ γράμματα πού λείπουν ἀπὸ τὶς λέξεις. Ἐπιτρέπεται ὅμως μόνον ἡ χρησιμοποίησις ἀρτίων λέξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὄρων κ.τ.λ. Πασίγνωστοι λέξεις ξενικῶν ὄρων ἐπιτρέπονται ἐπίσης.

Μετοχές ὅμως, ρήματα, ἐπιρρήματα, ἀντωνυμίες, πληθυντικοί, γενικές, δοτικές κ.λ.π. δὲν ἐπιτρέπονται.

Ἐὰν τώρα βρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 245 βαθμούς, θὰ ἔχετε ἐπιτύχει μιὰ πολὺ καλὴ βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεών μας θὰ βρῆτε ἕνα παράδειγμα μὲ μιὰ ἐπίσης ἀξιόλογη βαθμολογία, τὴν ὁποία... ἐυχόμεθα νὰ ἔχετε ὑπερβῆ.

A B Γ Δ E Z H Θ I K Λ M

1 7 6 5 2 10 8 10 7 2 6 4
N Ξ O Π P Σ T Y Φ X Ψ Ω

8 9 4 3 9 3 5 8 8 9 10 10

Βαθμολογία :

1)	A	*	*	O	*	E	*	*	Σ	=	
2)	*	Π	O	*	*	*	*	O	Σ	=	
3)	Σ	*	*	*	O	*	*	O	Σ	=	
4)	*	E	*	O	*	*	*	O	Σ	=	
5)	E	*	*	*	*	E	*	H	Σ	=	
6)	*	*	Σ	A	N	*	*	*	Σ	=	

Σύνολον βαθμολογίας

I. X.

(Λύσις στὴ σελίδα 111)

ΜΩΣΑΪΚΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ὁ Γρηγόριος Ξενοπούλος, ἔγραψε κάποτε στὴ Διάπλασι, πὼς ἔνας ἐκκολαπτόμενος θεατρικὸς συγγραφεὺς τοῦ εἶχε παραδώσει τὰ χειρόγραφα του καὶ τοῦ ζητοῦσε τὴ γνώμη του.

Ὁ μακαρίτης Ἀκαδημαϊκὸς τοῦ ἀπάντησε μὲ τὴ Ζακυνθινή του ἐτοιμότητα :

—Στὸ ἔργο σας, φίλτατε, βρῆκα δυὸ σκηνές πού κι' ὁ Σαίξπηρ ἀκόμα δὲ θὰ μπορούσε νὰ γράψῃ.

—Μὰ ποιὲς εἶναι αὐτὲς οἱ σκηνές ; τραύλισε ἔκθαμβος ὁ «κλασσικὸς» συγγραφεὺς.

—Ἡ σκηνὴ πού διαδραματίζεται στὸ ἀεροδρόμιο καὶ ἡ σκηνὴ πού σπάζουν τὸ ραδιόφωνο !

Ἀθαν. Φωτιάδης

☆

Ἐνας Κεφαλωνίτης παπᾶς, σὲ μιὰν ὁμιλίᾳ του στὴν ἐκκλησία, ἐδίδασκε ὅτι ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμο τέλειον.

Ἐνας ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικόν, καμπούρης ὁ καυμένος, πλησιάζει αἰφνης καὶ ρωτᾷ τὸν παπᾶ δείχνοντας τὴν καμπούρα του :

—Κι' ἐμένα τέλειο μ' ἔφτιαξε παπᾶ μου ὁ Θεός ;

—Βέβαια, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ παπᾶς. Γιὰ καμπούρη δὲν μπορούσε νὰ φτιάξῃ τελειότερον.

Ἀθαν. Φωτιάδης

☆

Καθὼς ὁ ταχυδρόμος πάει νὰ μοιράσῃ κάτ' ἑνὰ γράμμα σ' ἕνα σπίτι, ἕνα πελώριο μαντρόσκυλο ὁρμᾷ ἐπάνω του οὐρλιάζοντας. Ἐντρομος ὁ ταχυδρόμος τὸ βάζει στὰ

πόδια καὶ μόλις προλαβαίνει νὰ σωθῇ πίσω ἀπὸ τὰ ψηλὰ κάγκελα τῆς αὐλῆς.

—Τί κάνεις ἔτσι —τοῦ φωνάζει ἀπὸ μέσα, γελώντας, ὁ ἰδιοκτήτης— δὲν ξέρεις ὅτι «σκύλος πού γαυγίζει δὲν δαγκώνει;»

—Ἐγὼ κι' ἐσεῖς τὸ ξέρουμε, ἀπαντᾷ ὁ ταχυδρόμος. Τὸ ξέρει ὁμως καὶ ὁ σκύλος;

Γεώργιος Ν. Δελένδης

☆

Ἐνας χωριάτης πού ἐπιστρατεύθηκε στέλναι ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ γράμμα στὴ μητέρα του: «Μάθε μανάμ' κι' τὸ νέο. Ἐγὼ δεκανέας κι' οὐρίζω δέκα. Ἄν θέλ' τὶς σφάζω κι' ἂν θέλ' τὶς κρεμῶ.»

Καὶ ἡ μάνα κατατρομαγμένη τοῦ ἀπαντᾷ ἀμέσως: «Ἄκου γιόκαμ'. Μῆτε νὰ τὶς σφάξῃς, μῆτε νὰ τὶς κρεμάσῃς. Νὰ τὶς στείλ'ς ἰδῶ νὰ μαζεῦουν τὶς ἐλῆξ.»

Ε. Δούρου

☆

Ἐνας Θεσσαλὸς χωρικὸς κατέβηκε στὸ παζάρι τῆς Λαρίσης γιὰ νὰ πουλήσῃ ἕνα καλάθι πουλιὰ φτιαγμένα ἀπὸ πηλὸ. Ἐπίασε λοιπὸν μιὰ γωνιά καὶ ἄρχισε νὰ διαλαλῇ τὸ προϊόν του:

—Π' λῶ π'λί! Π' λῶ π'λί!

—Τί π'λεῖς; τὸν ρωτᾷ κάποιος ἄλλος χωρικός.

—Π'λί π'λῶ.

—Δὲν π'λεῖς π'λί.

—Τί π'λῶ;

—Π'λεῖς π'λό!

Ντίνος Φελοῦς

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

«Ἐχε θάρος, ἀγαπητὴ Ζάκυνθος, καὶ φέρε γενναίως τὴν ἐπελθοῦσάν σοι δοκιμασίαν, ἀναλογιζομένη, ὅτι τῇ βοήθειᾳ τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων θὰ ἀνορθωθῇς ταχέως ἀπὸ τῆς πτώσεώς σου καὶ θὰ ἴδῃς τὴν ζωὴν καὶ τὴν χάριν πάλιν ἐπανερχομένας εἰς ἐσέ. Οἱ ἀπανταχοῦ Ἕλληνες συνησθάνθησαν τὸ δυστύχημά σου ὡς δυστύχημα ἑδόν. Ἀς σὲ παρηγορήσῃ καὶ ἄς σὲ ἐνισχύσῃ ἡ γενικὴ αὐτῇ πάντων συμπάθεια. Ὅταν συμμερίζεται τόσον ζωηρῶς τὴν δυστυχίαν σου, μὴ φοβοῦ, διότι τὸ πᾶν θὰ ἐπανορθωθῇ. Θάρρος, λοιπόν, φιλότατῃ Ζάκυνθος!»

Α. Διομήδης Κυριάκος
(«Ἐστία» 1893)

Ηώρασιότιμῃ τῶν νήσων μας, ἡ ἑλληνικὴ τροφὸς τῆς μοναχίας, τῆς μπεγκόνιας, τῆς μπουγαρινιάς, ἡ μυροδόλος Ζάκυνθος, μετὰ τὰ δάση τῶν μπανανεῶν τῆς, τῶν ποικιλοτάτων ἐσπεριδοειδῶν τῆς, ἡ ἀναμνηστικὸν μετὰ τὴν πλοσίαν καὶ δογῶσαν φύσιν τῆς τὰς χώρας τῶν τροπικῶν καὶ μετὰ τὸ ἄσμα τῆς τὴν Ἰταλίαν, ἡ Ζάκυνθος, ἡ τόσον δικαίως ἐπικληθεῖσα τὸ ἄνθος τῆς Ἀνατολῆς, ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν σχεδὸν δὲν ὑπάρχει. Τὸ γλυκύ τῆς ἄσμα διεδέχθησαν οἱ θορήγοι καὶ τὸ ἀεὶ γελῶν πρόσωπόν τῆς βαθὺς πένθους πέπλος καλύπτει.

Αὐτόπτης τῆς καταστροφῆς μάρτυς θέλω σὰς ἀφηγηθῆ διὰ τῆς ὥχρας πεζογράφου γραφί-

δος τὸ αὐτύχημά τῆς, ἐνῶ τῇ ἡξίζον πέντε σίχοι, ὅμοιοι πρὸς ἐκείνους, δι' ὧν ὁ μέγας ψάλτης τῆς ὕμνησεν ἀθανάτως τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαῶν.

Ἔτιος σχεδὸν, ἀφ' οὗ τὸν ἡστορία ἤρξατο χρονολογικῶς νὰ καταγράψῃ τὰ μεγάλα φυσικὰ φαινόμενα, δὲν παρήλθε χωρὶς νὰ σημειωθῶσιν ἄπειροι δονήσεις τῆς γῆς τῆς, δύο δὲ καὶ τρεῖς ἰσχυροὶ σεισμοὶ ἀντίκτυποι. Κατὰ μικρότερα δὲ διασπῆματα σεισμοὶ πραγματικοί, ἐπιτόπιοι, οἰκίας καταρρίπτοντες ἀνθρώπους φονεύοντες καὶ σοβαροτάτας προξενούντες ζημίας συνεπείρασσαν τὴν Ζάκυνθον. Ἐκ τούτων ὀνομασιᾶται ὑπῆρξαν οἱ τῶν ἐτῶν 1650, 1673

1696, 1713, 1727, 1742, 1767 καὶ 1791. Κατὰ τὸν αἰῶνα, ὃν μετ' ὀλίγον θὰ ἐξέλθωμεν, ὀνομασιᾶται σεισμοὶ ὑπῆρξαν ὁ τοῦ 1820 καὶ ἰδίᾳ ὁ τοῦ 1842, ἀνήμερα τοῦ Ἁγίου Λουκά συνβάς, οὗ τὴν φορικτὴν μαρίαν αὐτόπται μάρτυρες μοὶ διηγῆθησαν ἐν φορίκῃ. Καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους δ' ἐκείνου, ἔτιος δὲν παρήλθε χωρὶς νὰ σεισθῇ ἡ καλὴ νῆσος, χωρὶς νὰ φορτιάσωσιν οἱ τόσον εὐθνημοὶ καὶ τόσον γνήσιοι τῆς ἀπολαύσεως, τοῦ γέλωτος, τοῦ ἁματός, ἐρασταὶ κάτοικοί τῆς.

... ..

καὶ παλμικὴ κίνησις τῆς γῆς ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω καὶ εἰτα περιστροφικὸς σάλος ἐκ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολὰς διέτρεξεν ὡς σπασμὸς τὴν νῆσον καὶ συνεκλόνησεν αὐτὴν ὁλόκληρον ἐκ τῶν μυχταιπιάτων. Οἱ ἀνχεῖς Ζακύνθιοι περιτρομοὶ ἐξῆλθον τῶν οἰκιῶν των, ἄς εἰδον διαρραγείας, καὶ γονυπετήσαντες θεομὰς πρὸς τὸν πολιούχον των Ἁγίον Διονύσιον ἀπέτειναν δεήσεις. Πρὸς στιγμὴν ἤλπισαν ὅτι τὸ κακὸν παρήλθεν καὶ ἀναπαύσαντες εἰσῆλθον ἐκ νέου εἰς τὰς οἰκίας των ἐξετάζοντες τὰς ἐπελθοῦσας εἰς αὐτὰς καταστροφὰς καὶ σκεπτόμενοι πῶς θὰ τὰς διορθώσων. Ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου ὅμως σιγῇ τοὺς κατέλαβεν ἀπελπισία καὶ ἀλλεπάλληλοι δονήσεις, καὶ τοὺς διαρραγέντας τοίχους κατέρριπον καὶ κακοῦ τρουερῶν προάγγελοι ἐγένοντο.

... ..

Οἱ διερωγότες τοῖχοι κατέπεσον, ἕτεροι διεσπάρησαν καὶ

ἀφῆκαν τὰς στέγας νὰ καταπέσωσι, δωμάτια ὁλόκληρα ἐκρημνίσθησαν, θεμέλια ἐξῆλθον τῶν κογχῶν των καὶ κατὰ τὴν γραφικὴν τῶν Ζακυνθίων ἐκφράσει οἱ τοῖχοι ἡ λ έ σ θ η σ α ν.

... ..

Ἡ φορικὴ καὶ ὁ τρόμος τῶν γυναικῶν ἰδίᾳ καὶ τῶν παιδιῶν ὑπῆρξαν ἀπερίγραπτος. Νευροπαθεῖσθαι καὶ δειλότεροι τῶν ἀνδρῶν, κατελήφθησαν ὑπ' ἀληθοῦς παραφροσύνης αἱ ἀνχεῖς Ζακύνθιοι, καὶ αἱ γοεραὶ αὐτῶν οἰμωγαὶ συνέπνιγον τὸν κορότον τῶν καταπιπτόντων τοίχων καὶ τοὺς συνεχεῖς μυκηθμούς τῆς γῆς. Καὶ ἐντούτοις, ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ ταρταρῇ φορικῇ καὶ τῷ σατανικῷ πανδαιμονίῳ οὐδεμία ἐλθραῖνήσεν τὸ τέκνον τῆς, ἀλλ' ἅπασαι προκινδυνεύουσαι καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν εἰς μηδὲν λογίζομεναι, ἐπανήρχοντο εἰς τὰς καταπεσοῦσας οἰκίας των, ἀφ' ὧν τὸ ἐνστικτὸν τῆς ἰδιοσυνηρῆσεως τὰς εἶχεν ἀπομακρύνει καὶ ἐφορμῶσαι, ὡς λέανται, μάχας ὁμηρικὰς συνεκορότιον πρὸς τὰ ἐρείπια καὶ διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ὀνύχων ἀπομακρύνουσαι τοὺς λίθους καὶ τὴν ἄσβεστον, ἐξέδαπτον ἐξ αὐτῶν τὰ τέκνα των. Πρὸ τοιαύτου ἡρωϊσμοῦ, ὃς τὰ κατορθώματα οὔτε ποιητῆς, οὔτε ἱστορικοῦ θὰ ἐξυμνήσῃ, ὠχρησθὲν τὰ μέγιστα τῶν πολεμικῶν κατορθωμάτων.

☆

Τοιαύτην σκηνὴν μοὶ διηγῆθη μῆτρο ἐνώπιον τῶν βουλευτῶν Ζακύνθου κ.κ. Λομβάρδου, Ρά-

μα και Πλακά, κατοικοῦσα ἐν μικρῇ οἰκίᾳ, παρὰ τὴν συνοικίαν τῆς Ὑπαπαντῆς.

—Αὐτὸ τὸ παιδάκι πὺν βλέπεις ἀφέντη, μοι ἔλεγεν ἐπιδεικνύσασά μοι διεικτέρας παιδίον, μὲ δεδεμένον τὴν κεφαλὴν καὶ μεμωλωπιμένον τὸ πρόσωπον, εἶχε ταφῇ μαζί μὲ τὴν κούνια του ἐκεῖ δὲ σὴν γωνιά. Ἡ μισὴ κούνια εἶχε σκεπασθῇ ἀπὸ χαλάσματα, ἐπάνω δὲ πὺν ἦταν τὸ κεφαλάκι του εἶχαν πέσει δύο μεγάλα κοτρώνια. Στὸ πέσιμό του τὸ ἕνα συνεπῆρε μαζί καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀγίου καὶ αὐτὸ τὸ ἔσωσε!

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐποίει τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἀπέτεινε δακρύουσα θερμὴν πρὸς τὸν Ἅγιον προσευχήν.

—Εγὼ, ἐξηκολούθησα, ὡρμησα ἔξω σὴν πρώτη στιγμή τοῦ χαλασμοῦ. Μὰ ἅμα θρόνηκα στὸν δρόμο, τότε θυμῆθηκα τὸ παιδί μου. «Τί κάμνω!» εἶπα καὶ ὥρμησα πίσω. Μιά, μιὰ πέτρα ἔβγαξα, ἀφέντη, εἶται νὰ μὲ βοηθῇ πάντα ὁ Ἅγιος, καὶ μισὴ ὥρα ἔκαμα, ὥσπου νὰ τὸ

ξεθάνω, τὸ τῶμένο. Καὶ αὐτὸ ἔκλαιγε σιγανά, σιγανά.

Καὶ ἤδη ὅποια νομίζετε, εἶναι νῦν ἡ Ζάκυνθος. Σωροὶ ἐρειπίων. Ὀλόκληρος ἡ ἐξοχὴ τῆς, ἅπαντα τὰ χωριά τῆς δὲν ἔχουσιν οὔτε μίαν οἰκίαν ἀκέραιαν, ἅπασαι κατέπεσον, ἅπασαι κεῖνται χαμαί.

.....

Πεζιῆλθον πλειστάκις τὰς διαφορὰς συνοικίας τῆς πόλεως καὶ ἔφριξα πρὸ τοῦ μεγέθους τῆς καταστροφῆς.

Τί θὰ γίνῃ ὅλος αὐτὸς ὁ λαός;

Ὁ Βασιλεὺς, ἡ Κυβέρνησις, οἱ Βουλευταὶ Ζάκυνθου, σύμμαχοι ἡ Ἑλλάς, αὐτοὶ οἱ ξένοι προσέρχονται ἀρωγοὶ καὶ οὐδέποτε ἡ ἀθηναϊκὴ φιλανθρωπία τοσοῦτον λαμπρῶς ἐξεδηλώθη. Ἀλλ' ὅλα ταῦτα δὲν εἶναι ἐπαρκῆ. Πρέπει πάντες, πάντες νὰ συνδράμωμεν, ὅπως δυνάμεθα, τὴν καλὴν, τὴν ὡραίαν, ἀλλὰ τόσοον δυστυχῆ ταύτην νῆσον, τὸ ἀγλαῖωμα τῆς ἐλληνικῆς φύσεως, τὴν πάγκαλον Ζάκυνθον.

Ν. Ι. ΣΠΑΝΔΩΝΗΣ

☆

Μεγάλῃ καταστροφῇ θρῆκε τὴν Ζάκυνθο τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1893. Οἱ περιγραφῆς τῆς ἐποχῆς μᾶς θυμίζουν τὴν καταστροφὴν τοῦ φετινοῦ Αὐγούστου. Τὸ ἄρθρον τοῦ διακεκριμένου δημοσιογράφου καὶ χαριτωμένου συγγραφέως τῆς ἐποχῆς Νικολάου Σπανδωνῆ, θὰ μπορούσε νὰ εἶχε γραφῇ καὶ μετὰ τοὺς τελευταίους σεισμούς. Ἡ ἴδια ἡ εἰκόνα τῆς καταστροφῆς, ἡ ἴδια ἀπελπισία, τὰ ἴδια ἐρείπια, ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιες ἐλπίδες, ἐλπίδες πὺν ἐπαλήθευσε ἡ πραγματικότητα.

Ἡ καταστροφὴ πέρασε, τὰ δάκρυα στέγνωσαν, τὰ χαλάσματα δι-

ωρθώθηκαν, ὁ τόπος ὁμόρφηκε καὶ ἡ ζωὴ ξανακύλησε χαρούμενη ἀπὸ τοὺς ἴδιους ἀνθρώπους πὺν σήμερα, ὕστερα ἀπὸ 60 χρόνια, πρέπει νὰ ἀρχίσουν ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἡ ἀγάπη γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴς χαρὲς τῆς τοὺς βοηθῆσε τότε. Στὶς ἴδιες πηγὲς ἄς ζητήσουν καὶ τώρα νὰ βροῦν τὸ θάρρος γιὰ νὰ ξαναχτίσουν τὰ ἐρείπια πὺν ἄφησε ἡ καταστροφὴ.

Ὁ Σπανδωνῆς γενήθηκε στὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 1858. Τελείωσε τὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, πῆρε μάλιστα καὶ τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος. Συνεργάστηκε σὲ πολλὰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς, ὅχι μόνον ὡς δημοσιογράφος, ἀλλὰ καὶ διηγηματογράφος. Τὸ μακρὸν τοῦ μυθιστορήμα «Ἡ Ἀθήνα μας» εἰκονίζει τὰ λαϊκὰ ἦθη τῆς ἐποχῆς.

Τί ἀκριβῶς ἐννοεῖτε ὅταν γέλε

Γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις δ αλέξτε ἀνάμεσα στοὺς 3 ὁρ σμούς ἐκεῖ ὅν πὺν νομίζετε ὅτι ἀποδίδει τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τῆς.

1) ΑΠΟΔΥΟΜΑΙ. — Α: Γδύνομαι. Β: Βάζω τὰ παπούτσιά μου. Γ: Λούζομαι.

2) ΑΤΑΣΘΑΛΙΑ. — Α: Ἀταξία. Β: Κλοπή. Γ: Συκοφαντία.

3) ΕΥΠΑΤΡΙΔΗΣ. — Α: Φιλόπατρις. Β: Εὐγενής. Γ: Πλούσιος.

4) ΘΩΚΟΣ. — Α: Ἀείωμα. Β: Ὑπουργός. Γ: Κάθισμα.

5) ΙΤΑΜΟΣ. — Α: Ἄγριος. Β: Αὐθάδης. Γ: Εἰρωνικός.

6) ΚΟΤΙΝΟΣ. — Α: Νίκη. Β: Ἀγριελιά. Γ: Δάφνη.

7) ΚΡΑΙΠΑΛΗ. — Α: Τρέλλα. Β: Ἀμνησία. Γ: Μεγάλον μεθύσι.

8) ΜΥΣΑΡΟΣ. — Α: Μισήτης. Β: Σιχαμερός. Γ: Σκοτεινός.

9) ΟΣΙΟΣ. — Α: Ὑποκριτής. Β: Ἠσυχός. Γ: Ἱερός.

10) ΟΥΜΑΝΙΣΜΟΣ. — Α: Πολιτισμός. Β: Ἀναγέννησις. Γ: Σπονδὴ τῶν ἀρχαίων.

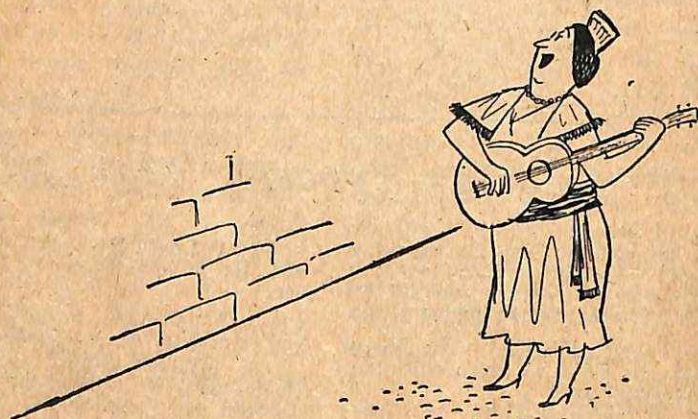
11) ΣΤΕΝΤΟΡΕΙΟΣ. — Α: Βραχνός. Β: Ἰσχυρόφωνος. Γ: Ὑψηλόφωνος.

12) ΥΠΕΓΓΥΟΣ. — Α: Γήινος. Β: Ἑγγυητικός. Γ: Κρατικός.

13) ΦΑΛΚΙΔΕΥΩ. — Α: Δεσμεύω. Β: Παγιδεύω. Γ: Ἀπελευθερώνω.

14) ΧΑΛΕΠΟΣ. — Α: Ἀσχημος. Β: Ουμωμένος. Γ: Δυσκολός.

(Ἀπαντήσεις στὴ σελίδα 111)

Dana Freedom

Ο σύζυγος: Γιατρέ, με συγχωρείτε που σας ενοχλώ τόσο άργά, αλλά η γυναίκα μου έχει κρίσι σκληροκοιδίτιδος.

Ο γιατρός: Μά, φίλε μου, κάποιο λάθος συμβαίνει. Έδω και δυο χρόνια εγώ έγχείρησα την γυναίκα σας. Ακούσατε ποτέ κανένα να έχη και δεύτερη σκληροκοιδίτιδα;

Ο σύζυγος: Έσείς, γιατρέ, δεν ακούσατε ποτέ κανένα να έχη δεύτερη γυναίκα;

«Η ωλῶσις τοῦ Ἰκάρου»

Διήγημα

Τοῦ

S A K I

Ο τρόπος πού μιλάει αὐτή ἡ γυναίκα γιά καλλιτεχνικά ζητήματα μέ ἐκνευρίζει τρομερά; εἶπε ὁ Κλόβις στὸν φίλο του τὸν δημοσιογράφο. Τὴν ἀκουσες; Τρελλαίνεται νὰ σοῦ λήη πὼς ὠρισμένα ἔργα «ἀπλώνονται μέσα στὴν ψυχὴ της» λές καὶ εἶναι λειχήνες.

—Αὐτὸ μοῦ θυμίζει τὴν ἱστορία τοῦ Ἀνρί Ντεπλί, εἶπε ὁ δημοσιογράφος. Σοῦ τὴν ἔχω διηγηθῇ ποτέ;

Ο Κλόβις κούνησε ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι του.

—Ο Ἀνρί Ντεπλί εἶχε γεννηθῇ στὸ Μεγάλου Δουκάτου τοῦ Λουξεμβούργου. Ὑστερὰ ἀπὸ ὥριμη σκέψι ἐγίνε περιοδεύων ἐμπορικὸς ἀντιπρόσωπος καὶ οἱ δουλειές του τὸν ἔφερναν συχνὰ ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ Μεγάλου Δουκάτου. Βρισκόταν λοιπὸν σὲ μιὰ μικρὴ πόλι τῆς Βόρειας Ἰταλίας, ὅταν τοῦ ἦρθε ἡ εἰδησι πὼς εἶχε κληρονομήσει ἕνα μακρινό του συγγενῆ. Ἡ κληρονομία δὲν ἦταν μεγάλη, ἀκόμη καὶ γιὰ τὶς μετριόφρονες ἀξιώσεις τοῦ Ἀνρί Ντεπλί, ἀλλὰ τὸν ἔσπρωξε σὲ ὠρισμένες ἐκκεντρικότητες πού ἐκ πρώτης ὀψεως φυσικὰ δὲν εἶχαν τίποτε τὸ κακὸ. Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ πατρονάρῃ μιὰ τέχνη, πού ἀνθίζει στὸν τόπο πού βρισκόταν, τὴν τέχνη τοῦ τατουάζ. Ο καλλιτέχνης ἦ-

ταν ὁ Σινιὸρ Ἀντρέα Πιντσινί, πού ἔκανε θαύματα μέ τὶς βελόνες του.

Ο Σινιὸρ Πιντσινί ἦταν ὁ καλύτερος τεχνίτης πού γνῶρισε ποτέ στὸ εἶδος αὐτὸ ἡ Ἰταλία, ἀλλὰ τὰ οἰκονομικά του εἶχαν πάρει τὴν κάτω βόλτα. Ἐστὶ εὐχαρίστως ἀνέλαβε γιὰ 600 φράγκα νὰ γεμίση τὴν πλάτη τοῦ πελάτη του ἀπὸ τὸν λαϊμὸ ἴσαμε τὴ μέση μέ μιὰ ὑπέροχη ἀναπαράστασι τῆς Πτώσεως τοῦ Ἰκάρου. Τὸ σχέδιο, ὅταν πῆρε τὴν τελικὴ του μορφή, ἀπογοήτευσε κάπως τὸν κύριο Ντεπλί, πού νόμιζε ὅτι ὁ Ἰκαρος ἦταν κανένα φρούριο πού θὰ εἶχε κυριεύσει ὁ Βαλเลนστάιν στὸν Τριακονταετῆ Πόλεμο. Ἡ ἐκτέλεσις ὅμως τοῦ ἔργου τὸν ἱκανοποίησε ἀπόλυτα καὶ ὅλοι ὅσοι εἶχαν τὴν τύχη νὰ τὸ δρὺν ἔλεγον πὼς ἦταν τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Πιντσινί. Αὐτὴ ἦταν ἡ μεγαλύτερή του προσπάθεια καὶ ἡ τελευταία του. Χωρὶς κάν νὰ περιμένῃ νὰ πληρωθῇ ὁ ἐνδοξος τεχνίτης ἐγκατέλειψε τὰ ἐγκόσμια καὶ τάφηκε κάτω ἀπὸ μιὰ σκαλισμένη πλάκα πού τὰ φτερωτὰ χερουβείμ της δὲν θὰ τοῦ ἔδιναν καὶ μεγάλες δυνατότητες γιὰ νὰ ἐξασκήσῃ τὴν ἀγαπημένη του τέχνη. Ὡστόσο, ὑπῆρχε καὶ ἡ χήρα Πιντσινί, στὴν ὁποία ἔπρεπε νὰ πληρωθοῦν τὰ 600 φράγκα.

Ἀπὸ ἐδῶ ἄρχισε ἡ μεγάλη δυστυχία στὴ ζωὴ τοῦ Ἀνρί Ντεπλί. Ἡ κληρονομιά πού εἶχε πάρει, ὕστερα ἀπὸ πολυάριθμες μικρὲς ἀπομυζήσεις, κατάντησε κάτι ἐντελῶς ἀσήμαντο. Ὅταν πληρώθηκε ἕνας ἐπείγων λογαριασμός γιὰ κάτι κρασιά καὶ μερικά ἄλλα μικροπράγματα δὲν ἀπόμειναν περισσότερα ἀπὸ 430 φράγκα γιὰ τὴν χήρα Πιντσίνι. Ἡ κυρία δικαίως ἀγανάκτησε, ὄχι τόσο —ὅπως ἐξήγησε μὲ τὴν ἀκατάσχετη φλυαρία της— γιὰ τὰ 170 φράγκα πού τῆς ἔκοβαν, ὅσο γιὰτὶ αὐτὸ ἦταν μιὰ ἀπόπειρα νὰ ὑποτιμηθῇ ἡ ἀξία τοῦ ἀναγνωρισμένου ἀριστουργήματος τοῦ μακαρίτη. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ ἐβδομάδα ὁ Ντεπλί ἀναγκάστηκε νὰ μειώσῃ τὴν προσφορὰ του σὲ 405 φράγκα. Αὐτὸ μετέβαλε τὴν ἀγανάκτησι τῆς χήρας σὲ μανία. Ἀκύρωσε τὴν πώλησι τοῦ ἔργου καὶ ὕστερα ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες ὁ Ντεπλί ἔμαθε, μὲ κάποια δυσφορία φυσικά, ὅτι ἡ χήρα Πιντσίνι εἶχε δωρήσῃ τὸ ἀριστούργημα τοῦ συζύγου της στὸν δῆμο τοῦ Μπεργκάμο, πού τὸ εἶχε δεχθῇ μὲ εὐγνωμοσύνη. Ὁ Ντεπλί ἔφυγε ὅσο μπορούσε πρὸ ἀθόρυβα καὶ ἔνοιωσε πραγματικὴ ἀνακούφισι ὅταν οἱ δουλειές του τὸν ἀνάγκασαν νὰ πάῃ στὴ Ρώμη.

Ἐκεῖ πιά ἤλπιζε ὅτι δὲν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ἀναγνωρίσῃ οὔτε αὐτόν, οὔτε τὸ καλλιτέχνημα. Τὸ κακὸ ὅμως ἦταν ὅτι στὴν πλάτη του κουβαλοῦσε τὸ βάρος τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ μακαρίτη. Ὅταν θρέθηκε μιὰ μέρα στὸν γεμᾶτο ἀτμούς διάδρομο τῶν δημοτικῶν λουτρῶν, ὁ διευθυντής, πού ἦταν ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἰταλία, τὸν εἶδε καὶ τὸν ἐξανάγκασε νὰ ντυθῇ, λέγοντας πὼς δὲν ἦταν δυνατό νὰ ἐκτίθε-

ται ἔτσι δημοσίᾳ ἡ Πτώσις τοῦ Ἰκάρου, χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ δῆμου τοῦ Μπεργκάμο. Τὸ δημόσιο ἐνδιαφερόταν καὶ ἡ ἐπίσημη ἐπαγρύπνησι αὖξανε ὅσο τὸ ζήτημα μαθαίνονταν σὲ μεγαλύτερο κύκλο καὶ ὁ Ντεπλί δὲν μπορούσε νὰ μπῇ οὔτε στὴ θάλασσα, οὔτε στὸν ποταμὸ καὶ μὲ τὴ μεγαλύτερη ζέστη, ἂν δὲν ἦταν κουκουλωμένος ὡς τὸ λαϊμό. Ἀργότερα οἱ ἀρχές τοῦ Μπεργκάμο συνέλαβαν τὴν ἰδέα ὅτι τὸ ἀλμυρὸ νερὸ μπορούσε νὰ θλάψῃ τὸ ἀριστούργημα καὶ ἔλαβαν τὴν ἀπόφασιν καὶ ἀπαγόρευσαν τὰ θαλάσσια λουτρά ὑπὸ οἰεσδήποτε συνθήκες στὸν ἄδυχο Ντεπλί.

Ἐπὶ τέλους μὲ ἰδιαίτερη εὐγνωμοσύνη ἄκουσε ὅτι οἱ ἐργαστές του ἀποφάσισαν νὰ τὸν πάρουν ἀπὸ τὴν Ἰταλία καὶ νὰ τὸν στείλουν στὸ Μπορντώ. Ἡ εὐγνωμοσύνη του ὅμως ἔσθισε στὰ γαλλοϊταλικά σύνορα. Μιὰ δύναμι ἀστυνομικῶν ἔφραξε τὸ δρόμο τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὑπενθυμίζοντάς του τὸν αὐστηρότατο νόμο, ὁ ὁποῖος ἀπαγορεύει τὴν ἐξαγωγή ἔργων τέχνης ἀπὸ τὸ ἰταλικὸ ἔδαφος. Τότε ἄρχισαν συνομιλίες μεταξὺ τῶν Κυβερνήσεων τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ Λουξεμβούργου καὶ ἤρθε ἐποχὴ πού τὸν εὐρωπαϊκὸ ὀρίζοντα σκίασε ὁ κίνδυνος διπλωματικῶν παρεξηγήσεων. Ἀλλὰ ἡ ἰταλικὴ Κυβέρνησις ἔμεινε ἀκλόνητη. Ἀρνήθηκε νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὴν τύχη ἔστω καὶ μὲ τὴν ἀπλή ὑπαρξί τοῦ Ἀνρί Ντεπλί, περιόδουτος ἐμπορικοῦ πράκτορος, ἀμετάπειστη στὴν ἀπόφασίν της ὅτι ἡ «Πτώσις τοῦ Ἰκάρου» (ἔργο τοῦ Πιντσίνι), κτῆμα τοῦ δῆμου τοῦ Μπεργκάμο, δὲν ἔπρεπε νὰ βγῇ ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς χώρας. Ἡ φασαρία κατακάθησε μὲ τὸν καιρό, ἀλλὰ ὁ δυστυχισμένος ὁ

Ντεπλί, πού ἦταν ἐκ φύσεως ἡσυχος καὶ μαζεμένος ἄνθρωπος, ἔγινε πάλι ὕστερα ἀπὸ μερικοὺς μῆνες τὸ κέντρο μιᾶς μανιώδους διαμάχης. Κάποιος Γερμανὸς τεχνοκρίτης, πού εἶχε πάρει ἀπὸ τὸν δῆμο τοῦ Μπεργκάμο τὴν ἄδεια νὰ ἐξετάσῃ τὸ περίφημο ἔργο, δῆλωσε πὼς δὲν ἦταν γνήσιος Πιντσίνι, ἀλλὰ ἴσως ἔργο κάποιου μαθητοῦ του πού τὸν εἶχε κοντά του στὰ γεροντικά του χρόνια.

Ἡ μαρτυρία τοῦ Ντεπλί ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα δὲν ἦταν ἔγκυρη, γιὰτὶ ὅταν γινόταν τὸ τατουάζ στὴν πλάτη του, θρискόταν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασι ναρκοτικών γιὰ νὰ μὴν πονάῃ. Ὁ ἐκδότης ἐνὸς ἰταλικοῦ περιοδικοῦ ἀναίρεσε τὴ γνώμη τοῦ Γερμανοῦ τεχνοκρίτη καὶ βάλθηκε νὰ ἀποδείξῃ πὼς ἡ ἰδιωτικὴ ζωὴ τοῦ Γερμανοῦ κάθε ἄλλο ἦταν παρὰ ἀξιοπρεπής. Ὅλη ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Γερμανία ἀναμίχθηκαν στὴν διαμάχην καὶ γρήγορα ἐμπλεξε σ' αὐτὴν καὶ ἡ ὑπόλοιπη Εὐρώπη. Θεωλλῶδεις σκηνές διαδραματίστηκαν στὴν Ἰσπανικὴ Βουλὴ καὶ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κοπεγχάγης ἀπένειμε χρυσὸ μετάλλιον στὸν Γερμανὸ τεχνοκρίτη, ἐνῶ δυὸ Πολωνοὶ νεαροὶ στὸ Παρίσι αὐτοκτόνησαν εἰς ἐνδειξὶ διαμαρτυρίας.

Σ' αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ δυστυχὴς φορεὺς τοῦ ἀριστου-

ργήματος πήγαινε ὅλο καὶ χειρότερα καὶ δὲν εἶναι περίεργο πού ἐμπλεξε καὶ μὲ τοὺς ἀναρχικοὺς. Τέσσερεις φορὲς τοὐλάχιστον τὸν συνώδευσαν ὡς τὰ σύνορα ὡς ἐπικίνδυνον καὶ ἀνεπιθύμητον ἄλλοδαπὸν, καὶ τέσσερεις φορὲς τὸν ἔφεραν πίσω ὡς «Πτῶσι τοῦ Ἰκάρου». Καὶ μιὰ μέρα σὲ μιὰ συγκέντρῳσι ἀναρχικῶν στὴ Γένοβα, ἐπάνω σὲ συζήτησι, ἕνας σύντροφος ἔσπασε ἕνα μπουκάλι γεμᾶτο καυστικὸ ὑγρὸ στὴν πλάτη τοῦ Ντεπλί. Τὸ κόκκινον πουκάμισον πού φοροῦσε ἐμπόδισε κάπως τὸ μεγάλο κακὸ, ἀλλὰ ὁ Ἰκαρὸς εἶχε καταστραφῇ ἐντελῶς. Ἐγιναν αὐστηρὲς παρατηρήσεις. Ὁ φταίχτης καταδικάστηκε σὲ ἑπτὰ χρόνια φυλακῆ ἐπὶ καταυτροφῇ ἐθνικοῦ θησαυροῦ. Καὶ ὁ Ντεπλί μόλις μπόρεσε νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖον ὡδηγήθηκε στὰ σύνορα καὶ ἀπελάθηκε ὡς ἀνεπιθύμητος.

Τώρα, στοὺς πιὸ ἥσυχους δρόμους τοῦ Παρισιῦ, γύρω στὸ Λουβρο, μπορεῖ καμμιά φορὰ νὰ συναντήσῃς ἕναν ἀδύνατον ἄνθρωπον μὲ ἀνήσυχην ἔκφρασι. Ἄν τὸν ρωτήσῃς τὴν ὥρα, θὰ σοῦ ἀπαντήσῃ μὲ λουξεμβουργιανὴ προφορά. Πιστεύει πὼς εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ χαμένα χέρια τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου καὶ ἐλπίζει πὼς ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις θὰ πειοθῇ κάποτε νὰ τὸν ἀγοράσῃ. Κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι ἀπολύτως ὑγιής.

Σ ὤμφωνοι, θὰ σοῦ ράψω τὸ ἐπανωφόρι, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶναι ἔτοιμον, παρὰ μετὰ 20 ἡμέρες.

—Τί λές... 20 ἡμέρες. Μά, φίλε μου, ὁ κόσμος ὁλόκληρος δημιουργήθηκε μέσα σὲ ἑξὶ μόνον ἡμέρες.

—Ἐχεις δίκαιο, λέει ὁ ράφτης στὸν πελάτη του, μὰ τοῦ ἔρριξες τώρα τελευταῖα καμμιά ματιὰ γιὰ νὰ δῇς τὰ χάλια του;

Ἀνθρωποι ποὺ ἔγραφαν τὴν ἱστορία τους μὲ αἷμα

Τοῦ

ANSELMO GOLI

Ο θάνατος τοῦ Στάλιν καὶ τοῦ Γκότθβαλντ ἔφερε καὶ πάλιν στὴν ἐπιφάνεια τὸ παλιὸ ζήτημα τῶν μεγάλων τυράννων τῆς Ἱστορίας, τῶν σκληρῶν καὶ ἀπάνθρωπων δικτατόρων ποὺ δὲν ὁπισθοχωροῦν μπροστὰ σὲ τίποτα προκειμένου νὰ ἐπιβάλλουν τὴν θέλησί τους καὶ ποὺ μὲ τὴν πρόφασι τοῦ «πολιτικοῦ ἀδικήματος» δὲν διστάζουν νὰ διαπράξουν τὰ πιὸ ἀπαίσια ἐγκλήματα.

Ἡδὴ ἀπὸ τὸν 16ο αἰῶνα, ὁ Μοντεσκιέ στὸ «Πνεῦμα τῶν Νόμων» ξεχώριζε τὶς Κυβερνήσεις σὲ δημοκρατικές, μοναρχικές καὶ δεσποτικές καὶ προσδιώριζε τὶς τελευταῖες αὐτὲς ὡς Κυβερνήσεις τοῦ «Ἐνός, χωρὶς νόμους καὶ κανόνες, ποὺ ἀρχή τους εἶναι ἡ τρομονεσία καὶ ἡ δουλικὴ ὑπακοή τῶν πολιτῶν μὲ τὸν ἀποκλειστικὸ σκοπὸ νὰ ἱκανοποιηθῇ κάθε ἐπιθυμία καὶ κάθε καπρίτσιο τοῦ δεσπότη. Ἐπομένως ὁ ὅρος «δεσποτὴς» εἶναι πιὸ ξεκαθαρισμέ-

νος ἀπὸ τὸν ὅρο «τύραννος», ποὺ ἄλλωστε στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα δὲν εἶχε καθόλου τὴν κακὴ ἔννοια ποὺ ἀπέκτησε ἀργότερα καὶ ἐσήμαινε ἀπλῶς τὸν ἄνθρωπο ποὺ εἶχε καταλάβει τὴν ἐξουσία σὲ μιὰ πόλι. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς «τυράννους» αὐτοὺς ὑπῆρξαν συνετοὶ καὶ εἰρηνικοὶ κυβερνήτες ποὺ πέθαναν ἡσυχὰ στὰ κρεβάτια τους, ἀντίθετα μὲ ὅ,τι συνέβη σὲ ἄλλους σκληροὺς δεσπότες τῆς Ἱστορίας.

Ὁ Ταῦρος τοῦ Φάλαρι

Πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχαν μιὰ πολὺ πιὸ ἐλαστικὴ ἀντίληψη περὶ σκληρότητας καὶ δεσποτισμοῦ ἀπὸ ἐμᾶς. Σ' ὁλόκληρον τὸν ἀνατολικὸ κόσμον — Ἀσσυρίους, Βαβυλωνίους, Πέρσες, Αἰγυπτίους — τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς διακυβερνήσεως ποὺ σήμερα μᾶς φαίνεται σατανικὸ καὶ ἀπαράδεκτο,

ἦταν ὁ κανόνας. Ὁ ἡγεμὼν ποὺ ἐγκαινίαζε τὴν ἀνάληψι τῆς ἀρχῆς σκοτώνοντας μητέρα, ἀδελφούς καὶ ἐξαδέλφους καὶ ὕστερα ἔσφαζε τὴν γυναῖκα, τὰ παιδιά, τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς φίλους του, δὲν ἔκανε παρὰ πράξεις «συνήθεις».

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες συζητοῦσαν πολὺ γιὰ τὸ ποῖος ὑπῆρξε ὁ πιὸ ἀπάνθρωπος δεσπότης καὶ γενικὰ ἔδιναν τὰ πρωτεῖα στὸν Φάλαρι, τύραννο τοῦ Ἀκράγαντος (570-555 π.Χ.). Ὁ Φάλαρις, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, κατασκεύασε ἕναν τεράστιο μπρούντζινο ταῦρο, μέσα στὸν ὁποῖο ἔκλεινε τοὺς ἐχθροὺς του καὶ τοὺς σκότωνε ἀνάβοντας φωτιά καὶ πυρακτώνοντας τὸ μέταλλο. Ὁ Ἀθηναῖος τεχνίτης ποὺ ἐπινόησε τὸ σατανικὸ αὐτὸ κατασκεῦασμα ὑπῆρξε καὶ ὁ πρῶτος ποὺ τὸ δοκίμασε. Καὶ ὅσο αἰὶς τὸ τελευταῖο ὄμμα τοῦ ταύρου, αὐτὸ ὑπῆρξε ὁ ἴδιος ὁ Φάλαρις ποὺ ἀνετράπη ἀπὸ μιὰ λαϊκὴ ἐξέγερσι.

Δεύτερος σὲ ἀγριότητα μετὰ τὸν Φάλαρι ἐθεωρεῖτο ὁ Διονύσιος ὁ Πρεσβύτερος, τύραννος τῶν Συρακουσῶν (430-368 π.Χ.), ποὺ ἐπινόησε τὰ περίφημα «Λατομεῖα», σκαμμένα βαθεῖα μέσα στοὺς βράχους, ὅπου ρίχνονταν οἱ αἰχμάλωτοι πολέμου καθῶς καὶ οἱ πολιτικοὶ τοῦ ἀντίπαλοι. Τὰ «Λατομεῖα» αὐτὰ μπορεῖ νὰ τὰ διὰ κανεὶς ἀκόμη σήμερα στὶς Συρακοῦσες, μαζί μὲ τὸ λιγώτερο γνωστὸ «Διονυσίου οὔς», μιὰ σπηλιά, ὅπου ὁ τύραννος φυλάκιζε τοὺς ὑπόπτους καὶ ὕστερα πῆγαινε σὲ μιὰ γειτονικὴ αἶθουσα, τὸ λεγόμενον «τύμπανον», ἀπὸ τὴν ὁποία παρακολουθοῦσε καὶ τὶς πιὸ μυστικὲς συνομιλίες τους.

Ἐπίσης ὁ Ἡρώδης, Βασιλεὺς

τῆς Ἰουδαίας, ποὺ σκότωσε τὸν πεθερό, τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά του, κατέχει μιὰ ξεχωριστὴ θέσι στὸν κύκλο τῶν μεγάλων ἐγκληματιῶν τῆς Ἱστορίας.

Οἱ προγραφές τοῦ Σύλλα

Ἐνας ἄλλος ἡγεμόνας, ἀπὸ τοὺς πιὸ σκληροὺς καὶ αἱματοβαμμένους, εἶναι ὁ Ρωμαῖος Σύλλας. Τὰ δυὸ χρόνια ποὺ κυβέρνησε εἶναι ἀπὸ τὰ φοβερότερα τῆς ἀρχαίας ἱστορίας. Μετὰ τὴν νίκη του κατὰ τοῦ Μαρίου (82 π.Χ.), ὁ Σύλλας διέταξε καὶ σφάχθηκαν στὸν Ἱππὸδρομο περισσότεροι ἀπὸ 6.000 αἰχμάλωτοι στρατιῶτες. Καὶ ἐνῶ γινόταν ἡ σφαγή, αὐτὸς καθόταν ἡσυχὰ στὴ Σύγκλητο καὶ ἔλεγε στοὺς συγκλητικούς ποὺ μὲ τρόμον ἀκουγαν τὶς φρικτὲς οἰμωγὲς τῶν θυμάτων, ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ ἄτομα ποὺ εἶχαν παραβῇ τὸ καθήκον τους καὶ πέθαιναν μὲ δική του διαταγή. Ὑστερα συνέχισε ἡρεμὰ τὸν λόγο του. Μετὰ ἀπὸ λίγον καιρὸ, ἔκαναν τὴν ἐμφάνισί τους στὴν πόλι οἱ περίφημοι «κατάλογοι προγραφῶν». Ὁ καθένας μποροῦσε νὰ σκοτώσῃ ἄμέσως ὁποιοδήποτε ποὺ τὸ ὄνομα τοῦ βρισκόταν στὸν «κατάλογο». Πέντε χιλιάδες πολίτες ἐξωντώθηκαν μὲ τὴ σύστημά αὐτὸ καὶ οἱ περιουσίαι τους δημεύθηκαν.

Ἐν τούτοις ὁ Σύλλας, ὕστερα ἀπ' αὐτὰ, ἔκανε μιὰ χειρονομία ποὺ σπάνια ἐπανολήφθηκε στὴν ἱστορία ἀπὸ μέρους τῶν δεσποτῶν: Τὸ 79 π.Χ. παραιτήθηκε οἰκειοθελῶς ἀπὸ τὸ δικτατορικὸ ἀξίωμα του καὶ ἀποτραβήχθηκε στὸ Ποτζουόλι, ὅπου καὶ ἔμεινε μέχρι τὸν θάνατό του.

Καὶ ἐρχόμεστε τώρα στὴ σειρά τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων

πού με την αγριότητά τους σχηματίζουν μια πρωτότυπη, διαβολική πινακοθήκη.

Ἡ ἐγκληματικὴ ἀνισορροπία τοῦ Καλιγούλα

Παλαιότερα ὁ κόσμος θεωροῦσε τὸν αὐτοκράτορα Τιβερίο ὡς τύραννο πρώτης κλάσεως. Σήμερα ὅμως ἡ κριτικὴ ἀποκατέστησε τὴ μνήμη του, πράγμα ὅμως πού δὲν μπόρεσε νὰ κάνει καὶ γιὰ τὸν διάδοχό του Καλιγούλα.

Ὁ Καλιγούλας βασίλευσε μόνον τέσσερα χρόνια. Ἀλλὰ τὰ χρόνια αὐτὰ ὑπῆρξαν χρόνια ἀφάνταστης τρομοκρατίας. Πρῶτα - πρῶτα ὁ αὐτοκράτορας, μιμούμενος τοὺς συναδέλφους του τῆς Ἀνατολῆς, ἐπέβαλε στοὺς ὑπηκόους του νὰ τὸν λατρεύουν σὰν Θεό. Γιὰ νὰ ξεπεράσῃ τὸν Ξέρξη, πού εἶχε κατασκευάσει τὴν περίφημη γέφυρα τοῦ Ἑλληνισπόντου καὶ ἰσχυριζόταν μὲ ἀλαζονεία ὅτι «εἶχε περπατήσει ἐπάνω στὴ θάλασσα», διέταξε καὶ ἔφτιαξαν μιὰ γέφυρα ἀπὸ θάρκες μεταξύ τῆς Μπάϊα καὶ τοῦ Ποτζουόλι, ἐπάνω στὴν ὁποία τοῦ ἄρεσε νὰ κάνῃ βόλτες φορώντας ἕναν θώρακα πού ἀνῆκε στὸν Μέγα Ἀλέξανδρο καὶ ἔχοντας γιὰ συνοδεία ἕναν νεαρό Πέρση πού (μὲ τὴν εὐκαιρία) ὠνόμαζε Δαρεῖο.

Συζητοῦσε φιλικὰ μὲ τὰ ἀγάλματα τῶν Θεῶν (μιμούμενος τοὺς Φαραῶ) καὶ σκεπτόταν νὰ παντρευτῇ τὴν ἀδελφή του Δρουσίλλα. Ὅταν ἡ Δρουσίλλα πέθανε, τὴν ἀνεκήρυξε Θεὰ καὶ διέταξε νὰ κατασκευάσουν ἀγάλματά της. Σκότωσε τὸν Βασιλιά τῆς Μαυριτανίας ἐπειδὴ ὁ κόκκινος μανδύας του εἶχε κάνει μεγάλη ἐντύπωση στοὺς κοσμι-

κοὺς κύκλους καὶ κατεδίκασε σὲ θάνατο δεκάδες ἀνθρώπων ἐπειδὴ εἶχαν ταράξει τὸν ὕπνο του. Παντρεύτηκε τρεῖς φορές. Γιὰ ν' ἀποκτήσῃ χρήματα, ὑπεχρέωνε πολλοὺς πλουσίους Ρωμαίους νὰ τὸν ἐγκαταστήσουν κληρονόμο τους. Τέλος, ὁ ἀπερίγραπτος αὐτὸς αὐτοκράτορας βρῆκε τὸ τέλος πού τοῦ ἄξιζε: Τὸν δολοφόνησαν...

Ὁ Νέρων

Μετὰ τὸν Καλιγούλα, ὁ τίτλος τοῦ πιὸ στυγνοῦ τυράννου τῆς ἀρχαιότητος ἀνήκει ἀσφαλῶς στὸν Νέρωνα. Βασίλεψε 14 χρόνια, σκότωσε τὴν μητέρα του Ἀγριππίνια, τὴν πρώτη γυναῖκα του Ὁκταβία καὶ τὴν δεύτερη Ποππαία. Κατὰ ἑκατοντάδες σκοτώνονταν μὲ διαταγὴ τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τοὺς ὁποίους εἶχε τὴν πιὸ ἀμυδρὴ ὑποψία, ἰδίως μετὰ τὴν τραγικὴ πυρκαϊὰ τῆς Ρώμης. Εἶναι γνωστὴ ἡ περίφημη «καλλιτεχνικὴ περιοδεία» τοῦ Νέρωνος στὴν Ἑλλάδα (νόμιζε ὅτι εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς καὶ ἀοιδὸς τοῦ κόσμου), κατὰ τὴν ὁποία τοῦ προσφέρθηκαν 1.808 στέφανοι στοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες. Δηλαδή «νίκησε» σὲ ὅλα τὰ ἀγωνίσματα!

Δομιτιανός, ἡ «πανούκλα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους»

Λιγότερο γνωστὸς εἶναι ὁ Δομιτιανός (81 - 96 μ.Χ.), γιὸς τοῦ Βεσπασιανοῦ καὶ ἀδελφὸς τοῦ Τίτου. Ὁ Τίτος ὠνομάσθηκε ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του «χάρμα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους» ὁ Δομιτιανὸς «πανούκλα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους». Πῆρε μόνος του διάφορους πολεμικοὺς τίτλους, χωρὶς νὰ ἔχη ποτὲ νικη-

σει σὲ καμμιά μάχη. Ἔδωσε τὸ ὄνομά του σὲ δυὸ μῆνες τοῦ ἔτους. Ἐξώντωσε χιλιάδες πολῖτες μὲ τὴν κατηγορία φανταστικῶν συνωμοσιῶν. Λένε ὅτι μιὰ μέρα κάποιο παιδάκι ἔκλεψε ἀπὸ τὸ μαξιλάρι τοῦ αὐτοκράτορα ἕνα μακρὸ κατάλογο μὲ ὀνόματα πολιτῶν καταδικασμένων σὲ θάνατο. Ὁ κατάλογος αὐτὸς ἔπεσε στὰ χέρια τῆς αὐτοκράτειρας Δομιτίας πού τὸν ἔδωσε στοὺς «ἐκκαθαριστέους». Οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ συνεννοήθηκαν μετὰ τοὺς καὶ ζήτησαν ἀκρόασι ἀπὸ τὸν Δομιτιανὸ γιὰ νὰ τοῦ καταγγείλουν διήθεν μιὰ συνωμοσία. Ὁ αὐτοκράτορας τοὺς δέχθηκε ξαπλωμένος στὸ κρεβάτι του. Ὁρμησαν ἀπάνω του καὶ τὸν σκότωσαν μὲ τὰ ἐγχειρίδια τους...

Κόμμοδος καὶ Καρακάλλας

Χειρότερος ἀπὸ τὸν Δομιτιανὸ ὑπῆρξε ὁ Κόμμοδος, γιὸς τοῦ συνετοῦ καὶ φιλοσόφου αὐτοκράτορα Μάρκου Αὐρηλίου. Ἀφοῦ σκότωσε τὴν ἀδελφή του, τὴ γυναῖκα του καὶ δεκάδες συγκλητικῶν, κλείστηκε στὸ ἀνάκτορό του καὶ ὑποφιαζόμενος τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα, οὔτε ἔβγαине ἔξω, οὔτε δεχόταν κανέναν. Πραγματικὸς ἡγεμόνας ὑπῆρξε τότε ὁ εὐνοούμενός του ἀπελευθερὸς Κλέανδρος, πού πουλοῦσε ἀξιώματα, διώριζε συγκλητικούς καὶ ἀναγόρευε πατρικούς. Ὁ Κόμμοδος δὲν εἶχε παρὰ ἕνα μόνον ἐνδιαφέρον: Τοὺς ἀγῶνες στὸν Ἰππόδρομο καὶ τίς ἀπάνθρωπες μονομαχίες μεταξύ δούλων ἢ μεταξὺ δούλων καὶ θηρίων. Ὁρατοὶ καὶ δυνατοὶ ἄνδρες, ὁ Κόμμοδος ἀγαποῦσε νὰ τὸν ἀποκαλοῦν Ἡρακλῆ καὶ ἐμφανίζονταν μπροστὰ στοὺς θεατὰς μὲ

μιὰ λεοντὴ ριγμένη στοὺς ὤμους κι' ἕνα χονδρὸ ρόπαλο στὸ χέρι. Μονομαχοῦσε ὁ ἴδιος καὶ σκότωνε πάντα τοὺς ἀντιπάλους του, εἰσπράττοντας κάθε φορὰ μιὰ σεβαστὴ ἀμοιβὴ πού μόνος του εἶχε καθορίσει. Τέλος μερικοὶ συνωμότες κατάρθωσαν νὰ ρίξουν δηλητήριο στὸ φαγητό του καὶ ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρὸς ὀργανισμὸς τοῦ δὲν ἐννοοῦσε νὰ ὑποκύψῃ, ἔβαλαν ἕνα ἀθλητὴ καὶ τὸν ἔπνιξε στὸ λουτρό του.

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Κόμμοδος ἀκολούθησε μιὰ περίοδος ἀναρχίας, στὸ διάστημα τῆς ὁποίας ἀνέβηκαν στὸν αὐτοκρατορικὸ θρόνο τῆς Ρώμης ἄπειροι αἱμοβόροι δικτατορίσκοι. Τὸ ὄνομα τοῦ Καρακάλλα ἔμεινε στὴν ἱστορία γιὰτὶ ὑπῆρξε ὁ πιὸ ἀπάνθρωπος ἀπ' ὅλους. Γιὸς τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου, βασίλεψε ἀπὸ τὸ 211 ἕως τὸ 217 μ.Χ. Ἡ πρώτη πράξις του ὅταν ἀνέβηκε στὸν θρόνο ἦταν νὰ σκοτώσῃ τὸν ἀδελφὸ του μέσα στὴν ἀγκαλιά τῆς μητέρας του. Ὑστερα ἔξωλόθρευσε ὅσους νόμιζε πὼς ἦταν ὁπαδοὶ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ τὸν διάσημο νομομαθὴ Παπινιανό. Ἐπισκέφθηκε τὴν Ἀλεξανδρεῖα καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία διέταξε νὰ σφαγοῦν χιλιάδες κάτοικοι, γιὰτὶ τοῦ φάνηκε ὅτι τὸν εἶχαν κοροϊδέψει. Προσπαθοῦσε νὰ μιμῆται στὴν ἰδιωτικὴ του ζωὴ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο. Στὸν ἑβδομο χρόνον τῆς βασιλείας τοῦ δολοφονήθηκε ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ τῶν σωματοφυλάκων του.

Γυναῖκες τύραννοι

Τὴν ἐποχὴ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν κατὰ τῆς Δύσεως ἐμφανίσθηκαν μερικοὶ ἡγεμόνες πού ἄφησαν πίσω τους τὴν πιὸ

ἀπαίσια φήμη. Οἱ φοβερώτεροι ἀπ' αὐτοὺς ὑπῆρξαν ὁ Ἀττίλας, Βασιλιάς τῶν Οὐννων, ὁ Γενζέριχος, Βασιλιάς τῶν Βανδάλων, καὶ ὁ Τζένγκις Χάν, ἰδρυτὴς τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Μογγολοτάρων.

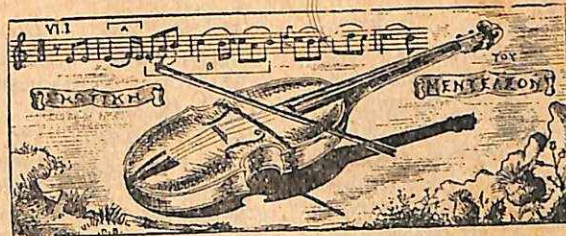
Ἀργότερα, τὸν Μεσαίωνα, ἐμφανίζονται στὸ προσκήνιο τῆς ἱστορίας καὶ μερικὲς γυναῖκες «τύραννοι». Ἡ πρώτη ἀπ' αὐτὲς εἶναι ἡ ὠραιότατη αὐτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου Θεοδώρα, κόρη ἐνὸς ἀρκτοτρόφου τοῦ Ἱπποδρόμου, ποὺ ἔγινε σύζυγος τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ θασίλεψε μέσα σὲ στυγνὴ τρομοκρατία. Ἐπειτα ἔρχονται δυὸ Βασίλισσες τῶν Φράγκων, ἡ Βρουγχίλδη καὶ ἡ Φρεδεγόνδη, ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ σταθοῦν, ἀπὸ ἀπόψεως θηριωδίας, δίπλα στὸν Νέρωνα καὶ στὸν Καλιγούλα. Ἡ Βρουγχίλδη, σύζυγος τοῦ Βασιλιᾶ Σιγκιμπέρτου τοῦ Α', ἀφοῦ διέπραξε ἀναρίθμητα ἐγκλήματα, τελείωσε τὴ ζωὴ τῆς δεμένη στὴν οὐρὰ ἐνὸς ἀφηνιασμένου ἀλόγου. Ἡ Φρεδεγόνδη, σύζυγος τοῦ Χιλπερίκου τοῦ Α', ἀπὸ ὑπηρέτρια τῆς πρώτης γυναίκας τοῦ Βασιλιᾶ, κατάρθωσε νὰ γίνῃ σύζυγός του. Δὲν δίστασε νὰ κάνῃ τὰ φρικτότερα ἐγκλήματα καὶ στὸ τέλος σκότωσε καὶ τὸν Βασιλιά.

Στὴ Ρώμη, τὸν δέκατο αἰῶνα, παρουσιάζεται ἡ Μαρότσια, σύζυγος τοῦ Γκουίντο τῆς Τοσκάνης. Τὸ ζεῦγος αὐτὸ (μὲ ἐμπνευστὴ πάντοτε τὴν Μαρότσια) σκότωσε πρῶτα τὸν ἀδελφὸ τοῦ Πάπα καὶ ὕστερα τὸν ἴδιο τὸν Πάπα Ἰωάννη τὸν Ι', θάζοντας στὴ θέσι του ἀνθρώπους τῆς ἐμπιστοσύνης του, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ ἕναν γιὸ τῆς Μαρότσιας, τὸν Ἰωάννη τὸν ΙΑ'. Ἡ Μαρότσια παντρεύτηκε ἀργότερα τὸν Οὐγο τῆς Προβηγκίας, ἀν-

θρῶπο θίαιο σὰν κι' αὐτήν. Ἀλλὰ ὅταν ὁ Οὐγος ἔδωσε μιὰ μέρα ἕνα χαστούκι στὸν προγόνό του Ἀλβέρικο, ὁ τελευταῖος αὐτὸς ξεσήκωσε τὴν πόλι κατὰ τοῦ τυράννου, ἔπιασε τὴν μητέρα του καὶ τὴν ἔρριξε στὸ κάτεργο, ὅπου σὲ λίγο καιρὸ πέθανε.

Οἱ τύραννοι τῶν νεωτέρων χρόνων

Ἡ δύσις τοῦ Μεσαίωνος καὶ ἡ αὐγὴ τῶν νεωτέρων χρόνων δὲν ἐλάττωσε τὸν ἀριθμὸ τῶν τυράννων καὶ τῶν δεσποτῶν. Ἀντιθέτως, μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ ὅτι αὐξήθηκαν. Εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀπαριθμηθοῦν ἐδῶ λεπτομερῶς οἱ πράξεις τοῦ καθενὸς ἀπ' αὐτοὺς, γιατί θὰ χρειάζοταν — ὅπως χρειάστηκαν — τόμοι ὀλόκληροι. Γι' αὐτὸ θὰ παραθέσουμε ὀνομαστικὰ μόνον τοὺς σημαντικώτερους: Καῖσαρ Βοργίνας δούκας τοῦ Βαλεντινουά, Ριχάρδος Γ' τῆς Ἀγγλίας, Ἰβάν Δ' ὁ Τρομερός, Πέτρος ὁ Μέγας, Παῦλος ὁ Α' (Ρωσία), οἱ πρωτεργάται τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως Δαντῶν, Μαρά καὶ Ροβεσπιέρρος, οἱ δικτάτορες τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς Ζουάν Μανουέλ ντὲ Ρόζας (Ἀργεντινὴ), Ροντριγκέζ Φράντσια (Παραγουάη) καὶ Μπενίτο Χουαρέζ (Μεξικὸ) καὶ τέλος ὁ Σουλτάνος Ἀβδουλ Χαμίτ, ὁ ἐπιλεγόμενος «Κόκκινος Σουλτάνος». Στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα μᾶς φάνηκε πὼς ὁ δεσποτισμὸς θὰ ἀποτελοῦσε μόνον μιὰ μακρινὴ ἀνάμνησι περασμένων ἐποχῶν. Παρ' ὅλα αὐτά, στὰ τελευταῖα τριάντα χρόνια ἡ τυραννία ξεπέρασε ἴσως ὅλες τὶς παλαιότερες μορφές τῆς. Καὶ φαίνεται πὼς εἶναι μοιραῖο νὰ συνοδεύῃ πάντοτε τοὺς ἀνθρώπους στὴν πορεία τους μέσα στοὺς αἰῶνες.

Ἡ «Ἐκπληξις» τοῦ Χαύντν... Οἱ «Σταγόνες τῆς Βροχῆς» τοῦ Σοπέν... Ὁ «Ἀρμονικὸς Σιδηρουργὸς» τοῦ Χαίντελ...

ΠΩΣ ΠΗΡΑΝ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΟΥΣ

Τοῦ

JAMES SELDON

Ἐχουν περάσει πάνω ἀπὸ 150 χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Χαύντν ἔδωσε τὸ καλύτερο κουαρτέττο γιὰ νὰ πάρῃ σὰν ἀμοιβὴ ἕνα καλοακονισμένο ξυράφι. Χάρις σ' ἐνὰ ἐκδότῃ μουσικῶν ἔργων ποὺ χάρισε στὸν πελάτη του ἕνα ξυράφι, θυμόμαστε πάντα τὸ κουαρτέττο τοῦ Χαύντν «Τὸ ξυράφι». Ὡστόσο δὲν μπορούμε νὰ εἰμαστε τόσο καλά πληροφορημένοι γιὰ τὸ πὼς καὶ τὸ γιατί οἱ διάφορες μουσικὲς συνθέσεις πῆραν τὸ ὄνομά τους. Μερικὰ ἔργα πῆραν τὸν τίτλο τους ὅπως εἶναι φανερὸ ἀπὸ τὴ χώρα ἢ τὴν πόλι ὅπου γράφησαν, ὅπως ἡ «Ἰταλική» καὶ ἡ «Σκωτικὴ» συμφωνία τοῦ Μέντελσον ἢ ἡ «Συμφωνία τῆς Πράγας» τοῦ Μότσαρτ. Ἀλλὰ ὀνομάστηκαν ἀπὸ τὸ πρόσωπο στὸ ὁποῖο εἶχαν ἀρχικὰ ἀφιερωθῇ, ὅπως ἡ «Σονάτα τοῦ Κρώυτσερ» ἢ ἡ «Βάλντσταϊν» τοῦ Μπετόβεν. Ἀλλὰ ὀνόματα φαίνεται πὼς τὰ

ἐνέπνευσε ἡ φύσις τῆς μουσικῆς: ἡ «Συμφωνία τοῦ Διὸς» τοῦ Μότσαρτ, τὰ «Φτερά τῆς Πεταλούδας» τοῦ Σοπέν.

Λένε πὼς ἡ «Φούγκα τῆς Γάτας» τοῦ Σκαρλάττι ὀφείλει τὸ ὄνομά της στὸ θόρυβο ποὺ ἔκανε ἡ γάτα τοῦ συνθέτη παίζοντας μὲ τὶς χορδὲς μιᾶς ἄρπας. Ἕνας ἄλλος συνθέτης, ὁ Ταρτίνι, μᾶς ἔδωσε μιὰ αὐθεντικὴ ἀφήγησι γιὰ μιὰ ἄλλη σύνθεσι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ θαυμάσιος αὐτὸς βιολονίστας μᾶς διηγεῖται πὼς ἔγραψε τὴν σονάτα του «Ἡ φωνὴ τοῦ διαβόλου». «Μιὰ νύχτα» λέει «ὠκυρευτήκα πὼς εἶχα κάνει μιὰ συμφωνία μὲ τὸν διάβολο γιὰ τὴν ψυχὴ μου. Ὅλα γίνονταν ὅπως τὰ ἤθελα. Ὁ καινούργιος μου ὑπηρέτης ἐκτελοῦσε ὅλες μου τὶς ἐπιθυμίες. Ὑστερα μοῦ ζήτησε νὰ τοῦ δώσω τὸ βιολί μου γιὰ νὰ δῇ ἂν μπορούσε νὰ παίξῃ. Μὲ μεγάλη μου ἐκπληξί τὸν ἀκούσα νὰ

παίξη με ξεαίρετη δεξιότητα μια σονάτα υπέροχη, κάτι που ξεπερνούσε και τα τολμηρότερα πετάγματα της φαντασίας μου. "Η μουνα μαγεμένος, συνεπαρμένος" ή συγκίνητη με έπνιγε, και... ξύπνησα. "Αρπαξά το βιολί μου και προσπάθησα να ξαναζωντανέψω τους ήχους που είχα ακούσει, αλλά του κάκου. Το κομμάτι που συνέθεσα τότε, «Η φωνή του διαβόλου», ήταν πολύ κατώτερο από την σονάτα που άκουσα στο όνειρό μου.

★

Η αγάπη του Χάυντν για τα πετυχημένα άστεια και η ικανότητά του να εκφράζει τα πάντα με τη μουσική έδωσε το όνομα σε δυο από τις πολλές του συνθέσεις. "Όταν έμνε στην Αγγλία παρατήρησε ότι πολλοί από τους ακροατές συνήθιζαν να παίρνουν έναν υπνάκο στο κάθισμά τους την ώρα που η ορχήστρα έπαιζε κανένα άργο μέρος της συμφωνίας. "Εγραψε λοιπόν μια συμφωνία για χατήρι τους. Τώρα την ξέρουμε με το όνομα ή «Surprise» ("Εκπληξίς) που είναι περίφημη για την άργλη της κίνηση, όπου διακόπτεται από μια απροσδόκητα δυνατή επέμβαση ολόκληρης της ορχήστρας. «Αυτό θα κάνει τους κοιμισμένους να ξυπνήσουν» έλεγε ο Χάυντν στις δοκιμές.

Η «Συμφωνία του αποχαιρετισμού» πάλι, γράφτηκε έπιτηδες όταν ο Χάυντν είχε προστάτη τον Πρίγκηπα Νικόλαο Έστερράζυ. Ο Πρίγκηπας είχε μεταφέρει την ορχήστρα στον καινούργιο του Πύργο που θριακόνταν μακριά από το χωριό, και οι μουσικοί ήταν δυσαρεστημένοι, γιατί έπρεπε να αφήνουν τις γυναίκες τους και τους δικούς τους. Ο Χάυντν θέλησε να εκφράσει τα αισθήματά τους στη συμφωνία του αυτή, δ-

που ένας - ένας οι μουσικοί αφήνουν την ορχήστρα και στο τέλος μένει μόνος ο μάεστρος.

"Άλλες συνθέσεις έδωσαν άφορμή να γίνουν λάθη όπως στην περίπτωση του «Τελευταίου Βάλς» του Βέμπερ. Το βρήκαν μέσα στα χαρτιά του συνθέτη μετά το θάνατό του και το δημοσίευσαν σαν τελευταία του σύνθεσι. Άργότερα όμως απέδειχθη πως επρόκειτο για ένα κομμάτι του Ράισιγκερ, ενός συνθέτη πολύ λιγώτερο γνωστού, που ο Βέμπερ του είχε ζητήσει μια κόπια. Και όπως ήταν σέ χειρόγραφο, ο εκδότης έκανε λάθος. Ένα βάλς του Σούμπερτ ωνομάστηκε «Λυπητερό βάλς» έ-ιόσω ζούσε ο συνθέτης. "Όταν τόξευθε ο Σούμπερτ γέλασε ειρωνικά: «Ποιός άνόητος μπορεί ποτέ να γράψει λυπητερό βάλς;» "Ωστόσο η σύνθεσι αυτή είχε περιπετειώδη ζωή γιατί άργότερα την θάψισαν «Ο πόθος» και την απέδωσαν κατά λάθος στον Μπετόβεν.

Η Σονάτα «Υπό το Σεληνόφως» του Μπετόβεν δεν ωνομάστηκε έτσι από τον συνθέτη. Ένας θρύλος λέει πως μια μέρα ο Μπετόβεν περπατώντας στα δάση της Βιέννης έφθασε μπροστά σε ένα σπίτι γεμάτο ξένους. Μπήκε μέσα, κάθησε στο πιάνο και αυτόσχεδίασε αυτή τη σονάτα ενώ το σεληνόφως ξεχυνόταν πλούσιο από το παράθυρο μέσα στο δωμάτιο. Στη πραγματικότητα ωστόσο η σύνθεσι γράφτηκε πολύ πεζότερα, μέσα στο δωμάτιο του συνθέτη, και ο μόνος τίτλος που της έδωσε ο ίδιος ήταν «Sonata quasi fantasia».

Χάρι στην πολυγραφώτατη Γεωργία Σάνδη έχουμε πολλές ιστορίες σχετικές με συνθέσεις του Σοπέν, χωρίς όμως όλες να είναι τόσο αξιόπιστες όσο φαίνονται.

Ιο «Βάλς του μικρού σκύλου» υποτίθεται πως γράφτηκε αφού ο Σοπέν είδε το σκυλάκι της Σάνδη να παίζει με την ουρά του.

«Γράψε ένα βάλς γι' αυτό το θέμα!» του είπε εκείνη και εκείνος τόφτιαξε άμέσως. Στην 'Αγγλία το λένε «Βάλς του λεπτού», γιατί υποτίθεται πως πρέπει να παιχτεί μέσα σ' ένα λεπτό. Και οι μεγαλύτεροι δεξιότητες όμως ξεπερνούν το λεπτό όταν το παίζουν.

Δεν είμαστε και πολύ θέθαιοι ποιο άπ' όλα τα πρελούδια του Σοπέν είναι η περιφημη «Σταγόνα του Νερού». Η Γεωργία Σάνδη αναφέρει την σκηνή στην αυτοβιογραφία της «Η Ιστορία της ζωής μου». Είχε λείψει όλη την ημέρα από το σπίτι και γυρίζοντας στις δέκα το βράδυ, βρήκε τον Σοπέν να κάθεται κατάχλωμος στο πιάνο και να παίζει ένα ώρατο ότατο πρελούδιο. «Έβλεπε τον έσυτόν του πνιγμένο σε μια λίμνη» θαρειές παγωμένες σταγόνες νερού έπεφταν ρυθμικά πάνω στο στήθος του. "Όταν τον έ-

κανα να προσέξω ότι έθρεχε και πραγματικά θαρειές σταγόνες νερού έπεφταν ρυθμικά πάνω στη στήνη, μου είπε πως δεν τις είχα ακούσει».

Κανένα μουσικό έργο δεν δημιούργησε ίσως τόσο θρύλο γύρω του όσο ο «Άρμονικός σιδηρουργός» του Χαίντελ. Ο συνθέτης άσφαλώς δεν έχει καμιά εύθυνη για τον τίτλο, γιατί όταν το έργο έγινε γνωστό ο συνθέτης είχε πεθάνει πριν από 61 χρόνια. Ο θρύλος λέει ότι ο Χαίντελ, που έζησε πολλά χρόνια στην Αγγλία, κατέφυγε μια μέρα που έθρεχε πολύ στο σιδηρουργείο κάποιου Πάουελ, όπου να περάσει ή μόρα. Εκεί άκουσε το ρυθμικό κρότο πάνω στο άμوني συνδυασμένο με τις καμπάνες της γειτονικής εκκλησίας. Αυτό του ένεπνευσε μια σονάτα με ένα θέμα και παραλλαγές. "Ωστόσο, όπως συμβαίνει συχνά, οι παραλλαγές του θρύλου του έργου είναι πολύ περισσότερες από κείνες που έχει στο θέμα της συνθέσεώς του ο Χαίντελ.

Ενας μεθυσμένος πλησιάζει έναν κύριο που καθόταν κοντά στο μπαρ και του λέει:

—Κύριε. Μου θυμίζετε αφάνταστα την γυναίκα μου. Η όμοιότης είναι καταπληκτική. Έάν δεν ήταν το μουστάκι, άσφαλώς θα είσαστε ο σωσίας της.

—Μά εγώ δεν έχω μουστάκι, διαμαρτυρήθηκε ο άλλος.

—Το βλέπω, κύριε. Έχει όμως η γυναίκα μου...

Up.

Μού χρωστάς έξι μηνών νοίκι. Να ξεκουμπιστής γρήγορα. —Να φύγω χωρίς να πληρώσω; Ποτέ!

Tetler

ΚΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΓΕΛΑΣΕ

Του

ΑΡΙΣΤΟΤ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ

Β' βραβείο του 6' διαγωνισμού της «Εργατικής Έστιας»

Πήρε απ' τὸ τσου-
κάλι ἓνα τάλλη-
ρο καὶ τὸδωσε στὸ
παιδί—ἀμοιβή γιατί
σφύριζε, γαύγιζε, βέ-
λαζε, χτύπαγε τὰ
κουδούνια στὴν πα-
ράσταση. Τὸ παιδί
ἔκαμε πάνω τὰ μαλ-
λιά του, καληνύχι-
σε κι' ἔφυγε. Σὲ λί-
γο δὲν ἀκουγόταν τί-
ποτε ἀπ' τὴ φασαρία
ποὺ ἔκαναν οἱ θεα-
τὲς θγαίνοντας.

Ὁ καραγκιοζοπαί-
χτης, παιδί κι' αὐ-
τός, κρέμασε στὸ
σκονὶ μερικοὺς ἡ-
ρωες τοῦ μπερντέ-
τὸν Καραγκιόζη, τὸ
Χατζηαβάνη, τὸ Βε-
ληγκέκα... Τοὺς ὑπόλοιπους καὶ
τὸν σεράκι, τὴν καλύθα, τὰ κουτά-
βια, τοὺς ἔβαλε μὲ τάξη στὴν κα-
σέλα.

Τότε πῖος ἀπ' τὸ πανί, ποὺ ἔ-
κλεινε τὴν εἴσοδο στὸ ἰδιαίτερο,
πρόβαλε ἓνα κεφάλι ἀνθρώπου,
ποὺ ὡς τὴ μέση τοῦ μετώπου τὸ-
κρυβε μιά ξεθωριασμένη τραγιά-
σκα. Τὰ μάτια του σὰν υσταγμέ-
να, τὰ μουστάκια πλαίσωναν

Τὸ διήγημα «Κι' ὁ θάνατος γέλα-
σε» πρωτοδημοσιεύ-
τηκε στὴ σειρὰ Βι-
βλιοθήκη τῆς
Εργατικῆς Ἑ-
στίας σὲ ἓνα τό-
μο μὲ τὸν τίτλο «Δι-
ήγηματα Ἑργατῶν»,
τὸ 1953. Στὸν τόμο
αὐτὸ ἔχουν περιλη-
φθῇ τὰ διηγήματα
ποὺ βραβεύθηκαν
στοὺς λογοτεχνικοὺς
διαγωνισμοὺς τῆς
Εργατικῆς Ἑστίας
καὶ μερικά ποὺ τιμή-
θηκαν μὲ ἔπαινο.
Στοὺς διαγωνισμοὺς
αὐτοὺς παίρνουν μέ-
ρος ἐργαζόμενοι ἀν-
θρώποι, ἐρασιτέ-
χνες διηγηματογρά-
φοι, ποὺ πολλὲς φο-
ρὲς δίνουν ἀληθινὰ
ἀριστουργήματα.

κύκλο τὰ πανιασμέ-
να χεῖλια. Ἐμειν' ὁ
ἀνθρώπος ἔτσι μιά
στιγμὴ κι' ἀνοίγον-
τας ἀργὰ τὸ στόμα
προχώρησε. Ἐστρί-
ψε τὴ ματιά του γύ-
ρω, κατάπτε τὸ σά-
λιο του κι' εἶπε κυτ-
τώντας τὸ τσουκάλι.

—Ἐ, ἔχεις;

—Τέτοιαν ὥρα; Γιὰ
τὸ σπίτι ψώνισα να-
ρίς... εἶπε τὸ παιδί,
κάνοντας πὼς δὲν
κατάλαβε τὸ σκοπὸ
τοῦ ἄλλου.

—Καλὰ γιὰ τὸ σπί-
τι... Μά, ξέρεις, ἐ-
μεῖς θέλουμε φάρμα-
κο γιὰ νὰ πάρουμε
τὰ πόδια μας.

—Ἡ μάνα στενοχωριέται ὅταν
οὐ βλέπει ἔτσι...

—Τζές το... ζαλισμένο... Ἄ, τό-
τε σὰς ἀγαπᾷ πῶς πολὺ κι' ἄς
λέω καμμιὰ παληοκουθέντα... Ἡ
καρδιά θέλει κρασάκι γιὰ ν' ἀ-
γαπήσει. Λοιπὸν, ἀειντε.

—Νὰ συνηθίσεις νὰ μᾶς ἀγα-
πᾷς κι' ἀμέθυστος.

Ὁ ἄλλος προχώρησε στὸ τσου-
κάλι, ἀλλ' ὁ γιός του μπήκε

μπροστά. Ἀπλώσε τὸ χέρι του
καὶ πήρ' ἀπ' τ' ἀγγεῖο ἓνα νό-
μισμα.

—Μὰ δὲν εἶναι δουλειὰ αὐτή...
εἶπε δίνοντάς το.

Ὁ πατέρας κύτταξε τὸ νόμι-
σμα, ἔγλειψε κύκλο τὰ χεῖλια του
κι' ἀδιάφορος στὴ στεναχώρια
τοῦ παιδιοῦ ἔφυγε... Γιὰ λίγο ἀ-
κουγόταν τὰ θήματά του στὸ πά-
τωμα... κράπ - κράπ... Κι' ὕστερα
τίποτε...

Ὁ Βασίλης, ὁ καραγκιοζο-
παίχτης, ἀφοῦ συνήρθε ἀπ' τὸ θυ-
μὸ του, μάζεψε σὲ μιά γωνιά τὰ
τροκάρια, τὰ ξύλα τῶν θεγγαλι-
κῶν, τὴν παληοκαρμουτσα, μέ-
τρησε κι' ἔβαλε στὴν τσέπη του
τὴν εἰσπράξεις, ἔσβησε τὸ φῶς
γυρίζοντας τὸ διακόπτη κι' ἔφυ-
γε. Δὲν εἶχε καιρὸ ν' ἀστείευτεῖ
μὲ τὸν ἀφέντη τοῦ κέντρου, ὅ-
που εἶχε τὸ θεατράκι του, ἢ ἔξω νὰ
βρεῖ ἓνα φίλο, ἢ νὰ κάνει μιά θόλτα
στὴν πλατεῖα. Πήρε ἀπ' τὸ μαγα-
ζι τοῦ Φιόγκου τὰ ἐπιλοιπα ψώ-
νια καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι τοῦ
Θρασύβουλου, τ' ἀφεντικοῦ του,
ποὺ κοιτόταν ἄρρωστος. Εἶχε ὁ-
ποῦν ἄφροντιση γι' αὐτόν.

Ἦαν φτωχὸς ὁ Θρασύβουλος.
Περιουσία του ἦταν τὸ κέφι του
κι' ἡ καρδιά του. Οὔτε μιά δρα-
σκελιά γῆς δὲν ὀριζε, οὔτε ἓνα
δέντρο νὰ πάρει τὸν καρπὸ του,
νὰ ξεποστᾷ στὸν ἴσκιό του.
Στὸ Βασίλει δὲν εἶπε: ἔτσι θά
κάνεις γιὰ νὰ πάρεις λεφτά, ἄλ-
λ' ἔτσι θά γελάσει καὶ θά ξεφαν-
τώσει ὁ κοσμάκης κι' ἐσὺ μὲ τὴ
δεκάρα του θά ξήσεις. Τ' ὠραῖο,
τοῦ ἔλεγε, τὸ θαυμάζουμε, μὰ κι'
οἱ ὁμορφιές τῆς ἀσχίμιας σοῦ
χαρίζουν τὸ γέλοιο καὶ τὴν ἀ-
ναγᾶλλια. Πρέπει, λοιπὸν, ὁ Βα-
σίλης νὰ τοῦ παρασταθεῖ, γιατί
ἀκόμα μὲ τὸν ἀέρα ἐκείνου δου-
λεύει καὶ τὰ δικά του κουτσού-
νια.

Ἀδέρφια ὁ ἄρρωστος δὲν εἶ-
χε, νὰ τὸν ρωτήσουν γιὰ τὸν πό-
νο του... Οἱ συγγενεῖς;... Πφ...
Τί θὰ κέρδιζαν κι' ἂν ἀκόμα δὲν
εἶχε κληρονόμους; Τὴν κλίτσα
τοῦ Μπαρμπαγιώργου; Τὸ ψηλὸ
καπέλλο τοῦ σιὸρ Διονύσιου;

Ὁ προστάτης, λοιπὸν, τοῦ Βα-
σίλη στο κρεβάτι κοιτάμενος, ὁ
πατέρας στὴν ταβέρνα κι' ἡ μά-
να του ζεῖ στὸ μούχρωμα τοῦ δει-
λινοῦ τὴν προσμονή. Ναί, θάρρει
τὸ παιδάκι της μὲ τὴ χαρὰ τῆς
θυσίας κι' ὁ ἄντρας της μὲ τὸ
μεθυσμένο τραγούδι. Αὐτὰ σκέ-
φεται ὁ Βασίλης καὶ προχωρεῖ...
Τίποτε δὲν προσέχει γύρω του.
Μόνον τὸ παράξενο γαύγισμα ἑ-
νὸς σκυλιοῦ, σὰ νάθελε νὰ τὸ μά-
θει, γιὰ νὰ παρασταίνει. Πολλὰ
σκυλιά εἶχε ὁ Μπαρμπαγιώργος.

Ἐφτασε. Στὴν κουζίνα ζήτησε
τὴ γυναῖκα καὶ τῆς ἔδωσε τὰ ψώ-
νια. Ὑστερα μπήκε στὸ δωμάτιο
τ' ἄρρωστο. Μὲ τὸν ἐρχομὸ του
δὲν ἔγινε δακοπὴ παράστασης.
Πῖος ἀπὸ τὸ παραπέτασμα, ἓνα
φτηνὸ σεντόνι, ποὺ εἶχε καρφω-
θεῖ στὴς πλευρὲς μιᾶς γωνίας τοῦ
τοίχου, τὸ παιδί τ' ἄρρωστο
πρόβαλλε χαρτόνια κι' ἔλεγε ἀ-
σιεῖα λόγια ποῦχε πάρει ἀπ' τὸν
πατέρα του. Ὁ Θρασύβουλος, μὲ
στηριγμένη τὴν πλάτη στὸ προ-
σκέφαλο, παρακολουθοῦσε. Ἐ-
να γέλοιο ἀνθιξε στὴ θλίψη του,
μιά καλωσύνη στὰ βάσανά του.
Κι' ὅταν εἶδε τὸν τσέλιγκα σιγο-
τραγουδῆσε: «Μιά θλάχα, μιά
παληόθλαχα καὶ τοῦ Νταθέλη ἡ
μάνα...».

Ὁ Βασίλης, ποὺ κυττοῦσε ἀ-
προσβολόμενος, μπήκε στὸ ἰδιαί-
τερο, γιὰ νὰ κρύψει ἔτσι τὴν κα-
τάπληξή του. Ἐπίασε τὸ παιδά-
κι ἀπ' τ' αὐτὶ —κι' ὁ ἀρχιτσέλιγ-
κας λύγισε ἀσχημα τὴ μέση του—
καὶ τοῦ εἶπε:

—Βρέ, ἦρθες κεῖ πέρα γιὰ νὰ

πάρεις τόν καλύτερο Μπαρμπα-Γιώργο;...

—Εγώ, εγώ, Βασίλη, τοῦ εἶπα νὰ τὸν πάρει, ἄς εἶναι καὶ κρυφὰ ἀπὸ σένα, τοῦ εἶπα...

Σὰν βλέπω φτοῦνο τὸ χαρτόνι θαρῶ πὼς ἀχολογᾶν τὰ ρουμάνια ἀπὸ σαλαγητὰ καὶ κουδουνίσματα, θαρῶ πὼς ἀκῶ τὰ γέλοια τῶν παιδιῶν... "Ελα, κάθισε.

Ὁ Βασίλης ἀφοῦ περιεργάστηκε μὲ τὸ μάτι τὰ φάρμακα στὸ τραπέζι, πού μύριζε θρασμένο σιναπόσπορο, κάθισε. Ἡ παράσταση διακόπηκε.

—Σοῦ ἔχω πεῖ ὅτι τὸ γέλοιο εἶναι ἡ ζωὴ... Δὲ γέλασες, δὲν ξεφάντωσες, δὲν πέταξες τὸν κούκο σου ψηλά; Δὲν ἔζησες!

—Ναί, κύρ Θρασύβουλε, μοῦ τᾶχεις πεῖ χίλιες φορές, λοιπόν, εἶσαι καλύτερα, δὲν εἶν' ἔτσι;

—Ναί, κί' ἔβαλα τὸν Κωστάκη νὰ παραστήσει... Θάθελα νάκουγα καὶ τραγούδια καὶ κουδούνια, μὰ θὰ μέλεγαν ζουρλὸ καὶ θάλλαζε ὁ σπετσέρης τὰ γιατρικά... Γελᾶς; Κάτι σὰ νὰ μοῦ λ' εἶ: «Θρασύβουλε, μέσ' στὰ κλάματα, στὰ θογγητὰ σκορπιέται ἓνα γέλοιο...» "Αν μπορεῖς, σὺ Βασίλη, ἄκουσε τὸ γέλοιο...

Τότε μπήκε ἡ γυναῖκα του, ξεκομμένη ἀπ' τὶς ἀγρύπνιες, τὴ θλίψη, τὶς ἀγωνίες. Τὸν σίμωσε καὶ τοῦ εἶπε, σὰ νὰ τὸν μάλωνε:

—Ὁ γιατρός διέταξε νὰ φυλαχτεῖς, μήπως ἔχομε ξαναγυρίσματα.

—Τί εἶπε ὁ γιατρός λές, μὰ θὰ ἐξηγήσεις τί σημασία εἶχε τὸ κούνημα τοῦ κεφαλιοῦ του καὶ τὸ σμίξιμο τῶν χειλιῶν; "Ηταν σὰ νὰ μοῦλεγε: «τὴν ἔχεις ἀσχημα φουκαρά Θρασύβουλε...» Ναί, εἶμαι καλύτερα, Βασίλη...

Μὲ τὴ βοήθεια τῆς γυναίκας ἔπεσε στὸ στρώμα του. Πέρασαν

λίγες στιγμὲς πού δὲ μιλοῦσε κανεὶς.

—Βασίλη, εἶσαι φτωχὸ παιδί, ἄρχισε ὁ ἄρρωστος μὲ τρέμουλη-σιγανὴ φωνή. Ἀπὸ γῆ ὀρίζεις ὅσο κί' ἐγώ, τὸ χῶμα πού παίρνουν τὰ παπούτσια μας. Ἡ μάνα σου ξενοδουλεύτρα, πλέχει κάλτσες καὶ φανέλλες κί' ὁ πατέρας σου πλέχει τὰ λογικά του στὴν ταβέρνα... Σὺ νάχεις σύνεργο, καματερό, σκοπὸ τὸ κέφι, τὴν ἀνοιχτὴ καρδιά σου. Δύσκολο πράμα ὅταν σὲ δέρνει ἡ φτώχεια, μεγάλο ὅταν τὸ καταφέρεις.

—Σώπα πιά, τὰ ξέρει αὐτὰ ὁ Βασίλης, σώπα. Χρόνια μὲ τὰ γέλοια καὶ τὰ κέφια σου τώρα...

—Ποιὸς σοῦ εἶπε νὰ γελάσεις καὶ τώρα; Κωστάκη, βάλε τὸ Κολλητήρι νὰ κάνει μιὰ τούμπα... "Εχω χρέος γυναῖκα, νὰ τὰ λέω. Παιδάκι δὲν τὸν εἶδα νὰ γυρεῖ, εἰ νὰ μάθει καλαθὰς ἡ χαλκιάς, δὲν τὸν εἶδα μὲ τὰ σαγαρό-σουχλα, ἀλλὰ μὲ κοπίδια, μὲ χαρτόνια, μὲ φιγοῦρες, τὸν ἄκουσα νὰ τραγουδάει καὶ νὰ λέει ἀστεῖες ἱστορίες, ἀλλάζοντας τὴ φωνὴ του. «Εἶσαι γιὰ μένα», τοῦ εἶπα...

Τὰ μάτια του λαμπύριζαν κί' ἡ ἀνάσα του ἦταν γοργὴ διακοφτὴ. Κί' ὅμως ἤθελε νὰ λέει:

—Βασίλη, τίς ὥραϊες κυράδες τίς θαυμάζουμε, τίς λαχαρᾶμε, κολαζόμαστε μὲ δαῦτες... Κί' ἀπέ γερνᾶνε, χλεμπονιάζουν καὶ τίς σιχαινόμαστε... Ὁ Καραγκιόζης ὅμως, ἡ καμπούρα του, εἶναι πάντα νέος καὶ πάντα γεννιέται σὺς φλέβες μας καὶ σὺς καρδιές μας. "Εκανε χιλιάδες κοσμάκη νὰ γελάσει...

Κουρασμένος σάπησε: "Εστριψε καὶ κύταξε ἐπίμονα στὸ ἴδιο μέρος στὸ ταβάνι. "Υστερ' ἀπὸ λίγο ὁ Βασίλης σηκώθηκε, κούμ-

σ. Βράχοι

πωσε τὸ σακκάκι του καὶ ρώτησε:

—Θέλετε νὰ σᾶς φέρω τίποτε αὔριο;

—Θὰ σοῦ πῶ, εἶπε σιγανὰ ἡ γυναῖκα.

Τὸ παιδί προχώρησε σκυφτό, σκεπτικό, σὰ νάχε λησμονήσει κάτι.

—Βασίλη... Εἶπ' ὁ ἄρρωστος ἀργοσέρνοντας τὴ φωνή του, κουρασμένος ἀπ' τὴν κουβέντα. "Εκεῖνος ἔστριψε.

—Ξέρεις τί θέλω νὰ μοῦ φέρεις; Θαρῶ πὼς στῶχω πεῖ πολλές φορές.

—Ὅ,τι θελήσεις θὰ στὸ φέρω.

—Θέλω... Θέλω Καραγκιόζηδες... "Εδῶ, ἐκεῖ, παντοῦ νάναι Καραγκιόζηδες... Καὶ ὅταν ἐγὼ δὲ θάμαι, νὰ κυττοῦν τίς χαριτωμένες ἀσχήμιες καὶ νὰ γελᾶνε.

—Καλὰ, θὰ σοῦ φέρει... ἔκαμ' ἡ γυναῖκα...

—Εὐὸ ἔχεις πιά ταλίμι, φτιάχνεις ἄλλους... Θέλω καὶ τὴν ἀρρώστεια καὶ τὸ θάνατο ἀκόμα νὰ διασκεδάσουν οἱ χαρτονένιοι μου θεατρίνοι... "Ετσι, Βασίλη;...

—Καλὰ, εἶπε τὸ παιδί καὶ ὤγῃκε.

Καὶ πῶς βαρεῖα ἄρρωστος ὁ Θρασύβουλος ζήτησε νὰ τοῦ φέρουν Καραγκιόζηδες. Ὁ Βασίλης τ' ἀπεφάσισε. Ὁ Δάρας πούλαγε κατάλληλα χαρτόνια κί' ὁ

Μελὴς φιγουρίνια σὲ καινούργιες ἐκδόσεις. Κί' αὐτὸς δὲν εἶχε παρὰ νὰ τροχίσει τὰ κοπίδια, νὰ πελεκήσει ρίγες καὶ νὰ κάνει ἄλλες εὐκόλες μικροδουλιές.

"Ενα ἀπόγιομα δῖπλωσε σὲ μιὰ ἐφημερίδα τὰ πιὸ καλὰ κουτσούνια, ξεκάρφωσε ἀπ' τὸ τελάρο τὴ ρεκλάμα — ἓνα μουσαμῆ ὅπου ἦταν ζωγραφιστὸς ὁ Καραγκιόζης, πῆρε ὅλα μαζί του καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπῖτι τ' ἀρρώστου. "Ηταν ἡ πρώτη φορά, πού πήγαινε χωρὶς φάρμακα καὶ ψώνια κί' ἀναρωτιόταν πὼς θὰ δεχόταν ὁ ἄρρωστος τοὺς φίλους του. Ἀλήθεια, πόσα ἔξυπνα καὶ σοφὰ, πόση σάτυρα εἶχε πεῖ κινώντας στὸ παραπέτασμα ἐκεῖνα τὰ χαρτόνια! Καὶ τώρα ἴσως τὰ θέλει κοντὰ του γιὰ νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ σατυρίσει τὴν ἀρρώστεια καὶ τὴν χαρὰ, τὴν ζωὴ καὶ τὸ θάνατο...

Τέτοια συλλογιόταν τὸ παιδί ὥσπου, κοντὰ στὴν πόρτα, παρουσιάστηκε μπροστά του ἄξαφνα ὁ πατέρας, πού πρόβαλε ἀπ' τὸ διπλανὸ δρομάκι. Σίμωσε τὸ γιό του μ' ἀπλωμένο τὸ χέρι, κινώντας τὰ δάχτυλα, σὰ νὰ τοῦ θύμιζε τὴν ὑποχρέωσή του. Ὁ Βασίλης ἔσφαινε, μὰ γρήγορα συνῆρθε...

—Πῆγες στὸ Θρασύβουλο; ρώτησε.

—Στὸ Θρασύβουλο; "Οχι!

—Λοιπόν, ποῦ ἦσουν;

Ἐκεῖνος σκούπισε τὸ χέρι ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ στὸ παντελόνι του καὶ πάλι τ' ἄπλωσε κινώντας τὰ δάχτυλα.

—Δὸς μου ἓνα τάλληρο.

—Δὲν ἔχω, ἔκαμε ἀπότομα τὸ παιδί καὶ προχώρησε.

Ὁ πατέρας ἔχωσε τὰ χέρια στὶς τσέπες τοῦ παντελονιοῦ, λύγισε πίσω τὸ κορμί του κι' εἶπε:

—"Ε, ποῦ πᾶς κοροῖδο; Σοῦ τρώει τὰ λεφτά σου ἢ παληο-Καραγκιόζαينا καὶ δὲν κυτᾶς τὸ χάλι τοῦ πατέρα σου.

Ὁ Βασίλης σταμάτησε, ἔστριψε καὶ τοῦ εἶπε, προσπαθώντας νὰ μὴ δυναμώνει τὴ φωνή του κι' ἔτσι ἀνάδευε τὰ χεῖλια καὶ γούρλωνε τὰ μάτια.

—Τὸ χάλι σου... ποῦ μεθᾶς... καὶ φρίζει τὸ παζάρι, σὲ φέρνουν παταλιὰ καὶ δὲν ξέρεις τί λές...

Ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ πειραχτεῖ ἔτρεξε ἀνοιχτὰ-ἀνοιχτά, σὰ νὰ κυνήγαγε παίζοντας κανὰ μικρὸ παιδί, καὶ τοῦφραξε τὸ δρόμο.

—Ἐνα τάλληρο, ἄι με τὸ καλό... Τὸ θέλω, μὰ τὸ Θεό, γιὰ καλή δουλειά.

—"Ἀσε αὐτὲς τίς καλὲς δουλειὲς κι' ἀνέβα νὰ δεῖς τὸν ἄρρωστο μιὰ κι' ἔφτασες στὴν πόρτα του.

Δὲν πολυθύμωσε κι' ἄς ἤξερε τὸ σκοπὸ τοῦ πατέρα του. Ὁ γέρος του μεθυμένος δὲ θλαστήμαγε, δὲν ἔσπαγε ποτήρια, δὲν ἔκανε θάσανο τῇ ζωῇ τῶν ἄλλων. Μόνο γέλαγε, στὰ μάτι του λαμπύριζε ἡ μέθη κι' ἡ ἀγάπη σ' ὅλο τὸν κόσμο, στὰ ζῶα στοὺς ἀνθρώπους. Μεθυμένος μποροῦσε νὰ γλυκοκουβεντιάξει στ' ἀστέρια, στὸν ἀγέρα ποῦ παίζει μετὰ τὰ φύλλα τοῦ δέντρου, ν' ἀγκαλιάσει τὸ σκύλο, τ' ἄλογο τοῦ κάρρου καὶ νὰ κλαίει...

—Ἐχεις δίκη... φταίω... εἶπε ἔχοντας κατεβασμένο τὸ κεφάλι. Δὸς μου καὶ θὰ κάνω σὰ Χριστιανός.

Τότε ἀκούστηκε ὁ κρότος ἀπ' τ' ἀνοιγμα ἑνὸς παραθύρου σὲ γειτονικὸ σπίτι. Ὁ Βασίλης, στὸ φόβο του μήπως τὸν ἀκούσουν κι' ἀρχίσει τὸ σούσουρο, ἔδωλε, τοῦδωσε ἓνα τάλληρο, χωρὶς νὰ τὸν κυτᾶ καταπρόσωπο κι' ἀνέθηκε. Ὁ πατέρας κύτταζε τὸ νόμισμα, ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ, σὰ νὰ θάλεπε τέτοιο γιὰ πρώτη φορὰ καὶ τῷρριξε στὴν τσέπη του. Στάθηκε ἀκίνητος, ὕστερα ἔχωσε πίσω τὸ κεφάλι του καὶ μουρμούρισε.

—"Ἄς τὸν δῶ κι' ἐγώ... εἶναι κολέγας μου... γουστῶδιος ἀντρωπος... Κι' ἀκολούθησε τὸ γιό του.

Κοντὰ στὸ κεφάλι τ' ἄρρωστου, ποῦ κοιτόταν στὸ κρεβάτι του, καθόταν ἡ γυναῖκα μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια, σὰ νάχαν τελειώσει οἱ φροντίδες τῆς καὶ πρόσμενε τὸ θαῦμα. Κι' ἡ γάτα, ἀδιὰφρον στὸν πόνο τῆς κυρᾶς, ἔπαιζε μετὰ τὸ ξέφτιο ψαθὶ τῆς κάρεκλας... Ὁ ἄρρωστος μ' ἀκίνητο βλέμμα ἦταν στὸ τέλος τῆς ἀγωνίας, κατάκοπος, παραδομένος καὶ γαλήνιος πιά.

Χωρὶς νὰ προσέχει γύρω του μῆκη κι' ὁ πατέρας καὶ στάθηκε κοντὰ στὰ πόδια τοῦ Θρασύβουλου. Ἡ γυναῖκα σιωπηλὴ τοῦρριξε μιὰ ματιά. Ἐκεῖνος κάθισε καὶ μουρμούρισε: «Βρέ, βρέ ὁ φίλος μου ἄρρωστος... Βρέ, καὶ δὲ μᾶς λείει τὰ γουστῶδια τὰ ὠραῖα νὰ ξεφαντώνουμε».

Ὁ Βασίλης παραμέρισε ἀπ' τὴ μέση τοῦ τραπέζιου τὰ μπουκάλια, τὰ ποτήρια, τὰ κουτάκια, ἀπόθεσε τὸ δέμα κι' ἄρχισε νὰ τὸ ξεδιπλώνει. "Ἐστριψε δῶθε κι' ἡ γυναῖκα ἀργοκίνητη κι' ὁ Κω-

στάκης, ποῦ κύτταζε ἔξω ἀπ' τὸ θαμπὸ τζάμι, πλησίασε στὸ τραπέζι. Ἐνας Καραγκιόζης, ἐξαίρετος στὴν ἀσχήμια του, ὠρθώθηκε πᾶν' ἀπ' τὰ μπουκάλια καὶ λύγισε τὴ μεσούλα του ὡς τὰ φάρμακα, σὰ νὰ τοὺς ἔλεγε κάτι, σὰ νὰ τὰ κοροῖδευε. Ἡ γυναῖκα ἀντισηκώθηκε μὲ παράξενη περιέργεια καὶ γέλασε κι' ἀφοσιώθηκε δῶθε, σὰ νάχε μεγαλείτερη σημασία ἀπ' τὸν ἄρρωστο ὁ χάρτινος ἀρχιθεατρίνος κι' ἡ ἀκολουθία του: ὁ σιὸρ Διονύσιος, ὁ Χατζηαθάκης, ὁ Βεληγκέκας. Κύτταζε δῶθε κι' ὁ ξένος, ξαφνιάστηκε καὶ μπερδεύτηκαν τὰ λόγια του.

—Βρέ, βρέ... τί σοφίστηκε ὁ γιός μου... Εἶναι νὰ γελᾶς...

Ὁ Κωστάκης, ποῦ θὰ πίστεψε ὅτι ἡ κατάσταση τοῦ πατέρα του δὲν ἦταν κρίσιμη, γρήγορα-γρήγορα ἄπλωσε τὸ σεντόνι καί, ὅπως πάντα, τὸ στήριξε στὶς πλευρὲς τῆς γωνίας, πῆρε ἓνα Καραγκιόζη κι' ἓνα Βεζύρη, πέρασε πίσ' ἀπ' τὸ τετνωμένο πανί κι' ἄρχισε νὰ παρασταίνει.

Ὁ Βασίλης σιγὰ-σιγὰ ξεδιπλώσε τὴ ρεκλάμα καὶ νά: ἓνας Καραγκιόζης μὲ φοιγκαρίες, ποῦ χαιρετοῦσε μὲ βαθεῖα ὑπόκλιση θγάζοντας τὸ καπέλλο του.

Ἡ γυναῖκα ἄρχισε νὰ γελᾶ—νὰ γελᾶ καὶ νὰ τρέμει ὅλη. Τὸ παιδάκι, ἀκούοντας τὰ γέλοια, ἐνθουσιάστηκε περισσότερο.

—Βρέ, βρέ... κι' ὁ Καραγκιόζης εἶν' ἓνα μεθύσι, ἔκανε ὁ ἀνθρωπος τοῦ κρασιοῦ. Σίμωσε τὸν ἄρρωστο, ἔγυρε τὸ κεφάλι του, στήριξε τὰ χέρια του στὸ προσκέφαλο κι' εἶπε:

—Ἐτσι δὲν εἶναι, φίλε καλλιτέχνη, μερακλή; Μεθύσι κι' ὁ Καραγκιόζης.

Ἐβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του τὸ

νόμισμα καὶ τὸ πέταξε στὴ γωνία πρὸς τὸ μπερντέ.

—Πάρε, κούτσικο, εἶσαι ἀτόφιος Θρασύβουλος... Πάρε, τέτοια λεφτά δὲν εἶναι γιὰ ταῖερνα.

Πάλι γύρισε τὸν ἄρρωστο, ὅταν ἡ γυναῖκα ἀνασέκωνε τὰ κουτσούνια καὶ γέλαγε δακρυσμένη.

—Ἐτσι δὲν εἶναι, Θρασύβουλε, τέτοια λεφτά δὲν εἶναι γιὰ ταῖερνα...

Μὲ μιὰς ἀποσβολώθηκε, ἔσμιξε τὰ φρύδια κι' ἔμεινε μὲ μισάνοιχτο στόμα.

—Μπά, κοιμήθηκε γελαστός... ὠραῖα, ὠραῖα... ἔκαμ' ἄργα. Γύρισε στοὺς ἄλλους κι' εἶπε:

—Ἐ, σσοῦτ... κοιμήθηκε.

Ἡ γυναῖκα τὸν πλησίασε μὲ τὴν παρηγορία καὶ τὸν πόνο στὸ γελαστό της πρόσωπο κι' ἓνα Καραγκιόζη στὰ χέρια.

—Βλέπεις Θρασύβουλε; Στάφερε. Σὰ νάθελε νὰ διακρίνει κάτι στὸ πρόσωπό του, τὸν σίμωσε πιδὸ πολὺ κι' εἶπε παρακαλεστά: «Θρασύβουλε, δὲ μ' ἀκούς;...»

Καὶ σῶπασε κι' ἦταν σὰ νάθελε ν' ἀκούσει κάτι ἀνάκουστο, ἓνα γέλοιο ἀκόμα.

Κι' ἐπίασε μὲ τὰ δυὸ τὸ κεφάλι τῆς κι' ἡ κωμῶδια ἔπεσε στὸ στήθος τοῦ κοιμισμένου ἀνθρώπου. Ἐφere γύρω τίς ματιές τῆς κι' ἦταν σὰ νὰ παρακαλοῦσε βουβὰ νὰ γίνε σιγή. Ὑστερα ἔπλεξε τὰ δάχτυλα τῶν χειρῶν κι' ἔτσι ἀνακλαδίστηκε κι' ἔγυρε πιδὸ πολὺ στὸν γαληνεμένον ἀνθρωπο... Κι' ἔγινε βουβὸς σπαρχμός, λυγμός, κι' ἔγινε πνιγμένη κι' ἀνάκουστη κραυγή... Ἐβγαλε ἓνα μακρόσυρτο «ἄχ...» καὶ δὲν ἤθελε νὰ πει κάτι γιὰ θάνατο.

Καμψάνες

Του

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος γεννήθηκε το 1867 στο Φανάρι, από πατέρα Ζακυνθινό και μητέρα Φαναριώτισσα. Τελείωσε το γυμνάσιο στη Ζάκυνθο και πήγε στο Πανεπιστήμιο για να σπουδάσει φυσικομαθηματικά, γρήγορα όμως άφωσώθηκε στη λογοτεχνία. Σε μία αυτοβιογραφία του (1939) ρωτιέται κι' ο ίδιος από ποι κληρονόμησε το τάλαντό του. Η μητέρα του ήταν πολύ μορφωμένη και έξυπνη γυναίκα. Και ο πατέρας τίμιος, έξυπνος άνθρωπος, χαριτωμένος στις διηγήσεις του. Το πρώτο του διήγημα, «Η Ρόζα και οι έρασταί της», το έγραψε όταν ακόμη ήταν στη Β' Γυμνασίον και το πρώτο του έργο που τυπώθηκε ήταν ένα έμμετρο αίνιγμα στη Δάπλσι το 1880. Με το διήγημά του «Ελληνικού αγώνος το τριακοσίδροαχμον έπαθλον» στα 1885 ζάνει την πρώτη του έπσημη εμφάνισι και συγχρόνως δίνει την πρώτη του φιλολογική μάχη. Από τότε, επί 65 δλόκληρα χρόνια, ο Ξενόπουλος στάθηκε ο πολυγραφώτερος Έλληνας συγγραφέας, με έργα πεζά και έμμετρα. Το διήγημα, το μυθιστόρημα, το θέατρο, βοήξαν στην πέννα του έναν άκούραστο εργάτη, ως την ημέρα που έκλεισε τα μάτια του, στις 14 Ιανουαρίου του 1951. Η Ζάκυνθος, ο τόπος όπου μεγάλωσε, η ζωή της, οι τύποι της, γεμίζουν το έργο του Ξενόπουλου. Στις «Καμψάνες», ένα από τα ωραιότερα κομμάτια που έγραψε, ο χτύπος της καρδιάς του μορφου νησού και των ανθρώπων του, γίνεται ένα με τον ήχο της Καμψάνας του 'Αγ'ου. Το τραγούδι του 'Αγίου της είχε στερεηθή και τότε από ένα σε σμό η Ζάκυνθος. Το ξαναβρήκε και μαζί του βρήκε την ευτυχία της, που είχε και τότε δοκιμαστή. Η όγνη της φύσεως την έρριξε πάλι χάμω. Μά οι Ζακυνθνοί, που ξέρουν να χαίρονται και να τραγουδούν τις χαρές της ζωής, γρήγορα θα ξαναστήσουν τα πεσμένα τους καμψαναριά και τα άρχοντικά και τα φτωχά τους. Πολλές φορές δοκιμάστηκαν.

Πάντα νύησαν.

Το καμψαναρείο του 'Αγίου Διονυσίου ήταν το ψηλότερο της χώρας. Η σταυροφόρα εκείνη πυραμίδα που φορούσε στο κεφάλι ο τετράγωνος γίγαντας, μία κορυφή που τρυπούσε τα σύν-

νεφα, φαινόταν από παντού. «Οσο κι' αν απομακρυνόσουν από τη χώρα, έφτανε να γυρίσης το μάτι πίσω για να την ιδής. Στόν έξοχικό δρόμο, εκεί που κάθε άλλο περίμενες, άξαφνα, στο ά-

νοιγμα δύο πράσινων λόφων και στο φόντο ένός θαυγάλαζου βουνού, ή πυραμίδα σου παρουσιαζόταν άνανρη.

Μά κι' αν δέν έβλεπες πιά τη μορφή, ή φωνή του γίγαντα σ' έφτανε όπου κι' αν ήσουν. Κλεισμένος στην κάμαρά σου, στο σπίτι σου, στην άλλη άκρη της χώρας, την άκουγες. Στο ψηλό προάστειο, που το σκέπαζε το Κάστρο, την άκουγες. Στο χτήμα σου, στο μακρυνό χωριό του κάμπου, κι' ήμέρ' ακόμα, την άκουγες. Και τις ήσυχες καλοκαιριάτικες νύχτες τις σπαρμένες μάγια, ή φωνή του γίγαντα, σά μιά μαγεία κι' αυτή, άκουγόταν και σά χωριά των βουνών.

Ήταν μιá φωνή δυνατή, διαπεραστική και γλυκειά. «Ω, πόσο γλυκειά! Κι' έλεγε πάντα ένα τραγούδι που έμπαινε στην ψυχή σου θαθεία και τη γαλήνευε, όσο τρικυμισμένη κι' αν ήταν, και σου ξανάφερνε τη χαρά της ζωής και τη μεγάλη αισιοδοξία. Γι' αυτό και ο Ζακυνθινός ποιητής, που βρέθηκε μιá φορά στα ξένα, δέν έπαψε ν' άκούη, σά νοσταλγικά του όνειρα, αυτό το τραγούδι, όπως τάκουγε στην πατρίδα του, τον έρθο της Κυριακής, μαζί με την κραυγή του πρωϊνού Μποχαλιώτη, του άνθοπώλη, που διαλαλούσε, σά τραβομυλιάται τους δλόδροσους μενεξέδες του:

Της Κυριακής το ξύπνημα με λιώνει,
με πεθαίνει!
Ν' άκούω «γιούλια δλόμπλαβα!» κι' ο
'Αγιος να σημαίνει.

☆

Μά ήρθε μέρα, —μαύρη κι' άρχλη— μέρα για τους πολύπαθους Ζακυνθινούς, —που ο 'Αγιος έπαψε να σημαίνει. Ο μεγάλος σεισμός, ο άδικητής, γκρέ-

μισε και το ψηλό καμψαναρείο. Τόκοψε άσπλαχνα στη μέση, όπως κόβει κανένας, μ' ένα χτύπο του μαχαιριού, ένα μπαστούνι ζακυθινό μαντολάτο. Δέν έμεινε παρά ή βάση, το τετράγωνό εκείνο σπίτι άπάνω σά πλατεία μαρμαρένια σκαλιά, με τις τέσσερες μικρές πυραμίδες στις γωνίες, κι' άπό πάνω του, έτοιμόρροπο, ένα κομμάτι, ένα συντρίμμι άπό τον πύργο, σπαρραγμένο και ραϊσμένο.

Κι' όλο το πλάτωμα της Έκκλησιás, εκεί σάκροθαλάσσι, σπαρμένο άπό τα γιγάντεια, τα πελώρια ρείπια, άγκωνάρια πέτρες, τουβλά, ξύλα, σίδερα και σπασμένες καμψάνες!... Ήταν σπαρραγμός ψυχής να τα θλέπης σωριασμένα εκεί — χάμω άνάκατα, κι' ήταν ακόμα μιá φριχτή θεθήλωση ο σιδερένιος εκείνος σταυρός της πυραμίδας, που τρυπούσε ως χυτά τα σύννεφα, ο αίθέριος, ο ούράνιος, να κείτεται συντρίμμενος στο χώμα και να πατούν άπάνω, να τόν καθαλλικεύουν τα μικρά παιδιά!..

Άμ οι καμψάνες; Οι γλυκόφωνες. Οι μαγικές, οι θεσπίσεις καμψάνες του 'Αγίου, πεσμένες κι' αυτές άπάνω στις πέτρες, σκασμένες, ραϊσμένες, σκονισμένες, οϊκτρές, χωρίς φωνή, χωρίς τραγούδι, χωρίς γλωσσίδι, με το φτωχό καμψαναρό στο πλάι τους, να τραβομυλιάται σάν τη μοιρολογίστρα, και να χύνη δάκρυα πικρά!... Μά και ποιά μάτι έμειν' άδάκρυτο μπροστά σέ τέτοια συμφορά; Χαμαί πέσε δαίδαλος αύλά! Ο Φοίβος δέν είχε πιά καλύβαν· κι' ο 'Αγιος δέν είχε πιά καμψαναρείο!...

Άδύνατο να ζήσουν οι Ζακυνθνοί χωρίς το τραγούδι του! Κι' άφοι χύσανε τα δάκρυά τους, άρχισαν, πρακτικότερα, να χύ-

νουν τὸ χρῆμα τους. Πολλές χιλιάδες ἔδωσε ὁ αὐθόρμητος ἔρως γιὰ τὴ ρημαγμένη Ἐκκλησιὰ καὶ γιὰ τὸ πεσμένο καμπαναριὸ τοῦ Ἀγίου. Ἡ Ἐκκλησιὰ διορθώθηκε ἀμέσως. Κι' ὕστερ' ἀπὸ λίγους μῆνες, ξαναχτίστηκε καὶ τὸ καμπαναριὸ. Ἀλήθεια, ἀντὶς μὲ σταυροφόρα πυραμίδα, τὸ κατέλλωσαν μ' ἓνα τροῦλλο πού δὲν ταίριαζε καθόλου στὸ ρυθμὸ του, κι' ἡ χαριτωμένη ἐκείνη μικρογραφία τοῦ Ἀγίου Μάρκου τῆς Βενετίας μασκαρεύτηκε ἀγνώριστη, σὰ φρακοφόρος πού θάβαζε φέσι.

Μὰ γιὰ τὴν ἀσχμία αὐτὴ, οἱ καλαίσθητοι Ζακυθῖνοι παρηγοριόνταν μὲ τὴν ἰδέα, πὼς κι' ἔτσι κακοφτιαγμένος, ὁ πύργος θὰ μπορούσε νὰ ξαναρχίσῃ τὸ ἔργο του, καὶ νὰ ξαναβρῇ ὁ γίγαντας τὴ δυνατὴ, τὴ διαπεραστικὴ, τὴ γλυκεῖα φωνή του, καὶ ν' ἀντηχήσῃ πάλι ἀπὸ τὰ ὕψη τὸ ὑποβλητικὸ του τραγούδι, τὸ ἴδιο, μόλις θάβταναν κι' οἱ καινούργιες καμπάνες, πού εἶχαν παραγγελλῇ στὴ Βενετία.

☆

᾽Α, μὲ τί ἀνυπομονησία τὶς περιμέναν οἱ Ζακυθῖνοι! Μὰ καὶ μὲ τί ἀνησυχία, ἂν θὰ ἦταν ὅμοιες μὲ τὶς πρώτες, ἂν θάβγαζαν τοὺς ἴδιους βοερούς ἤχους κι' ἂν θὰ σχηματίζαν τὴν ἴδια ἀρμονικὴ συναυλία!...

Κανέν' ἀπὸ τὰλλα μεγάλα καμπαναριὰ τῆς χώρας δὲν τοὺς εὐχαριστοῦσε πιά. Τὰ ἔλεγαν φλύαρα, φωνακλούδικα καὶ γλωσσικοπάνες. Καὶ τὴ νοσταλγία τοὺς γιὰ τὸ τραγούδι τοῦ Ἀγίου τὴ μεγάλωνε κάθε τόσο ὁ πένθιμος ἤχος μιᾶς μικρῆς καμπάνας, πού χτυποῦσε τώρα τὸν ὄρθρο καὶ τὸν ἑσπερινὸ ἀπὸ τὸ μονό, τὸ ἀπλό, τὸ πρόχειρο

καμπαναράκι τοῦ μοναστηριοῦ. ᾽Α, πότε θ' ἀντηχοῦσε, πότε θὰ μιλοῦσε, πότε θὰ τρικύμιζε τὸν ἄερα τὸ μεγάλο ἐκεῖνο, τὸ πανύψηλο, πού περίμενε ἔτοιμο, μὰ βουβό, τὶς καμπάνες του!...

Κι' ἐπιτέλους οἱ καμπάνες ἦρθαν!

Τὶς ἔφερε τὸ μεγάλο θαπὸρι καὶ μιὰ σειρὰ ἀπὸ μεγάλες μαοῦνες τὶς ἔβγαλε στάκροθαλάσσι, στὸ πλάτωμα τοῦ Ἀγίου, στὰ πόδια τοῦ καμπαναριοῦ. Ἡ μεγάλη εἰδηση γέμισε τὴ χώρα κι' ὅλοι ἔτρεξαν νὰ παρασταθοῦν στὸ ξεφόρτωμα. ᾽Α, τί ὁμορφες καμπάνες! Κατακαίνουργιες, γυαλιστερές, γλυκοκαμπυλωτές, εὐαίσθητες, ἀκόμα καὶ στὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου! Τὶς κοίταξαν ὄρες, τὶς καμάρωναν, τὶς ἐξέταζαν, τὶς δοκίμαζαν μὲ μικροὺς χτύπους τοῦ δάχτυλου ἢ τοῦ μπαστουνιῦ. «Ἄκου! πιανοφόρτε!» Κι' ἦταν πολλές, ὀλάκαιρη παράταξη, γύρω στὴ μεγάλη καμπάνα, τὴ βασίλισσα. Μέτριες, μικρές, μικρότερες, καθεμιὰ μὲ τὴ νότα τῆς καὶ τὸν προορισμὸ τῆς.

Σὲ λίγο διαδόθηκε κι' ἓνα μυστικὸ λιγάκι φανταστικὸ. Ἡ σουρτάννα—σοῦλεγαν σ' αὐτὴ—φαλτοσάριζε λίγο. Ἡ πρίμα ὅμως ἦταν στὸ καντίνι! τέλειο πράμμα!... Μὰ τὴ στιγμὴ πού τὸ καμπαναριὸ θὰ εἶχε τέτοια πρίμα, δὲν πείραζε καὶ τόσο ἂν θὰ φαλτοσάριζε ἓνα—οὐδὲ ἡ σουρτάννα. ᾽Ας εἶναι! κι' αὐτὸ δὲν τῶξερε ἀκόμα κανέναν. Θὰ τῶβλεπαν τὴν πρώτη φορὰ πού θὰ χτυποῦσε τὸ καμπαναριὸ—στὴν πρόβα τζενεράλε, ψυχούλα μου!...

☆

Μὰ ἡ μέρα ἐκείνη ἀργοῦσε κι' οἱ Ζακυθῖνοι κοιμῶνταν καὶ ξυπνοῦσαν μὲ τὴν προσδοκία τῆς.

᾽Επρεπε πρώτα ν' ἀνεβαστοῦν οἱ πελώριες ἐκεῖνες καμπάνες σ' ἕνα ὕψος ἀπὸ πενήντα μέτρα! Καὶ νὰ τοποθετηθοῦν, νὰ κρεμαστοῦν στὸ καμπανοστάσι τοῦ πύργου, στὴ μεγάλη ἐκείνη σάλα μὲ τὶς πόρτες ὀλόγυρα καὶ τὰ μπαλκόνια. Μπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῇ τί προετοιμασίες, μπαράντες, σκαλωσιές, θίντσια, χρειάζονταν καὶ πόσες ἡμέρες! Κι' οἱ Ζακυθῖνοι παρακολουθοῦσαν μὲ ἀγωνία τὴν περίπλοκη, τὴ δύσκολη κι' ἐπικίνδυνη αὐτὴ ἐργασία. ᾽Ε, καὶ νᾶσπαζε κανένα σκονί, τὴ στιγμὴ πού ἡ μεγάλη καμπάνα θὰ βρισκόταν στὰ μισὰ τοῦ ἀνεβάσματος!...

Μὰ ὄχι! ᾽Εκαμε ὁ Θεὸς κι' ὁ Ἅγιος κι' ἐγίναν ὅλα χωρὶς κανένα δυστύχημα. Ὁ πύργος σιγά—σιγά γέμισε καμπάνες, ὅπως πρίν. Ἔτσι, μιὰ μέρα σπάρθηκε στὴ χώρα, πὼς τὸν ἐρχόμενο ὄρθρο θὰ σήμαινε, πρώτη φορὰ ὕστερ' ἀπὸ τὸ μεγάλο σεισμό, τὸ καμπαναριὸ τοῦ Ἀγίου! Κι' οἱ Ζακυθῖνοι, πού εἶχαν νὰ τ' ἀκούσουν δυὸ ὀλάκερα χρόνια, δὲ μπόρεσαν ἐκείνη τὴ νύχτα νὰ κοιμηθοῦν.

Τὰ χαράματα, πετάχτηκαν ἀπὸ τὰ κρεβάτια τοὺς καὶ θρέθηκαν ὅλοι στοὺς δρόμους. Χιλιάδες μαζεύτηκαν στὴν πλατεὰ τοῦ Ἀμμου, μπροστὰ στὸ καμπαναριὸ. Καὶ περίμεναν μὲ τὸ ρολοὶ στὰ χέρια, νὰ γίνῃ πέντε ἡ ὥρα, γιὰ νὰρχίσῃ τὸ πολυπόθητο τραγούδι τὸ ὄρθρινό.

Καὶ νά! Ὁ καμπανάρος μὲ τὰ γιορτινά του, σὰ νάταν Λαμπρή, σχίζει τὸ πλῆθος γελαστός, ξεκλειδώνει τὴν καγγελόπορτα τοῦ πύργου καὶ χάνεται... Περνοῦν ἀκόμα δέκα λεπτὰ... Τί ἀγωνία! Τί νεκρικὴ σιωπὴ!... Κι' ἄξαφνα, μέσα στὸ σκοτάδι πού μόλις ἀσπρίζει, ἡ πρώτη νότα,

βαρεῖα καὶ γλυκεῖα, πετᾷ ἀπὸ τὴ φωλιά τῆς μεγάλης καμπάνας, σὰν ἓνα σταχτερὸ πελώριο πουλί, φεύγει ἀπὸ τὴ μπαλκονόπορτα καὶ ξεχύνεται στὸ χινοπωριὰτικο ἀγέρα, πέρα ὡς πέρα, τρανταχτῇ:

—Ντάνννν!... ννν!...

Τί χαρά! Τί ἀγαλλίαση! Καὶ τί βουή!

Ἡ φωνὴ εἶναι ἡ ἴδια, ἀπαράλλακτη, μὲ τὴν πρώτη ἐκείνη τὴν ἀξέχαστη, τὴν καλοθύμητη!... Καὶ σὲ λίγο φεύγει δευτέρη νότα καὶ σὲ λίγο τρίτη:

—Ντάννν !... Ντάννν !... Ντάννν!...

᾽Επειτα φεύγουν πολλὲς μαζί. Πόσα πολυὰ στὸν ἄερα, ζευγαρωτά! Οἱ δευτέρες κι' οἱ τρίτες καμπάνες ἀρχίζουν. Ἀρχίζουν κι' οἱ μικρές, οἱ φιλόφωνες, σὲ γοργούς ρυθμούς, τραγουδιστά, ἐνῶ ἡ μεγάλη, ἡ βαρεῖα, ἡ θαθεῖα, κρατᾷ τὰτέλειωτο μπάσσο. Καὶ ἡ ἐναέρια συναυλία ἀντηχεῖ τώρα σ' ὅλη τὴν ἀκμὴ καὶ τὴν ἔνταση. Εἶναι πιά τὸ πολύφθογο, τὸ παναρμόνιο, τὸ οὐράνιο τραγούδι, πού ναοῦριζε τοὺς Ζακυθῖνους στὸν Κυριακάτικο ὄρθρο. Τὸ ξανακοῦνε λίγες στιγμὲς ἐκστατικοί, μετέωροι, σὰ μπροστὰ σὲ θάμμα. ᾽Επειτα δακρύζουν. ᾽Επειτα ἀγκαλιάζονται, φιλοῦνται, ὅπως τὴ Λαμπρή. Καὶ θέβαι οἱ πιά πὼς τὸ τραγούδι εἶναι τὸ ἴδιο—γκιούστο, ἰντονάτο—δὲν ἔχουν ἀνάγκη νὰ τὰκοῦνε σιωπηλοί. Ἡ χαρὰ τοὺς παραφέρει, τοὺς τρελαίνει. Ἀρχίζουν τὶς φωνές, τὰ παλαμάκια, τὰ ζήτω, τὰ οὐρρά. Οἱ παλικαράδες βγάζουν καὶ τὶς πιστόλες τοὺς καὶ συμπάρουν. Τὴν ἴδια ὥρα σημαίνουν μαζί κι' ὅλα τὰλλα καμπαναριὰ τῆς χώρας. Μικρὰ καὶ μεγάλα

χαιρετούν, συνοδεύουν έτσι τιμητικά τὸ γίγαντα, τὸ βασιλιά τους, πὺ ξαναβρῆκε τὴ φωνή. Καί γιὰ μιὰ ὀλάκερη ὥρα, ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, ἡ χώρα ἀντηχεῖ ἀνάστα-τη ἀπὸ καμπάνες, σμπάρα καὶ ξελαγκιάσματα.

Μὰ οὔτε ὅλη αὐτὴ ἡ πολυθό-ρυθη κοσμοχαλασιὰ δὲν καταπνί-γει τὴ φωνὴ τοῦ γίγαντα, πὺ

(Τὶς «Καμπάνες» μᾶς ζήτησε νὰ δημοσιεύσουμε ὁ ἀναγνώστης μας Ν.Μ. Τοῦ τίς θυμίσανε οἱ τελευταῖοι τρομεροὶ σεισμοὶ πὺ κάμανε χαλάσματα τὴ Ζάκυνθο).

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ :

Ἀνδολογία ἰῶν χαμένων νησιῶν

Τὰ ὡραιότερα ποιήματα πὺ γράφτηκαν γιὰ τὰ ὁμορφα νησιά τοῦ Ἰονίου, ἀπὸ Ἑλληνες καὶ ξένους.

ἐξακολουθεῖ ἀπὸ πάνω τὸ τρα-γούδι του — τὸ τραγούδι ἐκεῖνο πὺ μπαίνει σὰν ἄλλοτε βαθιὰ στὴν ψυχὴ, καὶ τὴ γαληνεύει ὅ-σο τρικυμισμένη κι' ἂν εἶναι, καὶ ξαναφέρει τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς καὶ τὴ μεγάλη αἰσιοδοξία... Οἱ Ζακυθῖνοι εἶναι πάλι εὐτυχεῖς : Ὁ Ἅγιος σημαίνει !

Οἱ μεγάλοι ζωγράφοι

ΡΑΦΑΗΛ ΣΑΝΤΣΙΟ

Ὁ ἄνθρωπος πὺ πρῶτα ἔμαθε νὰ ζωγραφίζει καὶ ἔπειτα νὰ γράφει

Στὴ σειρά «Οἱ μεγάλοι ζωγράφοι», μιλήσαμε ἤδη στὰ δύο προηγούμενα τεύχη μας γιὰ τὸν Λεονάρδο ντὰ Βίντσι καὶ γιὰ τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελο. Τὸ παρακάτω ἄρθρο εἶναι ἀφιερωμένο στὸν Ραφαήλ, τὸν γλυκύτερον αὐτὸν ζωγράφο, πὺ τὰ ἀθάνατα ἔργα του τὸν τοποθετοῦν διπλὰ στοὺς μεγαλύτερους καλλιτέχνες τῆς Ἀναγεννήσεως.

Καμιὰ φορά, ὁ Θεὸς χαρίζει ἀπλόχερα ὅλα του τὰ δῶ-ρα σὲ ἓναν μόνο ἄνθρωπο — θη-σαυροὺς πὺ συνήθως μοιράζον-ται ἀνάμεσα σὲ πολλὰ πρόσωπα καὶ σὲ μεγάλο χρονικὸ διάστη-μα. Καὶ αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀ-διάφευστα ἀπὸ τὴν περίπτωσι τοῦ Ραφαήλ Σάντσιο ἢ Σάντι, ἀπὸ τὸ Οὐρμπίνο. Χαρακτήρας ἔξο-χος, τύπος χαριτωμένος, ὁ Ρα-φαήλ ἦταν μετριόφρων καὶ κα-λόκαρδος ἄνθρωπος. Εὐγενικός καὶ λεπτός, πάντα ἔτοιμος νὰ συμφιλωθῇ μὲ τοὺς ἀντιπάλους του, προκαλοῦσε τὴν ἐκτίμησι καὶ τὸν θαυμασμὸ ὅλων αὐτῶν πὺ τὸν συναναστρέφονταν.

Ὑπῆρξε ὁ καλλιτέχνης πὺ λά-τρεψε τὴ φύσι καὶ τὴν ἔκανε ἀ-ναπόσπαστο στοιχεῖο τῆς τέχνης του τὴ στιγμή πὺ ὁ Μιχαὴλ Ἄγ-γελος τὴν εἶχε ἐξοβελίσει σχε-δὸν ὀλοκληρωτικὰ ἀπὸ τὸ με-γαλειῶδες ἔργο τοῦ.

Οἱ καλλιτέχνες ἦταν κακότερο-ποι, ἐκκεντρικοί, φαντασιόπλη-κτοι καὶ συχνὰ διεστραμμένοι. Ὁ Ραφαήλ, ἀντίθετα, ὑπῆρξε ἑ-

νας τέλειος χαρακτήρας πὺ ἔ-ζησε μιὰ τέλεια ζωὴ. Ἀνθρώποι σὰν τὸν Ραφαήλ δὲν εἶναι συνη-θισμένοι. Εἶναι μᾶλλον θνητοὶ Θεοί, πὺ γιὰ τὰ ἔργα τους πᾶ-νω στὴ γῆ μόνον ἀπὸ τὸν οὐρα-νὸ μποροῦν νὰ βροῦν τὴν ἀντα-μοιῇ τους.

Τὰ πρῶτα βήματα. Ἡ ἐπίδοσι τοῦ Περονιζίνου

Ο Ραφαήλ γεννήθηκε στὸ Οὐρ-μπίνο, τὴν ὀνομαστή αὐτὴ πολιτεία, τὴ Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ 1483. Ὁ πατέρας τοῦ Τζιο-βάννι ντὲ Σάντι ἦταν ζωγράφος χωρὶς μεγάλη φήμη, ἀλλὰ ἄν-θρωπος καλλιεργημένος. Ἐπέμει-νε νὰ μὴν δοθῇ ὁ γιὸς του σὲ πα-ραμάννα, ὅπως συνηθίζονταν τό-τε, ἀλλὰ νὰ τὸν θηλάσῃ ἡ μητέ-ρα του. Ἐπίσης προτίμησε νὰ τὸν ἀναθρέψῃ ὁ ἴδιος, παρὰ νὰ τὸν στείλῃ σὲ μέρη ὅπου θὰ ἀ-ποκοτοῦσε ἴσως ἄσχημες συνήθει-ες καὶ τρόπους. Καὶ μόλις τὸ παιδί ἄρχισε νὰ μεγαλώνῃ, ὁ Τζιοβάννι τοῦ δίδαξε σιγὰ - σιγὰ

τις πρώτες αρχές της ζωγραφικής. Λένε —και ασφαλώς είναι αλήθεια— ότι ο Ραφαήλ έμαθε πρώτα να ζωγραφίζει και ύστερα να γράφει.

Όσο όμως περνούσαν τα χρόνια, ο Τζιοβάννι καταλάβαινε ότι δεν μπορούσε να είναι για πολύ ακόμη ο κατάλληλος δάσκαλος για τον γιό του. Και αποφάσισε να τον στείλει στο εργαστήριο του Πιέντρο Περουτζίνο, που ήταν ο καλύτερος ζωγράφος της εποχής. Ο Περουτζίνο τον δέχθηκε και έτσι ο Ραφαήλ ξεκίνησε μια μέρα για την Περούτζια, αφήνοντας πίσω του απαρηγόρητη την μάννα του.

Μόλις ο Περουτζίνο είδε τα σχέδια του νεαρού Σάντι και την ευγενική του φυσιογνωμία ένθουσιάζθηκε.

Σάν μαθητής του Περουτζίνο, ο Ραφαήλ μιμήθηκε την τεχντροπία του δασκάλου του με τόσο ακρίβεια και τελειότητα, ώστε είναι αδύνατο να ξεχωρίσει κανείς τα έργα τους. Αυτό τ' αποδεικνύει ιδίως μια «Κοίμησις της Θεοτόκου» που βρίσκεται στον «Αγιο Φραγκίσκο της Περούτζια». Όποιος την δει, την παίρνει για έργο του Περουτζίνο. Και όμως είναι απόλυτα ξεακριβωμένο ότι έχει γίνει από το χέρι του Ραφαήλ. Και άλλοι όμως πολλοί πίνακες υπάρχουν, που αν δεν είχαν την υπογραφή του Ραφαήλ, θα τους έπαιρνε κανείς για έργα του Περουτζίνο.

Ενώ ο Ραφαήλ γινόταν διάσημος, ο Πιντουρίκκιο, γνωστός ζωγράφος και φίλος του, ανέλαβε να διακοσμήσει τη βιβλιοθήκη του Πάπα Πίου του Β' στη Σιένα. Για βοηθό πήρε μαζί του τον Ραφαήλ. Ο Ραφαήλ άρχισε να φτιάχνει μερικά από τα προσχέδια των διακοσμήσεων και θα συ-

νέχιζε την εργασία αυτή αν δεν άκουγε ότι ο Λεονάρδος ντ' Βίντσι έφτιαξε ένα προσχέδιο της μεγάλης στοάς του ανακτόρου της Φλωρεντίας και ο Μιχαήλ Άγγελος άλλο προσχέδιο με θέμα τους «Γυμνούς λουόμενους». Τόσο φλογερή ήταν η έπιθυμία που κυριεύσε τον Ραφαήλ να δει τα έργα αυτά, ώστε άφησε τη δουλειά του στη μέση και ξεκίνησε για τη Φλωρεντία.

Με το ταξίδι για τη Φλωρεντία τελειώνει η πρώτη περίοδος του έργου του Ραφαήλ, που δείχνει ανάγλυφα το πρώιμο ταλέντο του καλλιτέχνη: Ήταν μόλις δεκάξι χρόνων όταν ζωγράφησε «Το όνειρο του Ιππότη», έναν θελκτικό μικρό πίνακα, που βρίσκεται σήμερα στο Μουσείο του Λονδίνου. Είκοσιενός έτους έφτιαξε το περίφημο *Sposalizio* (Μνηστεία της Θεοτόκου), που αν συγκριθεί με έναν πίνακα του Περουτζίνο πάνω στο ίδιο θέμα, αποδεικνύει ότι ο Ραφαήλ πήρε μόνον από τον δάσκαλό του ατόφια την άφθαστη γλυκύτητα και χάρι του, αλλά δεν περιωρίσθηκε σ' αυτό. Αντίθετα, προσπάθησε επίμονα (και το κατόρθωσε) να προσθέσει και μια νεανική δροσρότητα, μια «Ραφαηλική πνοή» στο κάπως συμβατικό και γερασμένο ύφος του Περουτζίνο.

Η «Φλωρεντινή περίοδος»

Η «φλωρεντινή περίοδος», δεύτερη στο έργο του Ραφαήλ, αρχίζει με μελέτες του καλλιτέχνη στην πόλη αυτή. Ο Ραφαήλ μελετά τον ντ' Βίντσι και τον Μιχαήλ Άγγελο. Συνδέεται στενά με τον Φρά Μπαρτολομέο, του οποίου μιμείται το χρώμα, και τον διδάσκει τους νόμους της

προοπτικής, στους οποίους ο άγαθος μοναχός δεν είχε δώσει προηγούμενες μεγάλες σημασίες.

Την «φλωρεντινή περίοδο» του Ραφαήλ χαρακτηρίζουν οι άφθονες «Παναγίες» του, που είναι και από τα χαρακτηριστικά έργα όλης της παραγωγής του. Μοντέλλο του για τις περισσότερες από τις «Παναγίες» αυτές είχε μια φτωχή ανθοπωλίδα, μια *floraiia*, που την έρωτεύθηκε παράφορα και που στο έργο του «*Belle Jardinière*», το όποιο βρίσκεται στο Μουσείο του Λούβρου, βλέπει κανείς την πιστότερη απόδοσι των τελείων χαρακτηριστικών της.

Στη Φλωρεντία επίσης ο Ραφαήλ ζωγράφησε και την περίφημη «Παναγία του Μεγάλου Δουκό», ένα από τα ωραιότερα και γλυκύτερα πρόσωπα που γίνανε ποτέ από ζωγράφο.

Κατά το τέλος της διαμονής του στη Φλωρεντία ζωγράφησε και τον «Ενταφιασμό του Χριστού», έργο που διαφέρει από τα προηγούμενά του. Ο καλλιτέχνης προσπάθησε να δώσει στα πρόσωπα έκφρασι συγκρατημένου δραματικού πάθους, πράγμα όμως που δεν το πέτυχε απόλυτα, γιατί ήταν έξω από τη φύση του.

Το 1508 ο Πάπας Ιούλιος Β' του προτείνει να διακοσμήσει μερικές νέες αίθουσες του Βατικανού. Χωρίς να διστάσει σιγ-

μή, ο Ραφαήλ άφίνει στη μέση τις δουλειές του στη Φλωρεντία και ξεκινά για την Αιωνία Πόλη.

Τα μεγάλα έργα

Με την άφιξη του καλλιτέχνη στη Ρώμη αρχίζει η τρίτη και σημαντικότερη περίοδος του έργου του, η «ρωμαϊκή περίοδος». Ο Ραφαήλ γίνεται ο δημιουργός της Ρωμαϊκής Σχολής, που την γεμίζει με τη μεγαλοφυΐα του. Η γλυκύτης και η αβρότης της Περουτζιανής σχολής αρχίζει τώρα να υποχωρή. Την θέσι της την παίρνει μια ήρεμη μεγαλοπρέπεια και μια αυστηρή, αλλά και γεμάτη ζωντάνια γαλήνη.

«Η Παναγία του Κορντελλίνου» του Ραφαήλ (Απόσπασμα)

Ο Πάπας Ιούλιος δέχτηκε τον Ραφαήλ με ευγένεια πολλή. Άλλά, όπως ο καλλιτέχνης έξεακρίβωσε, οι περισσότερες αίθουσες του Βατικανού είχαν ήδη διακοσμηθεί. Υπήρχαν εκεί έργα του Πιέρο ντέλλα Φραντσέσκο, του Σινιορέλλι και πολλών άλλων.

Ο Ραφαήλ ανέλαβε την διακόσμηση μιας αίθουσας. Πήρε σαν θέμα τη συμφιλίωση της Φιλοσοφίας και της Αστρολογίας με την Θεολογία και φιλοτέχνησε την τέλεια αυτή σύνθεση, που είναι γνωστή με το όνομα «Η Σχολή των Αθηνών». Όλο το έργο είχε τόσο έντονη τη σφραγίδα

δα της λεπτότητος καὶ της ἀρμονίας, ὥστε ὁ Πάπας Ἰούλιος, μόλις τὸ εἶδε, διέταξε νὰ καταστραφῶν ὅλες οἱ ἄλλες διακοσμησεις, παλιές καὶ καινούργιες, καὶ νὰ ἀναλάβῃ ὁλόκληρο τὸ ἔργο ὁ Ραφαήλ.

Ἡ ἐπίδοσις τοῦ Νιὰ Βίντσι καὶ τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου

Παρά τὴν μεγάλη φήμη ποὺ εἶχε ἀποκτήσῃ, ὁ Ραφαήλ δὲν εἶχε ἀκόμη ὁλοκληρωθῇ ἀπόλυτα σὰν καλλιτέχνης. Μιά μέρα, ὁ στενός του φίλος Μπραμάντε, ποὺ εἶχε τὸ κλεῖδι τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Πάπα Σίξτου, τοῦ ἄνοιξε τὴν πόρτα γιὰ νὰ δῇ τίς μισοτελειωμένες περίφημες τοιχογραφίες τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου. Μόλις ὁ Ραφαήλ εἶδε τὸ ἔργο, ἔτρεξε στὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου, ἔσθῃσε τὸ πρόσωπο τοῦ Προφήτη Ἡσαΐα ποὺ εἶχε ἦδη τελειώσει καὶ τὸ ξαναζωγράφησε. Τὸ καινούργιο ἔργο, πλουτισμένο μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ ὁ Ραφαήλ εἶχε πάρει ἀπὸ τὸν Μιχαήλ Ἀγγέλο, παρουσιάστηκε πολὺ θαυότερο καὶ μεγαλοπρεπέστερο. Ὅταν ὁ Μιχαήλ Ἀγγέλος εἶδε τελειωμένο τὸ ἔργο τοῦ Ραφαήλ, κατάλαβε ἀμέσως, ὅτι ὁ Μπραμάντε εἶχε κάνει...κακὴ χρῆσι τοῦ κλειδιοῦ ποὺ τοῦ εἶχε ἐμπιστευθῇ.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ ἐργασία σὺν Βατικανὸ συνεχιζόταν. Τὸ περιφημότερο ἔργο ποὺ ὠγήκε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ραφαήλ εἶναι οἱ διακοσμήσεις τῶν Soggie τοῦ Βατικανοῦ, μιάς μεγάλης στοᾶς, ποὺ περιβάλλει τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀγίου Δαμάγου. Περιλαμβάνουν 52 σκηνές ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη, δοσμένες μὲ τὸν πιὸ θαυμάσιο τρόπο. Ὁλόκληρο τὸ ἔργο εἶναι γνωστὸ μὲ

τὸ ὄνομα «Βίβλος τοῦ Ραφαήλ».

Συγχρόνως ὁμοῦ καλλιτέχνης ἐκτελοῦσε καὶ ἄλλες παραγγελίες. Ὁ Αὐγουστίνος Κίττι, πλουσιώτατος ἔμπορος ἀπὸ τῆ Σιένα καὶ φίλος του, τοῦ ἔνεθεσε τίς τοιχογραφίες τοῦ παρεκκλησίου τῆς Σάντα Μαρία ντέλ Πάτσε. Ὁ Ραφαήλ ζωγράφησε Προφῆτες καὶ Σίβυλλες, ὅπως τὰ εἶχε δῇ σὺν παρεκκλησίᾳ τοῦ Πάπα Σίξτου, φτιαγμένα ἀπὸ τὸν Μιχαήλ Ἀγγέλο. Τὰ ἔργα αὐτὰ εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα τοῦ Ραφαήλ.

Οἱ θαυμασταὶ τοῦ καλλιτέχνη

Ἡ φήμη τοῦ Ραφαήλ πέρασε τὰ σύνορα τῆς Ἰταλίας καὶ ἐφθασε στὴ Γαλλίαν, στὴ Φλάνδρην καὶ στὴ Γερμανίαν. Ὁ Ἀλμπρεχτ Ντύρερ, ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους Γερμανοὺς ζωγράφους καὶ περίφημος χαρακτής, ἔστειλε στὸν Ραφαήλ τὴν αὐτοπροσωπογραφία του ζωγραφισμένη πάνω σὲ λεπτότατο λινὸ ὕφασμα, ὅπου μποροῦσε κανεὶς νὰ τὴν δῇ καὶ ἀπὸ τίς δύο πλευρές. Ὁ Ραφαήλ ἀνταπόδωσε τὸ δῶρο στέλλοντάς του ἀρκετὰ σγέδιά του.

Διακόσμησε πολλὰ ἀνάκτορα, ἄλλα στὴ Ρώμην καὶ ἄλλα στὴ Φλωρεντίαν, καὶ ἔστειλε πολλὰ ἔργα του στὴ Γαλλίαν. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ, ποὺ παριστάνει τὸν Ἀρχάγγελο Μιχαήλ νὰ πολεμᾷ μὲ τὸν δράκοντα, τὸν πρόσφερε στὸν Βασιλιά τῆς Γαλλίας Φραγκίσκο τὸν Α'.

Ὁ Ραφαήλ καὶ οἱ γυναῖκες

Ὁ Ραφαήλ ζωγράφησε τὰ πορτραῖτα πολλῶν γυναικῶν καὶ περισσότερο τῆς γυναικας ποὺ ἀγαποῦσε. Ἡ συντροφία τῶν γυναικῶν τὸν γοήτευε. Τόσο τὸν ἀπορροφοῦσαν οἱ γυναῖκες, ὥστε

ὅταν ὁ φίλος του Αὐγουστίνος Κίττι τοῦ ἀνέθεσε τὴν διακόσμηση τοῦ μεγάρου του, αὐτός, ἀπασχολημένος μὲ τὸν ἔρωτά του γιὰ μιὰ κυρία, δὲν ἐννοοῦσε νὰ ἐργασθῇ. Ὁ Αὐγουστίνος, ποὺ ἄρχισε πιά νὰ φοβᾶται ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ δῇ ποτὲ τὸ ἔργο τελειωμένο, πῆγε καὶ παρακάλεσε τὴν κυρία νὰ ἐγκατασταθῇ γιὰ ἕνα διάστημα σὺν σπίτι του. Μόνον τότε ὁ Ραφαήλ κατάρθωσε νὰ τελειώσῃ τὴν ἐργασία.

Σύγκρισις μὲ τοὺς μεγάλους σύγχρονους του

Μερικοὶ πιστεύουν πὼς ὁ Ραφαήλ ξεπέρασε τὸν Λεονάρδο ντὰ Βίντσι σὲ τρυφερότητα καὶ σὲ φυσικὴ εὐκαμψία. Εἶναι ὁμοῦ γεγονὸς ἀναμφισβήτητο ὅτι δὲν τὸν ἐφθασε ποτὲ στὴ δύναμι τῆς συλλήψεως, ὅπου ἄλλωστε ἐλάχιστοι μεγάλοι καλλιτέχνες κατάρθωσαν νὰ τὸν πλησιάσουν.

Ὁ Ραφαήλ, ποὺ εἶχε ζωγραφίσει τὰ γυμνά του σύμφωνα μὲ τὴν τεχνοτροπία τοῦ Περουτζίνο, δὲν στάθηκε ἐπίσης ἱκανὸς νὰ φθάσῃ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου. Ἀπὸ δάσκαλος ποὺ ἦταν, ξανάγινε πάλι μαθητής. Ἄν καὶ ἤξερε πὼς δὲν ἐπρόκειτο ποτὲ νὰ ξεπεράσῃ ἢ νὰ φθά-

σῃ τὸν Μιχαήλ Ἀγγέλο στὴν ἀποθέωσιν τοῦ γυμνοῦ, ἐν τούτοις ἀφωσιώθηκε ὁλοκληρωτικὰ σὲ ἀνατομικὰς μελέτες, τεμαχίζοντας πτώματα καὶ μελετώντας τὴν ἀρθρωσὶν τῶν κοκκάλων, τῶν μυῶν, τῶν ἰνῶν καὶ τῶν νεύρων. Σκεπτόταν ὁμοῦ —καὶ σωστὰ— ὅτι ἡ προσφορά του στὴν Τέχνη θὰ ἐκάλυπτε ἄλλους τομεῖς —τὴν προοπτικὴν, τὸ τοπίον καὶ τοὺς νέους τρόπους χρησιμοποίησεως τοῦ φωτός καὶ τῆς σκιάς.

Ὁ Πάπας Λέων Ι' ἐκτιμώντας τὴν μεγαλοφυΐαν του εἶχε ἀποφασίσει νὰ τοῦ ἀπονεύμῃ μιὰ ἀνώτατη τιμητικὴ διάκρισι. Μιά μέρα ποὺ ὁ Ραφαήλ εἶχε πάει νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, γύρισε σὺν σπίτι του μὲ ψηλὸν πυρετό. Οἱ γιατροὶ νόμισαν ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ κρυολόγημα καὶ διέταξαν αὐστηρότατη δίαιτα, ἐνῶ ὁ ὀργανισμός του εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ δυναμωτικά. Ὅταν κατάλαβε πὼς δὲν τοῦ ἔμεναν πολλὰς ἡμέρας ζωῆς ἀκόμη, μοίρασε τὴν περιουσίαν του ἀνάμεσα στοὺς μαθητάς του καὶ στὴ γυναῖκα ποὺ ἀγαποῦσε, ἐξωμολογήθηκε σὰν καλὸς Χριστιανὸς καὶ τελείωσε τὴ ζωὴν του τὴν ἰδίαν μέραν ποὺ τὴν εἶχε ἀρχίσει —Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ 1520— 37 ἐτῶν.

Τὸν ἔθαψαν σὺν Πάνθεο τῆς Ρώμης.

Υπάρχουν ζωγράφοι ποὺ ζωγραφίζουν ὅ,τι βλέπουν.

Υπάρχουν ζωγράφοι ποὺ ζωγραφίζουν ὅ,τι νομίζουν πὼς βλέπουν.

Υπάρχουν ζωγράφοι ποὺ νομίζουν πὼς ζωγραφίζουν ὅ,τι βλέπουν.

Υπάρχουν ζωγράφοι ποὺ νομίζουν πὼς ζωγραφίζουν ὅ,τι νομίζουν πὼς βλέπουν.

Υπάρχουν ζωγράφοι ποὺ νομίζουν πὼς ζωγραφίζουν.

«Ένας αγνός προδότης»

Ο ΑΡΧΙΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ

ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ

Του

UGOBERTO ALFASSIO GRIMALDI

Κανείς δεν έμαθε ποτέ ποιά ήταν τα αληθινά αισθήματά που έτρεφε ο Ναπολέων Βοναπάρτης για τον Σούλμαϊστερ, τον αρχικατάσκοπο, τον άνθρωπο που του πρόσφερε τις μεγαλύτερες υπηρεσίες. «Είναι φτιαγμένος από το ξύλο με το οποίο φτιάχνω τους στρατάρχες μου» είπε γι' αυτόν μια μέρα ο Ναπολέων. Μά όταν κάποιος του πρότεινε να τιμήσει με το Μετάλλιο της Αξίας για μια από τις πολλές θαρραλέες πράξεις του τον επίσημο αρχικατάσκοπό του, το «όχι» του Ναπολέοντος δεν άφηνε περιθώριο για συζήτηση.

☆

Ηρωϊκός ήταν πράγματι και ο Σούλμαϊστερ, ωστόσο ήταν κατάρσκοπος. Ο Ναπολέων εκτιμούσε τις υπηρεσίες του και τις πληροφορίες του στον καιρό του πολέμου, μά δεν είχε τη δύναμη να νικήσει τη διάχυτη στην εποχή του γνώμη, γνώμη που ο Μοντεσκιέ την είχε διατυπώσει έτσι: «Η κατασκοπεία θα ήταν ίσως ανεκτή, αν μπορούσε να ασκηθί από έτιμα πρόσωπα» μά η αναγκαία ατιμία των προσώπων μάς υποχρεώνει να κρίνουμε ως έτιμο και το έπαγγελμα. Νά γιατί ο Να-

πολέων γέμιζε τον αρχικατάσκοπό του με χρήματα, μά δεν του έδωκε καμιά ήθικη ανταμοιβή. Κι' αυτό δίχως άλλο στάθηκε η αιτία της πιο μεγάλης πίκρας που ένοιωσε στη ζωή του ο Κάρολος Λουδοβίκος Σούλμαϊστερ.

☆

Γεννήθηκε στην Άλσατία στα 1770, δεύτερος γιός του πάστορα της εκκλησίας των Διαμαρτυρομένων, και έμαθε να κάνει τον κατάσκοπο με την ίδια φυσικότητα, με την οποία στά γειτονικά χωριά, παιδιά της ηλικίας του μαθαίνουν να κάνουν τον λαθρέμπορο. Η Άλσατία, αιώνιο μήλο της έριδος ανάμεσα στη Γαλλία και στη Γερμανία, δεν άνηκε σταθερά ούτε στη μία, ούτε στην άλλη. Ήταν «ουδέτερη ζώνη» και κάθε της κάτοικος διάλεγε για πατρίδα τη χώρα που τον βόλευε καλύτερα. Δεν υπήρχαν αληθινά σύνορα· αυτά είχαν καταργηθεί από το αδιάκοπο σύρε κι' έλα των στρατών και η πιο προσοδοφόρα βιομηχανία της περιοχής ήταν ο πόλεμος. Υπήρχαν Άλσατοι που πρόσφεραν τα όπλα τους και τις πολεμικές τους υπηρεσίες σε κείνον που πλήρωνε πιο άκριβα, άλλοι που πουλούσαν τρόφιμα

στα στρατεύματα σε τιμές μαύρης αγοράς και ο Σούλμαϊστερ, που ήξερε την τέχνη της κατασκοπείας, ζούσε πουλώντας πληροφορίες. Από μικρό παιδί, με τις φοβέρες, είχε αρχίσει να συνοδεύει ανάμεσα από τους κάμπους τις γαλλικές και τις αυστριακές —το ίδιο του έκανε— περιπολίες και έτσι έτρωγε ξύλο κι' από τις πρώτες κι' από τις δεύτερες. Ύστερα έθεσε το ταλέντο του στην αποκλειστική υπηρεσία των Αυστριακών ανοίγοντας στο Στρασβούργο μαζί με τη γυναίκα του ένα μπακάλικο ώστε να συγκαλύπτει καλλίτερα τη δράση του, ώσπου τον Σεπτέμβριο του 1805 συνελήφθη από τους Γάλλους την ώρα που διέσχιζε την κατασκήνωσή τους.

Μόλις που πρόλαβε να κρύψει μέσα στο πουκάμισο του παιδιού του το σημειωματάριό του. Σε λίγο βρέθηκε μπροστά στο νομάρχη του Στρασβούργου που συνώδευε δυο παχείς άνδρες, τον ένα ψηλό και τον άλλο κοντό. Ο Σούλμαϊστερ δεν τους είχε ξαναίδει ποτέ, αλλά άμέσως διαίσθανθηκε ότι ιδίως ο κοντός, με τη στολή συνταγματάρχη των κυνηγών, έπρεπε να είναι πολύ σπουδαίος.

Πραγματικά ο ένας, ο ψηλός, ήταν ο Ίωακείμ Μυρά, ο άλλος ο Ναπολέων Βοναπάρτης, που είχε προχωρήσει ως το γερμανικό έδαφος για να συγκεντρώσει πληροφορίες σχετικά με τις κινήσεις του Αυστριακού στρατηγού Μάκ. Ο πόλεμος ξανάρχιζε ύστερα από μια μακρυνά περίοδο ειρήνης και ο Ναπολέων είχε ανάγκη να μάθει σε τι κατάστασι βρισκόταν ο έχθρός. Ο στρατηγός, έλεγε, που πολεμά όχι στην έρημο, αλλά μένει σε κατοική-

μένη χώρα και δεν έχει πληροφορίες, δεν ξέρει τη δουλειά του. Αυτή ή σύμπτωση, να βρεθεί εκεί ο Ναπολέων, έσωσε τη ζωή του Άλσατου κατασκόπου.

Κατά την ανάκριση ο Σούλμαϊστερ δειχτηκε δυνατός ψυχολόγος, πείθοντας τον Αυτοκράτορα των Γάλλων, που είχε μαντέψει τελεως τα σχέδιά του. Ύστερα κατάφερε το άριστοτεχνικό χτύπημα. Ο Ναπολέων, αφήνοντας τον κρατούμενο κλεισμένο μέσα στο δωμάτιο, απομακρύνθηκε με την ακολουθία του. Σε μια στιγμή θέλησε να κυττάξει από το παράθυρο. Ο κρατούμενος δεν ήταν πιά εκεί: στη θέση του βρισκόταν ένας άρειμάνιος τύπος με πρόσωπο σκληρό και μαύρα μαλλιά που τον κύτταζε σιωπηλός και σοβαρός. Ο Ναπολέων τάχασε και δεν συνήλθε παρά όταν ο άγνωστος έβγαλε την περρούκα και ξαναβρήκε την γαλήνια φυσιογνωμία του Σούλμαϊστερ, που ήταν ένας τύπος παχουλός και ροδοκόκκινος. Το τέχνασμα απέκάλυψε στον Ναπολέοντα τις τεράστιες δυνατότητες του δαιμονίου αυτού ανθρώπου, που ήταν ικανός ν' αλλάξει φορεσιά και εκφράσει μέσα σε λίγα λεπτά.

Το πάθημα του στρατηγού Μάκ

Απ' αυτή τη στιγμή, ο Σούλμαϊστερ, που όπως πολλοί κατάρσκοποι αίσθανόταν την ανάγκη να υπηρετήσει μιαν ισχυρή προσωπικότητα, είχε αποφασίσει να μείνει πιστός στον μεγάλο Κορσικανό: Ο Ναπολέων του έδωσε έμπιστοσύνη και χρήματα και τον έστειλε να δη τί σκόπευε να κάνει ο Αυστριακός στρατηγός Μάκ.

Πραγματικά, ύστερα από λίγες

μέρες, ενώ ο στρατηγός Μάκ βρισκόταν στο Ούλμ σε πολεμικό συμβούλιο, ή πόρτα της αίθουσας άνοιξε και μπήκε ο στρατηγός Κάλκνερ, που παρουσιάστηκε ως άπεσταλμένος του Αυτοκράτορα Φραγκίσκου του 2ου. Είχε έρθει για να ζητήσει τη γνώμη των στρατηγών για τις επικείμενες επιχειρήσεις και τις πολεμικές δυνατότητες των Γάλλων. Στην άρχή όλα πήγαν καλά για τον ψευτοαπεσταλμένο του Φραγκίσκου, που κατώρθωσε να μάθει πράγματα πολύ ενδιαφέροντα. Μά κατόπιν έπεσε στο λάθος να κάνη έρωτήσεις που δεν έπρεπε. "Ετσι άναγκάστηκε να φύγη γρήγορα προτού οι ύποψιες για τó άτομό του πάρουν πιό συγκεκριμένη μορφή. Δεν είχε καλὰ - καλὰ προλάβη να μεταμφιεστή, όταν άρχισε ή καταδίωξή του. "Ο Σούλμαϊστερ, έντελώς άτάραχος, χώθηκε σέ ένα κουρείο που ήταν άκριβώς στή γωνία του στρατηγείου και ξυρίστηκε βλέποντας στόν καθρέφτη τούς στρατιωτικούς που περνούσαν άπ' έξω τρέχοντας και φωνάζοντας.

"Υστερα από λίγο, στις 20 "Οκτωβρίου του 1805, τὰ γαλλικά στρατεύματα περικύκλωναν στο Ούλμ τόν στρατηγό Μάκ και τόν άνάγκαζαν να παραδοθή. Οι πληροφορίες του Σούλμαϊστερ άποδεικνύονταν πολύτιμες.

Μα τὰ πράγματα δεν του έρχονταν πάντα τόσο βολικά. "Επαιζε ένα επικίνδυνο διπλό παιχνίδι, γιατί ενώ πληροφορούσε τόν Αυτοκράτορα των Γάλλων, ήταν άναγκασμένος να δίνη πληροφορίες και στους Αυστριακούς, έστω και ψεύτικες. Με γαλλικά χρήματα είχε εξαγοράσει τόν άρχηγό της άυστριακής μυστικής ύπηρεσίας, ώσπου ένα καλό

πρωί τόν ανακάλυψαν, τόν έπιασαν και τόν καταδίκασαν σέ θάνατο. Κατώρθωσε να άποδράση από τη φυλακή, άφου μέθυσε με ρακί τόν στρατιώτη που τόν φρουρούσε και φόρεσε τὰ ρούχα του.

"Η μάχη του "Ελχινγκεν

Τόν καιρό που ο Ναπολέων έκανε τις έκστρατείες του, ο Σούλμαϊστερ ανέλαβε άκόμη και δημόσια αξιώματα πολύ έμπιστευτικά. Διωρίστηκε άστυνόμος στή Βιέννη, ύστερα διευθυντής της άστυνομίας στήν "Ανατολική Πρωσία. "Ο στρατηγός Σαβαρύ, που διηύθυνε όλη την άυτοκρατορική άστυνομία, τόν είχε σέ μεγάλη ύπόληψη. Τό φθινόπωρο του 1807 τó άνέθεσε να εξασφαλίση την τάξη στήν "Ερφορτη, κατά τó περίφημο συνέδριο όπου ο Ναπολέων έπιθυμώντας να δώση στόν Τσάρρο μιὰ θεαματική άπόδειξη της ισχύος του, παρουσίαστηκε συνοδύμενος από πλθθος ήγεμόνων, ύποτελών και συμμάχων του. Και ο Σούλμαϊστερ σέ τέτοιες περιπτώσεις ώφειλε να άπασχοληθή όχι μόνο με τη δημόσια τάξη αλλά και με τις σκέψεις των άλλων ώστε να είναι έτοιμος να τις άναφέρη στο άφεντικό του. "Ωστόσο λίγα πράγματα ξέρουμε για τη δράση του αυτή, που άναγκαστικά έμεινε σκοτεινή.

"Αντίθετα ξέρουμε ότι ήταν πολύ θαρραλέος μπρός στή φωτιά και ότι στο Φρίνλαντ, όπου, τόν "Ιούνιο του 1807, ο Ναπολέων νίκησε τούς Ρώσους, μιὰ σφαίρα του άφισε μιὰ θαθεία ούλή στο μέτωπο. "Αλλά, άκόμα και όταν βρισκόταν στήν πρώτη γραμμή της μάχης, ή δουλειά που γοήτευε τόν "Αλσατό ήταν εκείνη όπου

τό θάρρος ανακατευόταν με την πανουργία: ο δαίμονας αυτός του διπλού παιχνιδιού ύπέδειξε την καταπληκτική έπιχείρησι του "Ελχινγκεν, τρεις μέρες πριν άπό τη μάχη του Ούλμ.

"Η γέφυρα του "Ελχινγκεν πάνω στο Δούναβι είχε άνατιναχτή και οι Γάλλοι έπρεπε να την ξαναστήσουν όσο πιό γρήγορα μπορούσαν άν δεν ήθελαν να χάσουν τούς καρπούς των προηγουμένων επιχειρήσεων. "Ο στρατάρχης Νέυ έπιφορτίστηκε με την επικίνδυνη αυτή άποστολή. Χωρισμένοι σέ ομάδες, οι Γάλλοι στρατιώτες μετέφεραν σανίδες και δοκάρια και τὰ στερέωναν σέ πασσάλους κοντά στήν όχθη, άφίνοντας στο ποτάμι εκατόμβες νεκρών, γιατί τὰ πυρά των Αυστριακών από την άλλη όχθη τούς θέριζαν άδιάκοπα. Κοντά στο μέσον του ποταμού, όπου τó βάθος των νερών ήταν πιό μεγάλο και τó ρεύμα πιό δυνατό, τó έγχείρημα έγινε άδύνατο και ο ίδιος ο Νέυ ήταν έτοιμος να όμολογήση την ήττα του, όταν ξαφνικά συνέβη κάτι τó άπίστευτο: από την όχθη που κρατούσαν οι Αυστριακοί ξεκόλλησε μιὰ σανίδα που πήγε και έπεσε πλάι στους Γάλλους σκαπανείς. "Η σανίδα αυτή άκούλουθήθηκε από μιὰ δεύτερη κι ύστερα από μιὰ τρίτη. "Εξαργυμένοι οι Αυστριακοί έστρεψαν τὰ πυρά τους προς τó σημείο άπό όπου ξεπηδούσανε τὰ ξύλα και τότε φάνηκε ένας άνθρωπος με κόκκινο πρόσωπο (ο Σούλμαϊστερ) να πηδά στή μέση του ποταμού, πάνω σέ τρεις σανίδες δεμένες μαζί και να διευθύνεται προς τó μέρος των Γάλλων σκαπανέων άψηφώντας τις σφαίρες που σφύριζαν γύρω του. "Ετσι τó γεφύρι τελείωσε γρήγορα, οι

γαλλικές στρατιές πέρασαν και ο στρατηγός Νέυ έγινε Δούξ του "Ελχινγκεν.

Τό κατόρθωμα του Λάντοχουτ

Είναι μιὰ άλλη θρυλική σελίδα εκείνη που έγραψε στις 21 "Απριλίου 1809 μπρός στο Λάντοχουτ. Καί έδω για μιὰ γέφυρα έπρόκειτο: και έδω βρίσκουμε τόν Σούλμαϊστερ, χωμένο μέσα στις έχθρικές γραμμές σαν πέμπτη φάλαγγα. "Ηταν ή έποχή της πέμπτης συμμαχίας και ο Ναπολέων άνησυχούσε γιατί είχε μέθει ο "Αρχιδούξ Κάρολος κατευθυνόταν άνάμεσα στο Λάντοχουτ και στή Ρατισμπόν με 80.000 άντρες. Για να άποφύγουν την περικύκλωσι, οι Γάλλοι έπρεπε να περάσουν τόν "Ιξέρ, παραπόταμο του Δούναβι, από μιὰ γέφυρα. Μιὰ άυστριακή περίπολος κατώρθωσε μέσα στή φωτιά της μάχης να κυλήση ένα θαρέλι μπρούτι μέσα σέ μιὰ τρύπα κάτω από μιὰ κολώνα. Τό φυτίλι άναψε και τó πάλιν φαινόταν χαμένο για τούς Γάλλους που εκείνη τη στιγμή έφθαναν στο ποτάμι, όταν πρόσβαλε ξαφνικά ο Σουλμαϊστερ, που, ντυμένος ψαράς, είχε πάρει από πίσω την άυστριακή περίπολο. "Ωρμησε στο φυτίλι, μα δεν τὰ κατάφερνε ούτε να τó σβήση ούτε να τó ξεκολλήση. Για μιὰ στιγμή ή μάχη σταμάτησε: και α' ο τó δυό μέρη κυττάζανε κατάπληκτοι τόν άνθρωπο αυτόν που μέσα στο πυκνό σύννεφο του καπνού έπαιζε με τó θάνατο. "Ο Σούλμαϊστερ κατάλαβε πώς δεν θα κατώρθωνε να σβήση αυτό τó καταραμένο φυτίλι. Τότε κατέβηκε στήν τρύπα και με μιὰ υπεράνθρωπη προσπάθεια σήκωσε τó θαρέλι και τó πέταξε

στο νερό. Ή έκρηξι έγινε, αλλά το γεφύρι έμεινε στη θέσι του.

Θλιβερή δύσις

Ο Ναπολέων άντάμειψε με τιμές αυτόν τον πολύτιμο άνθρωπο και του έδωσε άφθονο χρήμα. Του άγόρασε ακόμη ένα κτήμα με πύργο κοντά στο Στρασβούργο, όπου ο Σούλμαϊστερ έκανε τον έπαρχιώτη άρχοντα και δεχόταν τον καλό κόσμο.

Και όταν ο Ναπολέων έπεσε, ο άνθρωπος αυτός που φαινόταν γεννημένος για την προδοσία, του έμεινε άφωσιωμένος. Ούτε για μια στιγμή δεν σκέφτηκε να περάση στο στρατόπεδο των έχθρων του. Ένω ο Ναπολέων ήταν στην "Ελθά, ο Σούλμαϊστερ κατηγορήθηκε ότι συνωμοτούσε για την έπαναφορά του έξορίστου και άναγκάστηκε να άποδράση. Μετά το Βατερλώ τον πιάσανε και πέ-

ρασε μερικούς μήνες στη φυλακή. "Υστερα καταστράφηκε και οικονομικά γιατί δεν έννοούσε να σταματήσει τις δεξιώσεις και τα τεράστια έξοδα, μιά και δεν υπήρχε πιά ο Ναπολέων για να τον άνεφοδιάζη. Δοκίμασε την τύχη του σε διάφορες έμπορικές δουλειές μιά όλες απέτυχαν και τέλος άνοιξε ένα καπνoπωλείο στο Στρασβούργο.

Έκει, στα 1849 πήγε και τον θρήκε ο Ναπολέων ο Γ', που έπισκεπτόταν την Άλσατία ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αυτή ήταν η τελευταία ίκανοποίησι του καταπληκτικού αυτού Άλσατου, του ανθρώπου που λίγο πριν από το θάνατό του ώρμησε εναντίον ενός γιγαντόσωμου Γερμανού συγγραφέα και τον καταμάτωσε στο πρόσωπο, γιατί είχε γράψει γι' αυτόν πώς ήταν κατάσκοπος.

Ένας Άφρικανός φύλαρχος, που έπισκέφθηκε τελευταία το Λονδίνο, ρωτήθηκε από τους δημοσιογράφους στο αεροδρόμιο πώς του φάνηκε το ταξίδι. "Ο φύλαρχος, άφου είπε: «Ζίγκ, κρόγκ, φτίζ, πράφ», προσέθεσε σε θαυμάσια άγγλικά:

—Πολύ με ενδιαφέρει να πετάξω όπως τα πουλιά.

—Και πόσον καιρό θα μέινετε εδώ;

—"Ο ξένος, άφου προηγουμένως έβγαλε τις ίδιες άναρθρες κραυγές, είπε:

—Περίπου τρείς έβδομάδες.

—Και ποιά είναι το πρόγραμμά σας;

—Τσάβζ, χρούπ - χρούπ, τζίν, φίζ, γκρούρ. "Εχω πολλά να δώ και πολλά να κάνω.

—Που μάθατε τόσο καλά άγγλικά; ρώτησαν τέλος οι δημοσιογράφοι.

Και ο φύλαρχος, άφου άλλη μιά φορά έπρολόγισε την άπάντησί του με τους περίεργους ήχους, άπάντησε:

—Μα από τα ραδιοφωνικά μαθήματα του Μπί Μπί Σί, σζά βραχέα κύματα!

Tatler

Οι καλοί τρόποι είναι πολιτισμός και όχι πολυτέλεια

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΚΑΛΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

Νέος οδηγός καλής συμπεριφοράς

(Συνέχεια)

Οι καλοί τρόποι αλλάζουν συχνότατα μορφή, ή ζωή τους παρoύρει και ή πρόοδος τους δημιουργεί νέα προβλήματα. Σ' αυτή τη σειρά των άρθρων που προσφέρει ή «Έκλογή» στους άναγνώστες της, θα προσπαθήση να μεταδώση ό,τι πρέπει να γνωρίζη κανείς σχετικά με τους καλούς και λογικούς τρόπους που ζητεί ή σύγχρονη ζωή.

Μίλησαμε στα δύο προηγούμενα άρθρα για τις λεπτές άποχρώσεις που έχει το άπλό «καλημέρα» στην κοινωνική ζωή. Τώρα θα προχωρήσουμε λίγο πιο πέρα από το «καλημέρα». Θα μπορούμε στο ξένο σπίτι, όπου θα υποθέσουμε ότι μάς έχουν προσκαλέσει. Τώρα «ξένο σπίτι» λίγο ή πολύ είναι κάθε σπίτι που δεν είναι δικό μας. "Ο εύγενικός άνθρωπος κρατάει τους τύπους και όταν άκόμη έπισκέπτεται συγγενείς και φίλους. Δηλαδή, φθάνει στην ώρα του, φροντίζει το παρoύσιαστικό του, κάνει προσπάθεια να είναι ευχάριστος. Άλλά εκεί, στο συγγενικό και στο φιλικό σπίτι, προβλήματα δεν υπάρχουν, και ο καθένας ξέρει, άρκει να θέλη, πώς πρέπει να φερθή. "Ας πούμε λοιπόν στο έντελως ξένο σπίτι, και άς πάρουμε το θέμα από την άρχή.

Η πρόσκλησις

Μιά μέρα, κτυπά ή πόρτα και φθάνει ένας φάκελλος που κλείνει μέσα ένα χαρτονάκι το όποιο λέγει: «"Ο κύριος και ή

κυρία Α.Β. σάς παρακαλούν να τους κάμετε την ευχαρίστησι να έλθετε στο σπίτι τους την τάδε του μηνός, τάδε ώρα». "Ας πούμε ότι αυτοί που σάς προσκαλούν σάς προσκαλούν για πρώτη φορά. Σας γνώρισαν σε κάποιο φιλικό σπίτι ή σε ταξίδι και άπεφάσισαν να σας κάμουν μιά ευγένεια και σας καλούν στην δεξίωσι την όποια έτοιμάζουν. Καλωσύνη τους, φυσικά, αλλά ή πρόσκλησις αυτή δεν σας υποχρεώνει διόλου να σηκωθήτε να πάτε αν τυχόν δεν θέλετε. Αυτό το υπογραμμίζω, διότι στην Άθήνα άκούει συνεχώς κανείς την υποκριτική αυτή κουβέντα: «Άγαπητή μου, τί φρίκη!.. Πήγα σε κείνους τους "Άλφα και έπληξα και δεν ήθελα να πάω, αλλά τί να κάνω; Με προσκάλεσαν 15 μέρες πριν και δεν μπορούσα να άρνηθώ». Ή κυρία που τά λέει αυτά δεν γνωρίζει ούτε τους στοιχειώδεις καλούς τρόπους. Ή πρόσκλησις δεν είναι ένταλμα συλλήψεως. Είναι ένα άπλό: «"Αν θέλετε να έλθετε στο σπίτι μου σάς περιμένω την τάδε του μηνός». Από την στιγμή που θα λά-

βετε αυτή την πρόσκλησι του ανθρώπου που σ'αυτο καλεῖ για πρώτη φορά, ἔχετε να πάρετε μὴν ἀπόφασι. "Ἡ δὲν θὰ πᾶτε καὶ θὰ ἀπαντήσετε εὐγενικὰ καὶ ἀόριστα—ἀποφεύγετε τις λεπτομερεῖς δικαιολογίες— μὲ ἕνα γραμματάκι, «εὐχαριστοῦμε θερμότατα, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ ἔλθουμε στὴν εὐγενική σας πρόσκλησι» ἢ μὲ ἕνα τηλεφώνημα. "Ἡ ὑποχρέωσις τὴν ὁποία ἔχετε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους που σ'αυτο ἔχουν καλέσει ὑπάρχει, ἀλλὰ εἶναι ἐλάχιστη. "Ἄν θέλετε νὰ ἐξακολουθήσετε νὰ ἔχετε κοινωνικὲς σχέσεις μαζί τους, τότε, στὴν πρώτη εὐκαιρία, ἀνταποδώστε τοὺς τὴν πρόσκλησι. "Ἄν πάλι δὲν θέλετε, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο εἶναι δικαίωμά σας, δὲν θὰ τοὺς καλέσετε καὶ ἡ ὑπόθεσις λήγει ἐκεῖ. "Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὅμως δεχθῆτε τὴν πρόσκλησι καὶ πῆτε, εἴτε γραπτῶς, εἴτε τηλεφωνικῶς, τὸ «ναί, εὐχαριστῶ» ἀλλάζει ἡ κατάστασις καὶ ἡ ὑποχρέωσις σας ἀπὸ σχετικὴ γίνεται ἀπόλυτη. Δεχθῆκατε αὐτὴν τὴν νέα κοινωνικὴ σχέσι καὶ ὀφείλετε καὶ νὰ πᾶτε στὴν δεξίωσι καὶ νὰ τὴν ἀνταποδώσετε τὸ ταχύτερο.

Πῶς θὰ φεردῆτε σὺν ξένῳ σπῖτι

Πολλὲς φορές παρατηρεῖται ἐν καταπληκτικῶς κακὸν φαινόμενο στὶς ἑλληνικὲς συγκεντρώσεις. Βλέπετε σὲ μιὰ μαστίχα νὰ ἐμφανίζεται μιὰ κυρία ἢ ὁποία δὲν εἶναι ἀπολύτως τοῦ κύκλου τοῦ σπιτιοῦ ἀλλὰ μιὰ καλεσμένη ἴσως κάπως πὺ ἐπίσημη, πὺ ξένη, ἄλλης κοινωνικῆς συντροφιάς, καὶ τὴν βλέπετε νὰ γυρίζει γύρω - γύρω μὲ ὕψος κρῦο καὶ βαρεμένο ὡς τὴν στιγμὴ ὅπου μὲ κραυγὴ χαρᾶς ἀνακαλύπτει κάποιον ἄλλο «δικό της». Καὶ

εὐτυχῆς πλέον γιατί θρῆκε ἄσυλο στὴν ἔρημο, κάθεται μαζί του ἢ μαζί της καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς δεξιώσεως, δειχνοντας ὅτι θρῆκε ἐπὶ τέλους κάποια σάνιδα σωτηρίας. Αὐτὸ εἶναι, γιὰ νὰ τὸ ποῦμε καθαρά καὶ χωρὶς περιφράσεις, πρόστυχο. Δὲν σ'αυτο κάλεσαν στὸ σπῖτι αὐτὸ γιὰ νὰ κάθεσθε σὲ μιὰ γωνιά μὲ τὴν φιλονάδα σας καὶ νὰ μοιάζετε νὰ βαρυνέσθε, νὰ κοροϊδεύετε καὶ νὰ κατακρίνετε. Σ'αυτο κάλεσαν γιατί ἤθελαν νὰ σ'αυτο δοῦν, νὰ σ'αυτο γνωρίσουν, νὰ σ'αυτο συστήσουν στοὺς δικούς τους γνωστούς καὶ νὰ σ'αυτο περιποιηθοῦν. "Ἀπὸ τὴ στιγμὴ πὺ ξεκινήσατε καὶ πῆγατε σ' αὐτὸ τὸ σπῖτι ἔχετε τὴν ὑποχρέωσι νὰ βοηθήσετε τοὺς οἰκοδεσπότες γιὰ νὰ εἶναι εὐχάριστη ἢ θραδὺα τους, νὰ γνωρίσετε τὸν κόσμο τους καὶ νὰ κυκλοφορήσετε ἀνάμεσα σ' αὐτόν. Πολὺ πὺ εὐγενικὸ εἶναι νὰ τὸ κάνετε αὐτὸ ἔστω καὶ γιὰ ἕνα χρονικὸ διάστημα περιωρισμένο καὶ νὰ φύγετε, παρὰ νὰ καθήσετε μιάμιση ὥρα σὲ μιὰ γωνιά μὲ μιὰ δική σας γνωστή.

Γενικὰ οἱ καλοὶ τρόποι, πὺ κατὰ θάθος βασίζονται ὅλοι στὴν ἀπλὴ λογική, ὀρίζουν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὅταν ξεκινοῦν γιὰ νὰ πᾶνε σ' ἕνα ἄλλο σπῖτι πρέπει νὰ φοροῦν ὄχι μόνον τὰ καλά τους ροῦχα ἀλλὰ καὶ τὴν καλή τους διάθεσι καὶ τὸ κέφι τους. "Ἄν ἔχουν πονεκέφαλο ὡς μὴ πᾶνε, ἄν πᾶνε ὡς τὸ κρῦθουν καὶ ὡς μὴ, μόλις μποῦν μέσα στὸ σπῖτι, ζητήσουν ἀσπιδίνη ἀπὸ τὴν οἰκοδέσποινα. Σ' αὐτὲς τις στιγμὲς ξεχωρίζει πάντα ἡ πραγματικὴ κυρία ἀπὸ τὴν «κυρία ἐρζάτς», ἢ ὁποία ἔχει μᾶθαι τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τῶν καλῶν τρόπων ἀλλὰ δὲν γνωρίζει τὰ βαθύτερα. "Ἡ ἀληθινὴ κυρία θὰ πᾶσι στὸ ξέ-

νο σπῖτι, θὰ γνωρίσῃ ὅλον τὸν κόσμο, θὰ μιλήσῃ μὲ τὸν κάθε ἕνα, θὰ δείξῃ ἐνδιαφέρον, θὰ γελᾷσῃ μὲ τὰ ἀστεία πὺ θὰ τῆς ποῦν καὶ θὰ φύγῃ ἀφήνοντας σὲ ὅλους τὴν ἐντύπωσι «τί συμπαθητικὴ γυναίκα πὺ εἶναι ἢ τάδε». Μπορεῖ στὴ ζωὴ της νὰ μὴ εἶναι διόλου συμπαθητικὴ, νὰ εἶναι γκρινιάρικα, δυσάρεστη, δύσκολη, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ὥρα πὺ φθάνει σὲ ξένους τὰ κρῦβει καὶ, ὅπως εἴπαμε, φορεῖ τὸν καλύτερο ἑαυτὸ της. Καὶ ἄν αὐτὸ εἶναι ὑποκρισία, δὲν ὑπάρχει ἀμφισβόλια ὅτι ἡ κανονικὴ κοινωνικὴ ζωὴ βασίζεται, ὅπως ἄλλωστε καὶ οἱ κοινωνικοὶ καλοὶ τρόποι, σ' αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὴν ὑποκρισία.

Πρόσκλησις σὲ μαστίχα

Ας ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴν πὺ κοινη πρόσκλησι, πὺ εἶναι ἡ μαστίχα. "Ἡ μαστίχα ἐπιτρέπει στὸν καλεσμένο πὺ δέχθηκε νὰ πᾶσι καὶ νὰ φύγῃ περίπου ὅτι ὥρα θέλει. "Ἄν τὸ χαρτονάκι γράφει αὐτὸ τὸ περίφημο «7-9», μπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ ἀπὸ τις 7 καὶ τέταρτο μέχρι καὶ τις 9 παρὰ τέταρτο καὶ νὰ εἶναι ἐν τάξει. Αὐτό, διότι ἡ οἰκοδέσποινα ἔχει ἀκριβῶς ὑπολογίσει στὸ ὅτι ὅλοι οἱ καλεσμένοι δὲν θὰ ἔρθουν συγχρόνως καὶ συνεπῶς ἕνα σπῖτι πὺ ἔχει ὥρο γιὰ τριάντα ἔχει πιθανώτατα καλέσει ἐνενήντα. Στὴν μαστίχα λοιπὸν φθάνει κανεὶς ὅποτε θέλει καὶ φεύγει ἐπίσης ὅποτε θέλει. Φεύγοντας μάλιστα, μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ ὅτι δὲν εἶναι κανὺν ὑποχρεωμένος νὰ ἀποχαιρετήσῃ τοὺς οἰκοδεσπότες. "Ἡ χαιρετισμὸς τὸν ὁποῖον τοὺς ἔκανε ὅταν ἦρθε εἶναι ἀρκετός. Καὶ ὅταν σὲ λίγες μέρες τοὺς ξαναδῇ, τοὺς λέγει ὅτι «ἐκείνη τὴν ἡμέρα δὲν σ'αυτο χαιρέτησα διότι εἴχατε τόσο κόσμο

γύρω σας πὺ δὲν ἤθελα νὰ σ'αυτο ἐνοχλήσω». "Ἄλλωστε καὶ τοὺς οἰκοδεσπότες τοὺς ἴδιους, οἱ ὁποῖοι μέχρι τὴν τελευταία στιγμὴ ὑποδέχονται τοὺς εἰσερχομένους, τοὺς διευκολύνει αὐτό.

Πρόσκλησις σὲ γεῦμα

Αλλὰ ὡς ἀφίσουμε τὴ μαστίχα καὶ ὡς φθάσουμε σὲ προσκλήσεις μὲ πὺ καθωρισμένες ἀπαιτήσεις, καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα τὸ γεῦμα, μεσημέρι ἢ θράδυ. "Ἐκεῖ φυσικὰ παίζει ὁ ρόλο μεγάλῳ ἢ ἀκριβείας. Τὸ σωστὸ εἶναι νὰ φθάνετε πέντε ἢ δέκα λεπτά τὸ πὺ ἀργότερα ἀπὸ τὴν ὥρα πὺ σ'αυτο ἔχει καθορίσει ὁ προσκαλὼν. "Ἄν σ'αυτο ἔχει πῇ στίς ἐννέα, ἐννέα καὶ πέντε, ἐννέα καὶ δέκα, ἔως ἐννέα καὶ τέταρτο εἴσθε ἐν τάξει. "Ἀργότερα εἴσθε ἐν ἀταξίᾳ, καὶ τίποτε δὲν εἶναι πὺ ἐσφαλμένο παρὰ ἡ ἰδέα ὅτι ὁ σὺ κόσμος πάντα ἀργεῖ. "Ἡ κόσμος πὺ ξέρεῖ νὰ φέρεται δὲν ἀργεῖ ποτὲ καὶ μόνον μιὰ ἐντελὴς ἐξαιρετικὴ περίπτωση μπορεῖ νὰ τοὺς κάνῃ νὰ φθάσουν μισὴ ὥρα καὶ τρία τέταρτα τῆς ὥρας ἀργότερα, ὅπως τὸ κάνουν μὲ ἀδιαφορία πολλοὶ δῆθεν κοσμικοὶ τύποι.

"Ἡ πρόσκλησις σὲ γεῦμα καὶ ἡ ἀποδοχὴ της φυσικὰ δημιουργεῖ ἀκόμη περισσότερες ὑποχρεώσεις ἀπὸ αὐτὲς τίς ἀπλὲς τῆς μαστίχας, καὶ μιὰ συνήθεια πὺ εἶναι ἀρκετὰ διαδεδομένη εἶναι οἱ προσκαλεσμένοι νὰ στείλουν στὴν οἰκοδέσποινα, τὴν ἡμέρα τῆς προσκλήσεως, τὸ πρᾶτ ἢ τὸ ἀπόγευμα, λίγα ὥρατᾳ λουλουδία γιὰ νὰ στολίσῃ τὸ σπῖτι της. Αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ἀναγκαστικὴ ὑποχρέωσι, καὶ ἄνθρωποι πὺ δὲν ἔχουν τὰ μέσα δὲν ἔχουν κανένα λόγον νὰ θυσιάσουν ἕνα σοβαρὸ χρηματικὸ ποσὸν γιὰ νὰ τὸ καμουν, ἀλλὰ ἀντιθέτως, ἄν ἔχουν

τά μέσα ή έχουν περιθώλι, θά ευχαριστήσουν πολύ την οικοδέσποινα όταν της στείλουν μερικά λουλούδια.

Πώς θά γινῇτε

Φυσικά τὸ ζήτημα τοῦ ντυσίματος καθορίζεται ἀπὸ τὸν προσκαλοῦντα καὶ ὁ προσκαλεσμένος δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἀκολουθήσῃ. Τρεῖς εἶναι οἱ δυνατές κατηγορίες. Ἡ μία εἶναι τὸ «ένδυμα περιπάτου» πού θά φέρῃ τὸν κύριο ντυμένο μὲ σκούρο ροῦχο καὶ τὴν κυρία μὲ ἓνα καλὸ φόρεμα καὶ ἂν εἶναι μεσημέρι μὲ ἓνα κομψὸ καπέλλο. Ἡ δευτέρα εἶναι τὸ «σμόκιν» καὶ ἡ τρίτη τὸ «φράκο». Τὸ «σμόκιν», τὸ μαῦρο ἀνδρικό ροῦχο, πού στήν Ἀγγλία ὀνομάζεται «Diner Jacket» (ἡ λέξις «σμόκιν» στὶς Βρετανικὲς Νήσους δὲν ἔχει καμμία σχέση μὲ κανένα ἀνδρικό ροῦχο) φοιῖται πάντα μὲ μαῦρη γραβάτα καὶ γι' αὐτὸ συχνά οἱ ξένοι, ἀντὶ νὰ γράφουν στὶς προσκλήσεις κανένα ἄλλον προσδιορισμὸ γράφουν στὴ δεξιὰ πλευρὰ τῆς προσκλήσεως «Black ties», δηλαδὴ μαῦρη γραβάτα, δηλαδὴ «σμόκιν». Τὸ σμόκιν στήν Ἑλλάδα ἔχει τὴν καλοκαιρινή καὶ τὴ χειμωνιάτικὴ του μορφή. Ἡ χειμωνιάτικὴ ἔχει ἐλάχιστες παραλλαγές καὶ μόνον τὸ ἐξαιρετικὸ μάτι μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ μερικά σμόκιν τὰ ὁποῖα ἀντὶ νὰ εἶναι μαῦρα εἶναι μπλε σκοῦρα ἢ ἔχουν διαφορετικὸ κόψιμο πέττων ἀπὸ τὰ συνηθισμένα. Στὰ καλοκαιρινὰ ὅμως ὑπάρχει ἀρκετὴ ποικιλία, καὶ τὸ ἄσπρο σμόκιν μπορεῖ νὰ εἶναι φτιαγμένο ἀπὸ λινό, φανέλλα ἢ σάρξσκιν.

Οἱ κυρίες, εἴτε συνοδεύονται ἀπὸ κυρίους μὲ σμόκιν, εἴτε μὲ φράκο, φοροῦν φυσικὰ θραδυνό,

καὶ ἂν ἔχουν ἀρκετὰ μεγάλη συλλογὴ θραδυνῶν, φοροῦν στὸ μικρὸ γεῦμα τὸ πιὸ ἀπλό. Ἄν ὅμως ἔχουν ἓνα καὶ μόνο, ὅπως ἔχει τόσοσ πολλὸς κόσμος, τότε τὸ φοροῦν σὲ ὅλες τὶς περιστάσεις. Τὸ φράκο φοριέται στοὺς πολλοὺς μεγάλους χοροὺς, ἐκεῖ πού πρόκειται νὰ παραστοῦν οἱ Βασιλεῖς, στὶς Πρεσβείες, στὸ χορὸ τοῦ Παρνασσοῦ. Εἶναι ἡ μεγάλη στολὴ τοῦ πολίτου καὶ ἀναλογεῖ μὲ τὶς μεγάλες στολές τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ναυτικῶν. Πάντως σὲ ὁποιαδήποτε στιγμὴ ἂν ἓνας προσκαλεσμένος ἔχῃ ἀμφιβολία γιὰ τὸ τί πρέπει νὰ φορέσῃ δὲν πᾶν διόλου νὰ στενοχωρηθῇ ἀλλὰ νὰ τηλεφωνήσῃ ἀμέσως στοὺς οἰκοδεσπότες καὶ νὰ ζητήσῃ διευκρίνιση. Δὲν ὑπάρχει τίποτε χειρότερο παρὰ νὰ ἀγωνιάς μέσα στὴν ἀμφιβολία καὶ νὰ φθάσῃς στὸ τέλος ἀνυπερβλήτως ἐκεῖ ὅπου εἶναι ὅλοι ντυμένοι ἢ τὸ ἀντίθετο.

Τώρα πού φθάσαμε ὅμως στὸ ξένο σπίτι πού μᾶς ἔχει καλέσει γιὰ γεῦμα, ἂς δοῦμε μερικὲς μικρὲς λεπτομέρειες πού μᾶς περιμένουν ἐκεῖ. Ἄν μὲν τὸ σπίτι εἶναι ἑλληνικόν, τὰ πράγματα εἶναι ἀπλά. Τὸ φαγητὸ δὲν θά ἔχῃ οὔτε μυστήρια οὔτε προβλήματα. Μέσα στὶς πινατέλλες, γνώριμα θά εἶναι τὰ εἶδη πού μᾶς προσφέρονται καὶ οὔτε τὰ μαχαιροπήρουνα οὔτε τὰ φαγητὰ δὲν θά προκαλοῦν καμμιὰ σύγχυση στὸν καλεσμένο, ἀλλὰ τὸ γεῦμα σὲ ξένο σπίτι πολλὰς φορὲς ἐπιφυλάσσει διάφορες ἐκπλήξεις. Ἄς πάρουμε πρῶτα τοὺς φίλους μας τοὺς Ἀμερικανούς:

MAPINA

ΤΟΝ ἌΛΛΟ ΜΗΝΑ:

Ἰδιοτροπίες: Ἀμερικανικὲς, Γαλλικὲς, Ἀγγλικὲς, ξένες συνήθειες, τύποι καὶ ἐτικέτες.

Ἡ ἱστορία ἑνὸς μουστακίου

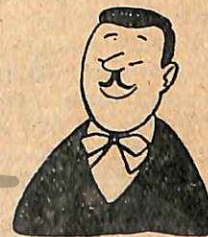
1η ἐβδομάς

2α ἐβδομάς

3η ἐβδομάς

4η ἐβδομάς

5η ἐβδομάς

6η ἐβδομάς

“Ενα μυστηριώδες νησί του Ειρηνικού

Τό πιο θαυό μυστήριο του Ειρηνικού ωκεανού, που πολλοί επιστήμονες μάτια επί χρόνια προσπαθούν να λύσουν, είναι το νησί του Πάσχα, κάπου 2.200 ναυτικά μίλια δυτικά από τις ακτές της Χιλής, στην οποία και ανήκει.

Είναι πολύ δύσκολο να βρῆ κανείς την ευκαιρία να ταξιδέψει στο νησί του Πάσχα, γιατί βρίσκεται έξω από κάθε γραμμή, θαλάσσια ή αεροπορική. Τό 1951 Αυστραλοί αεροπόροι πέταξαν από την Αυστραλία στη Χιλή, με ενδιάμεσο σταθμό τό νησί του Πάσχα, γιά να μελετήσουν κατά πόσον ήταν δυνατή ή αεροπορική συγκοινωνία μεταξύ Χιλής και Αυστραλίας, μέσω του νησιού αυτού.

Πριν από δυό χρόνια, περιοδεύοντας στο Νότιο Ειρηνικό, ἔφθασα στο νησί Πίκταιν, χίλια μίλια από τό νησί του Πάσχα. “Η-θελα να πάω ως τό τελευταίο και να τό δω από κοντά, αλλά δυστυχώς στάθηκε αδύνατο να βρω μέσο. Μολαταυτα θα γράψω όσα ἔμαθα στις περιοδείες μου αυτές, γιατί τά βρίσκω ἑξαιρετικά ενδιαφέροντα, μοναδικά.

☆

Τό νησί του Πάσχα είναι τό ανατολικότερο νησί στον Ειρηνικό ωκεανό, που ἔχει κατοικηθῆ από Πολυνησίους, αναφέρεται δέ πολλές φορές με τό πολυνησιακό του ὄνομα Ραπαναυί. “Εχει

Τό νησί του Πάσχα

Του

K. X. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ

Υποναύαρχου

ήφαιστειογενή προέλευσι και περιλαμβάνει μερικά σθῆσιμένα ήφαιστεια. “Εχει οχήμα τριγωνικό και οι ακτές του δέν παρέχουν καταφύγιο στη ναυσιπλοία.

Είναι ἕνας μικρός απομονωμένος τόπος, άδεντρος, που τόν δέρνουν οι άνεμοι, με μία χούφτα ανθρώπους επάνω. ἕνας τόπος που άποτελεί μεγάλο αίνιγμα γιά

τούς αρχαιολόγους και τούς ανθρωπολόγους από τότε που ὁ Όλλανδός ναύαρχος Ρογκεβήν τόν ανακάλυψε την Κυριακή του Πάσχα του 1722, από όπου και τό ὄνομά του. “Από τότε τόν γνώρισαν και άλλοι θαλασσοπόροι, όπως ὁ Κούκ και ὁ Λά Περούζ.

Τό νησί είναι μικρό με δώδεκα μίλια μήκος και πέντε πλάτος και περιφέρεια 34 μίλια, τό δέ ἔδαφός του είναι άποσυντεθειμένη λάβα από τά τρία σθῆσιμένα ήφαιστεια του. “Υπάρχουν 250 περίπου κάτοικοι, που ζουν στην αθλιότητα, άπόγονοι ευτυχισμένων άλλοτε Ιθαγενών. Οι κάτοικοι είναι συγκεντρωμένοι στο μικρό χωριό τους, Χάγκα Ρόα. ἔνω ή υπόλοιπη ἔκτασι του νησιού ανήκει σε μία ἑγγλέζικη κτηνοτροφική ἑταιρεία με μερικές δεκάδες υπαλλήλους. Αυτή ή ἑταιρεία διατηρεῖ, με μία γολέττα, τη μοναδική συγκοινωνία του νησιού με τόν ἔξω κόσμο, δυό φορές τό χρόνο.

Τό νησί του Πάσχα, με την τέλεια σχεδόν απομόνωσί του, θά

είχε ξεχασθῆ, αν δέν είχαν βρεθῆ ἑκεῖ αρχαία πρωτόγονα ἀγάλματα, τόσο μυστηριώδη και ἀξιόπρόσεχτα, όσο και οι πυραμίδες της Αἰγύπτου. Τό μεγαλύτερο μέρος του νησιού στά ἀνατολικά, βρέθηκε διαρρυθμισμένο σε μικρές πλατείες σαν ἑξώστες, τόν ἕνα πάνω από τόν άλλο, γιμάτους από ἑκατοντάδες και χιλιάδες ακόμα ἀγάλματα πρωτόγονης τέχνης τοποθετημένα σε συμμετρικές σειρές. Βρέθηκαν ακόμη και άλλες περιέργες κατασκευές από πέτρες σκαλιστές, καθώς και ἑπιγραφές, που μοιάζουν με αἰγυπτιακά ἱερογλυφικά.

Μερικοί από τούς ἑξώστες, οι οποίοι φθάνουν τούς 200, ἔχουν μήκος ἑκατό περίπου μέτρα και ὁ ἑξωτερικός τους τοῖχος ἔχει ὕψος δυόμισι ως πέντε μέτρα. Οι τοῖχοι είναι φτιαγμένοι από πλάκες πέτρινες, πολύ τεχνικά. Φαίνεται ότι αυτοί οι ἑξώστες ήταν τό νεκροταφείο του νησιού, τά δέ ἀγάλματα, φτιαγμένα ὅλα πάνω στον ἴδιο τύπο, ἀποτελοῦσαν ἕνα ἑδος μνημείου πάνω από τούς τάφους.

Τά ἀγάλματα ήταν χονδροειδέστατα και τερατώδη, πράγμα που τρόμαξε τούς πρώτους ἑξερευνητές που ἔφθασαν στο νησί και βρέθηκαν ξαφνικά ανάμεσα σε χιλιάδες ἀπ’ αυτά. Τό ὕψος τους ήταν από 5 — 10 μέτρα, αλλά τά περισσότερα δέν ήταν πῶς ψηλά από τρία ως πέντε μέτρα. “Ηταν φτιαγμένα από πέτρα του ήφαιστείου και παρίσταναν τό πάνω μέρος ανθρώπινων σωμάτων. Στο κεφάλι φοροῦσαν κάποιο κάλυμμα σαν στέμμα, σκαλισμένο σε πέτρα κόκκινη.

Τά, πελώρια αυτά ἀγάλματα, ἄγνωστο αν παριστάνουν ανθρώπους ή θεούς, ἀποτελοῦν ἔργα γλυπτικής μοναδικά στην ἰστο-

ρία. Οι πέτρινοι αυτοί γίγαντες με τά τυφλά μάτια που κυττάζουν στο ἄχανές του ὡκεανού φαίνονται σαν να ἑνσαρκώνουν την τρομερή ἡμέρα της Δευτέρας Παρουσίας. “Ακόμη και μέσα σε μουσεῖο αν δῆ κανείς αυτά τ’ ἀγάλματα θά δοκιμάσει κάποιον τρόμο, γιατί ούτε ὁ Δάντης στά ταξίδια του στον “Αδη δέν συνάντησε ποτέ τέτοια συγκεντρωμένη ἑκφρασι ἀπελπισίας.

Μέ τόν καιρό, τά περισσότερα πρωτόγονα αυτά ἀγάλματα ἔῖτε ἔπεσαν και ἔγιναν κομμάτια, ἔῖτε ἑξαφανίστηκαν και πήραν τόν δρόμο πρὸς τά διάφορα ἀρχαιολογικά μουσεῖα. “Ενα ἀπ’ αυτά μπορεί να δῆ κανείς στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου.

Τά ἑρεῖπια τῶν ἄλλων ἀγαλμάτων που ἔμειναν είναι σπαρμένα στο νησί πάνω στις βουνοπλαγιές που τις σαρώνει ὁ άνεμος. Τό νησί του Πάσχα είναι κλασσικό παράδειγμα του τι ἔγιναν τά νησιά της Πολυνησίας που οι κάτοικοι της είχαν την άτυχία να ἑρθουν σε ἑπαφή με τούς Λευκούς.

Πολλοί επιστήμονες, σε διάφορες ἑποχές, ἑπισκέφθηκαν τό νησί του Πάσχα και προσπάθησαν να λύσουν τό μυστήριό του. Μολαταυτα δέν κατάφεραν να ανακαλύψουν τίποτε σχετικό με την κατασκευή αὐτῶν τῶν ἀγαλμάτων, πράγμα που είναι και θά μείνῃ, φαίνεται, γιά πάντα ἕνα μεγάλο ἄγνωστο.

“Από πού ἤρθαν οι κάτοικοι;

Η καταγωγή τῶν κατοίκων του νησιού κλείνει κι’ αυτή ἕνα μυστήριο. Εἰδικοί τούς ἔχουν θεωρήσει Μαορί, αλλά καθώς τό χρώμα τους ποικίλλει από πολύ ανοιχτό ως σχεδόν μαῦρο, φαίνεται να είναι Πολυνησίοι ή Μελα-

νήσιοι ακόμη. Πολλές ένδειξεις μάς οδηγούν στο συμπέρασμα ότι κάποτε είχε κατοικήσει τὸ νησί κάποια φυλή, πού ἤξερε νὰ ἐπεξεργάζεται τὴν πέτρα καὶ μὲ τὸν καιρὸ ἐξαφανίστηκε. Ὁ Ρογκεθὴν, τὸ 1722, θρῆκε στὸ νησί 2.000—3.000 κατοίκους, φαίνεται ὅμως ὅτι πολλὰ χρόνια πρῶύτερα ὁ ἀριθμὸς τοὺς ἦταν περὶ τὴς ἑξή χιλιάδες. Οἱ 3.000 τοῦ Ρογκεθὴν ἐλαττώθηκαν ἀργότερα ἀπὸ εὐρωπαϊκὲς ἐπιδημίες. Ἀπὸ τὸ 1835 ὡς τὸ 1870 ἔμποροι δούλων μετέφεραν τοὺς πιὸ πολλοὺς ἀπὸ ὅσους μποροῦσαν νὰ δουλέψουν στὴς φυτεῖες στὴ Νότιο Ἀμερικὴ καὶ κυρίως στὸ Περού. Ἐκεῖ πέθαναν σχεδὸν ὅλοι.

Τὰ ἱερογλυφικά

Εκτὸς ἀπὸ τὰ ἀγάλματα, μεγάλο ἐνδιαφέρον δείχνουν καὶ τὰ ἱερογλυφικά, πού θρέθηκαν γύρω στὰ 1870, χαραγμένα πάνω σὲ πινακίδες ἀπὸ ξύλο. Οἱ περισσότεροι εἰδικοί ἔγραψαν ὅτι στάθηκε ἀδύνατο νὰ διαβαστοῦν καὶ ὅτι κανένας ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ δὲν εἶχε τὴν παραμικρὴ ἰδέα γι' αὐτές.

Τὸν περασμένο χρόνο, περνώντας ἀπὸ τὰ νησιά Μαρκίζες, τῆς Γαλλικῆς Ὠκεανίας, στὴν Νούκου Χίβα, ἐγνώρισα ἕνα Γάλλο δικηγόρο Ρισκέρ ἀπὸ τὴν Ταϊτή, ὁ ὁποῖός μου εἶπε ὅτι οἱ ἐπιγραφές αὐτές ἔχουν διαβαστῇ καὶ ὅτι τὸ μυστήριό κατάρθωσε νὰ τὸ λύση ἕνας ἱερεὺς ἀπὸ τὴν Ταϊτή, ὁ Τεπάνο Ζωσσέν. Ὁ ἱερεὺς αὐ-

τὸς σὲ ἕνα βιβλίο του «Ἡ νῆσος τοῦ Πάσχα», πού ἐξέδωκε στὸ Παρίσι, γράφει ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἱερογλυφικῶν αὐτῶν δὲν ἦταν δυνατὴ, γιατί ὅταν μετέφεραν τοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ στὴς φυτεῖες τοῦ Περού γιὰ δούλους, πῆραν μαζί καὶ τοὺς παπᾶδες τοὺς, τοὺς μόνους σοφοὺς ἀπὸ τὸν πληθυσμὸ οἱ ὁποῖοι ἤξεραν νὰ διαβάζουν τὴ γραφὴ τους.

Ἡ τύχη ἐπέτρεψε στὸν ἱερέα Ζωσσέν τῆς Ταϊτῆς νὰ συναντήσῃ ἕναν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς ἱθαγενεῖς τοῦ νησιοῦ τοῦ Πάσχα, μὲ τὸ περίεργο ὄνομα Μετόρο Ταούα Οὔρε, ὁ ὁποῖος καὶ τοῦ διάβασε τὴς ἐπιγραφές. Τὰ γράμματα σκαλίζονταν μὲ δόντι καρχαρία «βουστροφιδόν», δηλαδή ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ μιὰ γραμμὴ καὶ ἀπὸ δεξιὰ πρὸς τ' ἀριστερὰ ἢ ἐπομένη κ.ο.κ.

Ἡ ἐργασία τοῦ Ζωσσέν ἔχει μεγάλη σημασία, γιατί ἀπέδειξε ὅτι οἱ Μασορί τοῦ ἀνατολικότερου νησιοῦ τοῦ Εἰρηνικοῦ εἶχαν ὁπωσδήποτε μιὰ ἱερογλυφικὴ γραφὴ (ἰδιογραφικὴ), πράγμα πού ἀποτελεῖ ἐξαίρεσι γιὰ ὅλους τοὺς ἄλλους Μασορί, πού ἦταν σκορπισμένοι στὴν Ὠκεανία.

Οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ τοῦ Πάσχα εἶναι λιτοδίαιτοι, χωρὶς πολλὰς ἀνάγκες. Ζοῦνε κάτω ἀπὸ τὸν γαλάζιο οὐρανὸ καὶ καλλιεργοῦν τὰ λίγα στρέμματα τοῦ νησιοῦ τοὺς πού τοὺς δίνουν ἄγριες μπανάνες καὶ γλυκοπατάτες. Ἡ θάλασσα τοὺς δίνει τὰ ψάρια καὶ τὰ πουλιά τὰ αὐγά τους.

Οἱ Παιδαγωγοὶ ἔχουν κάνει τὴ σημαντικὴ διαπίστωση, ὅτι σὲ κάθε στάδιο τῆς ἀναπτύξεώς του τὸ παιδί περνᾷ μιὰ κρίσιμη μεταβολὴ τῆς προσωπικότητάς του. Ἡ Ἐπιστήμη σήμερα μάς βοηθεῖ ν' ἀναγνωρίζουμε τὴς μεταβολές αὐτές καὶ τὸ —σπουδαιότερο— νὰ τὴς ἀντιμετωπίζουμε ὡς πρέπει.

ΒΟΗΘΗΣΤΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΑΣ

Τοῦ

A. E. HOTCHNER

Πολλὲς φορὲς θὰ ἔχετε ἀκούσει ἢ θὰ ἔχετε πῆ αὐτὰ τὰ λόγια: «Κάναμε ὅ,τι ἔπρεπε γι' αὐτὸ τὸ παιδί, μὰ κυττάξτε τὸ ἀποτέλεσμα!» Τὸ χθεσινὸ παιδί-πρόβλημα εἶναι ὁ σημερινὸς νέος-πρόβλημα καὶ ὁ αὐριανὸς ἄνθρωπος-πρόβλημα. Πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες ἕνα ἀγόρι στὸ Νιού Τζέρσεϊ χτύπησε τὴν γκουβερνάντα του τόσο ὥστε τὴ σκότωσε. Καὶ ὅταν ἡ μητέρα του ἄκουσε τὸν δικαστὴ νὰ καταδικάζῃ τὸ παιδί τῆς σὲ ισόβια δεσμὰ, ἔσκυψε τὸ κεφάλι τῆς καὶ εἶπε: «Ἡ οἰκογένειά μας εἶναι καλὴ. Ποτέ τὸ ὄνομα μας δὲν ἀκούστηκε ἄσχημα. Τοῦ δώσαμε τὰ πάντα. Τὸν ἀγαποῦμε. Τί κακὸ ἐκάναμε;»

Γιὰ νὰ μάθουμε τί ἔφταιξε σὲ μιὰ περίπτωσι τόσο σοβαρὴ ἢ σὲ ἄλλες λιγώτερο σοβαρὲς πρέπει νὰ ξέρουμε τί κάνουν ἢ τί δὲν κάνουν οἱ γονεῖς σὲ κάθε στάδιο τῆς ἀναπτύξεως τοῦ παιδιοῦ ὥστε νὰ τὸ βοηθήσουν νὰ φτιάξῃ μιὰ καλὴ ἢ κακὴ προσωπικότητα.

Τὸ παιδί θέβαια δὲν δέχεται ἐπιδράσεις μόνο ἀπὸ τοὺς γονεῖς του καὶ οἱ γονεῖς του δὲν φαίνε πάντα γιὰ ὅ,τι δὲν πάει καλά. Ὡστόσο ὑπάρχουν μερικὰ πράγματα πού οἱ γονεῖς πρέπει νὰ τὰ ξέρουν γιὰ νὰ βοηθήσουν τὸ παι-

δί νὰ διαμορφώσῃ τὸν χαρακτήρα του πάνω σὲ ὑγιεῖς βάσεις.

Νηπιακὴ ἡλικία

Τὸ παιδί σας πρέπει νὰ περάσῃ τὰ ὅρια τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἔχοντας ἕνα βασικὸ αἶσθημα: ὅτι ὁ κόσμος εἶναι καλός. Πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ ἐμπιστοσύνη. Τὸ παιδί θὰ μᾶθη ὠρισμένα πράγματα: «Πῶς εἶναι οἱ ἄνθρωποι; Μπορεῖ νὰ στηριχθῇ σ' αὐτούς; Εἶναι ἄξιοι ἐμπιστοσύνης; Εἶναι καλοὶ καὶ ἐγκάρδιοι; Πῶς εἶναι ὁ κόσμος; Εἶναι καλὸς ἢ πρέπει νὰ ἀγωνιστῇ γιὰ τὴν ζήσῃ; Εἶναι τίμιοι οἱ ἄνθρωποι ἢ πρέπει συνεχῶς νὰ προσέχῃ, νὰ εἶναι σὲ ἐπιφυλακὴ;

Ὅπως συμβαίνει μὲ τοὺς μεγάλους, ἔτσι καὶ τὰ παιδιὰ ὅταν αἰσθάνονται πῶς τὸ καινούργιο πού ἀνοίγεται μπροστά τους (καὶ καινούργιο γιὰ τὸ παιδί εἶναι πάντα: ἄνθρωποι, πράγματα, γεγονότα, ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτός του) εἶναι ἄξιο ἐμπιστοσύνης, ἡσυχάζουν. Καὶ τότε ὅλη ἡ δραστηριότητά τους στρέφεται στὴν ἀνάπτυξί τους. Δὲν χρειάζεται νὰ ἐκνευριστῇ εἴτε ἐπειδὴ εἶναι ἀναγκαζμένο νὰ ἀγωνιστῇ (γιατί ὁ κόσμος τοῦ εἶναι ἐχθρικός) εἴτε ἐ-

πειδή φοβάται (άφ' ου δέν μπορεί νά ἔχη ἐμπιστοσύνη στόν κόσμο αὐτό).

Θά ἀναρωτηθῇτε ἀσφαλῶς πῶς μπορείτε νά ἐμπνεύσετε στό παιδί ἐμπιστοσύνη καί αὐτοπεποίθησι. Ἀκοῦστε ἕνα παράδειγμα ἀρνητικό. Ἐνας πατέρας δέν μποροῦσε νά κοιμηθῇ τὸ βράδι γιὰ τὸ παιδί ἔκλαιγε συνέχεια ἀπὸ τὴ 1 ὥς τὴ 4 τὸ πρωῒ. Καί νά τί ἔκανε: «Πῆγα στό μπάνιο, γέμισα ἕνα ποτήρι νερό καί τὸ ἔδειξα στό παιδί. —Τὸ βλέπεις αὐτό; τοῦ εἶπα: "Ἄν δέν πάψης τὸ κλάμα θά λουστῇς." Τὸ παιδί ἐξακολούθησε νά κλαίη καί ἔτσι τοῦ ἔρριξε τὸ νερό στό πρόσωπό του. Σταμάτησε καί μὲ κύτταξε μὲ ἔκπληξι. Γιά πρώτη φορά ἐκεῖνο τὸ βράδι ἐγὼ καί ἡ γυναίκα μου κοιμηθήκαμε. Ἀπὸ τότε, ὅποτε ἔκλαιγε τὴ νύχτα, δέν χρειαζόταν παρὰ νά τοῦ δέξω ἕνα ποτήρι νερό. Σταματοῦσε ἀμέσως. Νά ἔνας θαυμάσιος τρόπος γιά νά καταστρέψετε τὸ παιδί σας. Ἀκοῦστε καί μερικοὺς ἀκόμη: Ἀφήνετε τὸ παιδί νά χαλάτῃ τὸν κόσμο γιά νά τοῦ μάθετε τάχα νάχη ἀνεξαρτησία. Λέτε ὅλη τὴν ὥρα πόσο λυπηθήκατε πού τὸ ἀγοράκι σας δέν ἦταν κορίτσι (ἢ τὸ ἀντίθετο). Ἐνας γνωστός συγγραφέας, πατέρας τριῶν ἀγοριῶν, ἔλεγε πῶς ποτὲ δέν πρόσεξε τὰ παιδιά του προτοῦ γίνουν δυὸ ἐτῶν. «Προηγούμενως δέν ἦταν ἄνθρωποι».

Μόνο ἕνας τρόπος συμπεριφορᾶς μπορεί νά κάνει εὐτυχισμένο ἕνα μικρὸ παιδάκι: Νά εἶστε τρυφεροὶ μαζύ του ὅταν τὸ θέλει, νά τὸ παρηγορῇτε ὅταν τὸ ζητᾷ. Νά μὴν εἶστε ἀπότομοι, παράλογα αὐστηροί, νά μὴ φωνάζετε. Ὅταν τοῦ δείξετε τὴν ἀγάπη σας, τὸ παιδάκι θά πάρῃ αὐτὸ πού θέλει, αὐτὸ πού τοῦ χρειάζεται. Ἄν

θέλῃ βοήθεια, βοηθήστε το. Δέν θά γίνῃ ἀδύνατος ἄνθρωπος γι' αὐτό. Θά πάρῃ θάρρος γιά νά μεγαλώσῃ.

Ἀπὸ 2—3 ἐτῶν

Αὕτῃ εἶναι ἡ περίοδος τοῦ «ἐγώ». Ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία γιά τὸ παιδί εἶναι νά μεγαλώσῃ, νά ἀποκτήσῃ δύναμι, νά γίνῃ ἄτομο. Τὸ πρόβλημα γιά τοὺς γονεῖς εἶναι πότε πρέπει νά ποῦν ἕνα «ὄχι» στό παιδί καί πόσο θά ἐπιμένουν σ' αὐτό. Μιά νέα μητέρα πῆγε νά δῇ μιὰ φίλη τῆς καί πῆρε μαζύ τῆς τὸ κοριτσάκι τῆς, δυὸ ἐτῶν. Μέσα στὰ δέκα πρῶτα λεπτὰ ἡ μικρὴ ἔκανε τὰ ἐξῆς κατορθώματα: ἔρριξε ἕνα θάξο μὲ λουλούδια, κλώτσησε τὴ γάτα, ἄδειασε τὴν τσάντα τῆς μαμᾶς τῆς χάμω, ἔχυσε νερό ἐπάνω στό πιάνο καί ἔσκισε ἕνα βιβλίο. Καί κάθε φορά πού γινόταν ἕνα κακὸ ἢ μαμὰ ἔλεγε χλιαρά: «ᾠ, φλόρενς, δέν ἔπρεπε νά τὸ κάνῃς αὐτό!» Μιά ἄλλη μέρα, στό ἴδιο σπίτι πῆγε μιὰ ἄλλη κυρία μὲ τὴν κόρη τῆς, πάλι δυὸ ἐτῶν. Μόλις ἔφθασε ἡ μαμὰ κάθισε τὴ μικρὴ σὲ μιὰ καρέκλα καί τῆς εἶπε ἀργιέμένη: «Δέν θά τὸ κουνήσῃς ἀπὸ δῶ, ἂν δέν σοῦ πῶ ἐγώ.» Ὅλο τὸ ἀπόγευμα παρακολουθοῦσε τὸ παιδί σὰν θηριόδομασθῆς καί διαρκῶς τοῦ φώναζε τίς διαταγές τῆς.

Καί οἱ δυὸ αὐτὲς μητέρες κατέστρεφαν τὰ παιδιά τους. Τὸ ἴδιο κάνουν καί οἱ μπαμπάδες πού γυρίζουν τὸ βράδι σπίτι τους γιά νά ἐπιβάλλουν τὴν ἐξουσίαν τους. «Τώρα πού ἤρθα ἐγώ, λένε, θά μπῇ τάξι ἐδῶ μέσα.» Καί γιά νά ἀντισταθμίσουν τὸ ὅτι ὅλη μέρα στὴ δουλειά τους περνοῦν ἀπαράτητοι, προσπαθοῦν νά κάνουν τὸν σπουδαῖο στό σπίτι τους.

Οἱ παιδαγωγοὶ ἀναγνωρίζουν πῶς τὰ χρόνια αὐτὰ τοῦ παιδιοῦ εἶναι συχνὰ δύσκολα γιά τοὺς γονεῖς. Ἀσφαλῶς ἦταν τὰ πράγματα πιὸ εὐκόλα ὅταν τὸ παιδί θρῆσκόταν περιωρισμένο στὴν κόλπο του. Τώρα δέν ἀφήνει νά τὸ χαϊδέψουν παρὰ ὅταν θέλει αὐτό. Χρειάζεται ἐλευθερία, ἀλλὰ καί ὅταν δέν λέτε ποτὲ «ὄχι» κάνετε πολὺ ἄσχημα. Τὸ παιδί θέλει νά θρῆσκῃ τὸ δρόμο του μόνο του, ἀλλὰ πρέπει νά θρῆσκῃ καί τὰ ἐμπόδια μερικῶν «ὄχι». Αὐτὰ τοῦ χαράζουν ὀρισμένα ὄρια καί τὸ βοηθοῦν. Ἄν ἔχῃ ἐλεύθερο ὅλο τὸ πεδίο μπροστά του, τότε ὁ κόσμος τοῦ φαίνεται ἀχάνης καί ἀντὶ νά προχωρήσῃ μπορεί νά ὑποχωρήσῃ. Ὡστόσο καί τὰ πολλὰ «ὄχι» μποροῦν νά φέρουν κάποτε τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα.

Μερικά «Μὴ» γιά τοὺς γονεῖς:

α) Μὴν ἀργιεύετε πολὺ γιὰ τὸ φωνές σας καί τὸ ὕφος σας δίνουν στό παιδί ἕνα δυσάρεστο αἶσθημα.

β) Μὴν ξεχνάτε πῶς τὸ παιδί ὅσο κι ἂν μεγαλώσῃ εἶναι πάντα παιδί. Μιά μητέρα εἶδε τὸ κοριτσάκι τῆς (δυόμισι ἐτῶν) νά πέφτῃ κάτω ἀλλὰ δέν πῆγε νά τὸ βοηθήσῃ ὅταν ἔκλαιγε καί φώναζε: «Μανούλα, ἔλα νά μὲ σηκώσῃς». Καί δικαιολογοῦσε τὴ στάσι τῆς λέγοντας: «Ὅταν πρὶν ἤθελα νά τὴ φιλήσω ἐκεῖνη δέν μὲ ἄφηνε. Κι ἐγὼ τῆς ἔδωσα ἕνα καλὸ μάθημα καί δέν τὴν χάιδεψα ὅταν τὸ ἤθελε ἐκεῖνη».

γ) Μὴν ἀφήνετε τὸ παιδί νά περιτοιχίζεται συνεχῶς ἀπὸ «μεγάλους». Τὸ παιδί χρειάζεται νέους καί παιδιά γύρω του.

δ) Μὴν ἐπεμβαίνετε διαρκῶς. Ἀφήστε τὸ παιδί νά κάνῃ διάφορα πράγματα μοναχό του, ἔστω καί ἂν χρειάζεται περισσότε-

ρη ὥρα ἀπ' ὅση θά χρειαζόσασταν ἐσεῖς.

Ἀπὸ 3—7 ἐτῶν

Τὸ μεγάλο ἐπίτευγμα τῆς ἡλικίας αὐτῆς εἶναι νά ἀποκτήσῃ τὸ παιδί πρωτοβουλία, τὸ αἶσθημα ὅτι εἶναι κάποιος καί μπορεί κάτι νά κάνῃ. Ἄν δώσετε στό παιδί σας τὴν εὐκαιρία νά κάνῃ ὅσες ἐρωτήσεις θέλει, νά ἀναπτύσῃ σχέδια καί ἰδέες, νά παίξῃ ὅ,τι θέλει «στὰ ψέματα», τότε εἶναι πολὺ πιθανὸ νά γίνῃ ἕνας ἀληθινὸς ἄνθρωπος μὲ ἀληθινὲς ἰδέες. Στὴν περίοδο αὕτῃ ἀναπτύσσεται ἡ προσωπικότης καί γι' αὐτὸ οἱ γονεῖς πρέπει νά προσέχουν:

α) Δέν πρέπει συνεχῶς νά θιάζουν τὸ παιδί. β) Δέν πρέπει νά ἐπεμβαίνουν ὅλη τὴν ὥρα. γ) Δέν πρέπει νά τοῦ λένε διαρκῶς πῶς δέν ἀξίζει τίποτε.

Εἶναι πολὺ σημαντικό νά μὴν κλειστῇ τὸ παιδί στόν ἑαυτό του τὴν ὥρα ἀκριβῶς πού δοκιμάζει νά κάνῃ κάτι. Ἄν ὅ,τι κάνῃ σὰς φαίνεται λίγο ἀνόητο, μὴν τοῦ τὸ λέτε. Τὰ ἐπιπλά, οἱ τοῖχοι, τὰ πράγματα μποροῦν νά διορθωθοῦν, ὄχι ὅμως καί τὸ παιδί σας ἂν στὸ ξεκίνημά του τοῦ κόψετε τὰ φτερά.

Ἀπὸ 7—12 ἐτῶν

Εκεῖνο πού ἔχει τὴν μεγαλύτερη σημασία γιά τὰ παιδιά αὐτῆς τῆς ἡλικίας εἶναι νά βλέπουν πῶς εἶναι χρήσιμα σὲ κάτι. Θέλουν νά ἔχουν τὸ αἶσθημα πῶς ἔχουν ἐπιτηδειότητα, πῶς μποροῦν νά δημιουργήσουν, πῶς ἔχουν ἱκανότητες. Ὑπάρχουν ὅμως καί δυὸ μεγάλα «Μὴ» γιά τοὺς γονεῖς:

α) Ἄν τὸ παιδί σας δυσκολεῖ-

εται στο σχολείο, στην αρχή, μη το κατηγορείτε. Βοηθήστε το. Σταθήτε κοντά του και δουλέψτε μαζί του. Η ζωή είναι αρκετά δύσκολη για τα παιδιά που δεν θρήκαν ακόμη το δρόμο τους. Τα μαλώματα, ή γκρίνια και οι τιμωρίες για μια πρώτη άποτυχία στο σχολείο κάνουν τη ζωή ακόμη πιο δύσκολη.

β) Μην έκνευρίζετε με τα παιχνίδια των παιδιών σας έστω και αν κάνουν το σπίτι λίγο άνω κάτω. Είναι η ηλικία που θα θρήτε χελώνες μέσα στο μπάνιο και πεταλούδες μέσα στο συρτάρι του γραφείου σας. Είναι η ηλικία της φασαρίας.

Οι παιδαγωγοί έχουν παρατηρήσει πως το παιδί μπορεί να επιτύχει ευκολότερα στο σχολείο αν οι δικόι του στο σπίτι διαβάζουν πολύ και μιλούν καλά. Η ικανότης στο διάβασμα εξαρτάται αρκετά από την καλή όμιλία. Επίσης τα παιδιά που έχουν θγει λίγο πιο έξω από το σπίτι τους, έστω και για μικρές έκδρομές, τα καταφέρνουν καλύτερα στο σχολείο από κείνα που μένουν πάντα μέσα στον στενό κύκλο του σπιτιού.

ΎΑπό 12—17 ετών

Ξαφνικά το παιδί γίνεται ών-θρό, άπρόσεκτο, τεμπελιάζει, παίρνει το ύφος του νέου. Δείχνει αποκλειστικότητα στους φίλους του. Σας φαίνεται πως γίνεται χειρότερο αντί καλύτερο. Είναι η έποχή που το πλημμυρίζει η άθεβαιότητα. Τι είμαι; Τι θα γίνω; Τι περιμένουν από μένα οι άνθρωποι; Τι θα μου κάνουν; Πόσο πρέπει να άγωνιστώ; Πόσο μπορώ να τους έμπιστευθώ;

Σας φαίνεται ίσως πως ξαναγυρίσαμε στα προβλήματα της παιδικής ηλικίας. Δεν είναι όμως παρά η έποχή που το παιδί βλέπει για πρώτη φορά μέσα του. Τα τελευταία χρόνια πολλές φορές κατηγορήσαν τους νέους ότι είναι άνόητοι, άνήθικοι και κενοί. Όστόσο η συστηματική έρευνα έδειξε πως οι νέοι σήμερα όχι μόνο δεν είναι χειρότεροι αλλά αντίθετα σε πολλά σημεία είναι καλύτεροι από τους νέους των προηγούμενων γενεών.

Οι γονείς νομίζουν πως οι έφηβοι δεν είναι άξιοι να κάνουν τίποτα, πως είναι πολύ άπειροι για να είναι χρήσιμοι, αλλά και πως μεγάλωσαν πια και δεν μπορούν να κάνουν άνησιες.

Άκολουθούν μερικές συμβουλές που θα βοηθήσουν άσφαλώς να άντιμετωπίσετε ευκολότερα την έφηβική ηλικία των παιδιών σας:

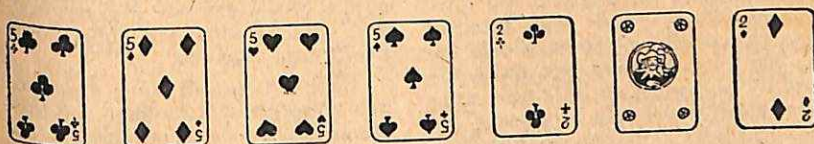
α) Δώστε στο παιδί έαθμαία περισσότερη έλευθερία. Όχι δηλαδή, γιατί έτσι θα χρειαστή να την πάρετε πίσω.

β) Δώστε του να κάνει διάφορες δουλειές για να δοκιμάζει τις ικανότητές του.

γ) Άφήστε τον έφηβο να παίρνει όσο το δυνατόν περισσότερες αποφάσεις —καλές ή κακές— και προσπαθήστε να μην του φέρνετε άδικαιολόγητες άντιρρήσεις.

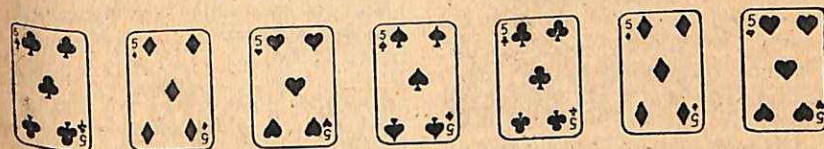
Το παιδί σας δεν έχει μεγάλες πιθανότητες να επιτύχει αν δεν δουλέψετε και σεις γι' αυτό το σκοπό. Έσείς είστε ο βοηθός, ο φίλος, ο ύποστηρικτής, ο οδηγός. Το παιδί σας πρέπει να ζήσει τη δική του ζωή. Έσείς να το στηρίζετε, να πιστεύετε σ' αυτό, να το ένθαρρύνετε σε κάθε θετική επιδίωξή του.

Το παιχνίδι που κατέκτησε τον κόσμο

«Μαύρη» Κανάστα

Η «ΚΑΝΑΣΤΑ»

«Κόκκινη» Κανάστα

Πολλοί άναγνώσται μας ζήτησαν να μάθουν πως παίζεται το παιχνίδι αυτό. Το παρακάτω άρθρο γράφτηκε επί τη βάσει του περιήμουν βιβλίου της Όυιλι Ρέιλλν

Η λέξις «Κανάστα» σημαίνει «πανερί» ίσπανικά και αν η Κανάστα είναι ένα παιχνίδι καινούργιο για μās, είναι πολύ παλιό για την Νότιο Άμερική, όπου παίζεται από τον περασμένο αιώνα, χωρίς να χάνει την δημοτικότητά του. Είναι άλήθεια ότι η Κανάστα είναι από τα σπάνια παιχνίδια που συνδυάζουν την τύχη και την τέχνη σε τέτοιες αναλογίες, ώστε να δίνουν την δυνατότητα στον καλό παίκτη, τον μη τυχερό, να τα βγάξει κάπως πέρα και να μπορεί να άμυνθί. Έως τώρα το μόνο παιχνίδι που είχε αυτό το προτέρημα ήταν το μπριτζ. Τα άλλα, κουνκάν, πινάκλ, ραμί, δίνουν την νίκη, κατά μεγάλο ποσοστό, στον τυχερό και καταστρέφουν τον άτυχο, έστω κι' αν αυτός παίξει καλά.

Η Κανάστα μπορεί να παχθί άπό 2, 3, 4, 5 ή και 6 παίκτες, αλλά ή κανονική Κανάστα παίζεται άπό 4 με δυο τράπουλες και με 4 μπλαντέρ, άνακατεμένα όλα μαζί, δηλαδή με 108 χαρτιά. Άφου οι παίκτες τραβίζουν για θέσεις και καθίσουν αυτοί που έχουν τραβήσει τα μεγάλα χαρτιά άπέναντι αυτών που έχουν τραβήσει τα μικρά, άρχίζει να μοιράζει αυτός που κάθεται δεξιά του «μεγάλου». Η Κανάστα μοιράζεται προς τα άριστερά. Ο μοιράζων δίνει ένα — ένα ένδεκα χαρτιά στους παίκτες και άνοίγει ένα επάνω στο τραπέζι ή μάλλον μέσα στον μικρό δίσκο της Κανάστας (Ένα βαθυούλο δισκάκι, χωρισμένο στα δύο) ίσα-ίσα άρκετά μεγάλο για να κρατά άπό το ένα μέρος την τράπουλα με

τὰ κλειστά χαρτιά καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὰ ἀνοικτὰ χαρτιά, τὰ ὁποῖα γυρίζονται κατὰ τὴν διάρκειά τοῦ παιγνιδίου. Αὐτό, γιατί τὰ ἀνοικτὰ χαρτιά πρέπει νὰ τοποθετοῦνται ἀκριβῶς τὸ ἓνα ἐπάνω στὸ ἄλλο, ὥστε νὰ μὴ μπορῇ νὰ δῇ κανεὶς παίκτης αὐτὰ πού ἔχουν περάσει. (Ἄν δὲν ἔχη κανεὶς τὸ δισκάκι τῆς Κανάστας, ἀκόμη καὶ ἓνα ἄδειο κουτὶ ἀπὸ τσιγάρα, μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ γιὰ νὰ φιλοξενηθῇ τὰ χαρτιά πού ξεσκορτάρονται καὶ νὰ τὰ περιορίσῃ). Ὁ πρῶτος παίκτης τώρα μπορεῖ νὰ πάρῃ τὸ χαρτί πού τοῦ προσφέρεται ἢ νὰ τραβήξῃ ἓνα ἀπὸ τὰ κλειστά χαρτιά τῆς τράπουλας.

☆

Ἐδῶ θὰ σταματήσωμε γιὰ νὰ σᾶς δώσωμε τὴν ἀξία τῶν χαρτιῶν στὴν Κανάστα:

(Ἡ ἀξία αὐτὴ μετρίεται ὑπὲρ τοῦ παίκτη ἔάν τὰ χαρτιά εἶναι κατεβασμένα καὶ εἰς βάρος τοῦ παίκτη γιὰ τὰ χαρτιά πού κρατᾶ στὸ χέρι ὅταν ἕνας ἀντίπαλος δῇ).

Ἀξία τῶν χαρτιῶν στὴν Κανάστα:

Χαρτιά	Πόντοι
Μπαλαντέρ	50 τὸ καθένα
Ἄσσοι καὶ πινάκλ ..	20 » »
Ρήγας, Βαλές, Ντάμα, 10, 9, 8	10 » »
7, 6, 5, 4	5 » »
Μαῦρα 3	5 » »
Κόκκινα 3	100 » »
Τέσσερα κόκκινα 3 σὲ μιὰ ὁμάδα	800 » »

Καὶ λίγοι ἀκόμη ἀριθμοί: (τοὺς ὁποίους θὰ σᾶς ἐξηγήσωμε ἐν συνεχείᾳ):

Μία Κανάστα «φυσικὴ» ..	500 πόντοι
Μία Κανάστα «μικτὴ» ..	300 »
Ἐξέδοις	100 »

Συνδυασμοὶ τῆς Κανάστας

Ἡ Κανάστα δὲν ἀναγνωρίζει τὶς σειρές. Δηλαδὴ ἓνας συνδυασμὸς 4, 5, 6 δὲν ἔχει ἀπολύτως καμμιὰ ἀξία. Μόνον τὰ ἴδια νούμερα συνδυάζονται μαζί, ἀπὸ τρία χαρτιά τὸ λιγώτερο ἕως ὀκτώ, δηλαδὴ τρία ἐπτάρια, τρεῖς ἄσσοι κ.ο.κ. Ὅλοι

οἱ συνδυασμοὶ γίνονται ἐπάνω σ' αὐτὴν τὴν βάση. Δὲν ἔχει σημασία οὔτε ἡ οἰκογένεια τῶν χαρτιῶν: κούπες, πίκες, σπαθιά καὶ καρρά, ἀναμινύονται ἐλευθέρως.

Τώρα τὰ χαρτιά αὐτὰ ἔχουν, ὅπως ἀναφέραμε, τὸ κάθε ἓνα διαφορετικὴ ἀξία. Τὴν ἀξία αὐτὴ τὴν μετρά ὁ κάθε παίκτης στὸ τέλος τοῦ παιγνιδίου, ὅπως καὶ στὸ πινάκλ, ἀλλὰ τὴν χρειάζεται, πράγμα πού δὲν συμβαίνει στὸ πινάκλ, καὶ κατὰ τὴν διάρκειά τοῦ παιγνιδίου. Καὶ αὐτὸ τὸ σημείον κάνει τὴν Κανάστα διαφορετικὴ ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα παιγνίδια. Γιατί—πρὸς οὐχί! Στὴν ἀρχὴ τοῦ παιγνιδίου ὁ καθένας μπορεῖ νὰ κατεβάσῃ, ὅπως λέμε, μόνον ἓν ἔχῃ νὰ δείξῃ 50 ἢ παραπάνω πόντους. Παράδειγμα: Μπορεῖ νὰ κατεβάσῃ ἔάν κρατᾶ στὸ χέρι του τρία ὀκτάρια καὶ δύο ἐπτάρια καὶ ἓνα πινάκλ = $(10+10+10+5+5+20=60)$ ἢ ἀπλοῦστερα 5 βαλέδες ἢ πέντε δεκάκια κ.ο.κ., ἓνα συνδυασμὸ ἀπὸ χαρτιά πού σὲ σύνολο νὰ ἔχη ἀξία πενήντα πόντους. Αὐτὰ στὴν πρώτη μοίρασι. Καθὼς ὅμως ἡ παρτίδα προχωρεῖ καὶ οἱ παίκτες γράφουν πόντους, φθάνουν στὸν πρῶτο σταθμὸ: Στους 1.500 πόντους. Ὅποια ὁμάδα πατήσῃ τοὺς 1.500 πόντους χρειάζεται γιὰ νὰ κατεβάσῃ ἢ νὰ πάρῃ τὸ πακέττο (*) ἢ νὰ «δῇ», νὰ ἔχη νὰ δείξῃ 90 πόντους πλέον καὶ ὄχι μόνον 50. Δηλαδὴ γιὰ παράδειγμα: Τρεῖς ἄσσοι καὶ τρία ὀκτάρια $(=20+20+20+10+10)$ ἢ μπαλαντέρ+τέσσαρες ντάμες. Καὶ μόλις φθάσουν τοὺς 3.000 πόντους, τότε χρειάζεται νὰ κατεβάσῃ ἓνας παίκτης 120 πόντους — δηλαδὴ τρεῖς ἄσσοι, τρία δεκάκια καὶ ἓνα πινάκλ μετὰ δύο ἐπτάρια, γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὸ δικαίωμα νὰ πάρῃ πακέττο ἢ νὰ κατεβάσῃ.

Πῶς γίνονται τώρα οἱ πόντοι; Πῶς φθάνουν οἱ παίκτες στοὺς δύο, τρεῖς, τέσσερεις χιλιάδες πόντους; Φθάνουν χάρις στὶς κανάστες, πού ἀποτελοῦν τὴν «βάσι» καὶ τοὺς πόντους τῶν χαρτιῶν πού ἔχουν κατε-

(*) Βλέπε σελ...

βάσει. Κανάστα σημαίνει ἐπτὰ χαρτιά τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ. Ἐπτὰ τεσσάρια, ἐπτὰ πεντάρια ἢ ἐξάρια, ἐπτάρια ἢ ὀκτάρια ἢ ἐνιάρια ἢ δεκάκια ἢ βαλέδες ἢ ντάμες ἢ ρηγαίους ἢ ἄσσοις. Μόνον τὰ τριάρια δὲν χρησιμεύουν σὲ κανάστα. Θὰ σᾶς ἐξηγήσωμε ἀργότερα τὸν ρόλο πού παίζουν τὰ τριάρια, τὰ μαῦρα καὶ τὰ κόκκινα, στὸ παιγνίδι. Ἡ Κανάστα, ἡ ὁποία πληρώνεται ἀκριβῶς, ἢ λεγομένη «κόκκινη» ἢ «φυσικὴ», εἶναι ἡ Κανάστα πού ἀποτελεῖται ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐπτὰ χαρτιά τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ. Πληρώνεται 500 πόντους. Ἡ Κανάστα ἢ «μαῦρη» ἢ «μικτὴ», ἡ ὁποία συμπληρώνεται μετὰ πινάκλ, πληρώνεται μετὰ 300 πόντους. Στὴν μαῦρη Κανάστα τὰ πινάκλ πρέπει πάντως νὰ εἶναι λιγώτερα ἀπὸ τὰ «φυσικὰ» χαρτιά. Συνεπῶς, γιὰ νὰ ἔχῃ τὴν βάση μιὰς Κανάστας, πρέπει νὰ ἔχῃ ὅπως εἴπαμε, 4 χαρτιά μετὰ τὸ ἴδιο νούμερο, 4 βαλέδες, 4 πεντάρια κλπ. κλπ.

Τὸ «πακέττο»

Ἀλλὰ ἂς ἀρχίσουμε νὰ παίξουμε. Καθὼς ὁ ἓνας τραβᾷ ἓνα χαρτί καὶ τὸ πετᾷ στὸ μικρὸ δισκάκι, ἀρχίζουν καὶ μαζεύνονται χαρτιά καὶ γίνεται τὸ «Πακέττο», γιατί στὴν ἀρχὴ τοῦ παιγνιδίου λίγοι ἔχουν ἀμέσως τοὺς πόντους τοὺς νὰ κατεβάσουν καὶ ὅλοι προτιμοῦν νὰ περιμένουν νὰ μαζευτοῦν λίγα χαρτιά γιὰ νὰ τὰ πάρουν. Ἐκτὸς αὐτοῦ, καὶ τοὺς πόντους ἀκόμη ἂν ἔχουν, γιὰ νὰ κατεβάσῃ. Γιὰ πρώτη φορὰ πρέπει νὰ ἔχουν ἓνα ζευγὺς ἀπὸ τὸ φύλλο πού τοὺς πετᾷ ὁ δεξιὸς παίκτης. Δηλαδὴ ἂν τοὺς πετᾷ ἓνα ὀκτάρι, πρέπει νὰ ἔχουν καὶ τοὺς 50 πόντους καὶ 2 ὀκτάρια γιὰ νὰ πάρουν τὰ χαρτιά τοῦ πακέττου. Σὲ περίπτωσι πού τὰ ἔχουν, τότε κατεβάζουν πρῶτα τὰ δύο ὀκτάρια πού ἔχουν στὸ χέρι, συμπληρώνουν ἄλλους 20 πόντους καὶ τότε μόνον παίρνουν τὸ ὀκτάρι ἀπὸ κάτω πού προστίθεται κοντὰ στοὺς 50 πόντους τοὺς καὶ ἐπιτρέπεται στὸν παί-

κτη νὰ πάρῃ ὅλα τὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν μαζευτῇ.

☆

Τὰ πολλὰ φύλλα ἀποτελοῦν ἓνα τεράστιο πλεονέκτημα στὴν Κανάστα, γιατί ἐπιτρέπουν στὸν παίκτη νὰ μαζεύῃ πολλὰ ζευγάρια καὶ νὰ μπορῇ νὰ παίρνῃ ὅτι χαρτὶ τοῦ ρίχνει ὁ δεξιὸς του. Φυσικὰ, ἀφ' ἧς στιγμῆς κατεβάσῃ τοὺς 50 πόντους ἢ τοὺς 90, ἂν τὸ παιγνίδι εἶναι προχωρημένο, ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα εἶναι ἐλευθέρως καὶ αὐτὸς καὶ ὁ παρτεναίρ του νὰ κατεβάξῃ ὅ,τι θέλει. Ἐπίσης ἀπὸ τὴν στιγμὴ πού θὰ ἔχη κατεβάσει, μπορεῖ νὰ πάρῃ τὸ πακέττο καὶ μετὰ ἓνα μόνον φύλλο καὶ ἓνα πινάκλ, δηλαδὴ νὰ τὸ πάρῃ ὅπως λέγεται «ἀγοραστό». Τοῦ παίξει δηλαδὴ ὁ δεξιὸς του ἓνα ὀκτάρ. Αὐτὸς ἔχει μόνον ἓνα ὀκτάρ στὸ χέρι καὶ ἓνα πινάκλ καὶ ἂν τὸ θέλῃ, γιὰ τὰ φύλλα τὰ ὁποῖα κρύβονται ἀπὸ κάτω ἐνδεχομένως μπορεῖ νὰ τοῦ εἶναι χρήσιμα, τὸ παίρνει. Ὅ,τι παίρνει κανεὶς ἀπὸ κάτω ὀφείλει νὰ τὸ κατεβάσῃ ἀμέσως. Δηλαδὴ ὄχι ὅλα τὰ φύλλα, ἀλλὰ τὸ πρῶτο φύλλο, αὐτὸ τὸ ὁποῖο τοῦ δίνει τὸ δικαίωμα νὰ πάρῃ τὸ πακέττο.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο παίκτες ἔχει κατεβάσει, ἀκολουθεῖ ἡ προσπάθεια νὰ ἀρχίσουν δύο μαζί νὰ κλείνουν κανάστες. Δηλαδὴ, ἐφ' ὅσον εἴπαμε ὅτι κατεβάσει ὁ πρῶτος τρία ὀκτάρ, ἔάν ὁ συνεταῖρος του ἔχη ὀκτάρια, θὰ τὰ προσθέσῃ στὸ ταμπλό μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι εἴτε τραβώντας ἀπὸ τὴν τράπουλα θὰ πάρουν καὶ ἄλλα ὀκτάρια καὶ θὰ κάνουν μιὰ κόκκινη Κανάστα, εἴτε θὰ προσθέσουν πινάκλ καὶ θὰ κάνουν μιὰ μαῦρη.

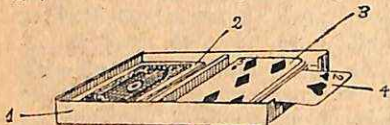
Γιὰ νὰ δῇ κανεὶς, δηλαδὴ νὰ τελειώσῃ ἓνα μοίρασμα καὶ νὰ ἀρχίσῃ νέον, πρέπει νὰ κατεβάσῃ ὅλα του τὰ χαρτιά καὶ ἀπαραιτήτως νὰ ἔχη κάνει μαζί μετὰ τὸν συνεταῖρό του τοῦλάχιστον μιὰ Κανάστα. Βγαίνει δὲ κατεβάζοντας συνδυασμοὺς ἀπὸ 3, 4 ἢ 5 χαρτιά. Ἄν δηλαδὴ ἔχῃ στὸ χέρι στοὺς 3 βαλέδες, 2 ὀκτάρια καὶ ἓνα πινάκλ καὶ 3

τεσσάρια και μία ντάμα, πετάς την ντάμα, κατεβάσεις τα χαρτιά σου και έχεις βγή. Μπορείς να βγής «αί χωρίς να πετάξεις χαρτί.

Στην Κανάστα μία γρήγορη έξοδος δεν έχει κανένα ενδιαφέρον, γιατί το παιγνίδι έχει σαν σκοπό να γίνουν όσο το δυνατόν περισσότερες Κανάστες. Συνεπώς, πολλές φορές ο παίκτης που έχει κλείσει την μία Κανάστα και μπορεί και να βγή, δεν βγαίνει, αλλά περιμένει να προχωρήσει το παιγνίδι, να μαζευτούν μέσα στο δίσκο χαρτιά και ένδεχομένως να τα πάρει και να διαμορφώσει και άλλες Κανάστες.

Η προστασία του πακέτου

Επειδή το πακέτο αποτελεί τον θησαυρό, τον οποίο κυνηγούν όλοι, η κανάστα έχει σοφιστική διάφορα μέσα για να το προστατεύσει. Αν π.χ. έχουν μαζευτεί πολλά χαρτιά μέσα στον δίσκο και βλέπετε από το χαρτί, το οποίο κρατάτε στο χέρι, ότι δεν έχετε κανένα σίγουρο, δηλαδή ότι κατά πάσαν πιθανότητα ο άριστερός σας έχει τα δικά σας χαρτιά και συνεπώς θα πάρει το

1. Το «δισκάκι» της Κανάστας. 2. Τα χαρτιά που δεν έχουν παιχθεί. 3. Τα παιγμένα χαρτιά. 4. Το πινακί που ρίχτηκε για να «παγώσει» το πακέτο.

πακέτο, έχετε ώριμους τρόπους να το εμποδίσετε. Ο ένας είναι να ρίξετε, εάν έχετε, μέσα στα χαρτιά σας ένα μαύρο τριάρι. Τα μαύρα τριάρια για την Κανάστα έχουν ως αποστολή να σταματούν τον άλλον από το να παίρνει το πακέτο. Όταν ο ένας παίκτης παίξει ένα μαύρο τριάρι, ο επόμενος δεν μπορεί να το πάρει, ούτε αν έχει δύο τριάρια. Είναι σταματημένο. Οι Αμερικανοί ονομάζουν τα μαύρα τριάρια «στόπ-κάρντ». Άλλος τρόπος σταματήματος είναι, και αυτό είναι μία έκφραση που ανήκει στην Κανάστα, να

«παγώσει» το πακέτο. πετώντας ένα πινακί. Όταν ένας παίκτης ρίξει ένα πινακί, τότε, όχι μόνον ο άριστερός του δεν μπορεί να το πάρει, αλλά από εκεί και πέρα κανένας παίκτης δεν μπορεί να πάρει πλέον χαρτί άγοραστό, δηλαδή επανέρχεται το καθεστώς της αρχής του παιγνιδιού, το πρό του κατεβάσματος, οπότε για να πάρει το πακέτο χρειάζεται να έχεις ένα «φυσικό» ζεύγος από όμοια χαρτιά από αυτά που σου παίζουν.

Αυτά στον άναγνώστη μπορεί να μοιάζουν πολύπλοκα και δύσκολα. Άλλα αν πάρει κανείς δυο τράπουλες και ακολουθήσει αυτές τις οδηγίες, θα δει ότι το παιγνίδι είναι λογικό, έξυπνο, χωρίς υπερβολικές τεχνικές δυσκολίες. Ο κάθε παίκτης παίρνει ένα χαρτί, το πετά και ο επόμενος του ή το παίρνει ή δεν το παίρνει. Και το παίρνει αν έχει τα χαρτιά και τους πόντους που πρέπει και αν θέλει και καθώς το παιγνίδι προχωρεί οι φινέτσες, οι όποιες κρύβονται πίσω από τους συνδυασμούς, γίνονται αντιληπτές για όποιον έχει κάποια πείρα από παιγνίδια χαρτιών.

Άλλα ως έρθουμε σε μερικούς νόμους, τους οποίους ακόμη δεν έχουμε πη.

Όλα τα χαρτιά της τράπουλας ως τώρα έχουν τον προορισμό τους. Τα μόνα που αφήσαμε απ' έξω είναι τα κόκκινα τριάρια. Αυτά δεν έχουν καμιά σχέση με το παιγνίδι και αποτελούν ένα είδος λαχείου. Οποιοσδήποτε παίκτης τραβήξει ένα κόκκινο τριάρι, το άκουμπά μπροστά του, τραβά άλλο φύλλο για να το αναπληρώσει και στο τέλος της μοιρασιάς, όταν μετρούνται οι πόντοι, προσθέτει στον λογαριασμό του 100 πόντους. Το κάθε τριάρι παίρνει 100 πόντους. Όποια ομάδα δείξει και τα 4 μαζί παίρνει 800.

Στο παιγνίδι αυτό παίζει τεράστιο ρόλο η μνήμη. Πρέπει κανείς, όπως στην ξερή, να θυμάται όσο το δυνατόν περισσότερο τα χαρτιά που πέρασαν, ώστε να πετά τα πιο σίγουρα, αυτά τα οποία υπάρχουν λίγες πιθανότητες να τα έχει στα

χέρια του ο άριστερός. Μεγάλη σημασία και ένα από τα δυσκολότερα σημεία της Κανάστας είναι το πόσο ο παίκτης οφείλει να «παγώσει» το πακέτο. Άς πούμε ότι ένας παίκτης κατέβασε πρώτος και έδειξε 5 ρηγάδες και ένα συνδυασμό από 2 δεκάκια και ένα πινακί. Αυτός που κατέβασε τα 8 αυτά χαρτιά για να κατέβασε τους 90 πόντους, βρίσκεται τώρα με τρία μόνο χαρτιά στο χέρι. Συνεπώς, εάν ο προηγούμενος παίκτης ρίξει ένα πινακί και «παγώσει» το πακέτο, σχεδόν τον εξουδετερώνει, γιατί δύσκολα αυτός θα μπορεί να βρει μέσα στα τρία χαρτιά που του έχουν μείνει ένα ζευγάρι από το χαρτί που θα του παίξει ο προηγούμενος παίκτης, ώστε να πάρει το πακέτο. Φυσικά αυτός θα μείνει με τρία χαρτιά μόνον αν κατέβασε χωρίς να πάρει πακέτο. Ο καλός παίκτης της Κανάστας αποφεύγει να το κάνει αυτό, πρώτον, γιατί αν βγουν οι άλλοι και τον πιάσουν με τα χαρτιά στο χέρι ή ζημιά δεν είναι μεγάλη. Τα πληρώνει τα χαρτιά, τα οποία κρατά, αλλά οι πόντοι τους είναι παραπάνω από 150 ή 200. Δεύτερον, γιατί αν κατέβασε προδίδει το παιγνίδι του, δοθεί τους αντιπάλους να αποκτήσουν σίγουρο χαρτί και δυσχεραίνεται να πάρει, όπως είπαμε, το πακέτο. Εν τούτοις, συχνά υποχρεώνεται να κατέβασε χωρίς να έχει το πακέτο, ιδίως στο τελευταίο μέρος του παιγνιδιού, όταν έχει περάσει τους 3.000 πόντους και πρέπει να κατέβασε 120 και αντιλαμβάνεται ότι ο παρτεναίρ του δεν έχει τους πόντους του και συνεπώς όποιο χαρτί και αν του πετάξουν, έστω και αν έχει το ζεύγος στο χέρι, πάλι δεν μπορεί να πάρει το πακέτο. Κατεβάζει λοιπόν για να διευκολύνει τον παρτεναίρ του πλέον να πάρει το πακέτο, θυσιάζοντας τις δικές του πιθανότητες. Επίσης θα κατέβασε εάν τυχόν έχει τραβήξει τα τέσσερα κόκκινα τριάρια και φοβάται να χάσει τους 800 πόντους που αντιπροσωπεύουν. Γιατί αν δεν κατέβασε ο ένας από τους δυο παίκτες της ο-

μάδος που έχει τα 800, τότε και τα χαρτιά που έχουν στο χέρι και τα τριάρια τα κόκκινα πάνε «μείον». Επίσης ένας καλός παίκτης κατεβάζει για να βγή γρήγορα, όταν οι αντίπαλοι βρίσκονται πάρα πολύ κοντά στους 5.000 πόντους. Με το κατέβασμα κλείνεται πολύ εύκολα μία Κανάστα, διότι συνδυάζονται τα 22 χαρτιά των δύο παικτών και ότι πινακί τυχόν έχουν στα χέρια, και συνεπώς μπορεί να βγουν πολύ ευκολότερα και πολύ γρηγορώτερα.

Γενικώς αυτός που τυχαίνει να έχει τα περισσότερα χαρτιά στο χέρι έχει ανωτερότητα και μπορεί να διευθύνει το παιγνίδι και να το τραβά ως το τέλος της τράπουλας μαζεύοντας όλα τα χαρτιά που του παίζουν οι αντίπαλοι. Δεν συμβαίνει συχνά — αλλά γίνεται — σε ένα παιγνίδι δυο τέτοιοι παίκτες να κάνουν σε μία μοιρασιά τους 5.000 πόντους.

Το κύριο όμως διασκεδαστικό σημείο της Κανάστας είναι το πακέτο, το οποίο δημιουργείται όταν συμβεί, στην αρχή του παιγνιδιού, τα χαρτιά να είναι τόσο μοιρασμένα, ώστε κανείς να μην έχει ένα ζεύγος από το φύλλο που του πετά ο άλλος. Καθώς προχωρεί το παιγνίδι και μαζεύονται τα χαρτιά στον δίσκο, όλοι προσπαθούν απ' ενός μὲν να μη δώσουν το πακέτο και απ' άλλου να το πάρουν. Εάν συμβεί οι δυο αντίθετοι παίκτες να έχουν από μια σειρά από «σίγουρα» χαρτιά, τότε το κρατούν το πακέτο αρκετά, ώστε να φθάσει να περιέχει την μισή τράπουλα. Εκεί αρχίζει ο αμείλικτος αγών και οι παίκτες πετούν και τα πινακί τους και τους μπαλαντέρ τους με την ελπίδα ότι ο αντίπαλος θα βρεθεί πρώτος χωρίς σίγουρο χαρτί και θα αρπάξουν τον θησαυρό του πακέτου, που όταν φθάσει σ' αυτό το σημείο περιέχει πλήθος από μαύρες και κόκκινες Κανάστες. Καμιά φορά τελειώνει το παιγνίδι χωρίς να πάρει κανείς το πακέτο, οπότε όλοι πληρώνουν τα χαρτιά που έχουν στο χέρι. Συνήθως όμως κά-

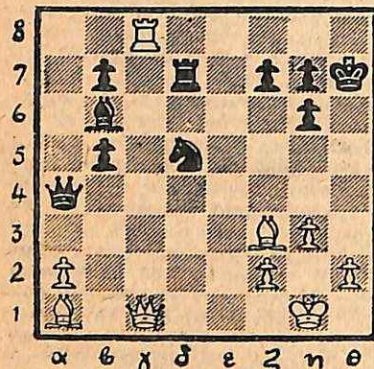
ΣΚΑΚΙ

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

"Ασκήσις άρ. 187

ΜΑΥΡΑ (10)

ΛΕΥΚΑ (9)

Λευκά: Ρη1. Βγ1. Πγ8. Αα1. ζ3. Σα2. ζ2. η3. 02.

Μαύρα: Ρ07. Βα4. Πδ7. Αδ6. Ιδ5. Σδ5. 67. ζ7. η6. η7.

Είναι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν. Πώς θά έξακολουθούσατε την παρτίδα αυτήν...γιά νά την κερδίσετε άσφαλώς;

Ίδου μία άλλη πολύ ένδιαφέρουσα θέσις από μία παρτίδα. Προσπαθήστε νά την λύσετε, άφού τοποθετήσετε τά κομμάτια στη σκακίρα σας, χωρίς νά μετακινήσετε τά κομμάτια.

"Ασκήσις άρ. 188. Λευκά (11): Ρη1. Βη3. Πδ1. ε5. Αη2. Σα2. γ4. 63. ζ2. η4. 03.

Μαύρα (11): Ργ8. Βζ4. Πδ8. 67. Ιε6. Σα7. 67. 64. ζ7. η6. η7.

Είναι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν.

Μέ σωστό παίξιμο πρέπει νά κερδίσουν την παρτίδα.

"Ασκήσις άρ. 189. Λευκά (12): Ρ01. Βδ1. Π04. Αδ2. ζ1. Ιδ4. Σα4. 63. γ2. ζ2. η2. 02.

Μαύρα (12): Ρη8. Βε7. Πδ8. ζ8. Αγ7. Σα5. 67. γ6. ε4. ζ7. η6. 07.

Είναι ή σειρά των Λευκών νά παίξουν.

Είναι θεθαίως φανερόν ότι τά Λευκά μέ ένα κομμάτι παραπάνω πρέπει όπωσδήποτε νά κερδίσουν την παρτίδα. "Εγράψαμε έν τούτο ς και άλλοτε ότι τό νά κερδίξη κανείς μία παρτίδα κατά τρόπον θεαματικόν, μέ κινήσεις πού έκπλησσουν", μέ θυσιές κλπ. δείχνει πάντοτε την άξία του Ισχυρού παίκτη.

Τί θά παίζατε έσείς στη θέσι των Λευκών γ'ά νά έξαναγκάσετε τά Μαύρα νά έξκαταλείψουν την παρτίδα σχεδόν άμέσως;

"Ασκήσις άρ. 190. Λευκά (12): Ρη1. Β03. Πα1. 61. Αζ2. Ιγ3. Σα3. 62. ε3. ζ4. η2. 02.

Μαύρα (12): Ρ08. Βζ6. Πδ3. 68. Αα6. ε7. Σ66. γ5. ε4. ζ5. η6. 07.

Είναι ή σειρά των Μαύρων νά παίξουν.

Μέ έναν ώραιον συνδυασμόν κινήσεων κερδίζουν την παρτίδα.

Τις βλέπετε τις κινήσεις αυτές;

Πρόβλημα άρ. 191

Dr W. GALITZKY

Λευκά (7): Ρ01. Βδ7. Αε7. Ι04. Σζ6. γ2. η3.

Μαύρα (7): Ρη5. Πα2. 65. Αδ2. Ιη1. Σ66. 05.

Τά Λευκά παίξουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Πρόβλημα άρ. 192

F. GEYERSTAM

Λευκά (7): Ργ1. Βζ1. Πδ3. Ι66. Σγ3. ε5. η6.

Μαύρα (2): Ρε4. Ση7.

Τά Λευκά παίξουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Πρόβλημα άρ. 193

H. BERKENBUSCH

Λευκά (10): Ρα8. Βδ5. Πε1. ζ1. Αα2. 06. Ιδ4. ζ4. Ση7. 05.

Μαύρα (9): Ρζ6. Πδ3. ζ8. Αδ8. 01. Ιδ8. ε5. Σα6. 67.

Τά Λευκά παίξουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

"Ενα πολύ ένδ'αφέρον πρόβλημα μέ ώραιότατο «κλειδί».

Πρόβλημα άρ. 194

W. NEILL

Λευκά (13): Ρ08. Β64. Πα5. 66. Αα8. γ1. Ιγ5. ε4. Σδ2. ε6. ζ5. η4. 02.

Μαύρα (4): Ρε5. Σγ4. γ6. ζ3.

Τά Λευκά παίξουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Ίδου και ένα πρόβλημα θέμα «SELBSTMATT» του μεγάλου συνθέτου SHINKMAN (άρ. 195):

Λευκά (6): Ρ08. Βζ5. Πη1. Αδ5. Ιζ4. η5.

Μαύρα (7): Ρ06. Β02. Πα7. 68. Αη8. Σ53. 67.

Είς αυτά τά θέματα, όπως θά ένθυμούνται οι τακτικοί άναγνώσται μας, τά Λευκά κά ουν τόν έαυτόν τους μάτ, παίξουν δηλαδή κατά τέτοιο τρόπο, ώστε τά Μαύρα άναγκάζονται, θέλοντας και μή, νά έπ'φέρουν είς τά Λευκά τό μάτ.

Τά Λευκά λο πόν παίξουν και γίνονται όπό των Μαύρων άναγκαστικώς μάτ σε δύο κινήσεις.

"Επειδή τά «SELBSTMATT» θέματα έχουν και αυτά άρκετούς θιασώτας, σά; προσφέρουμε παρακάτω άλλο ένα τέτοιο θέμα, μέ έπεξηγήσιν όμως της λύσεως...δ ά τους μη θιασώτας.

Είναι μ'α σύνθεσις του Α. MAR-TINDALE.

Λευκά (9): Ρε4. Βη3. Πη1. ε5. Αδ5. Ι61. Σγ2. ε7. 05.

Μαύρα (15): Ρε2. Β64. Πδ3. 04. Αα3. 03. Ια8. γ4. Σα4. 62. 66. 67. γ3. η2. η4.

Τά Λευκά παίξουν και γίνονται όπό των Μαύρων άναγκαστικώς μάτ σε δύο κινήσεις.

Τό ώραιον αυτό πρόβλημα λύνεται μέ «έξαναγκασμόν κινήσεως».

"Εκ πρώτης όψεως προτού εισέλθω-μεν είς την περιγραφήν της λύσεως, παρατηρούμεν ότι εάν (μετά φυσικά την

πρώτην κίνησιν των Λευκών, δηλαδή την λύσιν) τά Μαύρα παίξουν Ια8-γ7, τα Λευκά θά μπορούσαν νά θέσουν τόν έαυτό τους μάτ, παίζοντας Βη3-ζ3+ δ ά της άναγκαστικής άπαντήσεως των Μαύρων η4Xζ3+ (δ ότι τώρα δ Λευκός Βασίλης δέν θγαίνει π ά στο 65). Ποία πρέπει νά είναι τώρα ή πρώτη αυτή κινήσις των Λευκών. Είναι τό ώραιό κλειδί 1) Αδ5-α6!! και προστίθενται τά-ρα αυτές οι «βαρ άντες»: α) Β67Xα6, 2) Βη3-ε3+Ιγ4Xε3 μάτ. 6) 1) Π04X 05, 2) Αα6Xγ4+Β64Xγ4 μάτ. γ) 1) Β64Xε7, 2) Ρε4-ζ4+, Βε7Xε5+ μάτ. 6) Β64-65, 2) Βη3-ζ3+, η4Xζ3+ μάτ. Σε όποιαδήποτε άλλη κίνησι της Βασίλισσης άκολουθεί μάτ μέ Ρε4-ζ4!

☆

Ίδου και μερικές χρήσιμες συμβουλές γιά τους φίλους των σελίδων αυτών, πού θέλουν νά καλυτερεύουν και νά ένισχύουν τό παίξιμό τους:

1) Πα'ζετε, εί δυνατόν, μέ πδ δυνατούς παίκτας ή τούλάχιστον μέ ίσοπαλούς.

2) Καταγράφετε τις κινήσεις μ'αε παρτίδας και σχολ'άζετε τις μετά, πρώτα μέ τόν ά τίπαλό σας ή μέ έναν άλλο, δυνατό πάντως παίκτη, και μετά μόνοι σας.

3) Παίζετε συχνά μόνοι σας, έπανα-λαμβάνοντες τις κινήσεις δημοσιευόμε-νων παρτίδων μέ «καλά» σχολία, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε, παρακολουθώντας, μέ προσοχή κίνησι προς κίνησιν, νά προσπαθήτε νά μαντέψετε και προβλέψετε τη συνέχεια των κινήσεων.

4) Μελετάτε συστηματικά καλά είδικά 6 θλία και είδικές στήλες έφημερίδων ή περιοδικών, ίδια την θεωρία των άσ'ογμάτων στα 6 θλία.

5) Λύνετε θέματα από παρτίδες, φι-νάλε, πρόβλήματα, κατ' ευθείαν από δημοσιευόμενα κλισέ, ή κατόπιν τοποθε-τήσεως των πεσών στη σκακίερα, χωρίς όμως νά προσπαθήτε νά 6ρητε τη λύσι, μετακινώντας τά κομμάτια.

6) Παίζετε συχνά ταχυδρομ'ώς παρ-τίδες, εί δυνατόν ώς μέλος του «Διε-θνοδ'ς Τηλεχατρικού Συνδέσμου» (FERNSCHACHBUND) ή ως μέλος παρεμφερους οικείας όργανώσεως.

ΣΗΜ.: "Η όγδοη συνέχεια του «Π'ος άνοίγει κανείς μία παρτίδα» δημοσιεύ-ται είς τό τεύχος του "Οκτωβρίου.

I. X.

Λύσεις στη σελίδα 110

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 11.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1) ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟΝ 2) ΕΠΕΡΩΤΗΣΕΙΣ 3) ΩΑ.—ΑΝΑ.—ΑΡΟΔΟ 4) ΤΡΑΜΟΥΝΤΑΝΕΣ 5) ΑΙΓΑ.—ΠΕΡΜ 6) Η.Μ. (HIS MAJESTY). — ΕΝΤΕΙΝΩ 7) ΣΑΣΙ. — ΤΑΚΤ.—ΙΣ 8) ΕΡΑΣΜΟΣ.—ΡΑΚΙ 9) ΙΤΑΜΟΣ.—ΠΑΡΟΣ 10) ΣΙΡΟΝ.—ΕΡ.—ΝΥ 11) ΥΑΓΝΙΔΑ 12) ΒΙΤΣΙ.—ΑΝΕΣΙΣ.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1) ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ 2) ΗΠΑΡ.—ΜΑΡΤΙΝΙ 3) ΡΕ.—ΣΑΡ 4) ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΥΣ 5) ΚΩΝΟΙ.—ΜΟΝΑΙ 6) Ο «ΤΑΥΓΕΤΟΣ» 7) ΜΗ.—ΝΑΝΑΣ.—ΕΝΑ 8) Ε.Σ.Α. Τ. (Ένωσις Συντακτών 'Αθηναϊκού Τύπου).—ΤΚ.—ΠΡΙΝ 9) ΙΕΡΑ ΠΕΤΡΑ.—ΔΕ 10) ΟΙΟΝΕΙ.—ΑΡΝΑΣ 11) ΔΕΡΝΙΚΟΥ 12) ΟΣΜΩΣΙΣ.—ΩΣ.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 108.

*Αρ. 187. 1) Πγ8—Θ8+11, ΡΧΠ 2) Βγ1—Θ6+1 και μάτ εις την επομένην.

*Αρ. 188. 1) Πγ5+11 Ρ68 2) Αη2Χ 67! και τὰ Μαύρα πρέπει να έγκαταλείψουν, δότι εάν 2)...ΒΧΒ+ 3) Α—η2+! και εάν 2) ΠΧΑ67 3) ΠΧΠ, ΡΧ Π 4) Βη2+ κλπ.

*Αρ. 189. 1) Ι64—ζ5!! ΒΧΠ 2) ΒΧ Π 2) Βδ1—Θ5!! και τὰ Μαύρα αναγκάζονται: να έγκαταλείψουν πρό της απειλής του μάτ και της άπωλείας της Βασίλισσης.

*Αρ. 190. 1)...Βζ6ΧΙγ3 2) 62ΧΒ, Π63Χδ1+, 3) Πα1ΧΠ, Π68Χδ1+ 4) Αζ2—ε1, Πδ1ΧΑ+ 5) Ρη1—ζ2 κλπ.

*Αρ. 191. 1) Αε7—α3! απειλή. 2) Βδ7—η7+.

*Αρ. 192. 1) Βζ1—ζ8! Έξαναγκασμός κινήσεως!

*Αρ. 193. Βδ5—η2! Απειλή. 2) Ιζ4—δ5+ μάτ.

*Αρ. 194. 1) Ιε4—ζ2! Έξαναγκασμός κινήσεως!

*Αρ. 195. 1) Αδ5—α8!! 1) Αη8—ε6 η α2+ 2) Βζ5—ζ8+, Π68Χδ8+ μάτ.

1) Β02—62+ 2) Βζ5—ζ6+, Β62Χζ6+ μάτ. 1) Β02Χη1 (η2, η3) 2) Ιη5—ζ7+ Αη8Χζ7 μάτ. Σε 1) δ7—δ6 (δ5) 2) Βζ5—ε6+ 3) Αη8Χε6 μάτ. Σε άλλες κινήσεις 2) Βζ5—07+, Αη8Χ07+ μάτ.

«ΕΧΕΤΕ ΔΥΝΑΤΟ ΜΑΤΙ ;» από σελίδα 25.

Όλοι άνεξαιρέτως οί κύκλοι είναι τέλειοι και μπορείτε να τὸ έξακριβώ-

σετε με έναν διαδήτη. Θά δήτε ότι δ-λα τὰ σημεία τών περιφερειών τους ά-πέχουν έξίσου από τὸ κέντρο. /

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟ-ΤΕΡΑ» από σελίδα 50.

1) ΑΘΛΟΘΕΤΗΣ = 39 (Άφρο-γενής = 39). 2) ΥΠΟΨΥΧΡΟΣ = 44 (Υποδωρίος = 39). 3) ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ = 42 (Σηθούχος = 40). 4) ΞΕΝΟΦΩΝΟΣ = 43 (Έ-ερουργός). 5) ΕΘΝΩΦΕΛΗΣ = 42 (Ένδογενής). 6) ΘΥΣΑΝΩΔΗΣ (Λύσανδρος).

«ΤΙ ΕΝΝΟΕΙΤΕ ΟΤΑΝ ΛΕΤΕ» ά-πό σελίδα 55.

1) ΑΠΟΔΥΟΜΑΙ: Α. Βγάζοντας τὰ ρούχα μου λαμβάνω μέρος σε άγώνα πάλης (στούς άρχαίους). Άποκεί, μεταφορικά, άποδύομαι εις δι-καστικόν — πολιτικόν άγώ-να κλπ.

2) ΑΤΑΣΘΑΛΙΑ: Α. Τὸ να είναι κα-νείς άτάσθαλος, άταξία, άπρέ-πεια. Έγένοντο άτασθαλία! εις τὰ οικονομικά του Δή-μου.

3) ΕΥΠΑΤΡΙΔΗΣ: Β. Ό καταγό-μενος από ευγενείς πατέρα ή οικογέ-νεια, ευγενής, άριστοκράτης. Στην άρ-χαία Άθήνα εὐπατρίδαι ήταν δσοι άποτελοῦσαν τὴν ανωτάτη τάξη, αντί-στοιχοι με τούς πατρικίους της Ρώμης.

4) ΘΩΚΟΣ: Γ. Κάθισμα πού ξε-χωρίζει από τὰ άλλα με τὸ ύψος του κυρίως. Έπειτα, τὸ αξίωμα εκείνου πού χρησιμοποιεί τὸ κάθισμα. Προε-δρικὸς — Υπουργικὸς θώ-κος. (Από τὸ ρ. Θάσσω=κάθωμαι).

5) ΙΤΑΜΟΣ: Β. Από τὴ ρίζα ιτ-του ρήματος εἶμ=πορεύομαι, εσή-μαινε στήν άρχή τὸν όρμητικό, έπειτα τὸν προκλητικό, τὸν αὐθάδη, τὸν θρα-σύ. 'Ιταμόν, ελέμματα — υφος. 'Ιταμοί λόγοι.

6) ΚΟΤΙΝΟΣ: Β. Άγριελιά πού με τὰ κλαδιά της έστεφάνωναν τούς άρ-χαίους 'Όλυμπιονίκες. Ό κότινος τῆς νίκης είναι από τότε γενικά κάθε έπαθλο.

7) ΚΡΑΙΠΑΛΗ: Γ. Κυρίως ή ζάλη πού φέρνει τὸ μεθύσι και κατόπιν, τὸ ίδιο τὸ μεθύσι σε μεγάλο βαθμό. Σή-μερα τὸ προσθέτουμε και τὴ γενική τῆς ιδιότητος μεθης. Διατελών

έν κραιπάλη μεθης έξύ-εριζε τούς διαβάτας.

8) ΜΥΣΑΡΟΣ: Β. Ό άξιος μύ-σους (άποστροφής), άπεχθής, σιχαμε-ρός. Μυσαρὸς δολοφόνος, μυσαρά προδοσία.

9) ΟΣΙΟΣ: Ό σύμφωνος πρὸς τὸ θεῖο νόμο, ό καθιερωμένος άπ' αὐτόν, ιερὸς. Δέν έχει οὔτε ιερὸν οὔτε δσίο λέμε γι' ανθρώπους άκοήθεις. Έπίσης ό άφιερωμένος στο θεό και ειδικότερα ό άσκητής, ό κα-θαγιασμένος από τὴν έκκλησία.

10) ΟΥΜΑΝΙΣΜΟΣ: Γ. 'Η σπουδή των άρχαίων γλωσσών από τούς ού-μανιστάς της 'Αναγεννήσεως πού τις ξαναέφεραν σε τιμή μαζί με τὸν πολιτισμό γ'α να ξαναπολιτίσουν τὸν κόσμο. 'Η λατινική λέξι Humani- smus (άπό τὸ homo=άνθρωπος).

11) ΣΤΕΝΤΟΡΕΙΟΣ: Β. Λέγεται γιὰ φωνή δυνατή, σαν τὸ Στέντο-ρα, ήρωα τῆς «'Ιλ άδα», πού ή φω-νή του ίσοδυναμούσε με τὴ φωνή πηνή-να άντρών μαζί.

12) ΥΠΕΓΓΥΟΣ: Β. Πού παρέχεται

ώς έγγυησι σε δάνειο κλπ. 'Υπέγ-υσοι πρόσοδοι, πρόσοδοι τὸυ Κράτους από τὰ μο.οπώλ α, τελωνεία κλπ. πού παρέχονται ως έγγυήσις σε δανειστάς του. (Γιὰ τέτοιο σκοπό έπε-βλήθη στήν 'Ελλάδα ό Διεθνής Οικονο-μικός Έλεγχος —ό ΔΟΕ— τὸ 1897).

13) ΦΑΛΚΙΔΕΥΩ: Α. Δεσμεύω τὴν έλεύθερη έκδήλωσι τῆς επιθυμίας κά-ποιου. Με τὸ σοβιετικό σύ-στημα τῆς φανερῆς ψηφοφο-ρίας φαλκιδεύεται ή γνή-σια έκδήλωσι τών ψηφο-φόρων. 'Η λέξι προήλθεν από κά-ποιο Ρωμαίο δήμαρχο Φαλκίδιο πού εθέσπισε τὸ Φαλκίδιο νόμο (Falcidia lex), κατά τὸν όποιο ένας διαθέτης δέν μπορούσε να διαθέση σε κληροδοτήματα περισσότερα από τὰ τρία τέταρτα τῆς περιουσίας του. Ό κληρονόμος μπορούσε να άπατήση τὸ έν τέταρτο γ'α τὸν έαυτό του χωρίς καμιά επιβάρυνσι.

14) ΧΑΛΕΠΟΣ: Γ. Δύσκολος, έπι-κίνδυνος, δυσάρεστος. Διερχόμε-θα χαλεπούς καιρούς.

Για κάθε
οπίτι...

ΚΟΡΝ ΦΛΑΟΥΡ
ΓΙΩΤΗ

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΣΕ ΚΑΘΕ ΝΟΙΚΟΚΥΡΑ
ΓΙΑ ΚΡΕΜΕΣ - ΓΛΥΚΑ - ΦΑΓΗΤΑ
ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΝ ΑΠΟ ΤΗΝ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΘΡΕΠΤΙΚΩΝ
ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

I. ΓΙΩΤΗ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΕΥΓΕΝ. ΚΑΡΑΒΙΑ 146
ΤΗΛ. 880791

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ
ΤΟ Γ' ΦΥΛΛΑΔΙΟ
ΤΗΣ
ΜΙΚΡΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ

32 ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΚΤΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ «ΕΚΛΟΓΗ»
ΑΠΟΚΤΑΤΕ ΔΩΡΕΑΝ

ΤΗΝ

ΜΙΚΡΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΕΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟ ΟΔΗΓΟ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟ

ΚΡΑΤΑΤΕ ΤΑ ΤΕΥΧΗ
ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ

